

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 28 september 2023

Notulen van de raadsvergadering van 28 september 2023 (ochtendzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 13.

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb

Tegenwoordig zijn 44 leden, namelijk mevrouw A.J.A. Maassen, mevrouw P.J.H.D. Verkoelen, de heer R.G.C. Segers-Hoogendoorn, de heer T. Kind, de heer A.R. Oostdijk, de heer M. Verhoef, mevrouw C. Aafjes-van Aalst, de heer J.M.D. de Waard, mevrouw D. Yildirim, mevrouw V.A. Bruin, de heer T. Roskam, mevrouw S. Reitema, de heer T.S.J. Coşkun, mevrouw A. Kockelkoren, de heer M.H. Biljoen, de heer T.J. Vonk, mevrouw J. Bokhove, mevrouw M.Y. Morkoç, de heer N. Akhatab, de heer R. Moti, de heer G.J. Engberts, de heer S. Soytekin, mevrouw I. Coenradie, mevrouw L.S. Vlieger, de heer B. van Schaik, mevrouw I. Elfilali, de heer E.P.J. Verweij, de heer S. Ceulemans, de heer D.J. van Dommelen, de heer S.M. Bonte, de heer P.J.P. Lansink-Bastemeijer, de heer S.J.C. Becker, mevrouw I. van Wifferen, de heer T. de Haan, mevrouw S. van de Peppel, de heer R.T.J. van der Velden, mevrouw M.S. Abrahamse, mevrouw J.M. Nunnely, de heer F. Elbay, mevrouw D.A. van Groningen, mevrouw A.G. van der Elst, mevrouw E. Rehim Zadeh, mevrouw N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein en de heer B. van Drunen

Afwezig is: mevrouw M.S.S. de Jong

Namens het college zijn tegenwoordig: de heer R. Buijt, de heer V.P.G. Karremans, de heer R.A.C.J. Simons en mevrouw C.M. Zeegers

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

1. Opening

De **VOORZITTER**. Ik open deze vergadering en heet u allen hartelijk welkom. Ook welkom aan degenen die op afstand onze vergadering volgen, de vertegenwoordigers van de media en onze medewerkers. Ik heb één bericht van verhindering ontvangen. Dat is van mevrouw De Jong wegens ziekte. We gaan zo dadelijk onder agendapunt 1.1 en 1.2 twee mensen beëdigen, om te beginnen mevrouw Van der Elst als tijdelijk lid van de fractie van BIJ1 en daarna onze waarnemend griffier. Ik had u willen melden dat ik dan pas daarna schors voor felicitaties, dus ik schors één keer voor twee personen. Dat is om de dynamiek van de vergadering een beetje goed erin te houden.

1.1 Onderzoek geloofsbrieven van mevrouw A.G. (Amara) van der Elst

De **VOORZITTER**. Onder 1.1 onderzoek van de geloofsbrieven van mevrouw A.G. van der Elst. Ik heb de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven gevraagd reeds onderzoek in te stellen naar de geloofsbrieven van mevrouw Amara van der Elst van de fractie van BIJ1. De commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven staat onder voorzitterschap van de heer Coşkun en die verzoek ik nu ons te vertellen wat de bevindingen van de commissie zijn. U heeft het woord.

De heer **COŞKUN** (sp). Goedemorgen voorzitter en andere aanwezigen. Ik deel u mede dat de commissie de geloofsbrieven van het nieuw benoemde tijdelijke lid A.G. (Amara) van der Elst heeft onderzocht. De commissie heeft de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden onderzocht en in orde bevonden. De commissie adviseert u, de gemeenteraad, A.G. (Amara) van der Elst toe te laten als lid van de gemeenteraad ter voorziening in de tijdelijke vacature van M.M. (Mieke) Vlasblom. Dat was het voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer voorzitter. Dan stel ik voor aan de raad om het advies van de commissie over te nemen. Dat is het geval? Dan verzoek ik de griffier mevrouw Van der Elst voor te geleiden voor beëdiging.

1.2 Beëdiging van mevrouw A.G. (Amara) van der Elst als tijdelijk lid van de gemeenteraad

De **VOORZITTER**. Mag ik u verzoeken te gaan staan? Mevrouw Van der Elst, u heeft aangegeven de eed af te leggen. Door de gemeenteraad is tot uw toelating als lid van deze vergadering zojuist besloten. Alvorens uw functie te kunnen uitoefenen, dient u overeenkomstig artikel 14 van de Gemeentewet in de vergadering in handen van de voorzitter de eed of verklaring en belofte af te leggen. U heeft aangegeven de eed te zullen afleggen. Na lezing door mij van het wettelijk voorgeschreven formulier, verzoek ik u mij na te spreken de woorden 'Zo waarlijk helpe mij God Almachtig' en gelijktijdig de beide voorste vingers van uw rechterhand op deze wijze omhoog te steken.

'Ik zweer dat ik, om tot lid van de raad benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van de raad naar eer en geweten zal vervullen. Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

Mevrouw **VAN DER ELST** (bij1). Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **VOORZITTER**. Gefeliciteerd.

(Applaus.)

De **VOORZITTER**. Ik schors straks de vergadering voor felicitaties van de zijde van de raad. U kunt gaan zitten. Uw stoel is achterin en straks schorsen we, dan kan de raad u feliciteren. Ik had aangegeven dat ik één keer zou schorsen voor twee personen.

1.3 Beëdiging (eerste) plaatsvervangend griffier de heer W. (Wilco) de Bel

De **VOORZITTER**. Dan is nu aan de orde de beëdiging van plaatsvervangend griffier de heer Wilco de Bel. Ik verzoek de heer De Bel hier voor mij achter de stemtafel hier plaats te nemen. Ik hoop dat hij er is. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Soms gaat het hier toch net sneller dan je denkt. Ja, hij wordt binnengehaald, heel goed. Mag ik u vragen te gaan staan? Mijnheer De Bel, ook u heeft aangegeven de eed te zullen afleggen. Alvorens uw functie te kunnen uitoefenen, dient u overeenkomstig artikel 12 van het Reglement van Orde voor de vergadering van de gemeenteraad in de vergadering in handen van de voorzitter de eed of belofte af te leggen. Na voorlezing door mij van het wettelijk voorgeschreven formulier verzoek ik u mij na te spreken de woorden 'Zo waarlijk helpe mij God Almachtig', en het bijbehorende teken te maken.

'Ik zweer dat ik, om tot plaatsvervangend griffier benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer dat ik alle plichten die de Gemeentewet en de door de raad vastgestelde of vast te stellen instructie aan het ambt van plaatsvervangend griffier hebben verbonden, eerlijk en vlijtig zal vervullen. Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De heer **DE BEL**. Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De **VOORZITTER**. Van harte gefeliciteerd.

(Applaus.)

De **VOORZITTER**. Mag ik mevrouw Van der Elst vragen om ook hiernaartoe te komen voor een moment om de felicitaties in ontvangst te nemen? Ik schors de vergadering voor enige ogenblikken.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

1.4 Mededelingen

De **VOORZITTER**. Mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen? Ik heropen de vergadering en verzoek u weer te gaan zitten. De heer Van Dommelen heeft aangegeven graag een initiatiefvoorstel aan de raad te willen voorleggen. Ik geef daarom ook het woord aan de heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. In 2024 gaan we het Cultuurplan vaststellen. Rotterdam geeft op dit moment al relatief heel veel geld uit aan cultuur, maar de verdeling gaat ongetwijfeld weer tot onrust en teleurstelling leiden. Groot versus klein, oud versus nieuw, dit soort discussies voeren we eigenlijk al jaren. Maar uiteindelijk leiden dit soort discussies tot niets. Wij kunnen ons cultureel erfgoed niet zomaar opzijzetten. We kunnen niet ineens roepen: we gaan veel minder betalen aan het Rotterdams Philharmonisch Orkest, terwijl ze 140 mensen in dienst hebben. Uiteindelijk leiden dit soort verdelingsdiscussies tot niets. Vandaar dat wij een initiatiefvoorstel indienen, en dat doe ik samen met Joan Nunnely van D66 en Co Engberts van de PvdA. Ons voorstel ziet op de vergroting van de totale cultuurpot, zodat er wat meer te verdelen is. Het voorstel bestaat uit twee delen. Het eerste ziet op het vergroten van het eigen verdienvermogen van de sector, een betere balans tussen eigen inkomsten en subsidies. Dat zal de sector weerbaarder maken. In dit voorstel doen we een aantal suggesties en die lopen uiteen van het stimuleren van professionele fundraising tot het delen van backoffice-activiteiten zoals personeelszaken, administratieve zaken en IT-support. Dit lijstje is zeker niet limitatief. Wij vragen de wethouder dan ook om in overleg met de sector eigen ideeën en suggesties toe te voegen. Het tweede deel ziet op het verkrijgen van een fair share uit de landelijke subsidiepot. Nogmaals, Rotterdam draagt relatief veel bij aan de cultuur, zeker ten opzichte van andere grote steden en ten opzichte van de G4. Maar ons aandeel in de landelijke subsidiepot is relatief heel klein. Ik noem het beestje maar bij de naam. Iedereen in het land heeft het erover dat de meeste rijkssubsidiegelden naar de Randstad gaan. Dat klopt, maar dan wel naar een bepaald deel van de Randstad, namelijk naar Amsterdam. En dat verschil wordt overigens steeds groter. En ik heb niets tegen de cultuur in Amsterdam, sterker nog, ik was gisteravond in het Rijksmuseum bij de preview van Boijmans Van Beuningen in het Rijksmuseum. Ik kan iedereen deze tentoonstelling van harte aanbevelen. Het is trouwens ook buitengewoon prettig om in Amsterdam te zijn als je net met 4-0 van Ajax gewonnen hebt, maar dat terzijde. Het verschil wordt steeds groter en dat heeft met twee zaken te maken. Enerzijds heeft dat te maken met het feit dat de culturele elite in dit land sterk verbonden is met onze hoofdstad. Collega Engberts heeft daar een aantal jaar geleden al een scherpe column over geschreven in de NRC die ik u ook allemaal kan aanraden. Maar het heeft ook te maken met het huidige systeem, dat met name is gericht op rijks- en BIS-instellingen, en laten die er nu net toevallig weinig zijn in Rotterdam. Maar waarom zou elke Nederlander moeten bijdragen aan de renovatie van het Rijksmuseum en moeten alleen de Rotterdammers de renovatie van Boijmans Van Beuningen ophoesten? Het heeft overigens ook met onszelf te maken. Ik ben ervan overtuigd dat ons netwerk bij de besluitvorming simpelweg niet op orde is, en daar zullen we met zijn allen aan moeten werken. Het lijkt er soms op dat wij in Rotterdam denken: we lossen dit zelf wel even op. Maar de renovatie van Boijmans Van Beuningen laat wel zien dat een dergelijk omvangrijk project door onze gemeente alleen bijna niet te financieren is. Wij allemaal, de wethouder, de burgemeester, de ambtelijke staf, de sector, maar ook wij hier allemaal als raadsleden zullen ons netwerk bij de besluitvormers moeten versterken en aanwenden. En wij vragen de wethouder om hier de regie te nemen. Ik heb overigens zelf het goede voorbeeld gegeven, want ik heb bij het verkiezingsprogramma van de VVD een amendement ingediend waarin ik pleit voor een andere systematiek van de verdeling van de landelijke cultuursubsidies, en uiteraard heeft dit amendement het gehaald. Nu jullie dus allemaal nog, zou ik zeggen. Deze andere systematiek die wij voorstellen is het systeem van cofinanciering, waarbij het rijk veel meer aansluit bij de culturele keuzes die lokaal worden gemaakt. Afrondend, ik ga graag met de commissie en de wethouder het gesprek aan over dit voorstel, Cultuurfinanciering. Dank u wel.

(Applaus.)

De **VOORZITTER**. Dank voor het initiatiefvoorstel. Ik zal het doorgeleiden richting het college voor een standpuntbepaling, opdat het t.z.t. kan worden besproken in de commissie ZWCS. (Er wordt buiten

de microfoon gesproken.) Ja, ik weet dat die als afkorting wordt uitgesproken, maar ik heb daar moeite mee. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ja, mijnheer Engberts. Mevrouw Nunnely eerst?

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. Met veel enthousiasme en beraden staan we vandaag voor jullie om met de collega's VVD en PvdA het initiatiefvoorstel Cultuurfinanciering in te dienen. Het voorstel zal een positieve en een blijvende impact hebben op onze gemeenschap. Het gaat niet alleen over beleid, maar ook over welzijn van onze burgers, de groei van de stad en de versterking van ons gemeenschapsgevoel. Als gekozen vertegenwoordiger hebben we de verantwoordelijkheid om te zorgen voor een leefomgeving die bloeit en waarin iedereen goed gedijt. Daarom stel ik met volle overtuiging voor om ons te richten op deze cruciale pijlers. Uiteraard onderwijs en ontwikkeling, duurzaamheid en milieu, maar zeker niet minder belangrijk cultuur en gemeenschap. Met dit voorstel faciliteren we ook de kleine makers en nieuwkomers en zorgen we voor een bloeiende en creatieve cultuursector. Het is een oproep tot actie om Rotterdam sterker, veerkrachtiger en inclusiever te maken. Laten we deze kans grijpen en onze stad nog groter maken dan ze al is. Ik kijk uit naar het gesprek in de commissie met de wethouder en met de raadsleden om hier inhoudelijk verder over door te praten. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dank u wel voorzitter. Twee jaar geleden verscheen het rapport 'New Deal Cultuur', van een denktank onder leiding van Mariëtte Hamer. Daarin werd geconstateerd dat de culturele sector in Rotterdam kwetsbaar is en veel weerbaarder moet worden. Want toen corona uitbrak en de publieksinkomsten wegvielen, waren ze volledig afhankelijk van noodsteun. Er waren geen buffers of alternatieven. In het rapport staat dat dat moet veranderen, dat was het advies, het moet weerbaarder, minder afhankelijk, ervoor zorgen dat de economische bijdrage van de sector beter verzilverd wordt, het verdienvermogen vergroten, investeren in samenwerking tussen de instellingen. Het staat er allemaal in. En een steviger rol van het rijk in Rotterdam, een steeds terugkerende en al lang uitgesproken noodzaak voor deze stad. En met dit initiatiefvoorstel bouwen we voort op dat advies 'New Deal Cultuur', en het wordt de hoogste tijd.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer.

2. Vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van 28 september 2023

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar agendapunt 2, vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van heden, 28 september. Ik zal eerst de agenda met u doornemen en aan het einde zal ik u ook gelegenheid bieden om eventuele opmerkingen te maken, maar bij het agendapunt dat ik aanduid, kunt u eventueel daar uw opmerkingen kwijt over dat agendapunt. Eerst agendapunt 7, er is een verzoek ontvangen voor een regulier debat, 'Jaarrapportage 2022 aanpak ondermijning en bestuurlijke handhaving', van de VVD. Ik stel u voor dit punt op de agenda te zetten als 7.6. Akkoord? Ik heb begrepen dat de Partij voor de Dieren verzoekt om agendapunt 6,5, het voorstel van het presidium tot vaststelling van een reactie op de brief van Jeugdhulp Rijnmond over de wijziging van de gemeenschappelijke regeling, dat beoogd is hamerstuk te zijn, toch te verheffen tot een tweeminutendebat, opdat de fractie een motie kan indienen. Ik stel u voor daarmee in te stemmen. Dan maken we van dat punt een tweeminutendebat. Zijn er nog leden die iets willen zeggen over de agenda in zijn algemeenheid? Mijnheer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, misschien gaat u de punten nog opnoemen maar dat weet ik niet. Het gaat over agendapunt 7.3, over dakloosheid op weg naar herstel. Daar komt over twee weken waarschijnlijk een rapport van de Rekenkamer en dat kan weer aanleiding zijn tot weer een debat. Dus ik denk dat het een beetje prematuur is om dit nu te behandelen, want dan komt dat Rekenkamerrapport als mosterd na de maaltijd. Dus mijn voorstel is om die maaltijd even uit te stellen. Het andere is 7.5, over Oostflank. Daar ligt toch geen raadsvoorstel aan ten grondslag? En over twee of drie maanden gaan we het er weer over hebben. Ik vind ook dat überhaupt de Woonvisie eigenlijk eerst zou moeten en dan pas zo'n toepassing omgevingsvisie. Dus ik stel voor om ook 7.5 vandaag niet te behandelen. Dus mijn suggestie aan de collega's om 7.3 en 7.5 op een ander tijdstip, maar niet vandaag, te behandelen.

De **VOORZITTER**. Voordat ik de raad vraag om een oordeel zou ik daarbij het advies van de portefeuillehouders willen betrekken. Dus eerst even wethouder Buijt, bij agendapunt 7.3. Het voorstel is om het vandaag niet te behandelen.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Dank voorzitter, ik ben daar geen voorstander van. Mijnheer Coşkun geeft aan dat over twee weken een rapport van de Rekenkamer eraan zit te komen. Dat is een misverstand. Er is nu een concept aan mij gestuurd. Daar moet ik binnen een aantal weken op reageren. Daarna komt het nog een keer terug, een definitieve versie. Dat is volgens mij niet voorzien voor over twee weken, maar meer medio november. Los daarvan, de actualiteit van dit agendapunt, dakloosheid, is ook groot. Dus ik zou, ondanks dat het qua beleid inderdaad niet noodzakelijk is, er zelf sterk aan hechten om het debat wel te voeren vandaag. Dus dat is mijn advies aan de raad.

De **VOORZITTER**. Ik ga even naar de raad kijken. Graag kort als het even kan. Mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Voorzitter, ik was eigenlijk een beetje verbaasd, want meestal brengen we zo'n punt gewoon meteen in stemming en vragen we ook niet eerst advies, met alle respect hoor, want ik deel overigens uw mening, dus wat ons betreft gaan we het gewoon behandelen. Maar voor de orde van het debat, als we voortaan invoeren dat eerst nog het college reageert, dan gaan we die ordedebatten misschien nog langer maken, dus ik zou daar even procedureel voor willen

De **VOORZITTER**. Ik denk dat u twee dingen door elkaar haalt. Hier hebben we altijd van belang gevonden dat we aan de kant van het college horen of er bijvoorbeeld dringende wettelijke termijnen in problemen zouden kunnen komen et cetera. Daarom hecht ik wel aan een oordeel van de zijde van het college, maar het is aan de raad om te beslissen wat u ermee wilt, gehoord in dit geval het advies van de wethouder. Ja.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Ja voorzitter, tijdens de commissiebehandeling Actieplan Dakloosheid heb ik dit punt ook gemaakt, aangegeven dat het Rekenkamerrapport eraan komt. Toen geen bijval, geen steun, geen mensen die dat oordeel deelden. Nu alles voorbereid, deel ik ook de onderbouwing van de wethouder, dus wat mij betreft vandaag behandelen zoals voorgesteld.

De **VOORZITTER**. Ik leg het voor ter stemming aan de raad. Misschien handig dat we dat gelijk maar even doen. 'Agendapunt 7.3 vandaag niet behandelen'. Wij stemmen over het ordevoorstel. Dus als je voor het ordevoorstel bent, dan stem je om het vandaag niet te behandelen. Als iedereen zich ermee gaat bemoeien wordt het ingewikkeld, maar laat mij het maar formuleren. Als u voor het ordevoorstel stemt, dus als u ja stemt, dan steunt u het ordevoorstel en dat is om het niet te behandelen. Het ordevoorstel is verworpen, we behandelen het punt wel. Wilt u er een beetje bij blijven alstublieft, ook om fouten te vermijden? We gaan hetzelfde doen met agendapunt 7.5. De heer Coşkun stelt voor om het niet te behandelen. We hebben twee wethouders misschien die we om een kort advies vragen. Wethouder Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter. We hebben hier uitgebreid in de commissie over gesproken en een aantal fracties heeft aangegeven moties te willen indienen. Dat is wat het college betreft ook een mooi moment, omdat wij inderdaad nog een keer over hetzelfde onderwerp gaan doorspreken, maar dan is het al wel goed om wat richtinggevende uitspraken van de raad te kunnen meenemen in de vervolgversie die we naar uw raad gaan toezenden.

De **VOORZITTER**. Helder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Dus ja, wat het college betreft is het prima en goed om het nu wel te agenderen.

De **VOORZITTER**. Goed zo, dan gaan we het voorstel voorleggen aan de raad ter stemming. Ook hier hetzelfde. 'Agendapunt 7.5 niet behandelen'. Als u voor het ordevoorstel stemt, dan stemt u om het onderwerp vandaag niet te behandelen. Als u voor stemt, dan stemt u om het voorstel vandaag niet te behandelen. Het ordevoorstel is met 42 stemmen verworpen. Het onderwerp wordt vandaag wel behandeld. Zijn er nog andere opmerkingen te maken over de agenda? Dan kom ik bij de spreektijd voor vandaag. Het voorstel is om vandaag 3,5 uur spreektijd op de klok te zetten. Daar kunt u zich in vinden? Het stemvenster is aan het einde van de vergadering, met één uitzondering en dat is als we

gaan stemmen over de benoeming van een wethouder. Dat vindt hedenochtend plaats. Dus het stemmen met alle moties en amendementen eventueel, aan het einde van de vergadering, maar over de benoeming van een wethouder aanstonds. Dus het is goed dat u dat weet, dat u de zaal niet verlaat et cetera. Rond 12.45 uur is voorzien in een lunch en ergens tussen 16.30 en 17.00 uur hebben we een moment van afscheid van onze waarnemend griffier, de heer De Bondt. Dat zal afhangen van de dynamiek van de vergadering vanmiddag. Aansluitend daarop schors ik de raadsvergadering voor een receptie in de Burgerzaal voor het afscheid en wat interne toespraken en ik combineer de schorsing met het diner, en dan hoop ik met u de avondvergadering te kunnen aanvangen om 19.30 uur, dat u daar in de techniek rekening mee houdt. Nog één keer, om en bij 17.00 uur schorsen we voor de receptie in de Burgerzaal, ter markering van het afscheid van de heer De Bondt. Daarna aansluitend is de avondpauze voor het diner, en dan beginnen we de avondvergadering om 19.30 uur.

3. *Vaststelling van de notulen van de raadsvergaderingen van*
a. 31 augustus 2023
b. 7 september 2023

De **VOORZITTER**. Agendapunt 3, de notulen van de vergadering van 31 augustus en 7 september. Kunnen we die notulen arresteren? Dat is het geval.

4. *Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2023 week 36 tot en met 38*

De **VOORZITTER**. Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst van het lopende jaar, week 36 tot en met week 38. Ik stel u voor akkoord te gaan met de voorgestelde wijze van afdoening. Ja. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ja, dank voorzitter, ik wil graag een opmerking maken over een stuk in week 38, over een tussenbericht van de beantwoording van de schriftelijke vragen over PFAS. Dit is nu de tweede keer dat we een tussenbericht krijgen, eigenlijk met een uitstelbriefje dat de antwoorden niet gegeven kunnen worden en dat het opnieuw verschoven wordt naar 30 november. Ik ben heel erg benieuwd waarom dit niet lukt, want er wordt verwezen naar informatie die van andere partijen gekregen moet worden. Het baart mij best wel zorgen, ook omdat het gaat om een belangrijk onderwerp. Dus ik zou het toch ofwel willen bespreken in de commissie, of wat meer duiding willen hebben waarom dit nu steeds wordt uitgesteld. Want één keer uitstellen begrijp ik, maar nu weer naar 30 november vind ik toch wel zorgwekkend.

De **VOORZITTER**. Doorgaans vinden dat soort debatten over logistiek in de commissie plaats, dus ik weet niet of er een mogelijkheid is dat u dat nog in de commissie bespreekt of wilt u per se nu van de wethouder een duiding horen?

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Als de wethouder nu een duiding zou kunnen geven is dat welkom, en anders vind ik het natuurlijk ook goed als we dat in de commissie bespreken. Want ik wil dan eigenlijk vooral weten waarom de partijen die gevraagd worden om informatie geen informatie kunnen leveren, wat de reden daar achter is.

De **VOORZITTER**. Helder. Wethouder Karremans.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Voorzitter, ja, dat heeft te maken met het feit dat het hoogheemraadschap inderdaad daarmee bezig is. Die monsters die genomen zijn staan nu op kweek, dus we moeten ook even wachten op de uitslagen. Als je dat wilt meten, dat duurt even, dat is niet even alleen een emmertje water eruit en dan kun je het gelijk zien. Dus dat duurt even voordat we dat allemaal weten. Mevrouw Verkoelen als milieudeskundige zie ik knikken. Dan weet ik dat ik in de goede richting zit, maar het heeft daarmee te maken, dus daar zit verder niets achter dat het ergens op een plank ligt of zo, het is gewoon een proces dat loopt en waar we de raad zo snel mogelijk over zullen informeren.

De **VOORZITTER**. Helder, dan weten we dat. Ik heb overigens liever dat dit soort logistieke discussies ook in de commissies aan de orde zijn, omdat in de raad niet altijd de informatie voorhanden kan zijn. De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, twee dingen. De lijst van ingekomen stukken in week 36, een afschrift van de brief van de wijkraad Oosterflank over ongevraagd advies inzake overweginstallaties metrolijnen A, B en C Prins Alexander. Ik zou graag willen dat het college ook een afschrift doet naar de commissie MHEK, in het antwoord. En wat betreft de lijst van ingekomen stukken, week 38.

De **VOORZITTER**. Ongetwijfeld heeft iedereen het begrepen, maar ik niet. Nog één keer als u wilt.

De heer **BILJOEN** (gl). Nog een keer? Ja. De lijst van ingekomen stukken week 36 op pagina 9 van de 12, het afschrift van de brief van de wijkraad Oosterflank over ongevraagd advies inzake overweginstallaties metrolijnen A, B en C Prins Alexander, 23bb005558. Die is nu voor kennisgeving aannemen. Ik zou heel graag willen dat het college in zijn antwoord ook de commissie MHEK meeneemt.

De **VOORZITTER**. Oké, helder.

De heer **BILJOEN** (gl). En dan de lijst van ingekomen stukken week 38, op pagina 9 van de 14, beantwoording vragen Biljoen over de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten. Het college heeft de schriftelijke vragen beantwoord en het is technisch mogelijk om een gedifferentieerd parkeervergunningstelsel in te voeren in Rotterdam, dus ik zou de beantwoording van deze vragen ook graag willen betrekken bij de bespreking in MHEK met betrekking tot SUV's.

De **VOORZITTER**. Deze vraag betrekken bij?

De heer **BILJOEN** (gl). Bij de bespreking wat betreft SUV's. We hebben daar al een commissiebespreking over gehad en er bleek draagvlak te zijn binnen de commissie om dit verder te bespreken in afwachting van het antwoord op deze vragen. Dus ik zou deze vragen nog graag willen doorgeleiden naar de commissie.

De **VOORZITTER**. Helder. Daar bent u overigens vrij in om dat zelf te doen als commissie.

5. BENOEMING VAN EEN WETHOUDER

5.1 Voordracht van een kandidaat-wethouder

De **VOORZITTER**. Goed, dan gaan we naar de benoeming van een wethouder. Mag ik de heer Soytekin vragen om de voordracht in te leiden?

De heer **SOYTEKIN** (denk). Dank voorzitter. Beste collega-raadsleden, afgelopen maandag sprak ik al over een veelzijdige vrouw die wij gaan voordragen en de fractie van DENK Rotterdam heeft de overtuiging dat deze ondernemer, advocaat, volksvertegenwoordiger, moeder en echtgenote de rol van wethouder op een goede manier zal gaan vervullen. We hebben gesproken over haar ervaring als raadslid, fractievoorzitter, lid van de werkgeverscommissie en plaatsvervangend voorzitter van de raad. U kent Natasha Mohamed-Hoesein en zij kent de weg op het stadhuis. En inmiddels kent u haar ook als iemand die zich op een positieve manier heeft ingezet en een actieve bijdrage heeft geleverd voor de stad, waarbij ook vooral de samenwerking met verschillende collega's als zeer positief is ervaren. De fractie van DENK Rotterdam draagt mevrouw mr. Natasha Mohamed-Hoesein voor als kandidaat-wethouder. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Er is natuurlijk een hele discussie geweest met de commissie jongstleden maandag, maar ik kan me voorstellen dat

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Een hoorzitting voorzitter, dat is geen discussie.

De **VOORZITTER**. Ja, fijn, heel goed, we schrijven het in het verslag dat het een hoorzitting is geweest en geen discussie. Ik wilde daarmee zeggen dat u aan de kandidaat-wethouder alle vragen heeft kunnen stellen die dag, maar als de raad vandaag toch nog een enkele vraag aan de heer Soytekin heeft, want dat is degene die vandaag verantwoordelijk is voor de voordracht, dan kan dat nog gesteld worden en stel ik u daarvoor in de gelegenheid. Dat is niet het geval.

5.2 Onderzoek naar de vereisten welke verband houden met het wethouderschap

De **VOORZITTER**. Dan gaan wij zoals te doen gebruikelijk naar de commissie voor onderzoek van geloofsbrieven en dan vragen we aan de voorzitter, de heer Coşkun, om ons te vertellen wat de bevindingen van de commissie zijn.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, deze commissie heeft een iets andere naam, dat is de commissie tot onderzoek van de vereisten en onverenigbaarheid van functies welke verband houden met het wethouderschap, een hele mond vol. Maar deze commissie heeft, kan ik u meedelen leden van de gemeenteraad, kennis genomen hebbend van de voordracht van de fractie van DENK met betrekking tot de benoeming van N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein tot wethouder, de bescheiden welke verband houden met de benoeming van een wethouder, onderzocht. Ook heeft de commissie de uitkomsten van de openbare kennismakingsbijeenkomst, zo heet dat in vaktermen, geen hoorzitting maar een openbare kennismakingsbijeenkomst, van afgelopen maandagavond bij haar bevindingen betrokken. De commissie heeft geconstateerd dat mevrouw Mohamed-Hoesein voldoet aan de wettelijke vereisten voor het wethouderschap en geen functies vervult die niet verenigbaar zijn met het wethouderschap en derhalve benoembaar is als wethouder van de gemeente Rotterdam. En dan mogen wij dat gaan bepalen als raad.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer.

5.3 Benoeming van een wethouder

De **VOORZITTER**. Ja, want we gaan zo meteen schriftelijk stemmen over de voordracht. Ik benoem eerst de leden van het stembureau. Dat zijn als voorzitter mevrouw Van Wifferen, de leden de heer Biljoen, de heer Becker en mevrouw Reitema. Graag uw aandacht erbij houden. De bodes gaan zo meteen rond met de bussen om uw stem op te halen. Blijft u er alstublieft nog even bij, want dit is echt een recept voor fouten. Luistert u nog even naar uw voorzitter. U kunt aankruisen of u voor bent of tegen de voordracht van de kandidaat. Daar voorziet het stembiljet in. Maar u kunt ook kiezen voor een andere kandidaat en die mag u dan zelf opschrijven op uw stembiljet onderaan. Dus u kunt voor de kandidaat stemmen, tegen de kandidaat stemmen of iemand anders voordragen, en dan mag u daar een naam onderaan zetten. U kunt stemmen. Mag ik u verzoeken te gaan zitten? We hebben een uitslag van de stemming. Ik verzoek voorzitter Van Wifferen om ons te vertellen wat de uitslag is.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, er hebben 44 leden hun stem uitgebracht. Daarvan hebben 41 leden voor gestemd, 1 tegen. Verder is er 1 stem voor mevrouw Rehim Zadeh en 1 stem voor mevrouw Larissa Vlieger.

(Applaus.)

De **VOORZITTER**. Een bijzondere uitslag. Ik schors de vergadering voor felicitaties. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Sorry, ja, ik ben vandaag niet helemaal in orde. Dan ga ik u eerst beëdigen. Komt u maar. Wilt u naar voren komen? Ik vertrouw mevrouw Mohamed-Hoesein zo goed dat ik dat niet nodig vond.

5.4 Beëdiging van een wethouder

De **VOORZITTER**. Ik hoef u niet te verzoeken om te gaan staan want u doet het vanzelf, heel goed. Mevrouw Mohamed-Hoesein, u heeft aangegeven de belofte af te leggen. Alvorens de functie te kunnen uitoefenen, legt een wethouder in de vergadering van de raad in handen van de voorzitter de volgende verklaring en belofte af.

'Ik verklaar dat ik, om tot wethouder benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als wethouder naar eer en geweten zal vervullen. Dat verklaar en beloof ik!'

Nee, dat hoeft dan weer niet. Gewoon uw handen lekker los laten, ja, relaxed, ja zo.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk) (wethouder). Dat verklaar en beloof ik!

De **VOORZITTER**. Gefeliciteerd. Ik schors de vergadering.

(Applaus.)

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER**. Mag ik onze gasten verzoeken de raadzaal te verlaten en de raadsleden verzoeken hun plaatsen in te nemen? En mag ik mevrouw Mohamed-Hoesein vragen te ervaren hoe het pluche voelt? Uw stoel staat daar. Ik heropen de vergadering.

6. HAMERSTUKKEN

De **VOORZITTER**. We zijn toe aan agendapunt 6, we gaan hameren.

6.1 *Het voorstel tot ongegrond verklaren van het bezwaarschrift tegen besluit raad d.d. 29 september 2022 inzake het (definitief) vestigen van voorkeursrecht aan de Utrechtsestraat*

De **VOORZITTER**. Ik doe u in de aanbieding een aantal punten om te hameren, te beginnen met 6.1, het voorstel tot ongegrond verklaren van het bezwaarschrift tegen het besluit van de raad d.d. 29 september 2022 inzake het (definitief) vestigen van voorkeursrecht aan de Utrechtsestraat. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Daar stemmen wij tegen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). 50PLUS stemt ook tegen.

De **VOORZITTER**. Mag ik concluderen dat met de stemmen van de Partij voor de Dieren en 50PLUS tegen agendapunt 6.1 is gehamerd.

6.2 *Het voorstel tot ongegrond verklaren van het beroepsschrift tegen een besluit waarbij een dwangsom is geweigerd en de rechtbank heeft aangegeven dat die brief in bezwaar behandeld dient te worden*

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar agendapunt 6.2, het voorstel tot ongegrond verklaren van het beroepsschrift tegen een besluit waarbij een dwangsom is geweigerd en de rechtbank heeft aangegeven dat die brief in bezwaar behandeld dient te worden. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Daar stemmen wij ook tegen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Idem dito, 50PLUS is tegen.

De **VOORZITTER**. Ook hier met de stemmen van 50PLUS en Partij voor de Dieren tegen, is agendapunt 6.2 gehamerd.

6.3 *Het voorstel tot vaststellen van de grondexploitatie 'Texelsestraat Noord'*

De **VOORZITTER**. 6.3, het voorstel tot vaststellen van de grondexploitatie 'Texelsestraat Noord'. Eenmaal andermaal, met algemene stemmen aanvaard.

6.4 *Het voorstel tot aanwijzing van gronden gelegen aan de Texelsestraat Noord waarop de Wet voorkeursrecht gemeenten van toepassing is*

De **VOORZITTER**. Dan het voorstel tot aanwijzing van gronden gelegen aan de Texelsestraat Noord waarop de Wet voorkeursrecht gemeenten van toepassing is.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). 50PLUS is tegen.

De **VOORZITTER**. Met de stem van 50PLUS tegen is het voorstel aangenomen.

6.6 *Het voorstel tot vaststelling van de Uitgangspunten meerjarenbeleid Bibliotheek Rotterdam 2025-2028*

De **VOORZITTER**. 6.5 is verheven tot een tweeminutendebat, dat doen we later. 6.6, het voorstel tot vaststelling van de Uitgangspunten meerjarenbeleid Bibliotheek Rotterdam 2025-2028. Akkoord? Dan is dit punt met algemene stemmen aanvaard.

6.7 *Het voorstel tot samenvoegen van het budget Koers van de stad*

De **VOORZITTER**. 6.7, het voorstel tot samenvoegen van het budget Koers van de stad. Met algemene stemmen aangenomen.

7. REGULIERE DEBATTEN

De **VOORZITTER**. Dan komen we nu aan bij de reguliere debatten.

7.1 *Het voorstel tot vaststelling van de Kadernota Vastgoed*

De **VOORZITTER**. Het voorstel tot vaststelling van de Kadernota Vastgoed. Ik heb als eerste spreker de heer Roskam.

De heer **ROSKAM** (lr). Goed. De afgelopen tijd hebben we met de wethouder tweemaal de Kadernota Vastgoed besproken. Het proces om de commissie hierin mee te nemen kan ik waarderen. Toch zijn er wat Leefbaar Rotterdam betreft nog een paar verbeterpunten mogelijk in het plan dat nu voorligt. Ik zal deze toelichten. Allereerst, de afdeling Vastgoed is een nulafdeling, simpel. Als Leefbaar Rotterdam hechten we eraan dat de financiën langdurig op orde zijn. In de huidige situatie kan de wethouder uit de RIM lekken en dat is geen prettig gezicht. Althans in de begroting is het lastig te volgen. Op een pand aangekocht uit algemene middelen, een reserve in hoeverre het pand is afgeschreven, welk deel van de verkoopopbrengst gebruikt wordt voor de kostendekkendheid van de afdeling en welk deel naar de algemene middelen gaat. En zoals iedereen weet, als de RIM, de Rotterdamse Investeringsmotor lekt, dan moet je naar de pakking kijken. Daarom dien ik de motie in 'Geen lekkende pakking in de RIM', waarin ik het college verzoek alle netto verkoopopbrengsten vanuit de limitatieve verkooplijst na 1 januari 2025 terug te laten vloeien naar de RIM, voor zover deze niet nodig zijn om de tegenvallende opbrengsten uit 2023 en 2024 te compenseren. Ik heb er drie. Daarnaast zien we als Leefbaar Rotterdam graag dat de raad goed geïnformeerd is, dat we niet het nieuws uit de krant vernemen of verrast worden door bewoners, maar hier zelf al zicht op hebben. Het is al meermaals voorgekomen dat de raad overvallen is over ontwikkelingen in de vastgoedportefeuille. Daarom de motie 'Extra informatie omtrent aantrekken en afstoten maatschappelijk vastgoed'. Hierin vragen we om een inlegvel bij de marktgrond- en vastgoedrapportage, met daarin de gemaakte keuzes en motivering rondom het aantrekken en afstoten van maatschappelijk vastgoed. Tot slot, bij de behandeling van dit stuk in de commissie BWB kwam de ombudsvrouw inspreken. Het ging hier om de mogelijkheden voor koop door maatschappelijke partners. En ja, dat van de straat naar de raad spreekt ons als Leefbaar Rotterdam natuurlijk wel aan. Daarom heb ik nog een onderzoeksmotie, 'Onderzoek eerst de terugkoop voor maatschappelijke partners'. Het dictum zal ik u in detail onthouden, maar het verzoekt de wethouder om ten minste financieel en juridisch de mogelijkheden te onderzoeken rondom het kettingbeding en de erfpacht bij verkoop aan maatschappelijke partners en indien zo deze middelen in een fonds te storten. In de geest lijkt hij op een andere motie, maar vanuit de techniek is hij toch net iets anders. Dat was mijn bijdrage.

De **VOORZITTER**. De heer Roskam heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Geen lekkende pakking in de RIM

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van regulier debat kadernota maatschappelijk vastgoed;

constaterende dat:

- de afdeling SO vanaf 1 januari 2025 kostendekkend moet zijn;
- dit momenteel geregeld is met het geld uit de verkoop van vastgoed;
- geld dat overblijft van verkoop gaat naar algemene middelen;

overwegende dat:

- de huidige werkwijze het investeringsvermogen van Rotterdam niet ten goede komt;
- verkoopopbrengsten terug horen te vloeien naar waar deze vandaan komen;
- de huidige systematiek tot perverse prikkels kan leiden;

verzoekt het college:

- alle nettoverkoopopbrengsten, vanuit de limitatieve verkooplijst onderliggend aan het CA, na 1-1-2025 terug te laten vloeien naar de RIM, voor zover deze niet nodig zijn om tegenvallende opbrengsten in de jaren 2023 t/m 2024, gedekt vanuit de algemene middelen, te compenseren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Roskam

Motie 2. Extra informatie omtrent aankopen en afstoten maatschappelijk vastgoed

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van Kadernota Maatschappelijk Vastgoed;

constaterende dat:

- er in de praktijk incidenteel afgeweken kan worden van bepaalde kaders of spelregels als dit beter past bij de betreffende situatie;
- de raad meer inzicht kan gebruiken in de keuzes die gemaakt worden omtrent het aankopen en of verkopen van maatschappelijk vastgoed;
- de raad jaarlijks wordt geïnformeerd over de exacte samenstelling van de vastgoedportefeuille middels de MGVR. (Markt-, Grond, en Vastgoedrapportage Rotterdam);

overwegende dat:

- de bovenstaande constateringenvoldoende reden zijn om meer inzicht te willen in de gemaakte keuzes rondom aantrekken of afstoten van maatschappelijk vastgoed;

verzoekt het college:

- een document met daarin de gemaakte keuzes en motivering rondom aantrekken of afstoten van maatschappelijk vastgoed, (openbaar of bij gevoelige informatie, vertrouwelijk) toe te voegen bij de MGVR;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Roskam

Motie 3. Onderzoek eerste terugkoop voor maatschappelijke partners

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van Kadernota Maatschappelijk Vastgoed;

constaterende dat:

- gemeentelijk vastgoed verkocht wordt tegen marktwaarde zodra dit geen strategische waarde meer heeft;
- deze panden soms nog wel belangrijke maatschappelijke functies vervullen, zoals aangegeven door de ombudsvrouw;

- het college – zoals eerder aangegeven – achter de houding 'gemeenschap, tenzij' staat, in plaats van een 'markt, tenzij' houding. Hiermee duidend op de volgorde waarbij eerder gekeken wordt naar maatschappelijke inzet van panden ten opzichte van financiële meevallers;

overwegende dat:

- Rotterdammers vaak niet de financiële middelen hebben die marktpartijen wel overhebben voor panden die nu als ons maatschappelijk vastgoed zijn;
- verkoop van dergelijke panden kan leiden tot een verlies van maatschappelijke waarde in een wijk;
- verkoop van panden kan leiden tot een verlies aan mogelijkheden tot sturing van gemeentelijke ambities in wijken;
- het op zichzelf moeilijk is om maatschappelijke waarde in kaart te brengen;

verzoekt het college:

- om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om panden waarbij een maatschappelijke partner interesse heeft maar daar onvoldoende financiële middelen voor heeft, om deze tegen marktwaarde aan te kopen;
- in dit onderzoek mee te nemen of het mogelijk is om het verschil tussen de marktwaarde en de inbreng van de maatschappelijke partner, te dekken vanuit Eneco middelen (bezit voor bezit);
- daarin ten minste mee te nemen of:
 - het voor de gemeente in de praktijk mogelijk blijkt te zijn om het eerste recht op terugkoop (ketting beding) te bewerkstelligen;
 - het gebruik van erfpacht (recht op eigendom) te bewerkstelligen;
 - en hoe we daarmee ervoor kunnen zorgen dat de maatschappelijke partner tegen een haalbare – maar wel met een zo groot mogelijke bijdrage – prijs dit pand kan gebruiken;
- dit onderzoek doet toekomen aan de raad en dit ter bespreking voorlegt aan de commissie BWB;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Roskam

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, de verkoop van maatschappelijk vastgoed heeft de afgelopen jaren tot veel discussie geleid in de raad en in de stad. En natuurlijk kun je verdedigen dat vastgoed maar een stapel stenen is en we liever investeren in mensen. Maar dit maatschappelijk vastgoed is veel meer. Het is een plek om te ontmoeten, een plek om samen te komen bij een warme maaltijd van de buurtkok, voor gitaarles op woensdagmiddag, voor discussieavonden, bewonersgesprekken, om met elkaar te lachen en te huilen. En in een stad waar vastgoedprijzen sterk stijgen en sociale functies uit de stad dreigen te verdwijnen is het belangrijk om deze plekken te koesteren en niet lichtzinnig tot verkoop over te gaan. Het target voor verkoop van panden van € 70 miljoen, dat al is ingeboekt, staat deze zorgvuldige afweging wat GroenLinks betreft in de weg. Daarom steunen we een motie om over te gaan naar 'verkoop nee, tenzij', in plaats van de huidige opdracht tot verkoop, die door de ChristenUnie zal worden ingediend. Het tweede punt dat ik namens GroenLinks wil maken, is dat als toch maatschappelijk vastgoed wordt verkocht, de kansen voor aankoop door maatschappelijke initiatieven vergroot zouden moeten worden. Daarvoor dien ik een amendement in 'Uitgangspunten van taxatie openbaar'. Dat gaat eigenlijk in op een toezegging die de wethouder al heeft gedaan in de commissie, maar wij vinden het belangrijk om dit ook klip-en-klaar in het verkoopkader zelf vast te hebben gelegd, dus daarom een amendement. En als laatste wil ik nog een motie indienen en die gaat over vastgoed aankopen bereikbaar maken voor wijkinitiatief. Die borduurt eigenlijk voort op een eerdere motie van GroenLinks, 'Nieuwe ideeën hebben oude panden nodig'. Het vraagt eigenlijk het college om in gesprek met partijen in het land, zoals de Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij, de Stichting Doen, die ervaring hebben met het aankopen van panden en het financieren daarvan en het op weg helpen van initiatiefnemers uit de stad, om die een stap verder te brengen, samen met deze partijen. Ik hoop dat het college deze wil overwegen. Bedankt.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren heeft de volgende motie en het volgende amendement ingediend.

Motie 4. Vastgoed aankopen bereikbaar maken voor wijkinitiatief

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van agendapunt 7.1: Het voorstel tot vaststelling van de Kadernota Vastgoed;

constaterende dat:

- de Kadernota Vastgoed nog steeds als uitgangspunt het verkopen van vastgoed uit de niet-kern portefeuille hanteert;
- een aantal van die panden zijn aangekocht door waardevolle maatschappelijke initiatieven zoals het Wijkpaleis en de Wasserij;
- de raad een eerdere motie heeft aangenomen met als opdracht een revolverend stadmakersfonds te onderzoeken;

overwegende dat:

- dit soort maatschappelijke initiatiefnemers waardecreatie zonder winst beogen;
- voorfinancieren en bancaire leningen op het moment van aankoop vaak ingewikkeld te regelen zijn voor maatschappelijke initiatieven terwijl ze uiteindelijk wel in staat zijn externe financiering te regelen;
- een revolverend stadmakersfonds met financiering en kennis over bedrijfsplannen kan helpen bij de opstart en duurzame aankoop, bezit en beheer van een pand;
- in andere steden zoals Utrecht en door landelijke partijen als LSA, de Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij, DOEN en Social Enterprise reeds ervaring is opgedaan met zo'n revolverend fonds;
- het college al een onderzoek heeft laten uitvoeren waaruit prima aanbevelingen voortkwamen om zo'n revolverend fonds voor initiatieven mogelijk te maken;

verzoekt het college:

- met genoemde partijen in gesprek te gaan over het inrichten van zo'n fonds en een eerste pilot te doen voor hulp bij aankoop van maatschappelijk vastgoed door een maatschappelijke initiatiefnemer uit de wijk;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren en T.J. Vonk

Amendement A. Uitgangspunten taxatie openbaar

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van agendapunt 7.1: Het voorstel tot vaststelling van de Kadernota Vastgoed;

besluit aan de tekst onder 6.2 Verkoopvoorwaarden, op pagina 40 na de tweede bullet de volgende tekst toe te voegen:

De uitgangspunten voor de taxatie worden voorafgaand aan de taxatie op inzichtelijke en transparante wijze openbaar gedeeld."

w.g. A. Kockelkoren en T.J. Vonk

Toelichting

Door als gemeente en verkopende partij aan de voorkant van de waardebepaling door middel van een taxatie helder te zijn op basis van welke uitgangspunten getaxeerd wordt, geef je initiatiefnemers die interesse hebben in een pand meer kans om zelf ook een getrouwe inschatting van de waarde te laten opstellen. Dat maakt het komen tot een sluitende businesscase makkelijker, bijvoorbeeld voor maatschappelijke initiatieven in de stad die overwegen een pand over te nemen en het verschil in waardebepaling door taxateurs die werken in opdracht van de gemeente of in opdracht van initiatiefnemers kleiner.

De motie en het amendement zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Wie van u mag ik het woord geven? De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Dank u wel voorzitter. De prijzen op de vastgoedmarkt zijn de pan uit gerezen en bewoners, maatschappelijke instellingen, sociale ondernemers en ondernemers hebben hier allemaal last van. Door de peperdure prijzen en de beperkte, zeg maar gerust geen, huurbescherming en huurprijzbescherming vanuit het Burgerlijk Wetboek voor bijvoorbeeld de categorie Overige bedrijfsruimtes, zien we dat diverse maatschappelijke voorzieningen zoals een huisartsenpost, een fysiotherapeut of kinderopvang verdwijnen uit onze wijken. Het wordt gewoon te duur voor ze. De gemeente heeft wel veel vastgoed in haar bezit, ook in deze wijken. En wat de PvdA betreft moeten we daar dus zorgvuldig mee omgaan, niet rücksichtslos verkopen. En daarom hebben we vandaag twee voorstellen. Het eerste is: verkoop geen maatschappelijk vastgoed voordat goed onderzocht is wat het voorzieningenniveau in een wijk is. En kijk daarbij niet alleen naar gesubsidieerde instellingen of gesubsidieerde activiteiten, zoals nu het geval is, maar naar wat een wijk echt nodig heeft. En dat gebeurt nu helaas niet. En ons tweede voorstel voorzitter, is dat we onze trouwe en langdurige huurders in de zogenaamde categorie Overige bedrijfsruimtes van het Burgerlijk Wetboek meer zekerheid willen geven. Natuurlijk beïnvloedt dit onze verkoopprijs, maar een nette omgang naar onze trouwe en langdurige huurders toe vindt de PvdA belangrijker dan een opbrengstenmaximalisatie uit de verkoop. Daarom doen we ook het voorstel om dit soort trouwe loyale huurders een huurcontract van tien jaar maximaal te kunnen geven in plaats van wat nu staat in het kader, namelijk vijf jaar. Dat zijn de twee voorstellen die we graag willen indienen.

De **VOORZITTER**. De heer Moti heeft de volgende moties ingediend.

Motie 6. Verkoop Maatschappelijk vastgoed niet te snel

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van 'Het voorstel tot vaststelling van de Kadernota Vastgoed';

constaterende dat:

- er in sommige Rotterdamse wijken een tekort is aan maatschappelijke voorzieningen, zoals een huisarts, fysiotherapeut, kinderopvang, etc.;

overwegende dat:

- de gemeente Rotterdam alleen bij een nieuwe gebiedsontwikkeling/woningbouwplan van een bepaalde opvang referentiewaarden voor maatschappelijke voorzieningen opstelt en daarop stuurt;
- in bestaande gebieden dit beleid ontbreekt, waardoor in sommige wijken door marktwerking en stijgende vastgoedprijzen bepaalde maatschappelijke voorzieningen zijn verdwenen door een gebrek aan betaalbare ruimtes;
- de gemeente bij de afweging om vastgoed te verkopen enkel kijkt naar haar eigen gemeentelijke beleidsdoelen en niet wezenlijk naar wat er nodig is in een wijk, zeker als het gaat om maatschappelijke voorzieningen die geen subsidie-relatie hebben met de gemeente;
- het daarom wenselijk is dat voordat in deze wijken de gemeente haar vastgoed verkoopt, er eerst wordt onderzocht hoe en of dit vastgoed ook te gebruiken is voor maatschappelijke voorzieningen in de wijk;

verzoekt het college:

- om in de Kadernota Vastgoed op te nemen dat in wijken waar er een tekort is aan maatschappelijke voorzieningen, zoals huisartsen, fysiotherapeuten en kinderopvang, er eerst onderzocht wordt hoe het gemeentelijk vastgoed hiervoor gebruikt kan worden, voordat het openbaar verkocht wordt aan de hoogste bieder;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R. Moti, R.G.C. Segers-Hoogendoorn en T.J. Vonk

Motie 7. Versterk positie huurders voor verkoop

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van 'Het voorstel tot vaststelling van de Kadernota Vastgoed';

constaterende dat:

- het beginsel 'koop breekt geen huur' geldt om de huurdersrechten te beschermen in geval de gemeente vastgoed verkoopt;

overwegende dat:

- uit de aanvullende beantwoording (23bb005966) blijkt dat het Burgerlijk Wetboek geen huurbescherming en huurprijsbescherming biedt aan huurders vallend onder de categorie 'overige bedrijfsruimte';
- deze gewenste bescherming wel geboden kan worden als voor verkoop het vastgoed met de huurder een huurovereenkomst of een allonge op een huurovereenkomst wordt afgesloten waarin nadere afspraken worden gemaakt over huurbescherming en huurprijsbescherming;
- huurders die soms al tientallen jaren vastgoed huren bij de gemeente dezelfde zekerheid (maximaal 5 jaar) krijgen als huurders die pas net vastgoed huren bij de gemeente;
- deze trouwe huurders langer zekerheid en bescherming verdienen als de gemeente besluit het vastgoed te verkopen;

verzoekt het college:

- om in de Kadernota Vastgoed op te nemen dat huurders van vastgoed in de categorie 'overige bedrijfsruimte' volgens het BW en die al meer dan tien jaar bij de gemeente huren een huurovereenkomst of allonge op hun huurovereenkomst kunnen krijgen van maximaal tien jaar;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R. Moti

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Dank voorzitter. Ieder pand dat we niet verkopen is een probleem. Een probleem voor de begroting van de afdeling vastgoed wel te verstaan. Zo werd gesteld tijdens een commissievergadering over de kadernota. Ik zeg: ieder pand dat beschikbaar is, is een kans voor de wijk. De wijk waar vaak schaarse ruimte is om maatschappelijke meerwaarde te creëren. Waarom zouden we bijvoorbeeld verkopen als we die kansen met verhuren ook kunnen verzilveren? Alleen maar om de begroting van vastgoed kloppend te krijgen? Dat lijkt me niet. Dus wat ons betreft wordt het uitgangspunt bij verkoop niet meer ja, mits, maar nee, tenzij. En daarom dienen we de motie in 'Haal de verkoopdruk van de ketel'.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 8. Haal de verkoopdruk van de ketel

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van de Kadernota Vastgoed;

constaterende dat:

- afdeling vastgoed nu een verkooptarget heeft om de begroting sluitend te krijgen;
- komende jaren nog € 70 miljoen vastgoed verkocht zou moeten worden;

overwegende dat:

- er brede behoefte is om vastgoed in te zetten voor maatschappelijke meerwaarde;
- deze behoefte onder druk staat door de benodigde verkoopopbrengst van € 70 miljoen;
- door de druk om te verkopen voor een zo hoog mogelijk opbrengst nauwelijks speelruimte is om maatschappelijke meerwaarde te creëren met bestaand gemeentelijk vastgoed;
- het verkopen van bezit om tekorten te dekken niet noodzakelijk is aangezien afgelopen jaren al veel bezit te gelde gemaakt is, zoals Eneco en erfpachtbaten;

verzoekt het college:

- het verkooptarget van € 70 miljoen los te laten en alleen nog vastgoed te verkopen als evident is dat het geen enkele maatschappelijk meerwaarde meer kan dienen- van 'ja, mits', naar 'nee, tenzij';
- een eventueel tekort dat hieruit ontstaat te dekken uit de Rotterdamse Investeringsmotor conform de regel 'bezit voor bezit';

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, A. Kockelkoren, T. Kind, R.G.C. Segers-Hoogendoorn en T.S.J. Coşkun

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Wie mag ik het woord geven? Mijnheer Kind.

De heer **KIND** (volt). Dank u wel voorzitter. Wij hebben twee punten. Ten eerste alle steun voor alle moties die worden ingediend die gaan over strategisch vastgoed. We hebben te maken met een bestuursopdracht zorg, we hebben te maken met de behoefte aan een vangnet voor Rotterdammers die ervoor gaan zorgen dat we samen de zorg en ondersteuning voor Rotterdammers goed kunnen gaan organiseren. Dat vraagt om solidariteit en dat vraagt ook om een gemeente die vastgoed en ruimtes beschikbaar stelt voor een lage prijs om bewonersinitiatieven in wijken te kunnen organiseren. Want ruimte is cruciaal voor sociaal kapitaal. Dus daarom steun voor alle moties die hierover gaan. En dan nog een ander punt. We hebben het daar al eerder in de commissie over gehad. Zaak gesloten, licht uit, het principe waar ook in Frankrijk mee is gestart. Het gaat er eigenlijk over dat zodra binnen gemeentelijk vastgoed degenen die gebruikmaken van een pand, het pand verlaten, we er dan zo snel mogelijk voor zorgen dat het licht uitgaat, zowel voor klimaat en energie, zowel voor lichtvervuiling als voor biodiversiteit, superbelangrijk. En uiteraard moet er natuurlijk wel altijd rekening gehouden worden met veiligheidsaspecten, dus dat willen we ook zeker meenemen. Daarom dienen wij de motie in 'Zaak gesloten, licht uit'. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Kind heeft de volgende motie ingediend.

Motie 9. Zaak gesloten, licht uit

"De Gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van het agendapunt 7.1 'Kadernota Vastgoed';

constaterende dat:

- wij ons in een klimaat- en energiecrisis bevinden;
- kunstlicht de groei van planten kan verstoren, de oriëntatie van trekvogels kan beïnvloeden, en kan leiden tot een afname in populaties en levensverwachting van dieren;
- kunstlicht een onderdrukkende werking heeft op de aanmaak van melatonine, een hormoon dat het slaap- en waakritme reguleert en het afweersysteem versterkt;
- meerdere andere Europese landen en gemeenten recent beleid hebben ingevoerd om lichten 's nachts te dempen of uit te schakelen;
- dit in Frankrijk als één van de aanbevelingen uit het nationale burgerberaad is gekomen: 'Significantly limit energy consumption in public, private and industrial areas' en vervolgens in de wet is verankerd;

overwegende dat:

- het van belang is dat energieverbruik zo snel mogelijk wordt verminderd;
- uitzonderingen moeten bestaan in het geval van culturele activiteiten en evenementen, zoals bijvoorbeeld de kerstverlichting in de winter;
- het doven van verlichting naast energiebesparing ook kostenbesparing met zich meebrengt;
- er in de Kadernota Vastgoed wordt benadrukt dat de vastgoedportefeuille een voorbeeldrol heeft;

verzoekt het college:

- de gemeente in deze het goede voorbeeld geeft en zorgt dat wanneer het veilig kan 'Zaak gesloten, licht uit' de norm is in alle eigen gebouwen, dit verder nastreeft bij al het gemeentelijke vastgoed en dit afdwingt bij haar deelnemingen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind en T.J. Vonk

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Wie mag ik het woord geven? De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. Maatschappelijk vastgoed. We hebben daar een heel goed debat over gehad in de commissie. Het belang van maatschappelijk vastgoed wordt door iedereen onderschreven. In de commissie heb ik al aangegeven dat de systematiek die we hanteren rondom maatschappelijk vastgoed en kostprijsdekkende huur op het eerste gezicht logisch lijkt, maar dat de wijze waarop we hiermee omgaan inmiddels tot veel ongelukken heeft geleid. We danken de wethouder voor zijn brief van 18 september jl. Hierin laat hij zien dat hij het belang van maatschappelijk vastgoed erkent en dat hij daar ook mee aan de slag wil. Ik heb nog één aanvulling. We zien in de praktijk dat maatschappelijke ondernemers ten opzichte van marktpartijen door tal van redenen geen schijn van kans maken om het vastgoed over te nemen. Wij vinden dat hier voor de gemeente een morele verplichting ligt, namelijk om een gelijk speelveld te creëren tussen marktpartijen en maatschappelijke instellingen. Ik zie hier overigens niet alleen een rol voor de afdeling vastgoed, maar ook voor de beleidsdomeinen als cultuur of MO. Wat mij betreft betekent dit dat wij potentieel geïnteresseerde maatschappelijke instellingen in een vroeg stadium informeren, bij laten staan in het coproces en met hen meedenken rondom financieringsmogelijkheden. En ik snap heel goed dat we hier heel zorgvuldig mee moeten omgaan, want we zijn ook de verkopende partij. Ik vraag dan ook niet om maatschappelijke instellingen voor te trekken in het proces, ik vraag om een gelijk speelveld. En dat hoeven we ook niet allemaal zelf te doen, we hoeven enkel potentiële kopers vanuit het maatschappelijk domein in contact te brengen met maatschappelijke partijen die al ervaring hebben in dit proces, bijvoorbeeld partijen zoals de KAR. En ik weet dat zij daar graag toe bereid zijn. Zij hebben de expertise en de ervaring, waar nieuwe maatschappelijke kopers van kunnen leren, zodat zij een gelijke kans hebben. Kan de wethouder toezeggen dat hij bereid is om deze rol op te pakken en daarover terug te rapporteren naar de raad? Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. De heer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Dank u wel voorzitter. Goed dat we het onderwerp vandaag behandelen, met ook waardering hoe het onderwerp in de afgelopen periode ook voorbij is gekomen. In de eerdere fase van de kadernota hebben we mee kunnen praten en input kunnen geven en de afgelopen week was daar fase 2, de behandeling in de commissie. Ik denk dat de duur van die behandeling, het was een flinke behandeling, het er ook vooral in zat dat het onderwerp ons aan het hart gaat. We hadden sprekers, casuïstiek, de ombudsman sprak, had ook een brief geschreven. Het is een onderwerp waarbij we allemaal voorbeelden hebben, kennen daar waar het niet liep, daar waar bij vooral maatschappelijk initiatief ook sneefde. Want op zich begrijp ik, en prima dat er vanuit een brede portefeuille panden, locaties zo nu en dan worden verkocht en worden afgestoten, maar het is toch fijn wanneer de initiatieven gebruikmakend van het vastgoed ook een kans krijgen om er tussen te komen. En dat is niet altijd het geval. We kennen allemaal die casuïstiek waarbij soms in reservetijd, 5 voor 12, de politiek zich er ook mee bemoeit en met stoom en kokend water een oplossing wordt bedacht. En soms ook niet. Wat mij betreft dan ook nog twee punten. Ten eerste, en dan kijk ik nu ook naar de collegeafdeling richting de wethouders: steek vroegtijdig ook je vinger op, wanneer er opgaves zijn binnen je portefeuille waar panden nodig zijn om dat te bereiken. Probeer daarin ook echt vooruit te denken. En ten tweede, laten we ook creatiever kijken hoe we de maatschappelijke waarde uit kunnen drukken, niet alleen in geld. We hebben natuurlijk nog de motie in de vorige periode met een revolverend fonds, maar ik hoorde zo net ook interessante vragen en suggesties vanuit de collega's. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, dank. Wij wegen deze kadernota af langs drie elementen. Het eerste is dat het over de lange termijn moet gaan, dus dat het betekent dat je bijvoorbeeld als het gaat over het voorzieningenniveau, waar de PvdA zojuist een motie over heeft ingediend, niet alleen kijkt naar de huidige stand van zaken, maar ook naar ontwikkelingen in een wijk, en niet op basis van de huidige stand van zaken alleen, de waarde van maatschappelijk vastgoed

bepaalt. Het tweede is die maatschappelijke waarde. Eerdere partijen zeiden daar ook al iets over. Eigenlijk zou je dat in geld moeten kunnen uitdrukken, want één ding is zeker, de marktwaarde past meestal niet op de maatschappelijke waarde en de menselijke maat. En dat zien we in deze kadernota een beetje terug, maar niet voldoende. Dus daarom ook vanuit het CDA steun voor al die moties die daarover gaan. En ten derde en ten slotte, die menselijke maat. Ik ben erg blij met de bijdrage van de heer Van Dommelen, dat gaat vooral over het helpen van maatschappelijke organisaties en zelforganisaties, om in zo'n proces van verkoop of aankoop van vastgoed te helpen om dat gelijke speelveld te krijgen, want één ding is ook wat dat betreft zeker, er is een absolute forse informatieachterstand voor dat soort clubs. Die maatschappelijke waarde moeten we per wijk kunnen uitdrukken en dan sluit ik af voorzitter, volgens mij kan dat het best, ik heb dat in de commissie ook gezegd, door deze kwesties ook echt expliciet gemeentebreed aan te pakken, dus ook niet alleen het advies te vragen van andere afdelingen en clusters, maar ook echt samen met die clusters te kijken naar de opdrachten per wijk. Dank.

De **VOORZITTER**. Dank u. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Voorzitter, er is al veel gezegd en er is ook heel veel tijd en zorg en bespreking van ambtenaren aan deze kwestie besteed, maar hier wringt toch een beetje de markt en wat we met zijn allen zouden moeten willen. En een gelijk speelveld, zeg ik maar gelijk tegen de VVD, dat bestaat daarin niet. Dat kun je ook niet organiseren. Het gaat er wat de SP betreft met vastgoed om hoe het gebruikt wordt en niet zozeer het eigendom. Maar als het dan in gemeenschappelijk eigendom is, dan moet je dat niet verpatsen, dat is ook niet nodig. Wat dat betreft verwoordt de motie van de ChristenUnie het helemaal. Dus je moet het niet verkopen, tenzij. Er zijn genoeg voorbeelden van dat je achteraf zegt: hadden we het nog maar gehad, heel veel spijt achteraf bij verkoop. En het kan natuurlijk zo zijn dat op dit moment ambtenaren of diensten of clusters of hoe het ook mag heten niet in staat zijn tot creatieve invulling ervan, maar naderhand wel. Dus houd dat vast. Het is ook niet nodig voor onze financiële reserves. Die zitten tot de nok gevuld, dus houd gewoon vast wat je hebt en ga dat niet verkopen. Daarom steunen wij van harte de motie die de ChristenUnie heeft ingediend.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Andere sprekers? De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Het is een duidelijk kader. Dat vinden wij prima. En hopelijk is hiermee het schimmenspel over wie beslist over het aanhouden dan wel afstoten van gemeentelijk vastgoed beslecht. Voorzitter, ons vastgoed is cruciaal voor behoud van maatschappelijke voorzieningen en organisaties in de stad. Er valt altijd wel een beleidsdoel te bedenken om vastgoed aan te houden. Wat ons betreft is verkoop verleden tijd en om dat gestand te doen dienen wij een motie in. En voorzitter, ook willen wij dat de gemeente altijd de meest verstrekkende duurzaamheidseisen toepast in het beheer en onderhoud van het eigen vastgoed. Daarvoor komen wij ook met een motie. Daarnaast hebben we nog drie amendementen. Een eerste ziet toe op het inpassen van een ethische toets voorafgaand aan verhuur of verkoop, mocht het college onverhoopt tot dat laatste overgaan. We roepen het college op om met een afwegingskader te komen over beslissingen die over ethiek worden gemaakt, zodat derden beschikken over objectieve criteria. Het tweede amendement zorgt ervoor dat bij afwijking van de spelregels de gemeenteraad altijd om instemming wordt gevraagd. En een laatste amendement voorzitter, is om ons vastgoed natuurinclusief te maken. Dat sluit mooi aan op de groene en biodiverse aspiraties van dit college. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft de volgende moties en amendementen ingediend.

Motie 10. Nooit spijt van duurzaamheid

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de Kadernota Vastgoed;

constaterende dat:

- de gemeente de vastgoedportefeuille in het beheer en onderhoud verduurzaamt op basis van drie sporen: basisambitie, rendabele investeringen of 'no regret';

- no-regretmaatregelen om investeringen vragen die zich niet direct terugverdienen, maar waarmee voorgesorteerd wordt op de vereisten voor klimaatneutraal bouwen in 2050 en waarmee de levensduur van het gebouw kan worden verlengd;

overwegende dat:

- de klimaatcrisis gaande is en dat we op weg zijn naar de klimaathel, als we nu niks doen;
- slechts sturen op wet- en regelgeving in verduurzaming niet genoeg is om het maximale resultaat te behalen voor het tegengaan van klimaatverandering;

van mening dat:

- je van 'no regret' nooit geen spijt krijgt, ipso facto;

verzoekt het college

- altijd te kiezen voor no-regretmaatregelen in het verduurzamen van het beheer en onderhoud van gemeentelijk vastgoed;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

Motie 11. Er is altijd een beleidsdoel te bedenken

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de Kadernota Vastgoed;

constaterende dat:

- de gemeente Rotterdam vastgoedobjecten verkoopt en aanhoudt als er een beleidsdoel voorhanden is;
- de beleidsdirecties van de gemeente een vraag naar gemeentelijk vastgoed kunnen vertalen in een verzoek om behoud van objecten binnen de gemeentelijke vastgoedportefeuille;

overwegende dat:

- de kostendeekkende huur niet zaligmakend is, maar voor organisaties zonder winstoogmerk nog altijd beter dan huursommen waar ook een flinke winstmarge in verwerkt zit;
- de stad schreeuwt om goede huisvesting van maatschappelijke initiatieven, maar die door veel te hoge huren in de verdrukking komen en dreigen te verdwijnen;

verzoekt het college:

- alle huidige vastgoedobjecten te beschouwen als kernportefeuille;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden en T.S.J. Coşkun

Amendement B. Betrouwbare partners zijn ethisch in de haak

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de Kadernota Vastgoed;

besluit aan navolgende tekst op bladzijde 19:

"Voordat de gemeente in zee gaat met een huurder of koper van gemeentelijk vastgoed, voert zij een betrouwbaarheidstoets uit. Dit is een verzamelnaam voor alle activiteiten van de gemeente om een huurder of koper te beoordelen. Dit traject begint altijd met een eigen due diligence-onderzoek. Hierbij bestudeert de gemeente eigen informatie over de wederpartij, en informatie uit openbare bronnen. Deze informatie kan aanleiding zijn voor vervolgonderzoek, dat in de huidige praktijk bestaat uit de volgende twee onderdelen:

1. Onderzoek in het kader van de Wet Bibob
2. Kredietwaardigheidstoets"

toe te voegen:
"3. Ethische toets"

Op bladzijde 20 onder de tekst van "Ad 2: Kredietwaardigheidstoets" de volgende tekst toe te voegen:
"Ad 3: Ethische toets

Waar het onderzoek in het kader van de Wet Bibob vooral een juridische inslag kent en de kredietwaardigheidstoets om gezonde financiën gaat, ziet de ethische toets op het normbesef van huurders of kopers. Ethiek vergt te allen tijde een kwalitatieve afweging en daarom maakt de ethische toets standaard onderdeel uit van onze verhuur- en verkoopbeleid. Alhoewel normen over het betamelijke in de loop der tijd kunnen wijzigen, hanteren wij wel enkele handvatten voor oordeelsvorming. Eén daarvan is belastingontwijking. Zo gaan wij geen verhuurrelatie of verkoop aan met partners die zich via schimmige constructies onttrekken van de belastingplicht."

w.g. R.T.J. van der Velden en T.S.J. Coşkun

Toelichting

Met dit amendement voegen wij een ethische toets in als standaardoptie als het betrouwbaarheidsonderzoek daar aanleiding toe geeft. Normbesef is een belangrijke derde toetssteen naast die van de Bibob of de kredietwaardigheidstoets. Belastingontwijking speelt in ieder geval een rol in de ethische beoordeling.

Amendement C. Afwijken van de spelregels vergt raadsbesluit

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de Kadernota Vastgoed;

besluit de passage op bladzijde 6:

"Wil de gemeente afwijken van de spelregels, dan moet daar een gemotiveerd besluit over worden genomen, dat schriftelijk wordt vastgelegd. Het hangt van de grootte van de afwijking af wie dit besluit moet nemen. Bij kleine afwijkingen kan dit de directeur zijn die bij het cluster Stadsontwikkeling over vastgoed gaat. Bij grotere afwijkingen en bestuurlijk gevoelige zaken is er een bestuurlijk besluit nodig van de verantwoordelijke wethouder of het college.

Zo'n bestuurlijk besluit is onder meer nodig voor een onderhandse verkoop van een pand aan een andere partij dan de zittende huurder. Denk bijvoorbeeld aan een stichting die met het pand een bijdrage wil leveren aan de (maatschappelijke) ontwikkeling van de stad. Een bestuurlijk besluit is ook nodig bij een verkoop van een pand onder de laagste taxatiewaarde. In dat geval wordt de wethouder of, als de wethouder dit passend vindt, het college om een beslissing gevraagd. Is er sprake van een combinatie van een onderhandse verkoop en een verkoopbedrag onder de laagste taxatiewaarde? Dan informeert het college ook altijd de gemeenteraad. Dit gebeurt dan onder geheimhouding. Het college kan uiteraard zelf ook het initiatief nemen om af te wijken van de vastgelegde spelregels. Ook dan geldt dat het college het besluit moet motiveren en vastleggen."

te wijzigen in:

"Wil de gemeente afwijken van de spelregels, dan moet de gemeenteraad daarvoor toestemming verlenen. Het college kan uiteraard zelf ook het initiatief nemen om af te wijken van de vastgelegde spelregels. Ook dan moet de gemeenteraad om toestemming worden gevraagd."

w.g. R.T.J. van der Velden, T. Roskam en T.S.J. Coşkun

Toelichting

De passage in de concept-kadernota biedt gelegenheid om af te wijken van het kader zoals dat door de gemeenteraad wordt vastgesteld, zonder dat daar goede democratische controle op mogelijk is en/of van democratische legitimiteit is voorzien door een besluit van de gemeenteraad. Dit amendement corrigeert deze kwetsbaarheid.

Amendement D. Natuurinclusief vastgoed

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de Kadernota Vastgoed;

besluit:

in paragraaf 2.5, eindigend op bladzijde 17, een nieuw tussenkopje te plaatsen: "Natuurinclusieve verduurzaming"

Met daaronder de tekst:

"De gemeente heeft met de Groenagenda een stevige ambitie om te werken met de natuur, in plaats van ertegen. Het doel van twintig hectare groen erbij is onder meer om meer stadsnatuur te realiseren. Daarnaast is er het Biodiversiteitskader, dan concrete doelen heeft geformuleerd voor meer soortenrijkdom in de stad. Verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed biedt een mooie kans om de Groenagenda kracht bij te zetten. Concreet houdt dat in dat in het geval van verduurzaming tevens maatregelen worden genomen om van gemeentelijk vastgoed leefgebied voor de dieren te maken. Wij denken hierbij bijvoorbeeld aan het bieden van nest- of schuilmogelijkheden voor vogels en vleermuizen."

w.g. R.T.J. van der Velden

Toelichting

De klimaatcrisis en biodiversiteitscrisis gaan hand in hand. We moeten iets doen, want niets doen is geen optie. Met onze vastgoedportefeuille hebben we goud in handen om soorten die in de verdrukking staan door klimaatverandering of om andere reden, een handje te helpen. Bij de duurzaamheidsaanpak van onze vastgoedobjecten omwille van klimaatbeleid, voegen we nu ook natuurinclusieve maatregelen toe. Daarin voorziet dit amendement.

De moties en amendementen zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Volgens mij hebben we zo de raad gehad. Wethouder Simons.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Dank u voorzitter. Ik denk dat we dit onderwerp goed en uitvoerig hebben besproken in twee commissievergaderingen. Er zijn iets van 120 vragen gesteld en die zijn ook allemaal netjes beantwoord. Een aantal toezeggingen is allemaal verwerkt in de kadernota en ik denk dat wat er nu voorligt een mooi stukje werk is en ook gewoon tegemoetkomt aan veel van uw wensen. Voor ik in volgorde van binnenkomst de moties van advies ga voorzien, wil ik nog wel even iets zeggen over de menselijke maat, want dat wordt natuurlijk vaak genoemd en dat is ook een populair onderwerp bij mij. Maar je kunt het noemen en daarna moet je het in de praktijk gaan doen. Hoe ga je daar nu handjes en voetjes aan geven? En dat is best ingewikkeld soms. En hier bij de Kadernota Vastgoed en ook de ervaring van het afgelopen jaar. Er zijn best wel veel berichtjes in de krant verschenen over vastgoedprojecten die werden verkocht of op de nominatie stonden om verkocht te worden, maar ze zijn ook allemaal uit de krant verdwenen op een enkeling na die nu nog speelt. En hoe komt dat nu? Wij hebben, en ik heb natuurlijk ook de opdracht aan mijn ambtelijke diensten gegeven: ga het gesprek aan, nodig mensen uit, help ze verder. En dat klinkt ook heel simpel, maar het werkt eigenlijk in negen van de tien gevallen heel goed, tot tevredenheid van beide partijen. Want er is niets zo killing, om maar even een Engelse uitdrukking te gebruiken, als je allemaal juridische brieven van de gemeente krijgt, vaak voor iemand die daar nooit mee bezig is. Die begrijpen dat niet of die zien dat als bedreigend of vervelend. Nou, nogmaals, dus die menselijke maat proberen we eigenlijk zo in te vullen. Dat vraagt u ook in een deel van de moties. Dat is ook al voor een deel verwerkt, 'Het beste plan van de wijk', daar zullen we het ook nog even kort over hebben. Dus dat wilde ik even als korte algemene inleiding zeggen. Dan ga ik nu naar de moties toe.

De **VOORZITTER**. Een vraag van de heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ik ben erg blij om dat te horen. Veel lof en waardering daar ook voor dat u op die manier bestuurt. Wat ik me dan wel afvraag, dat vraagt dus van de ambtelijke dienst ook iets anders dan voorheen. Zijn daar dan ook nog andere middelen voor nodig of heb je dan een ander type mensen of functies nodig of denkt u dat u dat op deze manier gewoon binnen het huidige ambtelijke apparaat zo kunt opvangen?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). In de commissie BOFV hebben we het ook gehad over participatie en de menselijke maat. Ik ben even de exacte naam van de titel kwijt, en toen heb ik ook gezegd: soms is het ook gewoon goed om een cursus aan te bieden voor je ambtenaren, omdat het echt een andere manier van werken is. Ik voer gewoon echt wekelijks het gesprek erover en als er casussen zijn, daar zit ik zelf ook vaak bij als we de mensen uitnodigen. Ik probeer daar zelf het goede voorbeeld in te geven, hoewel ik natuurlijk ook wel eens de plank misla. Want je hebt het over een stukje cultuurverandering, en daar moet je gewoon aandacht aan besteden. Ik heb het de afgelopen jaren zo vaak gezien, als je de moeite neemt als wethouder of als ambtenaar, gewoon eens naar die persoon toe te gaan, gewoon aan te bellen, en zeggen: hallo, hier ben ik. Nou ja, we maken van tevoren een afspraak hè, en dan bijna letterlijk aan de keukentafel gaan zitten met een kopje koffie of een kopje thee erbij en gewoon het gesprek aan te gaan. Het klinkt zo eenvoudig, maar ik zie gewoon dat het werkt, zelfs bij ingewikkelde vastgoedprojecten, bijvoorbeeld van een huis dat we verpacht hebben voor dertig of veertig jaar aan een van de linten. Mensen hebben daar voor een heel erg gereduceerd tarief gewoon jarenlang gewoond. En dan komt opeens de gemeente die zegt: we gaan het pand verkopen. Dat is natuurlijk een schok. Ze wisten het natuurlijk al, maar het heeft zo lang geduurd, dus daar moet je gewoon zorgvuldig het gesprek over voeren en het ook goed uitleggen. Dat moet vaak één, twee, drie keer, en soms met kinderen of partners erbij. Ja, dat kost tijd, maar het voorkomt ook heel veel gedoe, of zoals sommigen van u het noemen: ongelukken. Het is niet een oplossing voor alles, maar wel in veel gevallen. Dan ga ik nu naar de moties en amendementen toe. 'Geen lekkende pakking in de RIM'. U heeft keurig het dictum omschreven, want het is natuurlijk een bestuursopdracht van het vorige college dat we tot 1 januari 2025 verkoopopbrengsten mogen gebruiken voor de beleidsafdelingen om de kostendekkendheid op peil te brengen als dat nog niet zo is. Daarna moeten de beleidsdirecties hun eigen broek ophouden. Deze motie sluit ook op dat principe aan, dus die kan ik omarmen. Motie 2, 'Extra informatie omtrent aanstoten en afstoten maatschappelijk vastgoed'. Ik wil alle informatie natuurlijk gewoon met u delen. Het moet ook wel gewoon een doel dienen. Zoals dit dictum is geformuleerd kan ik ook deze motie omarmen. Dan krijgen we een motie met een heel uitgebreid dictum. Dat kan ik gewoon vaststellen, het is vrij uitgebreid. Ik heb het ook een paar keer moeten lezen. 'Onderzoek eerst terugkoop voor maatschappelijke partners'. Nou kijk, in juli of juni 2021 is er een motie door uw raad aangenomen, 'Nieuwe ideeën hebben oude panden nodig'. Daar zijn we nu mee aan het werk. En wat die motie eigenlijk vraagt, er komt een fonds, dus dat makersfonds of hoe we het ook gaan noemen, dat juist voor het doel is wat u vraagt. Dus ik denk dat ik deze motie gewoon moet ontraden, want ik moet eerst die andere motie uitwerken die dezelfde strekking heeft. U geeft een aantal instrumenten aan. Het instrument Eneco wordt meegenomen in het onderzoek naar de motie 'Nieuwe ideeën hebben oude panden nodig'. Ja, erpacht is gewoon een algemeen instrument en een kettingbeding gebruiken we als het nodig is. Dus ik denk dat de motie sympathiek is, het idee omarmen we ook, maar we gaan het gewoon al doen. En er zit wel gewoon een kleine mits bij. Dat is ook met de uitwerking van de andere motie. We hebben ook best stringente regels, markt en overheid, Didam. Didam moeten we natuurlijk niet overal voor gebruiken, te pas en te onpas, zoals de heer Van Dommelen vaak terecht opmerkt. Dat gaan we ook niet doen, maar het beperkt de mogelijkheden wel enigszins. Dus een lang verhaal, een mooie motie maar ik kan hem alleen maar ontraden.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja, eigenlijk vind ik het wel jammer dat deze motie wordt ontraden, want ik vond hem eigenlijk wel heel slim bedacht, zeker ook omdat het erfpachtinstrument ingezet kan worden om de prijs te drukken bij een eventuele verkooptransactie. En dat is helemaal niet in strijd met het Didam-arrest hè, want daar kunnen we gewoon zelf voor kiezen, dus daar heeft Didam helemaal niets mee te maken. Maar u verwijst naar een ander onderzoek dat al gaande zou zijn, maar over welk onderzoek gaat dat dan, want dat onderzoek ken ik niet.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Dat is een motie. Ik kan hem er nog wel even bij pakken. Een motie die uw partij volgens mij ook mede heeft ondertekend. Dat is de uitwerking van de motie 'Nieuwe ideeën hebben oude panden nodig'. Ik kan hem u wel toesturen, ik heb hem ook gevraagd. Ik weet zeker dat u hem mee heeft getekend.

De heer **MOTI** (pvda). Ja ja zeker, als u de titel zegt dan herinner ik me dat. Maar deze motie vraagt echt wel iets daarnaast, dus wat mij betreft kan deze motie wel degelijk van toegevoegde waarde zijn,

als we dat als raad uitspreken. Ik denk dat het u ook zou helpen in het college dat wij als raad uitspreken, precies zoals de motie, want hij heeft inderdaad een ander dictum, maar die elementen ook gewoon vaststellen als raad. Dus wij neigen als PvdA eigenlijk wel om voor deze motie te stemmen. Maar goed, ik kijk even naar de heer Roskam of hij misschien ook nog zou willen reageren.

De **VOORZITTER**. De heer Roskam.

De heer **ROSKAM** (lr). Goed, dat wil ik wel. Nee, de moties, want ik werd er ook op geattendeerd en ze zijn inderdaad in geest hetzelfde, alleen in de techniek van benadering zijn ze anders. De een vraagt om een fonds en vanuit daar de mogelijkheid te scheppen. Deze vraagt expliciet om naar bepaalde cofinancieringsmogelijkheden te kijken, waarbij het bezitsvraagstuk mijns inziens opgelost zou worden en dus de ongeoorloofde staatssteun terzijde kan. Ik vraag om die twee elementen specifiek uit te zoeken en eventueel de financiële middelen die dan de stad inlegt of opzijzet eigenlijk op de balans, dan te parkeren als de reserve waar in de andere motie om gevraagd wordt.

De **VOORZITTER**. Wethouder, u kunt verdergaan.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja, volgens mij is de omschrijving van de heer Roskam precies de juiste die we ook gewoon uitvoeren. Al die instrumenten nemen we ook mee in de uitwerking van de voornoemde motie, dus het is a: dubbel, en b: is het ook niet zo als je, je kunt wel erfpacht opschrijven, maar erfpacht geldt dan voor alle partijen, ook voor commerciële partijen. We kunnen niet onderscheid gaan maken naar commerciële partijen en maatschappelijke partijen. Dat kan gewoon niet, weet je, dat is staatssteun. Dat hoef ik niet meer uit te zoeken want dat heb ik al laten uitzoeken, dus daarom zeg ik: dit specifieke punt bijvoorbeeld gaat gewoon niet. We zetten het instrument sowieso al in. Maar elk pand is ook gewoon maatwerk. Het staat op een andere plek. Er is een andere staat. Ik zal zo ook nog een paar voorbeelden geven met andere moties dat we al maatwerk toepassen. Dus ook wat u vraagt, ik ontraad hem ook, want ik ga niet iets uitzoeken waarvan ik al weet dat het niet kan. Dat vind ik ook zonde van de tijd. En nogmaals, u zegt het zelf, de geest van de andere motie is precies hetzelfde. We gaan hetzelfde doel bereiken. Overigens moet ik ook nog een kanttekening maken. Die motie wordt nog uitgewerkt en het is nog niet helemaal in kunnen en kruiken, maar ik hoop daar toch binnen enkele maanden terug te komen of het ook allemaal juridisch kan. Want het gaat erom: mogen wij dit als lokale overheid, we moeten wel binnen de wet blijven. Dus een lang verhaal, ondanks de interventies ga ik hem toch gewoon ontraden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, de motie 'Nieuwe ideeën hebben oude panden nodig' was destijds ingediend door GroenLinks. Ik ben eigenlijk blij dat wij dus als raad van links tot rechts eigenlijk hetzelfde willen, namelijk dat meer sociaal-maatschappelijke initiatieven in de stad de kans krijgen om zelf op een duurzame manier in vastgoed te kunnen zitten en daar waarde te creëren. Dus ik hoop dat de wethouder daar gewoon gezwind mee aan de slag blijft gaan. En ik wil daar nog één ding aan toevoegen. Er zijn andere steden waar die manieren van een revolverend fonds met andere partijen in het land wel werken, dus dat argument dat het niet zou kunnen door staatssteun of andere is volgens mij niet waar, dus het is heel goed om die scherp mee te nemen in die uitwerking dan.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Die motie werken we gewoon uit. U heeft gelijk, want volgens mij is het in Utrecht, als ik het onthouden heb. Dus we zeggen ook niet dat het niet kan. Maar inmiddels verstrijkt ook de tijd, dus een gemeente kan natuurlijk vijf jaar geleden iets bedacht hebben en inmiddels is de jurisprudentie of wetgeving gewoon veranderd. Dat kan altijd. B: hoe ik reageerde naar mijnheer Roskam is op een specifiek instrument. Dat je instrumenten inzet, van instrumenten kun je geen onderscheid maken tussen commerciële partijen en maatschappelijke partijen, laat ik het zo maar noemen, want dan kom je in staatssteun terecht. Dat zijn twee dingen. Goed, nu we het toch over GroenLinks hebben, ik heb twee moties. We zijn natuurlijk bezig met de uitwerking van uw mooie motie die ik net genoemd heb. Maar er staat nu een amendement 'Uitgangspunten taxatie openbaar'. Die toezegging heb ik ook gedaan, maar de bijzondere uitgangspunten zijn al beschikbaar en alles is beschikbaar op aanvraag. Dus als u het vraagt, het kan gewoon. Dan is het nog de vraag of je dat actief op onze website moet zetten. Dan zeg ik: nee, want dat leidt alleen maar tot onnodige ruis en

misschien ook wel tot allerlei partijen die u zelf misschien even liever op wat afstand wilt houden voorlopig. Dus alles kan, het kan gewoon, u kunt gewoon die uitgangspunten krijgen. Als u het vraagt, krijgt u ze morgen. Dat heb ik ook toegezegd, dat kan ook, dus daarom vind ik deze motie overbodig. En ook omdat ik niet actief, kijk, we hebben het erover dat commerciële partijen natuurlijk, en dat is ook gewoon zo, een voorsprong hebben en meer expertise op maatschappelijke initiatieven. En daar moeten we natuurlijk prudent mee omgaan, wat de wetgeving allemaal zegt. Dus ik zou dit ook gewoon niet doen. Het is gewoon iets wat al kan. En om het actief op de website te zetten, ik weet niet welk doel dat dient. Misschien zou het wel eens doel kunnen dienen wat u helemaal niet wilt.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, eigenlijk een punt van orde. Want de wethouder behandelt het nu als een motie, maar het is een amendement. Het is dus bedoeld om het vast te leggen in het kader. Want ik heb gemerkt dat partijen in de stad daarnaar kijken. Dus het is niet een motie maar een amendement om dit vast te leggen.

De **VOORZITTER**. Helder. U kunt verdergaan.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ik zal dit aspect nog even bekijken, maar dan dat het op aanvraag beschikbaar is. Bent u het daarmee eens? Dus dat is eigenlijk al de huidige praktijk en ik weet niet uit mijn hoofd of het ook zo benoemd is, maar dan zal ik daar naar kijken. Als we het zo afspreken, en u wilt het graag in de kadernota genoemd hebben, dan ga ik deze van ontraden naar omarmen zetten. Want iets wat we al doen, moet alleen nog opgeschreven worden. Oké. 'Vastgoed aankopen bereikbaar maken voor wijkinitiatief'. Ja, een sympathieke motie, maar ik moet hem toch ontraden, want we zijn al met dat fonds bezig naar aanleiding van uw uitwerking, dus dit is eigenlijk al iets dat een beetje die richting op gaat, dus ik denk ook gewoon dat die echt overbodig is nu. Dan kom ik bij de PvdA, 'Verkoop maatschappelijk vastgoed niet te snel'. In de kadernota wordt het volgens mij een drietrapraket genoemd, die heb ik ook nog in mijn brief neergezet naar aanleiding van de laatste commissievergadering. Stap 1, het wordt altijd aan de beleidsdirecties voorgelegd en dat doen we ook zorgvuldig. Dat gaan we een paar keer doen, we gaan niet over één nacht ijs. Stap 2 is dan de stap om te verkopen aan de zittende huurder. En pas bij stap 3, en dan hebben we nu ook 'Het beste plan van de wijk', dat echt een nieuw element is. We hebben volgens mij nu vier panden, even uit mijn hoofd wat ik me herinner vanuit de commissie, met 'Het beste plan voor de wijk', dus deze is gewoon sympathiek maar overbodig.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, zonder de discussie in de commissie over te willen doen, maar juist in de commissie werd blootgelegd, volgens mij ook door de vragen van de heer Van Dommelen die nu net helaas even weg is, dat de adviezen van de beleidscommissie wel heel eenzijdig zijn, omdat die vooral kijken naar gesubsidieerde instellingen, naar instellingen waarmee ze een relatie hebben. Maar er zijn natuurlijk tal van maatschappelijke activiteiten in de wijk die helemaal niet gesubsidieerd worden. Een huisartsenpost of een fysiotherapeut zijn net zo belangrijk voor een wijk als een welzijnsinstelling of een cultuurinstelling, maar die krijgen geen subsidie, en daar hebben onze beleidsdiensten geen zicht op, weinig zicht op, en dat ontbreekt gewoon. En deze motie zegt eigenlijk in stap 1, die u noemt, om dat toe te voegen. Dus ik snap eigenlijk nog steeds het preadvies van de wethouder niet zo goed.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Zonder het debat in de commissie over te gaan doen, het zijn allemaal andere categorieën. Fysiotherapeuten, huisartsen zijn degelijk in beeld. A, bij collega Zeegers, bij gebiedsontwikkelingen wordt altijd rekening gehouden met dat er een bepaald voorzieningenniveau moet zijn. Dus ook huisartsen. Daar wordt al gewoon rekening mee gehouden. B, we hebben ook nog wethouder Zorg. Het is natuurlijk gewoon bekend, als ergens met een huisartsenpost het knelt. C, we hebben ook niet zo heel veel maatschappelijk vastgoed meer en het moet ook gewoon geschikt zijn. En als het zo uitkomt dat het geschikt is en ook de wens is van die artsen, dan zijn zij ook gewoon een van de partijen die meedingen. Dus die kunnen gewoon meedoen. Dus het is ook niet zo, dat heb ik ook in de antwoorden gezet, dat we per definitie alleen maar kijken

naar de subsidierelatie. Ik heb de antwoorden op de vragen die ik naar u heb gestuurd vanochtend nog even doorgelezen. Daar wordt dat ook uitgelegd, dus dat het niet zo is, we zien ook die andere categorieën. Dus nogmaals, als we dit nu helemaal niet in beeld hadden, en ook wel een beetje het verwachtingenmanagement. Als u denkt dat wij alle problemen die er ook gewoon reëel zijn, vanuit de vastgoedportefeuille kunnen oplossen, A, is dat niet zo, en B, de kadernota die we nu afspreken zijn de spelregels. Uiteindelijk gaan de beleidsdirecties, of het nu wethouder Zeegers is met de gebiedsontwikkeling, of wethouder Buijt met de zorg, die moeten ook uiteindelijk beantwoorden: willen we dit pand hebben? Die vraag kan ik niet beantwoorden. Dat staat ook niet zo in het kader. We hebben natuurlijk wel 'Het beste plan van de wijk'. We proberen daar wel zoveel mogelijk op te anticiperen, maar deze is echt overbodig.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, de wethouder komt hier eigenlijk weer met hetzelfde argument dat ook in de commissie werd gebruikt, maar dat niet klopt. Want de referentiewaarde van mevrouw Zeegers geldt alleen maar voor gebiedsontwikkelingen en nieuwbouw. Terwijl we natuurlijk per jaar maar 1% bouwen en 99% van de stad is gewoon bestaande bouw en daar gelden die referentiewaarden helemaal niet. Terwijl daar juist, in die 99%, de knelpunten zich voordoen. In die oude stadswijken zien we dat huisartsen geen betaalbare ruimte kunnen vinden. In die oude stadswijken zien we dat fysiotherapeuten verdwijnen, kinderopvangplekken verdwijnen. En daar gaat deze motie over, dat je ook in die oude wijken kijkt wat er nodig is voordat je je vastgoed, alleen maar vanwege winstmaximalisatie, verkoopt. En dat ontbreekt echt serieus, zeg ik tegen de wethouder nogmaals, op dit moment in het kader. Want de beleidsdirecties hebben daar, zoals het er nu staat, veel te weinig zicht op. Ik vraag u toch dringend om daar wel oog voor te hebben. Niet omdat ik verwacht dat vastgoed alle problemen van de wereld oplost, maar wel dat ze een probleem kunnen helpen oplossen. En als dat kan, moet je het niet laten.

De **VOORZITTER**. Wethouder, nog één keer.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Op het laatste, dat kan en dat doen ze ook in voorkomende gevallen. En natuurlijk, ik snap ook het verschil tussen gebiedsontwikkelingen 1% en wat er nu in de wijken is. Als je ook gewoon kijkt naar het aantal geschikte panden eventueel, voor de categorieën die u noemt, die zijn ook al zeer beperkt. Dus nogmaals, het gebeurt gewoon, er is ook gewoon oog voor. We hebben ook gewoon andere portefeuilles. We hebben beleidsdirecties die daarnaar kijken. Dus ja, ik denk dat we op dit punt niet tot elkaar komen.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Toch nog één poging voorzitter. Want kijk, dat laatste argument, ik was net even niet ingegaan op de interruptie, over geschiktheid van de panden, daar heeft de wethouder natuurlijk gelijk in. Je kunt niet elk pand geschikt maken voor de kinderopvang of voor een fysiotherapeut. Maar dat vraagt deze motie namelijk ook niet. Deze motie vraagt om te onderzoeken welke van die panden daarvoor wel geschikt zijn voordat je ze in de verkoop zet. En als uit dat onderzoek blijkt dat dat pand helemaal niet geschikt is omdat het een garagebox is of wat het ook mag zijn, ja, dan prima. Zet het dan maar op de verkooplijst. Deze motie zegt niet dat je niets mag verkopen. Deze motie bouwt alleen de zorgvuldigheid die u zegt met die drie stappen, extra zorgvuldigheid in, omdat dat op dit moment in de kadernota ontbreekt.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Volgens mij zijn we met de drie stappen heel zorgvuldig. U vraagt extra zorgvuldig. Ja, ik houd het gewoon bij zorgvuldig. Dan gaan we naar de motie 'Versterk positie huurders voor verkoop'. Daar hebben we ook al uitgebreid over gesproken. Kijk, in de kadernota, ik heb het nog even nagevraagd, want als er echt vijf jaar als maximum stond, maar dat staat er niet in, dus dat is een voorbeeld. We hebben nu de jachthaven Noorderkade voor zeven jaar verhuurd, of het contract. Ik kreeg vanochtend nog een ander voorbeeld. Dat was een man, ik weet niet precies welke zaak of welk pand, maar die zat twee jaar voor zijn pensioen. Die hebben we een huurcontract voor twee jaar gegeven. Toen was het probleem opgelost. De belangen van de langzittende huurder dus. Dus het kan al. Ik geef twee voorbeelden. Het moet ook gewoon echt maatwerk zijn, want we kunnen

wel zeggen: tien jaar, vijftien jaar of twintig jaar of vijf jaar. Het is allemaal arbitrair. Ik heb ook aan het begin van dit debat iets gezegd over het goede gesprek, dat klinkt natuurlijk heel zacht en het is ook niet een harde norm, maar dat helpt enorm. En in dit soort gevallen is het gewoon echt maatwerk. Ik geef twee voorbeelden, dus dat we het al anders doen en het ook anders kan. We kunnen niet tot het oneindige, maar dat begrijpt u ook wel.

De **VOORZITTER**. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, dat begrijpen we zeker, want dat staat ook in de motie, een maximum van tien. En overigens kwam dit punt natuurlijk naar boven omdat in de commissie het gewoon onduidelijk bleef wat die rechtsbescherming was. Dus ik ben heel blij met de nadere schriftelijke informatie die we hebben gehad en daaruit bleek dat onze stelling, die de PvdA inbracht in de commissie, waar was. Er is geen huurprijsbescherming en geen huurbescherming voor bepaalde categorieën verhuringen. Die zijn eigenlijk aan de grillen van de verhuurder overgeleverd. En als dat een commerciële partij wordt, weten we allemaal wat dat kan betekenen. Dus dank in ieder geval voor dat antwoord. Uit dat antwoord haalde ik overigens die vijf jaar, maar als de wethouder zegt: dat is er niet echt als een maximum, en als de wethouder dan wel wil toezeggen, want dan zou ik dat wel als een toezegging genoteerd willen hebben. Dat is voor mij namelijk belangrijk, dat voor trouwe, loyale huurders, zoals ik ze maar even noem, er ook contracten gegeven kunnen worden langer dan vijf jaar. En dan mag u zelf weten hoe lang, of dat zeven jaar is of tien jaar. Dat laat ik aan u over, dit maatwerk. Als u dat zou kunnen toezeggen dan kan ik de motie natuurlijk intrekken. Want dat is precies wat wij proberen te verhelpen met deze motie.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja, ik heb het gewoon vanochtend nog even expliciet nagevraagd, maar die vijf jaar staat er niet in, dus wat u vraagt, dat kunnen we al. Maar ik begrijp ook dat u daar een toezegging voor wilt en die kan ik gewoon geven. Want het is staand beleid en het past ook in de zorgvuldigheid, de menselijke maat, het maatwerk. Het kan één jaar zijn, twee jaar, zeven jaar. Ik heb al voorbeelden gegeven, dus die toezegging doe ik.

De **VOORZITTER**. Welke motie wilt u intrekken?

De heer **MOTI** (pvda). Dan trek ik motie 7 in.

De **VOORZITTER**. Motie 7 van de PvdA wordt ingetrokken.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Dan gaan we nu naar de ChristenUnie. Een mooie motie, maar het staat een beetje haaks op de hele Kadernota Vastgoed. Ik begrijp hem, maar we gaan het niet doen. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Dus ja, daar gaat u zelf over, maar ik geef in ieder geval als advies om deze motie te ontraden. De motie 'Zaak gesloten, licht uit'. Daar hebben we ook al over gesproken. Ik heb ook een inventarisatie laten doen. In dit stadhuis gaat in de meeste ruimtes het licht al automatisch uit als je heel geconcentreerd en stil zit te werken, laat staan als je langere tijd niet in een kamer bent. We hebben hier ook beveiliging rondlopen 24 uur per dag. Toen ik hier gisteravond nog over na zat te denken, zag ik die mensen al met zaklantaarns hun weg zoeken naar de wc, dus dat kan ook niet. Bij deelnemingen en andere waar we wat meer op afstand staan, kunnen we het niet allemaal voorschrijven. Er zijn contracten en dat is nog ingewikkeld. Wat ik wel kan doen, ik wil een toezegging doen, bij al die huurders waar we dus ook wat verder, bijvoorbeeld de deelnemingen, kan ik wel gewoon een brief sturen en zeggen: dit willen we graag, uiteindelijk gaat u er zelf over, mag u het zelf doen. Dus als u met deze toezegging kunt leven mijnheer Kind, dan wil ik het doen, en anders moet ik deze motie ontraden.

De **VOORZITTER**. De heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Ik heb even overlegd in mijn fractie en wij vinden het een mooie toezegging, dus fijn dat u daarmee aan de slag wilt gaan.

De **VOORZITTER**. Gaat u die motie intrekken mijnheer Kind of gaat u nog met de fractie overleggen?

De heer **KIND** (volt). We zullen de motie intrekken.

De **VOORZITTER**. De motie wordt ingetrokken. Motie 9 van Volt wordt ingetrokken. U kunt verdergaan.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Dan kom ik nu bij de heer Van Dommelen. Hij is zeer betrokken bij dit onderwerp, heeft ook goede punten naar voren gebracht, en ook het besef van de waarde van het maatschappelijk vastgoed goed voor het voetlicht gebracht. Soms zou ik gewoon heel graag gelijk overal ja tegen zeggen, en ik ga nu ook een toezegging geven, maar wel met een paar kanttekeningen. Wat ik aan het begin heb gezegd, het goede gesprek voeren, mensen de goede richting op duwen, zolang we dat kunnen doen binnen de kaders van de wet. Je hebt de letter van de wet en de geest van de wet. Ik zal handelen naar de geest van de wet en dat geeft altijd meer ruimte. Dus wij moeten ook nog even kijken mijnheer Van Dommelen hoe we dat precies vormgeven. U heeft zelf al een suggestie gedaan. Dus dat zeg ik graag toe en ik kom ook gewoon met een uitwerking naar uw raad hoe we dat uiteindelijk vorm hebben gegeven. Het is gewenst, maar het is ook ingewikkeld, maar ik sta compleet achter het idee en ik moet dat ook zorgvuldig formuleren, er moeten ook allemaal juristen naar kijken, dus ik kom hiermee terug en ik kan deze toezegging doen. Dan heb ik nog heel veel moties van de Partij voor de Dieren. Ik doe even de volgorde die ik voor me heb. 'Natuurinclusief vastgoed'. Zoals het hier staat, met de opmerking dat we deze motie best willen omarmen, maar dan betekent het voor nieuw vastgoed of vastgoed dat gerenoveerd wordt. Want we kunnen natuurlijk niet even zeggen: we gaan nu alles doen. Dat is gewoon onmogelijk. Bij nieuw, renovatie, dat we dit beleid oppakken, dat vind ik prima en ik denk dat daar ook niemand op tegen kan zijn. Maar met deze uitleg, als u dat oké vindt, kan ik dit amendement omarmen. Mooi. 'Nooit spijt van duurzaamheid'. Dit gebeurt al, dus hij is overbodig. We gaan natuurlijk geen pand meer verbouwen en denken: we kiezen de goedkoopste aannemer met de goedkoopste materialen en dan kunnen we weer een tijdje voort. Nee, we hebben natuurlijk ook met zijn allen een opdracht. Dus we doen dat, maar dat is ook allemaal maatwerk. Dus in dat opzicht wil ik deze motie ontraden. Dan heb ik nog het amendement 'Afwijken van de spelregels vergt een raadsbesluit'. Kijk, dat is wel grappig, want u verwijst naar een passage in de kadernota en ik vroeg aan de ambtelijke ondersteuning: dit doen we toch eigenlijk al niet meer? Dit is toch zo uitzonderlijk? Waarom staat het er eigenlijk nog in? Dat was mijn eerste vraag. Nou ja, je weet nooit, en voor de zekerheid. Nou ja, oké, ik dacht: ja, moet ik nu mijn eigen kadernota gaan amenderen, maar daar zie ik maar van af, want u heeft een amendement gemaakt en u zegt eigenlijk, en volgens mij hebben meerderen dat ook gezegd, ook de heer Roskam, de heer Van Dommelen en volgens mij meerderen, dat u voor dit stukje in deze specifieke casus zegt: dat willen we eigenlijk als gemeenteraad besluiten. Dat zegt u eigenlijk. Nou, dat kan prima, met de winstwaarschuwing dat het eigenlijk nauwelijks meer voorkomt, want we mogen dit al vaak niet meer, zoals het er nu staat. Nogmaals, ik moest daar ook wel even goed naar kijken, maar wat u vraagt, uw raad wil hier gewoon bij deze specifieke gevallen het laatste woord. Ik vind het prima. Het amendement 'Betrouwbare partners zijn ethisch in de haak'. Ja kijk, met ethiek, dat is bijna hetzelfde als met economen, je bent voor Friedman of je bent voor Keynes. En met ethiek, het is gewoon wie je het vraagt, dus dat is zo'n open norm. Het is gewoon heel moeilijk hanteerbaar, uitvoerbaar. Ik begrijp hem wel, maar om die reden ontraad ik hem. Dan heb ik 'Er is altijd een beleidsdoel te bedenken', al de huidige vastgoedobjecten te beschouwen als kernportefeuille, dat is het dictum. We hebben net een hele kadernota geschreven dat we een andere keuze maken. Ja, dat is een keuze. De keuze die u voorlegt hebben wij niet gemaakt. We hebben er ook met elkaar over gesproken, over nagedacht, dus vanuit dat perspectief kan ik hem alleen maar ontraden. Even kijken of ik nog vragen heb gemist. Ja kijk, de heer De Haan zei natuurlijk en de heer Segers-Hoogendoorn ook, kun je maatschappelijke waarde in geld uitdrukken? Ja, dat is een interessante vraag. Maar we hebben 'Het beste plan van de wijk', dat er het dichtst bij komt, dus dat je die andere belangen beter meeweegt. Ook kijken naar de toekomstige stand van zaken in de wijk. Als je gewoon eerlijk bent kun je ook maar beperkt vooruitkijken. En met gebiedsontwikkelingen, we hadden het net natuurlijk over een aantal maatschappelijke voorzieningen, fysio, huisartsen, die worden eigenlijk standaard meegenomen in gebiedsontwikkelingen. Laat ik het dan zo zeggen, ik denk dat deze kadernota toekomstbestendig is. Ook de menselijke maat, daar heb ik u net een voorbeeld van gegeven. Daar hebben we ook nog even kort over gesproken. Volgens mij heb ik dan alle moties en amendementen behandeld en alle vragen behandeld. Voorzitter, dat was het wat mij betreft.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Ik check of er behoefte is aan een tweede termijn, of leidt de beantwoording van de wethouder tot aanpassingen van moties of amendementen? Dat is niet het geval. Dan lijkt me dit een logisch moment om nu te gaan lunchen, omdat het volgende onderwerp best een lijvig onderwerp is. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Dat redden we niet in een half uur,

nee, zeker niet. Dus we gaan nu lunchen. Vindt u het goed als we daar een uur de tijd voor nemen? Dan hervatten we de vergadering om 13.15 uur. Graag bijtijds terug in verband met de toch lange agenda voor vandaag. De vergadering is geschorst tot 13.15 uur.

(De vergadering is geschorst.)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 28 september 2023

Notulen van de raadsvergadering van 28 september 2023 (middagzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 13.

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb, met dien verstande dat het voorzitterschap van 15.37 uur tot 16.15 uur is waargenomen door mevrouw J.M. Nunnely

Voor de presentielijst van deze vergadering wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering.

Namens het college zijn tegenwoordig: de heer R. Buijt, de heer T.B. Versnel en mevrouw C.M. Zeegers

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

Heropening

De **VOORZITTER**. Ik heropen de vergadering.

7.2 De voorstellen tot:

- a. vaststelling van het Beleidskader Participatie 2023-2026 'Werk is geweldig!'
- b. instellen van Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectieffonds (RAP)

De **VOORZITTER**. Aan de orde is agendapunt 7.2, de voorstellen tot (a) vaststelling van het Beleidskader Participatie 2023-2026 'Werk is geweldig!' en (b) instellen van Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectieffonds, de RAP. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. U zei het al, werken is geweldig, en ik kan het niet meer eens zijn met de wethouder, werken is inderdaad geweldig. Maar werken is ook voor de ene persoon makkelijker te bereiken dan voor de ander, en we vinden het daarom goed dat de wethouder zich eerst richt op mensen die vrij eenvoudig zich naar werk kunnen begeven. Maar we moeten ook niet vergeten dat er ook mensen zijn voor wie het wat moeilijker is om in die arbeidsmarkt zich te oriënteren en daar willen we ook als D66 aandacht voor blijven vragen en dat houden we voor de komende monitoren goed in de gaten. Dat gaat dan bijvoorbeeld over jongeren die we kwijtraken na de zoekperiode, ouderen die wat ingewikkelder aan een baan komen vanwege hun leeftijd of bijvoorbeeld statushouders die vanwege hun niet-erkende diploma's minder makkelijk aan een baan komen. Voor hen is dus natuurlijk wat meer aandacht nodig en daar werken we stap voor stap naartoe. Daarnaast zijn er nog een drietal zaken waar ik kort bij wililstaan. Allereerst is dat de menselijke maat. Hier hebben we in het commissiedebat ook al bij stilgestaan en waarschijnlijk heeft iedereen het Volkskrant-artikel van gisteravond gezien. De menselijke maat, ook in het handhaven van de Participatiewet blijft belangrijk. De Participatiewet is een kaderwet, dat geeft ons als gemeente niet altijd evenveel ruimte, maar daar waar het wel kan moeten we dat blijven benutten. Er is een programma gestart om die menselijke maat, de omgekeerde toets, toe te passen. En ik zou in ieder geval aan de wethouder willen vragen om in een volgende tertaalmonitor hier dan ook nader op in te gaan. Daarnaast deelt de fractie van D66 ook de opvatting dat het draagvlak voor sociale voorzieningen alleen behouden blijft doordat er zo min mogelijk misbruik van wordt gemaakt. Daarom begrijpen we dat we in Rotterdam ook aandacht besteden aan heronderzoeken en fraudeaanpak en dat willen we doen op basis van serieuze signalen die objectief zijn en gewogen en die van binnen uit de organisatie komen en van buiten.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen, de heer Coşkun wil u een vraag stellen.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, mevrouw Maassen refereert aan een artikel uit de Volkskrant van gisteren over de menselijke maat, maar vanochtend stond in de Volkskrant het verhaal over Elly Seymor van het Ambachtsplein Oosterflank Rotterdam, waarbij de gemeente Rotterdam aan de schandpaal werd genageld vanwege het niet toepassen van de menselijke maat. Heeft ze dat ook gelezen en wat vindt ze daar dan van?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Nou, ik heb het misschien kort gezegd, maar ik zal het wat uitgebreider zeggen. Wat ik bedoel met de referentie naar dat Volkskrant-artikel is dat de menselijke maat heel erg belangrijk is in de Participatiewet. Daarmee bedoel ik de casus die u net aanhaalt. Het is een individuele casus en het is ook goed gebruik in deze raadzaal om niet op individuele casuïstiek in te gaan. Ik heb op dit moment begrepen dat de wethouder zich daarover ontfenmt, maar het is voor mij een heel duidelijk voorbeeld dat de menselijke maat heel erg belangrijk is bij het uitvoeren van de Participatiewet.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VIEGER** (gl). Voorzitter, ik zou graag willen vragen aan mevrouw Maassen of zij heeft gelezen dat het advocatenkantoor heeft gesteld dat dit meermaals voorkomt en hoe zij dat weegt, hoe zij daarnaar kijkt.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, zoals ik de uitspraken van dat advocatenkantoor heb gelezen, ging dat over een landelijke analyse die zij heeft gedaan. Om die reden vraag ik ook in de tertaalmonitor: wilt u alstublieft ook aandacht besteden aan de toepassing van de menselijke maat, juist omdat we daar in Rotterdam een programma voor hebben en stappen op gaan zetten?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VIEGER** (gl). Ja, als er natuurlijk landelijk meer gebeurt en in Rotterdam één geval, dan zou het toch heel bijzonder zijn als het op één geval blijft, lijkt mij. Het lijkt me dat het logisch is dat één geval niet op zichzelf staat en ook vooral als zo'n kantoor aangeeft dat er meer gevallen zijn dat we dat serieus moeten nemen. Is mevrouw Maassen dat met mij eens?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, zoals ik al zei heeft dit kantoor het over de signalen die zij uit het hele land ophaalt, ik kan niet plaatsen of dit een geïsoleerd geval is, ja of nee. Ik vind het belangrijk om er aandacht aan te besteden en daarom leg ik die vraag ook neer bij de wethouder.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van de Peppel.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Ja, dank u wel voorzitter. De vraag is of u het echt een individueel geval vindt of is het gewoon bestaand gevoerd beleid? Want we hebben in de commissies wel vaker mensen gehoord met een chronische ziekte of vanuit het toeslagenschandaal die ook met W&I in de knoop kwamen wanneer ze dus beticht werden van fraude. Dus de vraag blijft nog steeds staan of het een individueel geval is, en blijven we het daarop voeren, of is het gewoon echt bestaand gevoerd beleid? Hoe denkt u daarover?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, u vraagt nu aan mij welk beeld ik heb bij de uitvoering van W&I en ik denk dat u die vraag beter kunt richten aan de wethouder. Ik weet wat wij willen en dat is het toepassen van de menselijke maat, daar waar het wettelijk kader daar ruimte voor biedt. Dat is een van de speerpunten van D66 in deze inbreng, maar ik kan u niet zeggen of dit wel of niet een geïsoleerd geval is. Want ik heb daar niet voldoende informatie voor om dat oordeel te vellen.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, ik was bij fraude en de signalen daaromtrent. Ook hier willen wij dus de vinger aan de pols houden en daarom vraag ik ook hierbij aan de wethouder om in de tertaalmonitor in te gaan op de signalen en daarin onderscheid te maken tussen de hoeveelheid signalen die van intern komen en die van extern komen, maar ook welke signalen extern dan komen van andere overheidsorganisaties of derde partijen zoals RDW, politie en het UWV. Want ik heb begrepen dat er eigenlijk nog een derde categorie aan signalen is op basis waarvan fraudeonderzoeken gestart worden en ik ben benieuwd met welk type signalen nu wel iets gebeurt en met welk type niet. Tot slot jongeren. Het is heel belangrijk om hier aandacht aan te besteden, de PvdA maakt zich hard voor het volledig afschaffen van de zoekperiode. Ik ben blij dat de wethouder heeft besloten om contact op te nemen met de jongeren die na die zoekperiode eigenlijk niet meer in beeld zijn bij de gemeente. Dat ondersteun ik van harte en ik wil daarbij ook graag meegeven dat de mentale gezondheid van deze jongeren ook een rol kan spelen in hun zoektocht naar een baan. En ik hoop dat in het contact leggen dat we gaan doen als gemeente daar ook aandacht aan kan worden besteed. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Voorzitter, dank. We hebben het er in de commissie heel uitgebreid over gehad, ik zal dat niet allemaal overnieuw gaan doen, maar de conclusie was wat ons betreft dat er met het Beleidskader Participatie een goed stuk ligt, omdat de twee pijlers die voor ons eigenlijk het allerbelangrijkste zijn, ook heel nadrukkelijk in het stuk naar voren komen, namelijk uit de bijstand en aan het werk, en fraude opsporen en aanpakken. Dat zijn twee belangrijke pijlers onder dit stuk die wij kunnen onderschrijven. We denken dat de gemeente daarmee ook uitstraalt wat de gemeente moet uitstralen, namelijk dat iedereen die recht heeft op bijstand netjes geholpen wordt, maar dat er ten eerste wel iets tegenover staat en ten tweede, dat iedereen die er misbruik van maakt moet worden aangepakt. Wel een paar punten van zorg nog van onze kant, niet zozeer over dit beleidskader maar meer over het onderwerp in zijn algemeenheid. In de eerste plaats statushouders, die een steeds grotere druk leggen op het bijstandsbestand. Van het bestand onder de 27 bestaat inmiddels 20% uit statushouders, was vorig jaar het aantal. Dat zal alleen maar gaan toenemen de komende jaren, gelet op de enorme taakstellingen, wat het des te belangrijker maakt, ook de toezegging van wethouder Achbar vorige week om bij het rijk te gaan lobbyen voor een andere verdeelsleutel, op basis van draagkracht en niet alleen op inwoneraantal met als conclusie dat Rotterdam wordt ontzien. Dus dat gaan wij volgen. Dan de taaleis. In de bijstand, in de Participatiewet is nog altijd een inspanningsverplichting, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de Wet inburgering, waar het een resultaatsverplichting is. Dat geeft de gemeente relatief weinig handvatten om te kunnen sturen op het verbeteren van de taalbeheersing van bijstandsgerechtigden. Dat is iets landelijks, maar we krijgen hier als gemeente wel met de gevolgen te maken. Daar heb ik een motie voor, een uitspraak van de raad dat het ook een resultaatsverplichting zou moeten zijn in het kader van de Participatiewet, die het college oproept om die boodschap over te brengen. Dan vervolgens fraudebestrijding. Waar wij ons grote zorgen over maken is dat in de nasleep van de toeslagenaffaire vrijwel iedere vorm van fraudebestrijding en risicoprofilering onmogelijk wordt gemaakt of verdacht wordt gemaakt, ook met betrekking tot algoritmes, terwijl algoritmes gewoon zeer effectief kunnen werken als ze goed worden toegepast. Dat zit nu totaal in het verdomhoekje. We zien dat het voor de gemeente op dit moment bijna onmogelijk is om nog een algoritme in elkaar te sleutelen dat voldoet aan alle eisen die er tegenwoordig aan gesteld worden, maar daarmee gaan we gewoon, zien wij aankomen, allerlei vormen van fraude over het hoofd zien, bijvoorbeeld als het gaat om verzwegen vermogen in het buitenland. Dat moet nu ook op basis van meldingen worden opgespoord. Mijn angst is dat daardoor veel meldingen, het aantal meldingen en het aantal onderzoeken onderuit zal gaan en we moeten dat gaan zien. Ik vraag wel de wethouder de raad daarover scherp op de hoogte te houden, omdat als we zien dat er echt sprake is van een daling van het aantal onderzoeken en gevallen dat ontmanteld wordt van verzwegen vermogen in het buitenland, dat we daarop kunnen sturen. Dus graag daar vinger aan de pols. Tot slot Prestatie010, de voormalige tegenprestatie. Dat hebben we altijd ontzettend belangrijk gevonden en het is ook onderdeel van het beleidskader. Dat is een goede zaak. Wij hebben al wel een aantal jaren het idee dat de focus steeds meer verschuift van een maatschappelijk relevante tegenprestatie naar cursussen en investeringen in de bijstandsgerechtigden zelf. Natuurlijk is dat tweede ook belangrijk, alleen vinden wij dat de essentie is en altijd moet blijven dat de bijstandsgerechtigde iets terugdoet voor de samenleving die zijn bijstandsuitkering opbrengt. Ik heb daar ook al vaker in de commissie over gesproken met de wethouder. Wij zouden wel graag zien dat bij

de voortgangsrapportage over dit beleidskader inzichtelijk wordt gemaakt welke typen tegenprestaties nu verricht worden en in hoeverre dat echt een tegenprestatie in de klassieke zin van het woord is, en in hoeverre dat cursussen zijn, ontwikkeling van de bijstandsgerechtigde zelf et cetera. Tot zover.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Taaleis

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op donderdag 28 september 2023 ter bespreking van het Beleidskader Participatie 2023-2026 'Werk is Geweldig';

constaterende dat:

- anders dan in de Wet Inburgering de taaleis binnen de Participatiewet een inspanningsverplichting in plaats van een resultaatsverplichting is;

overwegende dat:

- onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal de kansen van bijstandsgerechtigden op de arbeidsmarkt aanzienlijk beperken;
- dit zeker in Rotterdam een groot probleem vormt, met nadelige gevolgen voor zowel bijstandsgerechtigden als voor de samenleving als geheel;
- de inspanningsverplichting binnen de Participatiewet de gemeente relatief weinig handvatten biedt om te sturen op een toereikende taalbeheersing;

spreekt uit dat:

- de taaleis binnen de Participatiewet net als in de Wet Inburgering een resultaatsverplichting in plaats van een inspanningsverplichting zou moeten zijn;

en verzoekt het college:

- dit signaal over te brengen aan het rijk in het kader van de formatie van een nieuw kabinet;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Ceulemans

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Voorzitter, mag ik de heer Ceulemans dan vragen, als je zegt: ze moeten iets terugdoen voor de uitkering, dat dat dan betekent dat ze voor het werk dat ze dan doen ten minste een minimumloon zouden moeten ontvangen van € 16,00 per uur?

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Nee, ik vind dat het gewoon een tegenprestatie moet zijn zoals we die kennen in de bijstand. Dat is een bepaald aantal uur per week of naar vermogen relevant maatschappelijk werk. Dat is ook geen gewone baan, want er zijn allemaal regels dat het geen verdringing in de hand mag werken, dus gewoon de klassieke tegenprestatie, in ruil voor de bijstandsuitkering die de persoon krijgt.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Voorzitter, werk is geweldig, stelt dit beleidskader. Terwijl meer werken niet loont helaas, is het soms moeilijk om dit sprookje hoog te houden. Maar gelukkig kijken we als gemeente naar manieren om de gaten die er zijn te dichten. We maken mooie stappen door te investeren in maatwerk door middel van leerwerkcentra, samenwerking met de regio en skillgericht werken stimuleren. Voor GroenLinks is het belangrijk dat de mens vooropstaat. Dat betekent kijken naar waar de krachten van het individu liggen, en niet op een papiertje maar in de praktijk. We zijn blij

om dit terug te vinden in het plan. Dat de mens vooropstaat moet ook blijken in het fraudebeleid. Want ja, er moet nu eenmaal beleid zijn, maar die invulling kan nog steeds een beetje beter, een beetje menselijker. We zijn blij met de inzichten die we hebben kunnen krijgen als antwoord op de toezegging hierop vanuit de commissie. En we zijn ook heel blij dat we alsnog op de valreep het advies van de cliëntenraad hebben mogen ontvangen. Ook de cliëntenraad onderstreept dat de Participatiewet vanaf het begin nog vaak wordt gezien als een strenge en harde wet. Mensen voelen zich op de vingers gekeken en zijn bang een foutje te maken. Wederzijds vertrouwen moet daarin beter, om daarmee te helpen hebben we een drietal moties klaar liggen. We hopen dat we hiermee een stap richting vertrouwen kunnen zetten, al is het maar een kleine. De allereerste motie is 'Niet afstoten maar vasthouden'. Als mensen extra inkomen halen uit werk zonder dat door te geven aan de gemeente, kunnen we dit ook zien als een onbenutte kans, een manier om iemand te activeren naar arbeid. We roepen op om te kijken naar wat iemand nodig heeft om het arbeidspotentieel te benutten. In plaats van iemand een boete op te leggen en verder de afgrond in te werken, willen we juist kijken naar het stimuleren naar werk. Motie 2, 'Schrapp drang en dwang'. Dit college heeft ervoor gekozen om geen specifieke groepen uit te sluiten van tegenprestatie, naast de groepen die in de wet worden genoemd. Echter, weten we dat er groepen mensen zijn voor wie het leveren van een tegenprestatie in welke vorm dan ook niet meer zal bijdragen aan hun groei. Voor deze groep zeggen wij: laat hen los. Bied een duurzame of tijdelijke vrijstelling van de tegenprestatie. Als je alle mogelijke tools die je hebt in de blackbox van de gemeente hebt ingezet, dan heb je niets meer over en moet je wachten tot je iets beters hebt en dat kunt leveren. En dan, als het doel is om mensen naar duurzaam werk te begeleiden, helpt het opleggen van financiële maatregelen daar niet bij. Ja, en voorzitter, ondertussen heeft mijn fractie het flink gehad met de illusie dat het allemaal wel meevalt in Rotterdam. Gaat u maar slapen, want wij hanteren de menselijke maat. Want keer op keer komen er signalen onze kant op. En we hopen dat het losstaande gevallen zijn, maar we moeten daar ook wel kritisch op blijven. De Participatiewet draagt namelijk een ontzettend vieze nasmaak met zich mee, dat mensen bang zijn om als fraudeur neergezet te worden. En dat mag niet zo zijn, dat moet menselijker. En dan kan de andere kant van de raad opspringen en beginnen over het feit dat er echt wel mensen frauduleus bezig zijn en dat die keihard gestraft moeten worden. Maar dan vraag ik u: geldt dat ook voor mensen, zoals de zaak van mevrouw Seymor, waar we het net ook al over hadden, die mij gisteren onder de aandacht werd gebracht. Mevrouw Seymor die als tegenprestatie een eigen voedselbank heeft opgezet en allerlei prachtige activiteiten in de wijk organiseerde, die mensen samenbracht, hoe kan het dan in hemelsnaam zo zijn dat de gemeente de uitkering van deze mevrouw stopzette, terugvordert en ook nog eens boete oplegt? Dat iemand € 60.000,00 moet terugbetalen? Voorzitter, GroenLinks wil dat anders. Eerst zien, en dan geloven in deze aanpak. Want de regels mogen nooit boven de gewenste uitkomsten komen te staan. Deze mevrouw heeft iets geweldigs gedaan voor de stad. En ja, het is een individuele casus en daar gaat het ook niet om. Maar het gaat om het feit dat wij deze signalen meermaals binnenkrijgen. En dat willen we niet, we willen dat anders zien, menselijker. Afsproken cluster wist wat deze mevrouw deed, en toch zijn er fouten gemaakt in hoe dit is gegaan. Iemand is uiteindelijk als fraudeur bestempeld en dan is de vraag: is dat wat we willen? Willen we dat niet anders met zijn allen?

De **VOORZITTER**. De heer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ja, wat ik anders zou willen, dit is een heel specifieke casus, die volgens mij ook onder de rechter ligt en ik denk niet dat het in het belang is van deze mevrouw en van de gemeente als we hier nu allerlei uitspraken over gaan doen. Ik snap het punt dat mevrouw Vlieger wil maken, iets over de rechtmatigheid en fraudeonderzoeken, maar ik denk dat het beter is als we het hebben over signalen in zijn algemeenheid dan zo'n specifieke casus, zeker omdat deze onder de rechter is. Dus dat wil ik wel even gezegd hebben, want dit helpt het debat niet en dit helpt denk ik deze mevrouw ook niet.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Dank voorzitter, in aanvulling daarop, kijk, wanneer het gaat om het inbrengen van de menselijke maat en maatwerk in het beleidskader vindt u mij aan uw zijde en daar zullen we samen in proberen op te trekken. Maar inderdaad het benoemen van deze casus en het afwentelen op het hele beleidskader, gaat mij ook iets te ver. Ik persoonlijk ken de casus overigens niet. Ik zag wel een krantenkop, maar heb het artikel nog niet kunnen lezen, dus ook lastig denk ik om daar op dit moment iets van te vinden. U gaf aan: wij krijgen vaker, meerdere signalen. Kunt u

misschien een indicatie geven om de hoeveelheid, om wat voor type signalen dat gaat en hoe vaak dat voorkomt?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VЛИEGER** (gl). Ja, dank u wel voorzitter. Om gelijk beide samen te nemen, zoals ik al aangaf gaat dit om een individuele casus, ik stel ook geen vragen over deze casus, daar hoeven we het ook niet in het debat over te hebben met elkaar. Het gaat om het probleem, wat de heer Soytekin ook aan mij vraagt, de signalen verder. En het beeld dat je dan verder uitstraalt als gemeente naar de mensen toe. Want dat willen wij graag anders zien. De hoeveelheid signalen, dat gaat in ieder geval om tientallen. Het gaat niet om honderden signalen, nee, zeker niet. Maar wellicht moet ik daar verder in gaan duiken en moet ik dat bij gaan houden bijvoorbeeld. Dan kan ik het volgende keer op een briefje geven.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van de Peppel, u staat. Ik weet niet wat u wilt maar ik luister graag.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Ik kan een deel van de vraag van de heer Soytekin beantwoorden. Op 21 december 2021 zijn er een heleboel sprekers geweest die onder andere dit hebben aangekaart. In de commissie Zorg zijn mensen met een chronische ziekte komen inspreken, omdat ze hiertegen aanlopen, dus hoeveel meer casussen moeten er komen voordat we gaan zeggen: het zijn niet meer individuele gevallen, het is gewoon bestaand beleid.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VЛИEGER** (gl). Ja, dank u wel. Ook dank voor de aanvulling van mevrouw Van de Peppel, want dat is zeker waar. We hebben al meermaals daar insprekers over gehad.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). De laatste paar woorden van mevrouw Van de Peppel intrigeerden mij. Bedoelt u dan dat zeg maar de signalen die voorkomen, dat het staand beleid is dat we willens en wetens het mensen moeilijk maken in Rotterdam?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van de Peppel.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Ja, ik denk dat dat op dit moment wel zo is. Het kan ook gewoon een bepaalde denkwijze zijn die op een gegeven moment een werkwijze wordt waarin we nu op een gegeven moment eigenlijk kritisch moeten gaan kijken: moet dit op deze manier nog zo doorgaan?

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Dat laatste ben ik met u eens, maar om dan te zeggen: de signalen of de problemen die er zijn is staand beleid, of het veroorzaken daarvan. Daar ga ik niet met u in mee. Overigens zijn er natuurlijk ook heel veel verhalen waarbij het goed gaat, alleen komen die niet in de krant. Dus dat moeten we ook niet vergeten. Natuurlijk zullen er dingen misgaan, en daar moeten we samen kritisch op zijn. Dat klopt.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Ja voorzitter, in het verlengde van de heer Soytekin en de heer Becker, ik heb er eigenlijk best moeite mee moet ik zeggen om nu op basis van een specifieke casus die gisteravond/vanochtend in de krant is gekomen, waar niet eens iedereen überhaupt van het krantenartikel iets heeft kunnen vernemen, om nu heel specifiek op die casus in te gaan, terwijl we de ins en outs niet kennen. Hooguit kan er aan de wethouder gevraagd worden om er een reactie op te geven. Ik heb in de media gezien dat de wethouder zegt: ik ken de casus niet en bovendien is het onder de rechter, dus ik kan er nu niet op reageren. Meer dan dat nu die casus uitdiepen vind ik niet in het belang van dit debat en ook niet in het belang van de persoon die het betreft.

De **VOORZITTER**. Ik zou u toch als voorzitter willen meegeven om voorzichtig te zijn met casussen te bespreken, zeker omdat die onder de rechter zijn is dat ook niet verstandig, maar ik kan me ook voorstellen dat u zich wilt laten inspireren door krantenverhalen tot een debat over een algemene benadering. Maar blijft u alstublieft weg bij de casus zelf. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **V Lieger** (gl). Voorzitter, nogmaals, mijn betoog ging niet over de casus en de casus verder willen uitlichten. Het ging niet om vragen daarover te stellen aan de wethouder want dat is ook niet de bedoeling. Maar dit heeft kunnen gebeuren en dit heeft plaatsgevonden in onze gemeente, onder ons toezicht oog. En dan is de vraag: wat gaan we doen naar de toekomst toe? Hoe gaan we daar anders naar kijken wellicht, als dat is wat wij willen met zijn allen. Dat is in ieder geval wat GroenLinks wil. Dat is wat ik hier probeer duidelijk te maken. Want mijn vraag is: zijn we hier trots op? Is dit onze Rotterdamse identiteit, dat we zo bekend staan en dat we zo met mensen omgaan? En dat wil ik in ieder geval niet. Voor ons als GroenLinks is het belangrijker dat het menselijker wordt en we zijn blij dat we dat kunnen lezen in het beleidskader en nu moet het ook blijken in de uitvoering. Dank.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger heeft de volgende moties ingediend.

Motie 2. Niet afstoten maar vasthouden, werk aan een nieuwe aanpak 'zwartwerk'

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van agendapunt 7.2: De voorstellen tot: a. vaststelling van het Beleidskader Participatie 2023- 2026 'Werk is geweldig!'; b. instellen van Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectief fonds (RAP);

constaterende dat:

- Rotterdammers met een bijstandsuitkering waarvan geconstateerd wordt dat ze door werk inkomen hebben naast hun bijstandsuitkering, worden gekort, beboet en/of hun uitkering volledig wordt beëindigd;

overwegende dat:

- het doel van de Participatiewet arbeidsactivering is;
- er in verschillende sectoren grote tekorten zijn op de arbeidsmarkt;
- Rotterdammers met een bijstandsuitkering die, voor de gemeente onbekend, werken naar hun bijstandsuitkering dus ook verder zijn in hun arbeidsactivering dan voor de gemeente bekend;
- door na het constateren van deze werkzaamheden primair de nadruk te leggen op het sanctioneren van de bijstandsontvanger in kwestie, niet alleen geen gebruik wordt gemaakt van deze mogelijkheid tot arbeidsactivering maar deze ook geschaad kan worden;

verzoekt het college:

- een werkwijze vorm te geven rondom 'zwartwerken' binnen de Participatiewet die primair ingericht is op het benutten van arbeidspotentieel door middel van begeleiding en niet op het bestraffen van fraude;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. L.S. Vlieger

Motie 3. Schrap dwang en drang

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van agendapunt 7.2: De voorstellen tot: a. vaststelling van het Beleidskader Participatie 2023- 2026 'Werk is geweldig!'; b. instellen van Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectief fonds (RAP);

constaterende dat:

- alle Rotterdamse bijstandsgerechtigden verplicht zijn om een tegenprestatie te leveren tenzij ze in het kader van artikel 6b of artikel 9a van de Participatiewet duurzaam of tijdelijk vrijgesteld worden van deze verplichting;

overwegende dat:

- de participatiewet gebaseerd is op arbeidsactivering, niet op het principe van wederkerigheid;
- niet alle bijstandsgerechtigden in staat zijn om een vorm van tegenprestatie te leveren;
- niet alle bijstandsgerechtigden gebaat zijn bij de verschillende mogelijkheden die wij aanbieden in het kader van een tegenprestatie;
- niet alle bijstandsgerechtigden realistisch gezien nog stappen zullen gaan zetten op het gebied van arbeidsactivering;

verzoekt het college:

- wanneer het leveren van een tegenprestatie niet langer bijdraagt aan de persoonlijke ontwikkeling van de werkzoekende, ambtenaren in de uitvoering van de Participatiewet de mogelijkheden te geven om op basis van maatwerk (buiten artikel 6b of artikel 9a van de Participatiewet) een duurzame of tijdelijke vrijstelling te geven van het leveren van een tegenprestatie;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. L.S. Vlieger

Motie 4. Geen extra straffen boven op sancties

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van agendapunt 7.2: De voorstellen tot: a. vaststelling van het Beleidskader Participatie 2023- 2026 'Werk is geweldig!'; b. instellen van Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectief fonds (RAP);

constaterende dat:

- Rotterdam bij schending van de inlichtingenplicht door een bijstandsgerechtigde in veel gevallen direct over gaat op het opleggen van een boetebedrag, oplopend tot 150% van het benadelingsbedrag, boven op de terugvordering van de te veel ontvangen bijstand;
- artikel 18, vierde lid van de Participatiewet stelt dat "Het college kan afzien van het opleggen van een bestuurlijke boete en volstaan met het geven van een schriftelijke waarschuwing ... tenzij niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting plaatsvindt binnen een periode van twee jaar te rekenen vanaf de datum waarop eerder aan de belanghebbende een zodanige waarschuwing is gegeven.";

overwegende dat:

- ondanks sociaal vorderen de terugvordering van de te veel ontvangen bijstand een grote financiële klap is voor de persoon die niet voldaan heeft aan de inlichtingenplicht;
- het opleggen van een boete boven op de terugvordering deze financiële klap exponentieel heftiger maakt;
- het opleggen terugvorderen van het te veel uitgekeerde bedrag een 'straf' op zich is;
- deze zware financiële maatregelen in de regel negatief werken voor het activeringsproces richting arbeidsparticipatie;
- de afschrikkende werking van een geldboete omstreken is en uitgaat van rationeel handelen van iemand in overtreding;
- mensen in (financieel) kwetsbare posities lang niet altijd rationeel handelen en/of consequenties overzien;
- het opleggen van een boete in het kader van afschrikkende werking geen passende maatregel is om gedrag te beïnvloeden;
- Rotterdam, binnen de kaders van de Participatiewet, de keuzevrijheid heeft om geen bestuurlijke boetes op te leggen bovenop terugvordering;

verzoekt het college:

- bij schending van de inlichtingenplicht uitsluitend bij aantoonbare opzet en/of bij schending binnen twee jaar na een eerdere waarschuwing, over te gaan tot het opleggen van een bestuurlijke boete;
- bij het opleggen van een bestuurlijke boete een maximum van 50% van het benadelingsbedrag te hanteren bij aantoonbare opzet en een maximum van 25% bij overige vormen van 'verwijtbaarheid';

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. L.S. Vlieger

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen

De **VOORZITTER**. Mijnheer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Voorzitter, mensen hebben recht op bestaanszekerheid en een perspectief om hun levensomstandigheden ook te verbeteren. De cijfers in Rotterdam zijn verontrustend, maar we hebben het ook in de commissie al gezegd, een wethouder die erin gelooft om dit aan te kunnen pakken, spreekt ons wel aan. Maar niet elke specifieke keuze. Eentje werd al genoemd en dat is de aandacht, de prioriteit bij mensen die kansrijk zijn om aan het werk te komen. Volgens de wethouder is dat onder andere vanwege de beperkte middelen die hij heeft, maar wij zagen in de stukken die gisteren, eergisteren werden gepubliceerd dat er € 2 miljoen over is op de leerwerktrajecten dit jaar. We zullen er zeker bij de begrotingsbehandeling nog wel op terugkomen omdat er dus kennelijk nog wel echt ruimte is om wat extra te doen. En ik kijk dan ook naar mevrouw Maassen die daar in haar bijdrage ook iets over zei. Maar voorzitter, je zal maar door de gemeente als niet-kansrijk betiteld worden. Je wilt graag aan het werk en je vraagt hulp bij de gemeente. Nee, dat kan niet, want je bent niet kansrijk. Je moet wel vijf keer per maand solliciteren, en als je een foutje maakt dan pakken we je aan. Voorzitter, ik hoop eigenlijk dat de wethouder straks zegt dat ik nu een karikatuur maak van zijn beleid, en dan zal ik heel blij zijn met dat verwijt, dat ik een karikatuur ervan maak, want dat betekent dat hij werkt aan maatwerk. En maatwerk, daar hebben we het net ook al over gehad, het komt vaak terug en iedereen is daar voor, maar als iemand bijvoorbeeld vrijwilligerswerk doet in het kader van de tegenprestatie en dan subsidie op een privérekening krijgt gestort, wordt dat dan in het kader van maatwerk opgepakt of niet? Wat is daar het beleid? Voorzitter, naast meer maatwerk vraag ik ook om aandacht voor een specifieke categorie, ouderen. Bijvoorbeeld, je bent zestig en zit al een paar jaar in de bijstand, en reken maar dat je niet als kansrijk wordt gekwalificeerd, maar je moet wel vijf keer per maand solliciteren. Afwijzing op afwijzing. Dat doet wat met mensen, met hun zelfvertrouwen en hun zelfbeeld. Daarom vind ik dat wij meer moeten doen. Werkgevers en gemeente moeten de achterstelling van ouderen aanpakken, en daarom een motie om daar meer aan te doen. Bestuurders zijn altijd trots om voorop te lopen. Nu ook weer, op heel veel plekken in het stuk staat: hiermee lopen we voor op landelijk beleid, enzovoorts, dit en dat. Maar als wij vragen om de zoektermijn voor jongeren af te schaffen, vooruitlopend op de aanpassing van de Participatiewet, dan is het plotseling: we moeten wachten tot de wet er is. Een jongere die geen inkomen heeft krijgt in Rotterdam nog steeds te horen: zoek het lekker uit. Ja, tenzij je kwetsbaar bent. Maar voor ons is het gewoon een kronkel. Je hebt net zo goed kosten en ik zie geen meerderheid helaas in de raad om dat nu meteen maar stop te zetten, maar wel wilde D66 in het debat mij zeggen: als nu de wet wordt veranderd en er komt een kan-bepaling in, om die zoekperiode niet toe te passen, als de wet dan veranderd is, dan willen we het beleid wel aanpassen. En daarom hoop ik steun van D66 voor een motie te krijgen, om dat dan ook te doen. En als deze motie het desondanks niet haalt voorzitter, dan komen we er later vast nog eens een keertje over te praten.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans wil u een vraag stellen.

De heer **CEULEMANS** (lr). Ja, ik kan het toch niet laten om een klein stukje commissie over te doen, want ik wil eigenlijk ook nu nog een keer aan de heer Engberts vragen, dit is iets wat ik oprecht niet begrijp. Kijk, voor kwetsbare jongeren, daar kun je over discussiëren, maar de heer Engberts wil voor alle jongeren onder de 27 jaar de zoekperiode afschaffen. Maar vindt hij niet dat in een periode van gigantische krapte op de arbeidsmarkt, zo'n beetje in elke branche staan werkgevers te springen en te schreeuwen om werknemers. Vindt hij het dan niet een totaal verkeerd beeld om juist nu te zeggen: nee, er is geen enkele belemmering meer, je bent gezond, je bent jong van lijf en leden, je kunt gaan werken, maar de gemeente Rotterdam gaat op dit moment zeggen: je hoeft niet eens meer een maand te wachten, je krijgt meteen een bijstandsuitkering. Vindt hij dat niet een totaal verkeerd signaal op het totaal verkeerde moment?

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Helaas wijzen de cijfers het andere uit voorzitter. Uiteindelijk komt het grootste deel van de jongeren uiteindelijk toch nog bij het loket terecht, van de anderen weten we niet eens hoe het met ze is. Ik ben natuurlijk heel blij dat de wethouder heeft gezegd: ik ga proberen dat meer in beeld brengen, maar het is wel een beetje een kwestie van dweilen met de kraan open. Je kan veel beter zorgen dat je de hele zoektermijn afschaft.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Jongeren komen weer terug bij een loket. Kunt u niet reflecteren op de situatie van de arbeidsmarkt? Als er nu één tijdsbestek is van de afgelopen jaren dat het niet nodig is om in de bijstand te raken als jongere waar verder niks mis mee is, is het nu. Iedere werkgever staat om je te springen. Kunt u daar eens op reflecteren? Waarom moet op dit moment die zoekperiode worden afgeschaft omdat jongeren op dit moment kansrijker zijn dan ooit op de arbeidsmarkt?

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja voorzitter, ik vind het gewoon een principiële kwestie. Je hebt gewoon recht op bestaanszekerheid, dus die ene maand lopen ook jouw kosten door. En de redenering kan evenzogoed opgaan voor iemand van 28, 29, 30. Dus als we op deze glijbaan gaan zitten, dan zit straks iedereen een maand op een houtje te bijten. Ik ben daar niet voor.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Afrondend van mijn kant dan, het verschil is natuurlijk dat u nu een bestaande regel wil afschaffen. Die zoektermijn is er nu voor jongeren tot een bepaalde leeftijd. Die wilt u nu gaan afschaffen. Dat heeft verder niets te maken met oudere mensen die een bijstandsuitkering aanvragen. U wilt nu, op het moment dat het voor jongeren makkelijker is dan ooit om een baan te krijgen, zeggen: ik maak het makkelijker. De PvdA maakt het nu makkelijker dan ooit om een bijstandsuitkering aan te vragen. Een totaal verkeerde keuze.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Voorzitter, het een sluit het ander niet uit. Wanneer mensen die zoekperiode niet hebben en gewoon een bijstandsuitkering kunnen krijgen, kunnen zij nog steeds zoeken naar die baan. En daar kunnen ze dan ook gelijk bij begeleid worden. Dus het sluit elkaar gewoon helemaal niet uit. We zien ook in de cijfers van Utrecht dat het helemaal niet waar is, dat we juist ook hebben gezien dat mensen alsnog een baan hebben gekregen in deze periode.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Maar het is toch totaal common sense om ervan uit te gaan dat als je iemand meteen een bijstandsuitkering geeft dat dan de prikkel om alsnog werk te zoeken wordt weggenomen? In de praktijk pakt het toch gewoon zo uit? Dat kunt u toch niet ontkennen?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Nee voorzitter, want daarmee gaan we voorbij aan het feit dat mensen die geen inkomen hebben ontzettend veel stress ervaren. Niet rond kunnen komen, dingen niet kunnen betalen. En die stress zorgt er ook voor dat ze niet kunnen solliciteren en dat daardoor heel veel stappen gemist worden. Dus als we dat nu weghalen door mensen gewoon wel gelijk een geldbedrag te geven en ze dan ook helpen met begeleiding naar werk, dan lossen we juist een probleem op.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Dank u wel voorzitter. Het voorbeeld van Utrecht noemen is in dit onderwerp volstrekt niet op zijn plek. Dat is een stad van de G4 die het op dit gebied echt heel slecht doet. Een heel lage uitstroom naar werk, een heel hoge instroom naar de bijstand. En die zoekperiode zorgt er ook juist voor dat er een kleine drempel is om zomaar even de bijstand in te stromen. Dat zorgt ook voor enige urgentie om snel een baan te zoeken. En in deze tijd is dat geen gekke eis aan jongeren.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger is gaan zitten. Mijnheer Engberts, u kunt verdergaan. Er zat ook geen vraag in.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik reageer er ook nog even op. Het blijft in de veronderstelling dat als je in

een uitkering zit, dat je dan niet gemotiveerd zou zijn om een baan te hebben en dat het veroorzaakt dat je op je gat op een stoel gaat zitten thuis en dat is gewoon helemaal niet de werkelijkheid.

De **VOORZITTER**. U weet niet of op je gat zitten toelaatbaar Nederlands is, maar goed, vooruit.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Nou ja goed, u kunt er van alles verder onder verstaan. Voorzitter, we zijn blij dat de wethouder de kostendelersnorm niet toepast voor jongeren die thuis wonen. Maar ja, met dit falend volkshuisvestingsbeleid kun je op je 28^e, ik heb het ook in de commissie gezegd, echt niet plotseling wel een woning vinden en ontstaan er alsnog problemen. Bovendien, dit zijn jongeren waar de ouders helemaal niet bij kunnen helpen, even een woning voor ze kopen of garant staan. Dus ook hier zeggen we eigenlijk tegen jongeren na hun 27^e: zoek het maar uit. En zolang de problemen op de woningmarkt zo groot zijn, willen we daar daarom iets aan doen. En daarom de motie '35 is het nieuwe 27'.

De **VOORZITTER**. 35 is het nieuwe 28. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ik was vanochtend enigszins in de war, maar niet de hele dag. De kop van de motie is echt 'het nieuwe 28'. Het lijkt me goed dat de griffier doet waar de griffier voor is. Laat mij maar de kop van de motie voorlezen. '35 is het nieuwe 28' staat er, dus als het 27 moet zijn, dan moet u de motie aanpassen. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Goed zo, u kunt verder.

De heer **ENGBERTS** (pvda). 27 klinkt zoveel jonger hè. Ik heb tot slot nog één motie. Het Bartiméus Fonds, Visio Foundation en de Oogvereniging voeren op dit moment een campagne om aandacht te vragen voor arbeidsparticipatie van mensen met een visuele beperking. 29% van de mensen met een visuele beperking heeft werk, 71% zit tegen hun zin thuis. We doen dat in Nederland ongelofelijk beroerd, ook in internationale vergelijking. De gemeente heeft nu nog een rol die per 1 januari naar het UWV overgaat, overigens een verbetering, maar dat ontslaat ons niet, nu niet en ook niet in de toekomst, van de verantwoordelijkheid werk te maken van deze groep mensen.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts heeft de volgende moties ingediend.

Motie 5. Rotterdam kan het!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van 'Beleidskader Participatie 2023';

constaterende dat:

- Rotterdammers van de leeftijd 18 tot en met 26 jaar, die ondersteuning nodig hebben op het gebied van onderwijs, een zoek-periode opgelegd krijgen van vier weken vanaf het moment dat zij een bijstandsuitkering aanvragen;
- er bij ruim de helft van deze jongeren een uitzondering wordt gemaakt op het naleven van de zoek-periode omwille van financiële, sociale en/of gezondheidsredenen;
- van de jongeren die een zoek-periode opgelegd krijgen het grootste deel uiteindelijk een uitkering aanvraagt en er geen zicht is op wat er met de rest van de groep gebeurt;

overwegende dat:

- jongeren net als ieder ander kosten van levensonderhoud hebben en bij gebrek aan inkomen net als ieder ander recht hebben op bijstand;
- wij ons zorgen maken om onze jongeren die een maand lang een zoek-periode opgelegd krijgen;
- er landelijk gewerkt wordt aan aanpassing van de participatiewet en de verplichte zoek-periode mogelijk vervangen wordt door een kan-bepaling;

verzoekt het college:

- zodra de wijziging van de Participatiewet in werking treedt en de zoekperiode een kan-bepaling wordt, deze direct niet meer toe te passen in Rotterdam;
- variant: vooruitlopend op deze te verwachte wetswijziging de zoek-periode voor jongeren niet meer toe te passen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts

Motie 6. Zoveel mogelijk mensen aan het werk!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van 'Beleidskader Participatie 2023';

constaterende dat:

- het college, zoals beschreven in 'Werk is Geweldig!' Beleidskader 2023-2026 stelt dat alle werkzoekenden zich aan de arbeids- en re-integratieverplichting moeten houden, dus ook zij die de pensioenleeftijd naderen;
- het college tegelijkertijd bij de inzet van begeleiding naar werk de prioriteit wil leggen bij de meest kansrijke werkzoekenden;

overwegende dat:

- een belangrijke overweging bij de kwalificatie 'kansrijk' is of iemand nog maar kort in de bijstand zit;
- veel oudere bijstandsgerechtigden al langer dan 5 jaar achtereen bijstandsgerechtigden zijn;
- oudere bijstandsgerechtigden en werkzoekenden die de pensioenleeftijd naderen, specifiek boven de leeftijd van zestig jaar, bovendien vaak te maken krijgen met leeftijdsdiscriminatie;
- werkgevers de maatschappelijke opdracht hebben om zoveel mogelijk mensen te betrekken op de arbeidsmarkt;
- het niet bevorderlijk is voor de motivatie van werkzoekenden om keer op keer afgewezen te worden nadat zij hebben gesolliciteerd;

verzoekt het college:

- om in overleg te gaan met regionale werkgeversorganisaties en afspraken te maken hoe deze groep werkzoekenden beter te betrekken op de arbeidsmarkt;
- daarbij te onderzoeken of de loonkostensubsidie (LKS) kan worden ingezet om deze groep te ondersteunen in het traject naar betaald werk;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts

Motie 7. Vijfendertig is het nieuwe achtentwintig!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van 'Beleidskader Participatie 2023';

constaterende dat:

- de kostendelersnorm niet wordt toegepast op jongeren tot de leeftijd van 27 jaar;

overwegende dat:

- volkshuisvesting ook voor jongeren vanaf 28 jaar bijna onbereikbaar is;
- dit in het bijzonder geldt voor kinderen van bijstandsgerechtigden, gezien het feit dat deze groep hen ook niet financieel kan ondersteunen;

verzoekt het college:

- om de kostendelersnorm niet meer toe te passen voor thuiswonende kinderen tot en met de leeftijd van 35 jaar;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts

Motie 8. Een visuele beperking hoeft geen beperking te zijn!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van 'RV Beleidskader Participatie 2023;

constaterende dat:

- er 360.000 blinden en slechtzienden zijn in Nederland;
- de arbeidsparticipatie van deze groep zeer laag is ten opzichte van andere doelgroepen, namelijk maar 29% bedraagt;¹
- een grote groep van de desbetreffende doelgroep zowel kan en wil werken en participeren in de arbeidsmarkt;²

overwegende dat:

- er een nieuwe wetswijziging is ingediend en aangenomen in de Tweede Kamer op 20 juni jl., die de zorg voor de uitvoering van technische werkvoorzieningen voor mensen met een visuele beperking overhevelt van de gemeenten naar het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV);³
- de beoogde inwerkingtreding van deze nieuwe wetswijziging pas 1 januari 2024 is;
- het college nog verantwoordelijk is voor de aanvragen van de bovengenoemde doelgroep, op grond van de huidige Participatiewet tot de beoogde inwerkingtreding van de nieuwe wet;

verzoekt het college:

- om deze doelgroep extra aandacht te geven totdat deze nieuwe wetswijziging in werking treedt;
- om deze doelgroep na deze wetswijziging ook blijvend te ondersteunen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts

¹ Belangrijke stap naar een inclusievere arbeidsmarkt - Koninklijke Visio

² Wij willen werken! <https://wijwillenwerken.nl/>

³ [Wijziging van de Participatiewet ten behoeve van de werkvoorzieningen voor visueel beperkten | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Dank voorzitter. Ja, het is te zien aan de titel alleen al, dat het een wethouder van VVD-huize is die dit beleidskader heeft geschreven. Werk is geweldig. Het is iets betekenen. Ertoe doen. Werk lijkt wel heiligverklaard te worden. Het klinkt vrolijk, hoopvol, positief, kortom bijna religieus. Maar het is een klap voor de mensen die met werk de eindjes niet aan elkaar kunnen knopen. Of door de gesel van het werk onvoldoende voor hun gezin kunnen zorgen. Werken in het zweet des aanschijns, zoals de Bijbel erover spreekt, is voor veel meer mensen een realiteit dan het credo van de happy few die kunnen zeggen: werk is geweldig. Maar goed, tegelijkertijd moet ik ook vaststellen, los even van deze bijna sacrale framing van werk, dat het wat ons betreft een gedegen en afgewogen beleidskader is. En wij hebben nog gekeken of wij nog iets positief kunnen toevoegen waar het nog beter van wordt, en dat is eigenlijk prima verwoord in een motie van Volt en wij zijn blij dat wij daar op konden en samen dienen we dan ook straks, bij monde van Volt, die motie in. Dat is de motie 'Empower moeders met kinderen'. Ik zie uit naar de indiening en naar de reactie van de wethouder uiteraard. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Mevrouw Elfilali. De spanning daarop hoort 12 Volt te zijn.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Yes, hij doet het. Dank voorzitter. Inderdaad, het beleidskader waar we het vandaag over hebben met de drie pijlers positiviteit, pragmatisme en samenwerking, zijn drie zaken die ons als Volt ontzettend aanspreken. We hebben er uitvoerig over gesproken en ik wil eigenlijk nu ingaan op de grote groep alleenstaande moeders. Het werd net ook al aangekondigd door de collega van de ChristenUnie, want de groep alleenstaande ouders in Rotterdam die in de bijstand zitten, bestaat voor 87% uit vrouwen. Dat is een gigantisch hoog aantal. Als we even uitzoomen, het gevoel van eigenwaarde is voor elke persoon met kinderen van groot belang. Als je dan kijkt naar deze grote groep alleenstaande vrouwen, dan kan ik me voorstellen dat

het maken van keuzes, het recht hebben om toegang te hebben tot kansen en tot middelen en ook eigenlijk het recht op het hebben van controle over je eigen leven, van groot belang is. De alleenstaande zorg voor kinderen kan overweldigend zijn, voor elke ouder, laat staan als je in een lastige situatie zit, waarin je stress hebt vanwege een beperkt aantal middelen dat je hebt. Dan heb je weinig tijd en weinig ruimte om bijvoorbeeld te zoeken naar werk of te kijken naar hoe je jezelf verder kan ontplooien. En wij gunnen deze alleenstaande vrouwen lucht. Dus vanuit Volt zien wij heel graag dat deze groep vrouwen wordt geholpen in praktische zin, als het gaat om scholing, als het gaat om het zoeken naar werk, maar ook als het is om bijvoorbeeld een competentie te kunnen ontwikkelen. Daarom dienen wij inderdaad samen met de ChristenUnie en ook met D66 en PvdA de volgende motie in, waar wij eigenlijk willen vragen aan de wethouder of we kunnen starten met een pilot waarin we deze vrouwen met kinderen in de bijstand nu kunnen helpen aan hun toekomst. En dan nog even een ander punt waar ook aandacht aan wordt besteed, namelijk social return. Social return is de voorwaarde in een contract waar binnen aanbestedingen een deel van de aankoopsom ingezet kan worden voor sociale doelstellingen. In Rotterdam is dat over het algemeen aan arbeid of aan participatie gerelateerd. De Rekenkamer heeft al eens onderzocht dat wij in Rotterdam heel veel social return-geld laten liggen en eigenlijk onbenut laten. Daarom dienen wij nu een motie in waarin wij eigenlijk meer willen weten over hoeveel geld wij nu eigenlijk laten liggen en hoe we ervoor kunnen zorgen dat we dat geld social return breder in kunnen zetten in de toekomst, maar ook op een manier dat het maatschappelijk impact kan hebben en dat het ook een manier is waarbij er terug wordt gegeven aan de stad. Dus ik dien graag nog de motie in 'Social return: wanneer je iets krijgt geef je ook iets terug'.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali heeft de volgende moties ingediend.

Motie 9. Empower alleenstaande vrouwen met kinderen

"De Gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van het agendapunt 7.2 'Vaststelling van het Beleidskader Participatie 2023-2026 'Werk is geweldig!';

constaterende dat:

- van de groep alleenstaande ouders die in de bijstand leven er 87% vrouw zijn;

overwegende dat:

- alleenstaande ouders een kwetsbare groep is waarbij de (zware) leefomstandigheden en de alleenstaande zorg voor de kinderen het moeilijk maakt om te investeren in een economisch onafhankelijke toekomst;
- het langdurig afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering het risico van een toenemende afstand tot de arbeidsmarkt met zich mee brengt;
- het verminderen van de afstand tot de arbeidsmarkt een onderdeel is van vrouwenemancipatie;

verzoekt het college:

- een pilot te starten waarbij alleenstaande vrouwen in de bijstand in een periode van twaalf maanden worden geholpen naar werk, opleiding en/of competentie ontwikkeling;
- hen gedurende die periode lucht te geven en hen gericht te helpen met opvang voor de kinderen, de inzet op (parttime)werk en eventueel verdere knelpunten;
- hierover terug te koppelen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. Elfilali, T.J. Vonk, A.J.A. Maassen en G.J. Engberts

Motie 10. Social return: Wanneer je iets krijgt, geef je ook iets terug

"De Gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van agendapunt 7.2 'vaststelling van het Beleidskader Participatie 2023-2026 'Werk is geweldig!';

constaterende dat:

- Social return de contracteis is binnen aanbestedingen om een gedeelte van de aankoopsom in te zetten voor sociale doelstellingen;

- de gemeente Rotterdam de inkomsten uit de social return regeling tot nu toe voornamelijk heeft ingezet om personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt weer aan het werk te krijgen;
- de gemeente Rotterdam bij de inkoop van producten of diensten 'social return' als voorwaarde stelt aan opdrachtnemers;
- door onderzoek van de Rekenkamer (Rapport 2020 'Een opdracht voor de stad') is aangekaart dat de social return-regeling niet voldoende wordt benut en nageleefd, waardoor er jaarlijks € 10 à 15 miljoen aan social return inkomsten wordt misgelopen;
- de gemeente in het beleidskader (2015-2018) zich een target had gesteld van 85%, dus € 35 miljoen per jaar, en dat deze maar deels gehaald wordt namelijk zo'n € 25 à € 30 miljoen (dus zo'n 50% à 60% van de totale social return-opgave);
- het daarom een zeer goed punt is dat het college van plan is de inzet op de social return verplichting te intensiveren;

overwegende dat:

- zelfs met de intensivering, beoogd door het huidige college er toch nog een restruimte overblijft van circa € 10 à € 15 miljoen per jaar;
- Rotterdam gebaat is bij een betere, maar ook creatievere 'bredere' inzet van de social return-opdracht opdat deze beter de Rotterdammer dient die het behoeft;
- de 'restruimte' ook benut kan worden om een mentaliteitsverandering teweeg te brengen waarbij letterlijk 'social return' de norm wordt, dat wanneer je publiek geld ontvangt van de stad, je naast de opdracht, ook iets teruggeeft aan de stad;
- vanuit die gedachte de restruimte uitstekend kan dienen voor cultureel maatschappelijke projecten die de leefomgeving van alle Rotterdammers verbeteren, projecten die Rotterdammers trots laten zijn op hun stad en hen met elkaar verbinden;

verzoekt het college:

- om te onderzoeken welk percentage er nu in de laatste twee jaar behaald is en daarmee te onderzoeken hoeveel financiële ruimte er bij social return boven de streefwaarde van 85% niet benut wordt;
- om voortaan de restruimte van de social return-regeling breder, impactvoller in te zetten indachtig de letterlijke betekenis "social return" het teruggeven aan de stad;
- er op na te zien dat de volledige inkoopkracht van de gemeente op het gebied van social return benut wordt;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. Elfilali

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Wie mag ik het woord geven? Mijnheer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Dank u wel voorzitter. Dit is al uitgebreid besproken in de commissie, dus ik zal het kort houden. De essentie van het beleidskader dat voor ons ligt, 'Werk is geweldig!' is simpel en krachtig. Het mobiliseren van iedere Rotterdammer om zijn of haar potentieel te benutten. Het stuk enthousiasmeert en het is bijna religieus, zoals de heer Vonk net zei, gezien de roep om positiviteit, oproep tot pragmatisme, en ook vooral een pleidooi voor samenwerking. We zijn daarnaast ook blij dat de wethouder aangeeft dat er gekeken wordt naar de potentie van het individu en dat er ook echt ingezet wordt op een doelgerichte fraudeaanpak. We kunnen dit dan ook van harte steunen. Iets wat nog wel beter kan, wat ik ook tijdens de commissie heb genoemd, is op het gebied van social return. Mevrouw Elfilali noemde het net ook al. Wat wij vaak horen van ondernemers bij aanbestedingen of die moeten voldoen aan social return, is dat het nogal onoverzichtelijk is, dat men niet weet: hoe moeten we dat nu doen. Zeker kleine ondernemers lopen daar tegenaan, willen graag, maar hebben niet de juiste kennis, dus deze motie roept op om daar duidelijker over te communiceren en daarin te faciliteren, zodat we die doelstellingen ook beter kunnen halen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Becker heeft de volgende motie ingediend.

Motie 11. Ondernemers laten ondernemen

"De gemeenteraad, in vergadering bijeen op donderdag 28 september 2023, ter bespreking van agendapunt 7.2 vaststelling van het beleidskader participatie 2023-2026 'Werk is geweldig!';

constaterende dat:

- de gemeente Rotterdam van bedrijven en organisaties die willen samenwerken met de gemeente een SR (social return) verlangt;

overwegende dat:

- social return ervoor kan zorgen dat openstaande vacatures op de arbeidsmarkt vervuld kunnen worden;
- ondernemers moeten kunnen ondernemen en niet bezig moeten zijn met het uitzoeken van allerlei gemeentelijke regels en eisen;
- social return geen drempels moet opwerpen, maar ondernemers juist moet helpen;

verzoekt het college:

- bij de dienstverlening ondernemers in een vroeg stadium een heldere communicatie en passende ondersteuning te bieden over het voldoen aan de SR (social return) verplichting;
- hierover te rapporteren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S.J.C. Becker en A.J.A. Maassen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Ja, dank voorzitter. Ik zal ook niet te veel tijd in beslag nemen. Er is een mooi uitgebreid commissiedebat over geweest. In het beleidskader wordt gesproken over positivisme, pragmatisme en samenwerking om die opdracht te laten slagen. Wat ons betreft zijn dat goede randvoorwaarden die we ook wel terugzien in het plan. Tijdens de commissie werden er terecht veel vragen gesteld over fraudeonderzoek. Ik had daar zelf ook het een en ander over. Voor ons blijven inderdaad maatwerk en die menselijke maat belangrijke voorwaarden. Dank ook aan de wethouder voor de brief over de werkwijze, hoe die maatregelen et cetera worden opgelegd. En voorzitter, als blijkt dat door belanghebbenden de inlichtingenplicht niet wordt nagekomen, moet de gemeente volgens de Participatiewet een boete of waarschuwing opleggen, citeer ik. De grondslag van die boete is het bedrag dat de gemeente te veel heeft uitgekeerd. Dan hebben we het over een percentage van het benadelingsbedrag. Dit kan ervoor zorgen dat er een extra financiële uitdaging ontstaat waarmee bewoners met een bijstandsuitkering worden geconfronteerd. Die boetes kunnen dusdanig extra financiële lasten veroorzaken die dan ook die stabiliteit van die mensen in gevaar brengt. Mijn vraag aan de wethouder is eigenlijk of we kunnen kijken naar een nieuw alternatief of een extra alternatief in de vorm van waarbij we mensen waarbij die verwijtbaarheid misschien niet heel erg groot is, of dat de draagkracht echt heel erg laag is, om te kijken of boetes ook ingeruild kunnen worden. Dus Rotterdammers met openstaande boetes in het kader van de Participatiewet de mogelijkheid bieden om boetes gedeeltelijk in te ruilen voor bijvoorbeeld gemeenschapsdiensten, denk bijvoorbeeld aan vrijwilligerswerk. Er zullen ongetwijfeld haken en ogen aan zitten, voor- en nadelen, maar ik zou de wethouder wel willen vragen om dit proces toch te willen verkennen en misschien dat hij daar iets op kan toezeggen. Dank.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, werk is geweldig en papier is geduldig. Gisteren waren we bij de wijkcoöperatie Afrikaanderwijk, waar een zestigtal mensen proberen te overleven op hun manier met allerlei nuttige dingen in de samenleving, van een kledingbank tot het opruimen van de markt tot catering et cetera. En die mensen zijn allemaal blij dat ze op zijn minst er een minimumloon voor verdienen collectief en dat ze ook af zijn van die uitkering, omdat toch het gevoel is bij heel veel mensen die daarvan afhankelijk zijn dat er toch een soort schrikbewind heerst. En de nota ademt dat niet uit en ik denk ook niet dat de wethouder, want ik ken hem als een zeer beminnelijk persoon, zelf iets wil uitstralen van een schrikbewind. Maar dat kunnen we natuurlijk vandaag allemaal geweldig

vinden, tegelijkertijd staat er vandaag wel een stuk in de Volkskrant waarbij de wethouder en zijn dienst W&I aan de schandpaal worden genageld. En die schandpaal, die schandvlek moet wel weg uit Rotterdam. Dus het gaat niet om deze casus, maar het artikel hakt er wel diep in. Ik word benaderd door de Tweede Kamerfractie, ik word benaderd door mensen uit Amsterdam: hoe kan dat gebeuren dat in Rotterdam dit soort dingen voorvallen? En het is niet één voorbeeld, het is al jaren, ook bij mij in de wijk, dat mensen goed werk doen in het buurthuis, via MO Welzijn Participatiewet, en zeggen: je moet niet overgedragen worden aan W&I en Participatiewet, want dat is echt, dat is niet terreur, maar een schrikbewind hangt je dan om de nek. Dus dat beeld is heel slecht. En dat beeld is niet alleen in Rotterdam slecht, dat is in heel Nederland slecht. Er is niet voor niets een enquêtecommissie met een parlementaire enquête aan de gang over fraudebeleid en dienstverlening, waarbij we minister Kamp hebben gezien die zegt: nou ja, mensen zijn nu eenmaal per definitie fraudeurs, dat weet iedereen. Die houding, die willen we niet meer uitstralen. Die komt wel uit dat artikel naar voren, dus ik verwacht uiterlijk morgen van de wethouder dat het allemaal onzin is wat er in de Volkskrant staat, of anders excuses en dat er diep door het stof gegaan wordt.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Andere sprekers? Volgens mij hebben we alle sprekers gehad. Dan gaan we naar de wethouder. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) De tijd loopt niet door. Dan houden wij mijnheer Becker in de gaten.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Graag wat extra tijd voor de VVD.

De **VOORZITTER**. De VVD komt nooit tijd tekort. Mocht dat het geval zijn, dan zijn wij barmhartig. Wethouder.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Voorzitter, dank u wel en hartelijk dank aan alle leden van de raad voor hun positieve noten en natuurlijk ook voor de kritiek, waar we altijd van leren, en voor de goede vragen en voorstellen die u heeft gedaan. Werk vinden wij, vind ik persoonlijk, inderdaad ook echt geweldig. En natuurlijk mijnheer Vonk, dat geldt lang niet voor iedereen. Veel mensen zijn ook blij als het op een gegeven moment klaar is. Maar in zijn algemeenheid kun je zeggen dat voor mensen die niet de kans hebben gekregen om een baan te hebben, die daardoor met een te klein inkomen zitten, die daardoor vaak vereenzamen, die daardoor vaak weinig voldoening halen uit hun week, het echt een van de beste dingen is die ze kan overkomen. En daarom maken we er zo ongelofelijk veel en hard werk van om dat voor zoveel mogelijk Rotterdammers die nog langs de kant staan, mogelijk te maken. Want al die Rotterdammers zijn ook gewoon nodig. Dat zie je op de arbeidsmarkt, dat zie je overal in de maatschappij. Ik ben als iemand met een liberaal hart er vast van overtuigd dat iedereen kwaliteiten heeft die ergens in deze maatschappij of op deze arbeidsmarkt gewenst en noodzakelijk zijn. En vanuit dat fundamentele positivisme zit ik en zitten wij met W&I en overigens met dit college, in de wedstrijd. En dat leidt er dus toe dat wij een beleid hebben dat erop gericht is iedereen voor wie dat ook maar enigszins kan richting werk te begeleiden. Dat kan een betaalde baan zijn, ideaal. Dat kan een parttime baan zijn, dat kan een vrijwilligersbaan zijn. Maar voor zoveel mogelijk mensen willen we dit mogelijk maken. En we gaan daar heel erg ver in, nog verder dan we al deden, met de inzet van coaches, voor een heel individuele intensieve begeleiding van mensen, met loonkostensubsidie, door heel nauw samen te werken met werkgevers in onze regio en met hen goede afspraken te maken over langere contracten, meer uren, beter loon. Door leerwerktrajecten aan te bieden, meer dan we ooit hebben gedaan. Door te investeren in de hoeveelheid sociaal ondernemers in onze stad, die kansen bieden aan mensen die ook wat geduld nodig hebben in hun eerste stapjes. Door Rotterdam Inclusief, een van de beste sociaal ontwikkelbedrijven van Nederland te hebben, waar bijna 2000 Rotterdammers een fantastische werkplek hebben die ze ergens anders niet zouden kunnen krijgen. En natuurlijk door het bieden van een stabiel en betrouwbaar inkomen. Mevrouw Yildirim vroeg mij net in de pauze er al even naar, om hoeveel geld gaat dat nou? Om € 1216,00 netto, elke maand, als je alleenstaand bent, en € 1738,00 als je een paar bent. Dat is niet niks, en daar voorzien we in omdat we dat belangrijk vinden en omdat de wet dat van ons vraagt. Daar staat ook wel tegenover dat diezelfde wet ook iets van de bijstandsgerechtigde vraagt, namelijk dat die voldoet aan de inlichtingenplicht en aan de arbeidsplicht. We willen zeker weten dat we geld overmaken naar mensen die daar ook recht op hebben. En tegenover die hele investering die wij ook, omdat we het willen, omdat we het goed vinden, in mensen doen, vragen we terug dat die mensen ook in zichzelf investeren door eraan mee te werken, door kansen te grijpen als die worden aangeboden. En daar bieden we dus zoveel als we kunnen de helpende hand bij. Als dus de vraag is wat ons beleid is, dit is ons beleid. En als mensen niet kunnen voldoen of niet voldoen aan zo'n plicht, dan gaan we daar vanuit de menselijke maat mee om,

maar we handhaven wel die plicht. Dat is wat de wet van ons vraagt. We kunnen niet anders. En in de manier waarop we dat doen, passen we de menselijke maat toe. Als iemand de inlichtingenplicht niet is nagekomen, dan kijken we altijd naar de mate van verwijtbaarheid. We hebben dat in de commissie uitgebreid met elkaar besproken. Ik heb u ook een aantal brieven erover gestuurd, omdat u natuurlijk ook geïnteresseerd erin bent, in steeds diepgaandere mate van detail. Er is inmiddels meer informatie met u gedeeld dan ooit tevoren volgens mij. En daar houdt het niet mee op, we hebben namelijk helemaal niets te verbergen. Dus in een aantal inbrengen van de kant van de raad, wordt de indruk gewekt alsof wij het ene opschrijven, een heel positief verhaal, en dat wij stiekem met een heel hardvochtig mensenhatend fraudejachtbeleid bezig zijn. Dat is niet waar. Alles is transparant, alles is open voor u. We hebben ook al een aantal keer een werkbezoek aan u aangeboden om te kijken bij de sociaal rechercheurs, bij de mensen die in die keten van handhaving en toezicht werken, zodat u ook tot in het detail dat u wilt over wat voor signalen, en hoe ga je daarmee om, u kunt het en u mag het allemaal zien. We hebben niets te verbergen. Er werken goede mensen en die doen hun werk zorgvuldig. Ik ben daar vast van overtuigd. Wat niet wil zeggen dat er niet ook een fout gemaakt kan worden. Maar dat u als raad, of dat leden van de raad zeggen op basis van een artikel waar u de andere kant nog niet van kent, van dat specifieke maak ik een heel veralgemeniseerd verwijt over hoe deze dienst Werk en Inkomen, hoe deze gemeente haar werk doet, daar moet ik echt afstand van nemen. En ik doe ook een beroep op uw raad, wacht die rechtszaak af. De rechtsstaat functioneert. De betrokkene vindt dat het niet terecht is en een rechter gaat ernaar kijken. Laat ons dat in gezamenlijkheid afwachten en laten we daarna dan conclusies trekken wat er anders of beter had gemoeten als daar sprake van zou zijn. Dat wil ik daarover zeggen. En dan is het ook nog zo dat als er zo'n terugvordering plaats moet vinden, los van dit specifieke geval, en er moet een boete worden opgelegd, los van dit specifieke geval, dan is het ook daarna nog zo dat we altijd werken met sociaal incasseren. Niets van wat wij doen is erop gericht om zoals dat met de toeslagenaire is gebeurd, mensen kapot te maken. Toen was het: we hebben € 30.000,00 van u tegoed en u mag het in twee termijnen betalen. Dat is hoe je mensen kapotmaakt. Dat is niet hoe wij werken, op geen enkele manier. We houden altijd rekening met de draagkracht en met het betaalvermogen van mensen. Dus laat dat ook het signaal naar de stad zijn, je hoeft er niet bang voor te zijn dat je door de gemeente Rotterdam op die manier kapot wordt gemaakt als destijds door de Belastingdienst is gebeurd. Het lijkt er niet eens op wat wij hier doen. Dan ga ik naar de vragen van mevrouw Maassen. De omgekeerde toets in de monitor. Ja, dat doe ik graag. Die omgekeerde toets vind ik belangrijk. Wij moeten steeds vertrekken vanuit wat het doel is met ons beleid. Dat is dat we uiteindelijk mensen helpen de stappen naar werk te zetten voor zover ze dat kunnen. En eigenlijk moet alles er primair op gericht zijn om dat ook mogelijk te maken en de manier waarop is natuurlijk ook een ongoing proces. Maar dat deel ik graag met u. Dan het rapporteren over de signalen, daar heb ik natuurlijk al wat over gezegd. U mag dat allemaal zien, we leggen het ook heel graag uit, we laten u meekijken naar de schermen, het is volstrekt open en transparant. We hebben niets te verbergen. We doen ons werk zorgvuldig. De zoekperiode, daar zijn een aantal vragen over gesteld, ook door de heer Engberts uiteraard. Die zoekperiode doen we ook nu al met volledige inachtneming van de menselijke maat, maar het is daadwerkelijk wel zo dat er zich jongeren bij ons jongerenloket presenteren die er te makkelijk over hebben gedacht, die hebben gehoord dat je daar relatief makkelijk een uitkering kon krijgen. Onze jongerenconsulenten met hun professionele ontwikkeling zijn ook de eersten die dat ook vaak kunnen herkennen. En zo'n zoekperiode helpt om jongeren waarbij je denkt dat het om zo'n situatie kan gaan, toch nog zelf een ultieme poging te laten doen om zelf school of werk te vinden. Dat doen we tot dusver dit jaar in 46% van de gevallen, van de jongeren die zich bij het jongerenloket melden. Dan sturen we jongeren niet weg met: zoek het nog maar even vier weken uit en dan zien we je wel weer. Integendeel. Die afspraak voor over vier weken wordt vast direct gemaakt, dus die afspraak staat al gepland. Je krijgt een plan voor wat je in die vier weken gaat doen. Dat maakt die jongerenconsulent met de betrokkene samen. Als er al sprake is van schuldenproblematiek, word je al doorverwezen naar het expertiseteam financiën, zodat daar direct werk mee wordt gemaakt. Als je op het moment van de afspraak niet komt opdagen, word je op dat moment nagebeld. Als je na twee weken nog steeds niets van je hebt laten horen, word je nog een keer nagebeld. En als je alsnog, dus in tweede instantie, die uitkering aanvraagt, dan krijg je hem ook met terugwerkende kracht. Dus het idee dat schuldenproblematiek dan is opgelopen, ja dat kan eventjes gebeuren, maar je krijgt ook gewoon voor die maand, voor die zoekperiode, alsnog dan de uitkering als blijkt dat je er recht op hebt. Dus ik vind dat, daar ben ik echt van overtuigd, de redelijke menselijke manier om hiermee om te gaan. En het is dus ook zo dat 63% tot dusver dit jaar van de jongeren die zijn heengezonden om zelf nog een poging te doen, zich uiteindelijk niet meldt. Bij de contactpogingen leidt dat zelden ertoe dat zo iemand dan aangeeft: ik wil alsnog geholpen worden. Overigens wordt in de meeste gevallen helemaal niet opgenomen. Maar ik heb natuurlijk in de veegbrief aan u toegezegd,

want ik snap uw zorg om die jongeren, ik wil ook graag weten hoe het met ze gaat, dus wat we met elkaar hebben afgesproken is om toch nog meer pogingen te doen om met die jongeren weer in contact te komen, zodat we aan u wat kunnen melden over hoe dat dan met die jongeren gaat en wat ze eventueel nog nodig zouden hebben. Aandacht voor de mentale gezondheid is er natuurlijk zeker. Dus in het beoordelen van: is hier sprake van iemand die zelfstandig nog een poging moet kunnen doen of valt iemand in een van de categorieën of moet er sprake zijn van maatwerk, dan is dat natuurlijk echt een van de zaken waar we ook naar kijken. Dan ga ik naar Leefbaar Rotterdam. Mijnheer Ceulemans heeft gevraagd naar de taaleis en heeft ook een motie ingediend die zegt, een uitspraak van de raad dus dat is natuurlijk aan u, en dan vervolgens het verzoek aan mij om een signaal uit te brengen aan het rijk over de resultaatsverplichting. Kijk, het lastige is van de Participatiewet en ik heb hem gisteravond nog weer eens even zitten lezen, op mijn favoriete website wetten.nl/participatiewet. In die Participatiewet, daar zit eigenlijk wel degelijk ook al een resultaatsverplichting in, alleen is dat een beetje een ingewikkelde. Wat die Participatiewet namelijk zegt, is dat de gemeente een deel van de bijstand kan inhouden als iemand de taal onvoldoende machtig is. En dan vervolgens moet iemand de kans krijgen binnen acht weken om zich eraan te committeren er wat aan te gaan doen. Dan krijg je na enige tijd nog een taaltoets, en dan moet je op een van vijf taalgebieden, luistervaardigheid, spreekvaardigheid, leesvaardigheid enzovoorts, één niveau vooruit zijn gegaan. Zo'n marginale verbetering die al voldoende is, is in de praktijk best ingewikkeld. Overigens lukt het ons desondanks regelmatig om als we zien dat iemand echt verwijtbaar er niets aan heeft gedaan, dan ook wel een maatregel op te leggen en dat hebben we ook tot dusver dit jaar een aantal keer gedaan.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Het klopt wat de wethouder zegt. Het is in de praktijk een inspanningsverplichting, omdat het resultaatsverplichtingsdeeltje dermate klein is en er zitten dermate veel voorwaarden aan verbonden, dat het in de praktijk om een inspanningsverplichting gaat. Maar dat is natuurlijk eigenlijk vanaf het begin af aan al een weeffout geweest. Het was volgens mij destijds mevrouw Klijsma die dat heeft ingevoerd, en in de vorm van een rommelig compromis is dit er toen uitgekomen, wat eigenlijk vrij moeilijk werkbaar is. Dus is de wethouder het er wel mee eens dat een resultaatsverplichting in plaats van een inspanningsverplichting de gemeente gewoon aanzienlijk meer handvatten zou geven om ook juist in het belang van de bijstandsgerechtigde meer grip op de taalbeheersing van bijstandsgerechtigden te krijgen?

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Heel Nederland zou gebaat zijn bij een meer heldere taaleis voor mensen die in de bijstand zitten, dus daar ben ik het absoluut mee eens. Het is vervolgens ook wel echt een politieke vraag of je de taal in het re-integratietraject zo belangrijk wil maken. Ook bij ons in de dienst lopen de opvattingen daarover uiteen. Sommigen zeggen: laat mensen vooral eerst werken en laat taal geen obstakel zijn. Anderen zeggen: die taal is toch wel heel erg belangrijk. Als college zeggen wij: we laten het aan u als raad om hier een oordeel over te vormen en een signaal over af te geven als u dat zou willen. Dus mijn advies hierbij is: oordeel aan uw raad. U heeft vervolgens gevraagd naar de vermogensfraude, specifiek in het buitenland. We doen daar niet meer zo'n thematisch onderzoek naar, maar het is wel onderdeel van de reguliere toezicht- en handavingsketen. En wij houden daar zeker vinger bij aan de pols, dus ik word ook regelmatig op de hoogte gehouden natuurlijk van de resultaten en vervolgens u als raad ook op een geaggregeerd niveau. De toezegging om daarbij vinger aan de pols te houden doe ik natuurlijk zeker. Dat ben ik ook vast van plan. Dan heeft mijnheer Ceulemans ook gevraagd: kunnen wij inzicht krijgen in het type tegenprestatie die mensen doen? Dat kan ook, dus ik kan u daar ook met de regelmaat die u wenst over informeren. En u heeft natuurlijk ook een staande uitnodiging om op elk moment dat u het wilt een vraag aan ons te stellen, want we hebben die cijfers gewoon en dan kunt u ze krijgen. Dan ga ik naar GroenLinks, mevrouw Vlieger. Zij heeft gezegd dat de Participatiewet mensen bang maakt. Kijk, ja, ik heb het nodige gezegd over wat ons beleid is, wat de uitstraling daarvan zou moeten zijn als het aan mij ligt. Natuurlijk is het zo dat we nog steeds, mijnheer Ceulemans heeft het ook gezegd, in de nasleep van de toeslagenaffaire zitten en dat heeft natuurlijk veel wantrouwen teweeggebracht. Dat hoor en zie ik natuurlijk ook als ik met mensen daarover spreek. Dat is heel spijtig en dat zal ook echt een tijd kosten om dat te herstellen. Maar ik ben er echt van overtuigd dat de manier waarop wij uitvoering geven aan de Participatiewet zowel positief en offensief is als het gaat om zoveel mogelijk mensen de kans te geven om naar werk te gaan, en dat we ook op een gepaste, strikte maar menselijke manier mensen houden aan die beide belangrijke verplichtingen die zij ook als gevolg van diezelfde wet hebben. En u heeft een aantal moties ingediend.

De eerste is 'Niet afstoten maar vasthouden'. Die verzoekt het college om de werkwijze rondom zwartwerken eigenlijk ondergeschikt te maken aan het benutten van het arbeidspotentieel. Ik vind dat een valse tegenstelling. Het is niet of, of. Sterker nog, het gaat voor een deel hand in hand. Er is arbeidspotentieel in onze stad dat wordt benut voor zwarte illegale banen en dat is een slecht signaal naar de mensen die opdraaien voor de bijstandspot. Dat is een slecht voorbeeld voor anderen, voor kinderen in de omgeving. En het is niet in de laatste plaats ook heel slecht voor de werkzoekende zelf. Want als je blijkbaar toch kunt werken, doe het dan bij een eerlijke werkgever, die voorziet in je verzekering, waar je een pensioentje kunt opbouwen als het even kan. Die je waarschijnlijk ook een heel stuk beter behandelt dan een illegale werkgever. Dus daarom is onze inzet er echt op gericht om iedereen de kans te geven naar eerlijk werk toe te groeien en dus ook om zwartwerken waar dat gebeurt, stevig aan te pakken.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLEIEGER** (gl). Heel kort voorzitter. Waar het om gaat, je vordert natuurlijk al terug en dan leg je daar nog een boete op. En dan is de vraag: wat gebeurt er dan met zo iemand, en daar kreeg ik destijds geen duidelijke beantwoording op, dus heb ik gezegd: nou ja, wat ons betreft, je vordert terug en je helpt en je gaat daar niet nog een boete bovenop leggen, want dat helpt dan niet bij dat arbeidspotentieel benutten.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Ja, bij het bepalen van de boetemaat gaan we uit van de mate van verwijtbaarheid. En als mensen welbewust geld hebben verdiend en dat hebben laten aanvullen vanuit de bijstand, want daar gaat het om hè, ook echt in die verhoudingen, dan vind ik het terecht dat we als maatschappij zeggen: daar hoort dan ook een boete bij. En daarom wil ik daar graag aan vasthouden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, ik had begrepen dat we ook verplicht zijn om een boete te geven. Zoals ik u nu beluister, zegt u: dat is mijn keuze als wethouder om die boete te geven, maar ik lees die motie van GroenLinks als sympathiek maar niet mogelijk volgens de Participatiewet.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Zeker, we mogen een eerste keer volstaan met een boete van 0%, dus dat is dan een waarschuwing. En er is een gradatie in mate van verwijtbaarheid, die wij hanteren. En die hebben we ook opgeschreven, in de veegbrief was het dacht ik.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Maar die mate van verwijtbaarheid is een vrije keuze. Dat is niet een opgelegd kader.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Dat is zo, dus in de precieze percentages en bij welke mate van verwijtbaarheid je die hanteert, zit natuurlijk beleidsvrijheid, en dan komt het er dus op aan wat voor weging we eraan geven als gemeente.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, ik dacht dat je dus een 0%-boete alleen mocht opleggen op het moment dat de financiële schade van de gemeente dus ook eigenlijk nagenoeg nihil was.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Nee, het klopt, als iedere vorm van verwijtbaarheid ontbreekt, dan mogen we volstaan met een waarschuwing. Als er sprake is van verwijtbaarheid dan moeten we een boete opleggen. Dat klopt, ja. En dan vervolgens die percentages, daar zit een zekere zin beleidsvrijheid in.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). De volgende motie van GroenLinks, 'Schrap dwang en drang'. Dat gaat om de tegenprestatie in situaties waarin er sprake zou moeten zijn van ontheffing. Dat doen wij ook al in de praktijk, dus er zijn ontheffingsgronden, bijvoorbeeld als je daar fysiek of geestelijk niet toe in staat bent, en dat kan ook tijdelijk zijn. Daar is op dit moment in 1011 gevallen sprake van. En dat kan ook duurzaam zijn, in specifieke gevallen waarbij het dan bijvoorbeeld gaat om gezondheid en dat is op dit moment bij 1366 mensen zo. Dus in de gevallen waar daarvan sprake zou moeten zijn, doen we dat eigenlijk al. En dan moet ik hem dus ontraden omdat die overbodig is. Dan 'Geen extra straffen boven op de sancties'. Dat is ook een motie van Vlieger die zegt: bij schending van de inlichtingenplicht uitsluitend bij aantoonbare opzet of bij schending binnen twee jaar na een eerdere waarschuwing over te gaan tot het opleggen van een bestuurlijke boete en vervolgens bij het opleggen van een bestuurlijke boete een maximum van 50% en 25%. Dus dat gaat over het veranderen van die percentages. Ik heb u dacht ik ook in de brief gerapporteerd over de aantallen keren dat wij op die verschillende percentages boetes opleggen. Die normale verwijtbaarheid is de meest voorkomende en die zit op 50% en we hebben nu ook een meer gedifferentieerde staffel van die verwijtbaarheid dan die mevrouw Vlieger voorstelt en ik zou er niet voor zijn. Mevrouw Vlieger stelt 25% of 50% voor, en bij ons varieert die nu van 0%, bij geen verwijtbaarheid, tot en met 150% zelfs bij recidive. En dat vind ik een passender staffel, omdat dat ons in staat stelt om echt meer gericht per geval te bekijken wat de verwijtbaarheid is waarvan we willen uitgaan bij die boete. Dus die moet ik ook ontraden. Dan kom ik bij mijnheer Engberts. Hij stelt allereerst een vraag. Stel nu dat iemand zich meldt en die zegt: ik wil, wat gebeurt er dan? Ja, die vraag heeft hij tijdens de commissiebehandeling ook gesteld en ik wil u geen onzin verkopen, dus toen gaf ik een heel feitelijk correct antwoord op dat moment, namelijk: er kan een situatie zijn waarin iemand zelf wil maar waarin we toch zeggen: nou, laat maar zitten. Theoretisch gezien is dat denkbaar. Maar het is wel heel hypothetisch. In de praktijk, als iemand zich meldt en zegt: beste activerings- of werkcoach, ik wil, wat kan ik doen? Dan zeggen we: heb je vanmiddag tijd? En dan wordt de rode loper uitgerold en dan krijgt zo iemand natuurlijk toegang tot alle leerwerktrajecten, loonkostensubsidie, coaching, noem het maar op. Iedereen die wil, willen we natuurlijk zo snel en zo vlot mogelijk helpen. Dus laat dat heel erg zeker zijn. Dan heeft u een aantal moties ingediend. Allereerst 'Zoveel mogelijk mensen aan het werk'. Die verzoekt het college om in overleg te gaan met regionale werkgeversorganisaties en dat gaat over 60-plussers. Het is jammer, ze is er niet, mevrouw Verkoelen had ik gistermiddag op de koffie en dat heeft mij toch wel weer een enorme boost in mijn motivatie gegeven om ook 60-plussers aan het werk te helpen, want potverdikkie, wat is die mevrouw inspirerend als zij tekeergaat. Dus zulke mensen kunnen we overal wel gebruiken. Ja, ze is er niet. Nou ja, goed, laat het gezegd zijn.

De **VOORZITTER**. We kunnen schorsen en opzoeken waar ze is. Dat is een idee van mijnheer Ceulemans overigens. De menselijke maat heet dat.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Ja precies. Wat we natuurlijk ook willen en ook denken dat echt kansrijk gaat zijn, is om LKS ook in te zetten om deze doelgroep net even dat zetje te geven. Tijdelijk is dat dan hè, gewoon omdat je soms weer even op gang moet komen. Wij gaan aan het begin van het nieuwe jaar onze LKS-ketenaanpak, waar we anderhalf jaar geleden mee zijn begonnen, om echt die opschaling teweeg te brengen, evalueren. En wat ik eigenlijk wil doen is deze motie ontraden, maar u toezeggen dat we bij die evaluatie specifiek ingaan op of dat nu ook kansrijk is gebleken voor de oudere doelgroep, en zo niet, dat we dan op dat moment ook het gesprek met elkaar kunnen hebben over wat daar nog extra voor nodig is. Ja?

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Eén verhelderende vraag: wanneer krijgen wij dat dan hier weer terug op tafel?

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Het eerste kwartaal van volgend jaar. Ja?

De heer **ENGBERTS** (pvda). Voorzitter, in het eerste deel van het dictum gaat het ook over afspraken met werkgevers, want ik vind dat werkgevers ook wel wat mogen doen. Wordt dat daarin meegenomen?

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Zeker, dat afspraken maken met werkgevers is natuurlijk een integraal onderdeel van die LKS-ketenaanpak. Dat gebeurt vanuit het werkgeversservicepunt. Die zijn non-stop bezig de boer op aan het gaan met werkgevers om te proberen daar kansen te laten ontstaan.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Voorzitter, met deze toezegging trekken wij die motie in. De eerste motie van ons.

De **VOORZITTER**. Welke motie is dat? 'Zoveel mogelijk mensen aan het werk'. De wethouder sprak over LKS. Weet iedereen wat dat is? Ik check of iedereen weet wat dat is. Dat is een aanwijzing om zoveel mogelijk afkortingen te vermijden, want ook mensen die meeluisteren thuis moeten een beetje een beeld hebben van de afkortingen. Wethouder, zo min mogelijk graag. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Even een ordepuntje. Over mijn derde motie heb ik de wethouder alleen gehoord over het tweede dictum, maar niet over het eerste dictum van die motie. Mijn vraag is of de wethouder daar nog even op wil reflecteren, want dan weet ik of dat uitmaakt. Dat was die motie 'Geen extra straffen', motie 4. Ik hoorde de wethouder alleen over de percentages.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). In feite is dat natuurlijk al zo. Want u zegt: uitsluitend bij aantoonbare opzet. Dat zijn eigenlijk gewoon andere woorden voor: er is sprake van verwijtbaarheid. En we doen dat dus al alleen als er sprake is van verwijtbaarheid. Dus in feite vraagt u daar om iets wat al praktijk is.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Dan ga ik naar 'Rotterdam kan het' van mijnheer Engberts. Dat klinkt natuurlijk goed en correct. Zodra de wijziging van de Participatiewet in werking treedt en de zoekperiode een kan-bepaling. O ja. Nou, die wilde ik ontraden, en dat is eigenlijk om de redenen die ik net ook heb geschetst. Ik denk dat wij op dit moment echt op de gepaste manier met die zoekperiode omgaan. En het is zelfs zo dat ook als de wet wijzigt en dat wordt een kan-bepaling, dan zal dat voor onze uitvoeringspraktijk niet zo heel veel veranderen. Want eigenlijk hanteren wij hem al als kan-bepaling. En u vraagt dan om ook bij jongeren bij wie wij echt gewoon reden zien om te zeggen: probeer het toch nog een keer zelf, om dat dan niet te doen, en dat vind ik gewoon echt niet verstandig, dus daarom wil ik die ontraden. Dan gaan wij naar '35 is het nieuwe 28', de kostendelersnorm niet meer toe te passen voor thuiswonende kinderen tot en met de leeftijd van 35 jaar. Ja, daar ben ik ook niet voor. Daarmee wijken we echt af van de wet. Dat is niet legaal mijnheer Engberts. Het kost bovendien ook geld. Onzekere financiële consequenties, want dat betekent dat de uitkeringen omhooggaan, dus om die reden moet ik die ook ontraden. Dan 'Een visuele beperking hoeft geen beperking te zijn'. Daar ben ik het natuurlijk ook mee eens. Daar hebben we mevrouw Verkoelen. Ik heb het net over u gehad. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Oké. Daar ben ik het natuurlijk mee eens, maar ik moet hem toch ontraden, want wij blijven als gemeente verantwoordelijk voor de dienstverlening en de begeleiding aan deze mensen. Eigenlijk is het enige wat per 1 januari naar het UWV overgaat, het verstrekken en het aanvraagproces van de technische werkvoorzieningen. Maar wij blijven daarbij betrokken, dus het is niet zo dat wij dan de regie of de begeleiding van deze mensen opgeven, is mijn informatie.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dan ga ik nog even naar de techniek van de motie kijken, maar ik hoor de wethouder wel, ik vind het ook een belangrijke groep om aandacht aan te blijven besteden. Dan zou ik eigenlijk willen kijken of ik een aangepaste motietekst kan maken daarvoor.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Ja, check. Oké, dank. Dan ga ik naar mijnheer Vonk. Allereerst dank natuurlijk ook voor uw positieve woorden. En ook dank voor de motie die u samen met Volt heeft ingediend, die erop ziet om alleenstaande moeders in de bijstand door middel van een pilot twaalf maanden te helpen naar werk, opleiding of competentieontwikkeling en in de tussentijd lucht te geven. Ik wil deze motie omarmen. Wij zijn sinds twee jaar bezig, samen met het Verwey-Jonker Instituut, Erasmus MC om onderzoek te doen. 'Klaar voor een kind, klaar voor werk' heet dat, dat zich ook echt specifiek op deze doelgroep richt. En zo'n pilot zou eigenlijk een heel mooie vervolgstap daarop zijn.

We hebben het daar ook al eventjes over gehad met het team. Er zit een team ontzettend gemotiveerde mensen op, waarvan er een zelfs hierop gaat promoveren, specifiek op deze groep. Dus ik breng u ook graag eens in contact, dat vindt u wellicht interessant. En dit zou een mooie vervolgstap zijn en we kunnen dat ook waarmaken. Dus we doen dat dan het hele volgende jaar, met minstens honderd vrouwen kunnen we dat dan doen, dus dat gaat ook echt wel wat om het lijf hebben. Dus op die manier kunnen we daar denk ik mooi uitvoering aan geven. Ja? Dank. Dan ga ik naar de motie van Volt die ziet op de restructuur zoals dat wordt genoemd, bij social return. Ja, we hebben het natuurlijk ook in de commissie uitgebreid over social return gehad. Wij vinden het echt een heel waardevol instrument om te proberen om meer kansen op de arbeidsmarkt te laten ontstaan voor werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt, of zoals wel wordt gezegd waar de arbeidsmarkt een afstand heeft tot hen. En we vinden het ook heel belangrijk dat we dat meer vervullen. Ik heb in de commissie nog gezegd: we kunnen wel met wat cijfers komen over wat we nu hebben gerealiseerd in de afgelopen jaren. Ik heb wat cijfers. En in 2018 hebben we € 34 miljoen gerealiseerd, in 2019 € 41 miljoen, in 2020 € 31 miljoen, in 2021 € 43 miljoen, vorig jaar € 37 miljoen en we zitten op dit moment op € 23 miljoen. Dus dat gaat echt om heel forse bedragen, dus ook het beeld dat helaas een beetje lijkt te ontstaan van de gemeente zit er slap op en er gaat heel veel verloren. Er wordt ontzettend veel gerealiseerd. Dit zijn heel goede resultaten, met als je naar de percentages kijkt, ook overrealisatie in een aantal van die jaren, omdat weliswaar sommige opdrachtnemers niet voldoende presteren, maar een heel aantal anderen realiseren eigenlijk veel meer dan wat contractueel van ze wordt gevraagd, dus dat zijn goede resultaten. Toch is dat natuurlijk nog niet goed genoeg, en zo lees ik de motie ook. Dus kijk nu of je voor kleinere opdrachtnemers of als je niet dat hele bedrag vervuld krijgt door mensen in dienst te nemen, om daar iets meer ruimte voor te geven, en ik wil dat wel meenemen als opdracht bij ons aangescherpte SR-beleid, dat we deze winter naar uw raad gaan sturen. Dus die wil ik omarmen. En dan kom ik bij de laatste motie van de VVD. U zegt: wees duidelijker aan opdrachtnemers over hoe zij SR kunnen invullen. Wees daar zeg maar wat meer hulpbereid in. En dat wil ik ook doen. Ik denk inderdaad dat dat belangrijk is. Er zijn ook echt veel kleinere opdrachtnemers van de gemeente. En dat vraagt natuurlijk wel wat van onze organisatie, maar ik denk dat we er nog beter in kunnen worden om vroeger, beter, nauwer daarin samen te werken, zodat ook de kleinere ondernemers echt opties hebben en snappen hoe ze die SR kunnen verplichten, zodat dat gewoon positief blijft tussen de gemeente en de opdrachtnemer in plaats van een korzelig handhavingsgesprek, wat je natuurlijk het liefst probeert te vermijden, wat we overigens natuurlijk als het nodig is ook wel echt doen. Dus ik denk dat we die kunnen waarmaken en ik wil hem dus omarmen. Dan kom ik ten slotte bij mijnheer Soytekin van DENK, die zegt: je wil weliswaar de menselijke maat toepassen bij boetes en maatregelen, maar dat is altijd financieel en zijn er niet alternatieven? Ik denk dat het ingewikkeld is maar ik ben wel bereid om dat te verkennen en te kijken of daar mogelijkheden zijn en dat dan met de voor- en nadelen bij uw raad neer te leggen. Maar we hebben dat tot dusver niet gedaan omdat we die mogelijkheid niet hebben gezien, maar ik ben bereid om nog eens poging te doen of dat echt niet anders kan. Dan was ik er.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Ik check of er behoefte is aan een tweede termijn of dat er nog resterende vragen zijn blijven liggen. Tweede termijn? Ja, mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Kort over dezelfde motie waar ik net over begon. De wethouder geeft aan dat deze overbodig is omdat we alleen inderdaad bij aantoonbare opzet een boete opleggen. Echter is dat niet waar, want ik lees hier ook dat wij 25% boete opleggen bij mensen die door emotionele of verwarde omstandigheden een fout kunnen maken. Dat is dus niet waar. Het is niet alleen bij aantoonbare opzet en dan verwijst ik toch terug naar mijn motie en ik maak me dan wel zorgen om die mensen die wij om dit punt een boete opleggen.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja, ik wilde toch nog even

De **VOORZITTER**. U bent aan het woord. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik wilde toch nog even terugkomen op die zoekperiode. Want ik hoorde de wethouder zeggen: soms zijn jongeren niet gemotiveerd, die denken daar dan te makkelijk over en zo, maar dat is natuurlijk helemaal geen criterium om wel of niet in aanmerking te komen voor een uitkering. We hebben heel veel programma's die zijn gericht op stressreductie. Maar juist dit levert

stress op, omdat je niet van tevoren weet of je het wel of niet uiteindelijk zal krijgen. Maar ik heb het idee dat ik de wethouder niet in beweging ga krijgen in mijn eentje. Daar hebben we natuurlijk wel de raad bij nodig, dus ik kijk ook even naar mijn collega van D66, die in de commissie zei: ik ben daar eigenlijk dan wel voor, om ervoor te zorgen dat we als dat kan die zoekperiode niet toepassen. Dus ik hoop ook eigenlijk op een reactie van mevrouw Maassen, om te kijken: kunnen we dan op termijn de wethouder, wat natuurlijk de klassieke betekenis van een motie is, een beetje in beweging krijgen.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Ja, ik ga het toch nog één keer proberen, want de wethouder kwam net met een extreem redelijk verhaal met heel veel voorwaarden. Er is geen sprake van geld dat ontzegd wordt maar dat later wordt uitgekeerd. Er is begeleiding gedurende die maand. Als je nu al die voorwaarden hoort en hoe prudent daarmee wordt omgegaan, dan kun je toch niet betogen dat hier sprake is van een onmenselijke of kille manier van handelen of zo? Het is toch gewoon volstrekt logisch om zo'n periode in te bouwen, en ik was eigenlijk misschien net te mild, want ik wil het eigenlijk gewoon een keer rechtstreeks aan de heer Engberts vragen. Kijk, dat ouderen niet aan de bak komen, dat weten we, dat is een bekend probleem. Maar waarom zou een gezonde jongere van 25 jaar op dit moment, met deze krapte op de arbeidsmarkt, überhaupt een bijstandsuitkering moeten aanvragen? Kunt u dat nu gewoon eens een keer uitleggen?

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik denk dat we dat heel goed kunnen uitleggen. Er is altijd een mismatch, maar het gaat hier om de bestaanszekerheid. Ik heb overigens het woord onmenselijk niet in de mond genomen. Ik vind het onwenselijk, ik denk het beter is, ik denk dat het minder stress oplevert en dat het uiteindelijk betere resultaten oplevert.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali. Sorry, mijnheer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Om af te ronden, inderdaad even in het verlengde van de heer Becker. Als we nu een voorbeeld zien van een gemeente, de gemeente Utrecht, het voorbeeld waarvan u zegt dat we dat moeten volgen, de bijstand explodeert daar. Het heeft een compleet verkeerde uitwerking. Het is ook nog eens een keer niet nodig, dus ik vind het een voorstel dat eerlijk gezegd kant noch wal raakt.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ja, dank voorzitter. Ik wilde de wethouder sowieso bedanken voor het omarmen van de motie die we hebben ingediend met anderen over vrouwen in de bijstand. Ook heel mooi dat er een commitment is om dan in ieder geval honderd vrouwen te proberen te helpen. Want we denken ook dat als we investeren in deze groep dat dat veel oplevert voor henzelf maar ook voor de stad. En dan even over social return. De wethouder noemde een aantal bedragen, die gingen mij een klein beetje snel. Dus ik wilde even vragen of het mogelijk is om die in ieder geval op een manier nog met ons te delen zodat we die informatie ook hebben.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja voorzitter, ik heb net een interessante toezegging gehoord van de wethouder aan de heer Soytekin. Ik heb daarbij ook een vraag aan de wethouder, want er is heel veel discussie elke keer gaande over wat er nu wel mogelijk is en wat er niet mogelijk is op basis van het wettelijk kader dat we hebben bij het opleggen van sancties, waarschuwingen, boetes, terugvorderingen et cetera. Dan zou ik heel graag willen hebben dat daar ook weer heel nauwkeurig de totale context wordt meegenomen, want ik denk dat we anders weer moeten gaan zoeken in allerlei stapels papier over hoe het zich nu weer tot elkaar gaat verhouden, dus dat zou ik heel prettig vinden.

De **VOORZITTER**. Anderen in tweede termijn? Wethouder.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Dank. Nee, dat zeg ik natuurlijk graag toe. De bedoeling van deze hele exercitie is natuurlijk dat we uiteindelijk meer duidelijkheid hebben en dat we allemaal precies weten hoe het zit en dat we dan ook gewoon een duidelijke lijn hebben die we allemaal al dan niet

kunnen steunen, maar dan weten we in ieder geval waar het over gaat. Ik denk dat we daar overigens ook echt grote stappen in hebben gezet. Zoals gezegd, de mate van detail waarmee we nu zijn ingegaan op die mate van verwijtbaarheid enzovoorts, dat heb ik in de vorige periode als woordvoerder vanuit de raad in ieder geval niet meegemaakt, en ik denk dat dat goed is. Want er is veel maatschappelijke belangstelling voor en niets hiervan moet met enige mist omgeven zijn. Het moet transparant en helder zijn voor iedereen op wat voor manier we dit doen. Dat vind ik heel belangrijk. Mevrouw Vlieger heeft nog antwoord van mij tegood. Kijk, ik denk dat ik toch gelijk had. Hier staat ook heel duidelijk: wij leggen een waarschuwing op als iedere vorm van verwijtbaarheid ontbreekt. Dus met andere woorden, wij leggen alleen een boete op als er sprake is van enige vorm van verwijtbaarheid, en daar gaan we niet te makkelijk mee om. En natuurlijk, ook iemand in verwarde omstandigheid, ook dan kan er sprake zijn van enige verwijtbaarheid. Natuurlijk niet per definitie. Daarom is dat maatwerk zo belangrijk. En daarom zijn er ook altijd verschillende mensen die ernaar kijken voordat zo'n beslissing wordt genomen en een boetemaat wordt bepaald.

De **VOORZITTER**. U bent helemaal klaar?

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Ja.

De **VOORZITTER**. Goed zo. Toch. Mevrouw Elfilali.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Zeker, ik had natuurlijk ook de toezegging gedaan om hierover te gaan rapporteren in de tertaalmonitor en dat gaan we dus bij de volgende voor het eerst doen. En ik denk dat het goed is dat we dan in de begeleidende brief op dat moment ook nog even die bedragen van de afgelopen jaren daarbij melden. Dus dan heeft u gewoon dat overzicht. En u mag natuurlijk zo meteen ook mijn velletje overschrijven als u wilt.

De **VOORZITTER**. Prima. Dan eindig ik de beraadslaging op dit punt.

7.3 *Het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis' (2023-2026)*

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar agendapunt 7.3, het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis'. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Voorzitter, geen dakloosheid meer in 2030. Dat is de landelijke ambitie die GroenLinks deelt. Een ambitie die de gemeenteraad unaniem heeft verwoord in het Rotterdams woonakkoord als uitgangspunt 9, de gemeente doet er alles aan om dakloosheid te voorkomen en op te lossen. Het voorliggende plan van aanpak voor Rotterdammers die dreigend dakloos zijn is daarvoor alleen helaas niet goed genoeg. Het is niet meer dan een opsomming van maatregelen die als los zand onvoldoende perspectief bieden op een daadwerkelijke afname van het aantal dakloze mensen in onze stad. En dat terwijl bewoners in het Nieuwe Westen zich genooddaakt zagen om een slot om het hek van het wijkpark te hangen omdat de problemen met dakloze mensen hen boven het hoofd groeiden. Dat terwijl de burgemeester zich genooddaakt voelde bankjes op het Centraal Station te verwijderen als symptoommaatregel omdat er simpelweg onvoldoende woningen en opvangplekken zijn. Waarbij de burgemeester vervolgens voor het oplossen van de problemen voor dakloze mensen doorverwees naar de wethouder en de politiek. En hier staan we en GroenLinks kan niet anders dan constateren dat dit plan onvoldoende van probleem naar oplossingen met financiële effecten leidt en ons als raad onvoldoende in staat stelt de inzet van middelen en opbrengst te volgen. Het verschil tussen een effectieve aanpak van dakloosheid versus het managen van dakloosheid. Maar GroenLinks werkt altijd constructief aan verbetering en daarom hebben we een motie 'Huishoudboekje op orde', om in elk geval de financiële implicaties van het plan van aanpak beter in beeld te brengen, zodat wij als raad ook meer in staat zijn om dit goed te volgen. En voorzitter, de wethouder stelt dat er voldoende opvangplekken zijn voor iedereen die dakloos is en rechthebbend op een plek. Maar ondertussen horen we van partijen die dag en nacht klaarstaan voor dakloze mensen dat er deze zomer veel meer mensen op straat slapen dan de afgelopen jaren het geval was. En dat de groei van het aantal buitenslapers in Rotterdam voor een belangrijk deel bestaat uit niet-rechthebbende arbeidsmigranten uit de EU, en voor een groeiend smaldeel uit ongedocumenteerden die al vele jaren in Rotterdam verblijven. Het wrekt zich dan ook dat de wethouder onvoldoende in beeld heeft hoeveel dakloze mensen er zijn. GroenLinks en andere partijen willen beter zicht hebben op het aantal mensen dat dakloos is. Het aantal bankslapers die tot op heden niet geregistreerd worden. Daarom dienen we

hierbij een motie in, 'Meten is weten hoeveel mensen dakloos zijn in Rotterdam', samen met onder andere CDA en ChristenUnie. Daarnaast heeft de raad signalen van ervaringsdeskundige lhbtq+’ers ontvangen dat er incidenten hebben plaatsgevonden zoals aanranding, verkrachting en geweld. Dat kan en mag niet gebeuren in onze stad. Daarom hebben we de motie 'Veiligheid bieden aan dakloze mensen lhbtq+-gemeenschap', mede ondertekend door Partij voor de Dieren en CDA. En als laatste hebben we een uitgebreid gesprek in de Pauluskerk gevoerd over Housing First. Wonen eerst, is de route naar de oplossing van dakloosheid, maar er bestaat een misverstand in Rotterdam over de definitie van Housing First. Daarom hebben we de motie 'Housing First, meer dan een holle term'. En voorzitter, als laatste, allerlaatste dan, zullen we alle voorstellen steunen die als doel hebben dakloze mensen eerst een dak boven hun hoofd te bieden, zoals de motie over de winterkouderegeling openstelling uitbreiden van de ChristenUnie en vast nog vele andere goede voorstellen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Huishoudboekje op orde, ook voor beleidskader dakloosheid

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van Agendapunt 7.3: Het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis' (2023-2026);

constaterende dat:

- artikel 7 van de Financiële Verordening Rotterdam 2021 stelt: 'Het college mag alleen al dan niet meerjarige uitgaven of verplichtingen aangaan die passen binnen de beleidsmatige en financiële kaders van de vastgestelde programmabegroting en de daarbij behorende meerjarenraming.';
- aanbeveling 3 van het met algemene stemmen aangenomen raadsvoorstel tot overnemen aanbevelingen van de Commissie Onderzoek Rekening (COR) stelt: 'Het voorspellende vermogen en daarmee de grip op financiën moet worden vergroot. De COR adviseert hierbij om ook in concept-raadsbesluiten duidelijker aan te geven wat de financiële consequentie is en wat er hierdoor in de begroting verandert.';
- het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis' (2023-2026) geen financiële paragraaf bevat;

overwegende dat:

- het doel van het voor voorliggende plan van aanpak is "om dakloze mensen, bankslapers en mensen met psychische/psychosociale problematiek zo zelfstandig mogelijk te laten wonen als dat kan, met daarbij zinvolle daginvulling en sociale contacten.";
- daartoe beoogde resultaten worden genoemd zoals 'Verdere uitrol van Wonen Eerst van jaarlijks 85 naar 125', zonder overzicht van de financiële consequenties van de benodigde acties om dit resultaat te bereiken;
- de doelen van dit plan alleen behaald kunnen worden als urgente acties worden vertaald in financiële consequenties en beoogde effecten;
- daartoe prioriteiten per actie financieel gekwantificeerd dienen te worden in een financiële paragraaf, evenals de beoogde effecten van deze acties ten behoeve van een inzichtelijke doeltreffende aanpak;
- net zoals een huishoudboekje voor een gezin, zo'n financiële paragraaf, een essentieel overzicht biedt en onderdeel zou moeten zijn van elk plan van aanpak zodat de gemeenteraad de doelmatigheid van beleid goed kan controleren;
- de P&C-cyclus, Voorjaarnota- en begrotingsbehandeling alléén de raad onvoldoende handvatten bieden om de effectiviteit van het daklozenbeleid te beoordelen en monitoren;

verzoekt het college:

- een financieel overzicht te verstrekken bij het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis' (2023-2026);

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren, T. Kind, R.G.C. Segers-Hoogendoorn en T.J. Vonk

Motie 2. Meten is weten hoeveel mensen dakloos zijn in Rotterdam

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van Agendapunt 7.3: Het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis' (2023-2026); constaterende dat:

- het voorliggend plan van aanpak zich richt op de 'brede groep Rotterdammers die (dreigend) dakloos is', zonder dat duidelijk wordt hoeveel mensen dakloos zijn in Rotterdam;

overwegende dat:

- er volgens het college de afgelopen jaren fors geïnvesteerd is in het bereiken van deze groep thuisloze mensen en tegelijkertijd wordt geconstateerd dat 'het budget ontoereikend is om iedereen te helpen en de stijgende zorgvrager op te vangen';
- opvangplekken melding maken van een flinke toename van het aantal dakloze mensen in Rotterdam deze zomer;
- mensen die dakloos zijn zich regelmatig gedwongen zien de nacht op straat door te brengen met alle risico's voor hen en beheersmaatregelen en ongenoegen van bewoners in Rotterdamse buurten;
- het slim en effectief inzetten van onze schaarse middelen alleen mogelijk is als we weten hoeveel mensen er dakloos zijn zodat passende huisvesting en/of zorg kan worden geboden;
- een van de beoogde resultaten van het plan van aanpak is "betere ondersteuning aan bankslapers met meer maatwerk en uitbreiding van het aantal plekken flexwonen naar maximaal 100 in 2026";
- inzicht in de omvang van de doelgroep noodzakelijk is om te werken aan het behalen van dit beoogde resultaat;

verzoekt het college:

- in de aankomende raadsmonitor te rapporteren over de omvang van de doelgroep 'bankslapers';

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren, R.G.C. Segers-Hoogendoorn en T.J. Vonk

Motie 3. Veiligheid bieden aan dakloze mensen lhbtq+-gemeenschap

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van Agendapunt 7.3: Het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis' (2023-2026);

constaterende dat:

- in het voorliggend plan van aanpak dakloosheid wordt gesproken over maatwerk voor mensen met culturele achtergronden en seksuele geaardheid maar geen maatregelen worden genomen ter bescherming van dakloze lhbtq+'ers;
- de landelijke aanpak dakloosheid wel nadrukkelijk aandacht vraagt voor de veiligheid van deze mensen als zij dakloos raken en aangewezen zijn op opvangvoorzieningen;

overwegende dat:

- mensen uit de lhbtq+-gemeenschap kwetsbaar zijn in opvanglocaties waar weinig privacy bestaat en veel voorzieningen worden gedeeld;
- het college in blijft zetten op vierpersoonkamers waarbij de veiligheid van kwetsbare mensensmokkel in de opvanglocaties niet goed geborgd is;
- de raad signalen van ervaringsdeskundigen heeft ontvangen dat er veelvuldig incidenten plaats vinden zoals aanranding, verkrachting en geweld;
- aandacht en inzet voor deze kwetsbare groep dakloze mensen dus noodzakelijk is om preventief incidenten te voorkomen;
- in andere steden gebeurt dit door eenpersoonkamers te realiseren of aparte opvanglocaties voor deze groep aan te wijzen;

verzoekt het college:

- beter zorg te dragen voor de veiligheid van dakloze lhbtq+'ers in opvanglocaties door gescheiden eenpersoonkamers of een aparte opvanglocatie te faciliteren in lijn met het landelijke actieplan dakloosheid;
 - hierover te rapporteren aan de raad;
- en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren, S. van de Peppel en R.G.C. Segers-Hoogendoorn

Motie 4. Housing First, meer dan een holle term

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van Agendapunt 7.3: Het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis' (2023-2026);

constaterende dat:

- het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis' zegt 'Wonen Eerst' centraal te stellen en als uitgangspunt te nemen;
- er in het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis' geen definitiebepaling van de Rotterdamse uitrol van Housing First te vinden is;
- het Rotterdamse Housing First, een project onder Wonen Eerst, alleen een specifieke doelgroep toegang verleent om hiervoor in aanmerking te komen;

overwegende dat:

- Housing First gedefinieerd wordt als "a policy that offers unconditional, permanent housing as quickly as possible to homeless people, and other supportive services afterward." of in het Nederlands: "huisvesting is de eerste stap en de toegang tot een woning is niet onderworpen aan bijkomende voorwaarden (buiten de voorwaarden die gelden voor alle huurders: de huur betalen en de voorwaarden van het huurcontract naleven).";
- Housing First in de Rotterdamse context een andere uitrol betreft dan hoe Housing First gangbaar gedefinieerd wordt;
- het van groot belang is om duidelijk te communiceren over acties en doelen van de gemeente en in deze geest inspanning te leveren om miscommunicatie en daaropvolgende mogelijke teleurstelling te voorkomen;

verzoekt het college

- te onderzoeken wat de overeenkomsten en verschillen zijn tussen de Rotterdamse uitrol van Housing First en de wereldwijde definitie en uitrol van dit begrip;
- te komen met een plan van aanpak over hoe Rotterdam op termijn dichterbij de bedoelde definitie van Housing First kan komen binnen de pijler Wonen Eerst;
- consequenties te verbinden aan deze evaluatie, door alleen de terminologie 'Housing First' of 'Wonen eerst' te gebruiken wanneer voldaan wordt aan de gangbare definitie;
- tot die tijd de term 'Housing First' niet meer te gebruiken in het plan van aanpak of publicaties;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Aafjes-van Aalst.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Ja, dank u voorzitter. Met dit plan van aanpak zijn wij als Leefbaar Rotterdam wel blij. In ieder geval zijn we op de goede weg om dak- en thuislozen een betere begeleiding te geven en daarmee biedt het toekomstperspectief. En dat is nodig voorzitter, want dagelijks zien we de gevolgen van dakloosheid in de stad toenemen. Het bedelgedrag in de winkelstraten, in het OV en bij de haltes. Parkeergarages en stadsparken worden omgetoverd tot openbare gebruiksruidtes en portiekwoningen dienen 's nachts als een openbaar urinoir. En nee, voorzitter, ik probeer hier niet om alle daklozen weg te zetten, maar dit is wel wat de Rotterdammer in het dagelijks leven ziet. Daarom ben ik ook blij dat deze wethouder verantwoordelijkheid pakt. Het plan van aanpak met aanvullende maatregelen zijn een goede stap in de richting. Meer tijdelijke woningen voor de bankslapers. De grote slaapzalen worden uiteindelijk vierpersoonkamers met meer privacy en rust. Meer begeleiding voor 18-plus-jongeren, die de begeleiding vaak nog hard nodig hebben. EU-arbeidsmigranten die via een intensief maar haalbaar traject naar werk, woning of land van herkomst worden begeleid, maar waarbij ook aandacht is voor de veelvoorkomende verslavingsproblematiek.

De **VOORZITTER**. U krijgt een vraag van mevrouw Yildirim.

Mevrouw **YILDIRIM** (pvda). Ja, dank voorzitter. Ik hoorde mijn collega zeggen dat het een goed plan is en in de goede richting. Ik vroeg me af wat mijn collega nog meer mist in het plan. Want wat ik mis, als ik kijk naar de schaal van de interventies zoals ik het noem, dat het aantal plekken dat bijvoorbeeld voor bankslapers wordt klaargezet in 2026 eigenlijk ontoereikend is. Dus mijn vraag aan u is ook: heeft u ook kritiek op het plan?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Aalst.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Nou ja, het liefst zouden wij ook meer willen zien. Iedereen in de raad wil uiteindelijk geen enkele bankslaper meer hebben, maar we moeten ook realistisch zijn en we zitten met een gigantisch woningtekort. Dus hoe moeten we dit überhaupt in zo korte tijd realiseren? Ik weet het niet, misschien de PvdA landelijk wel, dat zij inderdaad een handreiking kunnen doen. Maar op dit moment is het mijns inziens niet op te lossen, zeker niet zo binnen 2026.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). De taskforce om overlast aan te pakken niet te vergeten. Het zijn enkele voorbeelden van slagvaardigheid en Leefbaar Rotterdam is dan ook blij dat de wethouder verantwoordelijkheid toont. Natuurlijk zullen hier mensen zijn die het niet genoeg vinden, het graag anders willen zien of de mazen in de wet willen opzoeken, want dakloosheid is een onderwerp waar we eindeloos over kunnen kibbelen. Maar ik denk dat we gedegen opvang en begeleiding voor dak- en thuislozen allen net zo belangrijk vinden. Ik ben daarom vooral benieuwd naar de resultaten van de genomen stappen, zodat de dak- en thuislozen toekomstperspectief hebben en zij het Rotterdamse straatbeeld uiteindelijk niet meer domineren. Afsluitend voorzitter, we moeten ook realistisch zijn en zoals ik al tegen mevrouw Yildirim zei, met een oneindige toestroom van nieuwkomers, een woningtekort en beklemmende stikstofnormen staat Rotterdam en dit college voor een hell of a job.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. De heer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, dakloosheid is denk ik een van de meest verdrietige uitvloeisels van de woningnood waar wij op dit moment mee te maken hebben. Nog afgelopen week heb ik een goede vriendin moeten helpen die drie kinderen heeft, één baby, en dreigt dakloos te raken. En ik moet zeggen, die wanhoop die je dan ziet bij iemand, je moet wel van steen gemaakt zijn als zulke wanhoop je niet naar de keel grijpt. Als wij willen dat er in 2030 inderdaad helemaal niemand meer dakloos is, dan zullen we keuzes moeten maken. Wij zullen keuzes moeten maken die een voor een gaan leiden tot meer woningen in Rotterdam, want in de kern is dakloosheid een woningprobleem. Maatregelen die sympathiek klinken maar uiteindelijk tot gevolg hebben dat de nieuwbouw van woningen niet verder op gang komt zijn problematisch en die helpen dus het probleem van het woningtekort en daarmee dakloosheid niet verder. Totdat wij het woningtekort hebben opgelost zullen wij moeten zorgen voor goede hulp voor de mensen die dat nodig hebben. En wat de Rotterdamse VVD betreft houdt die goede hulp in dat de opvang zo kort mogelijk duurt en dat mensen zo vlot mogelijk weer op eigen benen kunnen staan met de hulp die ze daarbij nodig hebben. Dat betekent ook dat er snel moet worden gewerkt naar betaald werk, want housing first, wonen eerst, is een mooi uitgangspunt, maar werken daarna is daarin een heel mooie vervolgstap. En de religieuze toewijding van wethouder Versnel aan werk deel ik ook. Want een baan zorgt denk ik voor een stabiel inkomen, voor eigenwaarde, voor een stabiel netwerk, en dat zijn alle drie denk ik heel waardevolle dingen die mensen kunnen helpen met het voorkomen dat ze opnieuw in de dakloosheid terechtkomen. Helaas kunnen wij niet iedereen helpen. Mijn collega Van Dommelen en ik hebben het vaak over de stoelendans van de woningmarkt en wij denken dat zolang je dat aantal stoelen niet hebt uitgebreid er altijd mensen tussen de wal en het schip zullen dreigen te vallen. Het is goed dat het college zich ervan bewust is dat we niet iedereen kunnen helpen. Er komen 45 nieuwe plekken bij voor Wonen Eerst, en wij denken dat dat een realistisch maar wel ambitieus plan is. Wij zijn ook tevreden met het vasthouden van het college aan de regel dat er maximaal een X aantal sociale huurwoningen vrij beschikbaar komen voor mensen die uit de dakloosheid komen. Dat is geen leuke maatregel maar wel een noodzakelijke maatregel. Wij denken dat het verdrietig zou zijn als de uitbreiding van het aantal woningen zo groot wordt en zo schrijnend wordt dat daardoor regulier woningzoekenden in de verdrukking dreigen te raken. Anders gezegd, ik zou het verdrietig vinden als mensen uit de dakloosheid met stelselmaat voorrang krijgen

boven de alleenstaande moeder met drie jonge kinderen die daardoor op achterstand terecht zijn gekomen. Ik zou het liefst iedereen onmiddellijk een woning geven, maar helaas gaat het nog even duren, zoals mevrouw Van Aalst zei, om het woningtekort op te lossen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Yildirim.

Mevrouw **YILDIRIM** (pvda). Ja voorzitter, dank. Een korte vraag, vindt de heer Verweij dan ook dat er meer sociaal moet worden gebouwd?

De heer **VERWEIJ** (vvd). Ik denk dat andere gemeenten rondom ons heen daar een heel belangrijke taak hebben, zeker.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, daar past ook bij dat mensen die pas kortgeleden naar Rotterdam zijn gekomen of naar Nederland zijn gekomen en die zijn vastgelopen, die niet meer de goede weg kunnen vinden naar een baan of naar een woning, in dat geval worden geholpen met de weg terug. Zoals ik zei, helaas kunnen wij niet iedereen helpen die we zouden willen helpen en hulp bij terugkeer als mensen niet meer vooruit kunnen, die hoort daarbij. Ik wil afsluiten met een kort woord van waardering, want wat ik aangaf, in een verzorgingsstaat heb je helaas grenzen nodig aan wie je nu eigenlijk hulp kan bieden en daar hoort ook bij dat mensen soms net buiten de boot vallen. En ik moet zeggen dat ik bij de Pauluskerk diepe bewondering heb gekregen voor de particuliere of menselijke initiatieven die erbij komen om die mensen te helpen die net tussen de wal en het schip dreigen te vallen. Ik denk dat het actieplan onder aan de streep een aanpak is die het probleem de urgentie geeft die het verdient, zonder oplossingen te bieden die we helaas niet waar kunnen maken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Mevrouw Yildirim.

Mevrouw **YILDIRIM** (pvda). Ja voorzitter, de PvdA vindt net zoals voorgaande sprekers dat voor een menswaardig bestaan een dak boven het hoofd en een eigen huis minimaal is. Wij vinden dan ook, misschien in tegenstelling tot andere partijen, en dat zien we nog te weinig in wat we gelezen hebben, dat de gemeente alles uit de kast moet trekken om dakloosheid op te lossen. We hebben al in de afgelopen paar jaren kunnen lezen dat dakloosheid is verdubbeld. Op een gegeven moment waren het 40.000 mensen, op een gegeven moment daalde het naar 32.000 en begin 2022 waren het opeens 27.000 mensen, afhankelijk van welke definitie er werd gehanteerd. Er is veel kritiek op de definitie van het CBS, want vaak blijven de aantallen bij getallen en zijn het schattingen. Voorzitter, er is nota bene een nationaal plan dakloosheid, wat zegt dat over de staat van het land? Een nationaal plan dat zegt: per 2030 willen we dakloosheid uit Nederland uitroeien. De vraag is wat Rotterdam gaat doen. Wat gaan wij doen? En is het plan ambitieus genoeg? Ik vind van niet. Voorzitter, we zien dat dakloosheid een huisvestingsprobleem is en we zien ook dat voor het Housing First-concept slechts 125 plekken worden uitgetrokken. Ik noemde net de bankslapers, per 2026 zijn dat slechts 100 extra flexplekken en wij begrijpen gewoon niet waarom dat allemaal zo laag is. Waarom zetten we zo laag in? Waarom zijn we zo weinig ambitieus? Voorzitter, wij snappen de uitdagingen op de woningmarkt en we zien ook dat meerdere groepen een beroep op woningen doen. Maar we zien dat deze groep het ook nodig heeft en om die reden geven wij de wethouder een ambitieus doel mee. Wij zeggen: creëer 500 Housing First-plekken nog voor het einde van 2024. Heel concreet en in lijn met de brandbrief van 25 september jongstleden waar de Pauluskerk en anderen de gemeenteraadsleden deze week hebben aangeschreven. Deze motie dienen wij in en daarin vragen wij de wethouder om meer ambitieus te worden. Deze motie is ook mede ondertekend door de ChristenUnie.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, mevrouw Yildirim stelt voor om 375 extra plekken te reserveren voor Wonen Eerst. Dat zijn 500 in totaal, dus 375 extra. Dat zijn dus 375 corporatiewoningen die van de markt afgaan en specifiek alleen naar daklozen gaan. Wat zegt mevrouw Yildirim en de PvdA tegen die 365 huishoudens die daardoor langer moeten wachten, waaronder die alleenstaande moeders met kinderen die daardoor later in een sociale huurwoning terecht kunnen komen?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Yildirim.

Mevrouw **YILDIRIM** (pvda). Ja, dat is vrij simpel voorzitter. Ik zeg tegen het college: bouw meer sociaal.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, wat zegt mevrouw Yildirim tegen de hardwerkende mensen met een middeninkomen die bij wet niet in aanmerking komen voor een sociale huurwoning?

Mevrouw **YILDIRIM** (pvda). Dat mag de heer Verweij oplossen. Nee, geintje. Voorzitter, het gaat hier over dakloosheid. We zien dat een beproefde methode landelijk wordt uitgerold, Housing First. Ik zou heel graag willen dat deze wethouder outside the box denkt en met wethouder Zeegers een uitgebreide lunch gaat ondervinden en eens goed gaat nadenken over hoe we dit nu kunnen oplossen. Want het punt is, en dat is echt een groot probleem voorzitter, dat het plan niets oplost. Het adresseert alles, probeert aan allerlei problemen wat te doen, maar niets wordt opgelost. En mijn enige verzoek is voorzitter, wees wat ambitieuzer en denk outside the box en probeer dit gewoon uit te rollen, zodat wij ook trots kunnen zijn op wat hier gebeurt in Rotterdam.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Yildirim heeft de volgende motie ingediend.

Motie 5. Meer Housing First

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van het plan van aanpak "Op weg naar herstel en een thuis 2023-2026";

constaterende dat:

- het plan van aanpak "Op weg naar herstel en een thuis 2026" beoogt dak- en thuislozen uit de dakloosheid te halen door hen te begeleiden naar een vaste plek om te wonen;
- de ambitie landelijk is om per 2030 dakloosheid uit te bannen;

overwegende dat:

- in het plan aanpak "Op weg naar herstel en een thuis" het Housing First-concept wordt uitgebreid van 85 naar 125 plekken;
- een dak boven het hoofd voor rust en stabiliteit zorgt bij dak- en thuislozen;
- dit type innovatieve woonvorm een oplossing kan bieden voor de noden van de dak- en thuislozen;
- ook vanuit zorgperspectief een "dak boven het hoofd" de verdere aanpak van psychische en sociale problemen ten goede komt;

verzoekt het college:

- het Housing First-concept uit te breiden naar minimaal 500 plekken in Rotterdam;
- dit te doen uiterlijk december 2024;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. D. Yildirim en T.J. Vonk

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Aalst, u heeft een vraag?

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Ja voorzitter, dan toch inderdaad een vraag aan mevrouw Yildirim. Want gaat het wel oplossen? Iedereen een huis geven lost verder nog niets op. Mensen moeten ook echt allemaal een-op-een voor zover mogelijk ook begeleiding gaan krijgen. Hoe gaan we dat in vredesnaam realiseren?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Yildirim.

Mevrouw **YILDIRIM** (pvda). Ja voorzitter, kijk, die begeleiding krijgen ook heel veel mensen bijvoorbeeld in de opvang al. Alleen zeggen wij dan: dan doe je dat vanuit je eigen huis en niet vanuit de opvang. En anderszins is het denk ik gewoon een kwestie van matches, vraag en aanbod matches. Er zijn ook heel veel Rotterdammers die op zoek zijn naar een baan.

De **VOORZITTER**. Dank. Mijnheer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Voorzitter, wat is het verschil tussen een dakloze in Rotterdam en in Warschau? Wat onderscheidt een werkloze vader in Rotterdam van een werkloze vader in Budapest? En wat maakt een bijstandsgerechtigde moeder in Rotterdam anders dan een in Praag? Helemaal niets voorzitter. Elk van deze mensen kent dromen, angsten, hoop en teleurstelling. Elk van hen worstelt met de uitdagingen die het leven voor eenieder in petto heeft. Elk van hen, hoopt op een betere toekomst voor zichzelf en hun dierbaren. Rotterdam is de poort naar Europa. Een bruisende stad die zijn armen opent voor mensen uit alle windstreken. Van die poort voorzitter zien sommigen te vaak een kier. Als de nacht valt en de stad opleeft, komt ook een schrijnend beeld aan het licht. Daklozen die verscholen tussen het rumoer van terrassen een rustplek zoeken om te overnachten, iets wat iedereen nodig heeft in deze stad. De moeder in Charlois, de vader in Budapest. Rotterdam hanteert een daklozenbeleid dat EU-migranten één week kortdurende opvang biedt met de intentie van het vinden van werk of voorbereiding op de terugkeer naar hun land van herkomst. Maar te midden van dit beleid bevinden we ons ook in een wirwar van EU-richtlijnen, nationale wetten, lokale beleidsinterpretaties en rechterlijke uitspraken. Wetten die complex zijn en door verschillende gemeenten op verschillende wijzen worden geïnterpreteerd en uitgevoerd. Er is helaas geen eenduidig beleid in dit land. Achter die wetten voorzitter schuilen verhalen van echte mensen. En juist om hen te kunnen ondersteunen moeten we die wetten nauwkeurig tot ons nemen. Voorzitter, de raad herinnert zich waarschijnlijk heel goed dat wij ons als gemeente hebben gecommitteerd aan het nationale plan van aanpak over kwetsbare dakloze EU-burgers. Als pilotgemeente samen met onze G4-collega's hebben we ons tot doel gesteld leed en pijn te verzachten en stabilisatie te bieden aan hen die onvrijwillig werkloos en daardoor dakloos zijn geworden. Ik wil even stilstaan bij dit plan, net zoals ik dat ook de vorige twee commissievergaderingen heb gedaan. Daarin wordt namelijk vermeld dat EU-migranten die twaalf maanden achtereenvolgens hebben gewerkt, waarbij de premies zijn betaald en die onvrijwillig werkloos zijn geworden, de status werknemer krijgen. Deze status geldt voor minimaal zes maanden, lezen we in dat plan. Dit betekent dat ze WMO-voorzieningen kunnen aanvragen, waaronder kortdurende nachtopvang voor daklozen. Het rijk erkent in dat plan ook dat deze behoefte aan stabilisatie voor de groep EU-migranten ook noodzakelijk is. Ook voor mensen die langer dan zes maanden werkzoekende zijn, wil het rijk maatwerk bieden. Er is ook recent een onderzoek gepubliceerd van de wetenschapper Dion Kramer, werkzaam bij de Vrije Universiteit, die zelfs betoogt dat mensen die langer dan twaalf maanden hebben gewerkt, structureel toegang moeten krijgen tot de nachtopvang. Zo zien we dat individuen, experts ook een andere interpretatie hebben van het beleid dat we in Nederland, maar dus ook in Rotterdam hanteren. Naar aanleiding van dit onderzoek zijn er zelfs Kamervragen gesteld aan staatssecretaris Van Ooijen. Wij wachten met belangstelling de vragen van de staatssecretaris af voorzitter, omdat die ook wezenlijk verschil kunnen maken of zullen betekenen voor Rotterdam. Voorzitter, met de aangenomen motie 'Maak je hard tegen dakloosheid, tijd voor een inclusief beleid' had ik bepaalde onderdelen in het Rotterdamse plan van aanpak graag anders gezien. Aandacht voor dakloze lhbtqia+'ers bijvoorbeeld, en een opvang voor EU-burgers die mijns inziens beter past in de wetten en regels die we hebben. Daarom heb ik een aantal vragen voor de wethouder. Welke ondersteuning heeft de wethouder nodig van het rijk om dakloosheid goed aan te kunnen pakken? Want op EenVandaag heeft de wethouder aangegeven dat twee derde van de daklozen in Rotterdam EU-migranten zijn en dat het rijk nodig is voor het oplossen van het probleem. Deelt de wethouder de opvatting dat het beter is dat zoveel mogelijk mensen toegang krijgen tot gedegen nachtopvang, zowel voor het verminderen van overlast op straat als het welzijn van de mensen in kwestie? Hoe kunnen we dit bewerkstelligen? Waar is de keuze voor de opvang van één week op gebaseerd? En gaan we dit probleem oplossen met tien plekken, zoals dat nu in het Rotterdamse plan over EU-migranten is of staat opgenomen? Voorzitter, Nederland ambieert om uiterlijk in 2030 alle dakloosheid uit te bannen. Maar hoe kunnen we dit ambitieuze doel bereiken, zoals zojuist aangegeven, als twee derde van de daklozen EU-burgers zijn die slechts één week kortdurend verblijf krijgen? Mensen die zich vaak niet eens aanmelden, uit angst dat ze in die ene week geen baan vinden en terugkeer naar hun land van herkomst niet als optie zien. Wat D66 betreft is er meer behoefte aan duidelijkheid voor deze diverse groep mensen. Ook zouden wij, zoals eerder genoemd, graag zien dat dakloze lhbtqia+'ers de juiste begeleiding krijgen als zij dit nodig hebben. En dat betekent van de opvang dat ze hier adequaat mee om kunnen gaan. Daarom dien ik graag de motie in 'Sensitieve begeleiding voor dakloze lhbtqia+'ers', waarin we het college verzoeken om ervoor te zorgen dat op elke daklozenopvang ten minste één medewerker bekend is met lhbtqia+-sensitief begeleiden, aan de hand van online trainingen, webinars en e-learnings van gespecialiseerde aanbieders over deze thematiek. Tot slot voorzitter, wij kijken uit naar het rapport van de Rekenkamer

over de dakloosheid en hopen meer en nieuwe inzichten te verkrijgen met de technische sessie die in november gaat plaatsvinden. Zo kunnen we door de bomen van wetgeving eindelijk het bos weer zien en zorgen we dat wie recht heeft op hulp en opvang dit dan ook daadwerkelijk krijgt.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Vonk heeft een vraag aan u.

De heer **VONK** (cu). Ja, dank voorzitter, en ook dank voor het vurige pleidooi voor een goede opvang voor EU-arbeidsmigranten. Uit het hart gegrepen. En ook goede vragen die u aan de wethouder stelt daarover. Ik ga zo dadelijk ook een motie indienen waarin wij vragen om in ieder geval alvast met een onderzoek te komen, zodat we ook een analyse hebben. En als we komen tot een opvang voor EU-arbeidsmigranten of een uitbreiding van wat we nu hebben, dan hebben we in ieder geval ook een onderliggende analyse. Daar kan eigenlijk niemand tegen zijn, maar toch wil ik even aan u vragen hoe u als D66 tegenover zo'n motie staat.

De **VOORZITTER**. De heer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Ja, dank voor uw vraag. Het is inderdaad duidelijk om niet alleen over EU-migranten, maar ook wat meer duidelijkheid te hebben over alle daklozen in deze stad, dus een analyse hieromtrent lijkt me belangrijk, maar ik moet nog uw motie even bestuderen. Als u het goed vindt wil ik hier in de tweede termijn even op terugkomen.

De **VOORZITTER**. De heer Elbay heeft de volgende motie ingediend

Motie 6. Sensitieve begeleiding voor dakloze lhbtqia+'ers

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van agendapunt 7.3 Het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis' (2023-2026);

constaterende dat:

- in de zesde actielijn van het Nationaal Actieplan Dakloosheid: Eerst een Thuis, specifieke aandacht wordt gevraagd voor bepaalde groepen daklozen, waaronder lhbtqia+'ers;
- de motie 'Maak je hard tegen dakloosheid, tijd voor een inclusief beleid' (23bb003068) op 11 mei 2023 door de raad is aangenomen, welke het college verzoekt om aandacht te schenken aan dakloze lhbtqia+'ers;
- het huidige Rotterdamse actieplan tegen dakloosheid nog geen specifieke invulling geeft aan deze doelgroep;
- in het coalitieakkoord "Een Stad" is overeengekomen om oog te hebben voor menselijke maat en cultuursensitieve zorg;

overwegende dat:

- Rotterdam waarde hecht aan het ondersteunen van groepen die extra kwetsbaar kunnen zijn;
- er uit onderzoek blijkt dat lhbtqia+-jongeren en volwassenen disproportionele problemen kunnen ondervinden rondom acceptatie en dat in opvangvoorzieningen pesterijen, geweld, en misbruik vaker voorkomen onder deze groep;
- het van belang is dat daklozenopvang voorzieningen adequaat getraind personeel hebben dat bekend is met lhbtqia+-sensitieve begeleiding;

verzoekt het college:

- ervoor te zorgen dat op elke daklozenopvang ten minste één medewerker bekend is met lhbtqia+-sensitief begeleiden, aan de hand van online trainingen, webinars en e-learning van gespecialiseerde aanbieders over deze thematiek;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Elbay

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. We gaan luisteren naar de eerste bijdrage van mevrouw Van der Elst. Het is uw maidenspeech. Het gebruik is dat dan de persoon in kwestie niet wordt onderbroken door raadsleden.

Mevrouw **VAN DER ELST** (bij1). Dank u wel voorzitter. Voordat ik mij over dit onderwerp uitspreek, wil ik iedereen die aanwezig is eraan herinneren dat huisvesting een mensenrecht is. Een mensenrecht dat in de afgelopen jaren een steeds groter privilege is geworden. Uit cijfers van het CBS blijkt dat het aantal daklozen in tien jaar tijd, van 2009 tot 2019, meer dan verdubbeld is. Van 17.800 mensen naar 39.300 mensen. Het daadwerkelijke aantal mensen ligt nog hoger, want in deze getallen worden bankslapers, daklozen ouder dan 65, ongedocumenteerden en EU-arbeidsmigranten niet meegerekend. Voorzitter, de wethouder noemt zelf al dat de eerste stap in het bieden van hulp aan deze mensen huisvesting is. Tegelijk noemt de wethouder dat de huidige wooncrisis een van de grootste obstakels is in het doorvoeren van het concept van Housing First. De wooncrisis wordt vaak benoemd en omschreven alsof het iets is wat ons per ongeluk is overkomen. In plaats van dat het een gevolg is van doelbewust landelijk politiek beleid. Daarnaast lijkt het alsof we zijn vergeten dat dit niet de eerste keer is dat Rotterdam met een grote bouwopgave geconfronteerd wordt. Rotterdam draagt met trots haar geschiedenis als de wederopbouwstad van Nederland. Onze geschiedenis is het bewijs van onze veerkracht als stad. Het is het bewijs dat wij niet bang zijn voor rigoureuze verandering. Waar is deze mentaliteit nu? Tijdens de Wederopbouw lag de urgentie natuurlijk hoger en was de context anders, maar de opgave was hetzelfde. Er moesten in korte tijd veel betaalbare woningen gebouwd worden. In het verleden heeft onze stad hierin successen behaald maar ook fouten gemaakt, dus laten we inspiratie maar ook de nodige lessen halen uit onze geschiedenis. Voorzitter, laten we vooral niet vergeten dat we het over mensen hebben, niet over problemen. Dak- en thuisloze mensen zijn mensen die een probleem hebben en niet een probleem zijn. Het is daarom jammer dat mensen die in zorg ergens tijdelijk verblijven, gezien worden als overlast in plaats van als mensen die dringend onze hulp nodig hebben. In het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis' schrijft wethouder Buijt het volgende. Omwonenden hebben een stem in de beheercommissies en krijgen duidelijker te zien hoe klachten of overlast aangepakt worden. Als omwonenden een stem krijgen, krijgen de mensen met een hulpvraag dat dan ook, of wordt er alleen maar over hen gepraat in plaats van met hen? En wordt op dit vlak ook gebruikgemaakt van de kennis en inzichten van ervaringsdeskundigen? Daarnaast schrijft de wethouder dat hij mensen de tijd en ruimte wil geven om problemen op te lossen door Wonen Eerst toe te passen. Dit is een mooie wens, maar de plannen lijken niet helemaal te helpen bij het vervullen van deze wens, bijvoorbeeld als we het hebben over EU-migranten. Als de tijd van opvang van EU-migranten wordt ingekort, als er versterking komt van de inzet op terugkeer en het verminderen van overlast, in plaats van versterking van de inzet op hulp, waar krijgen de EU-migranten dan precies de tijd en ruimte in dit proces? Wat voor perspectief kan het plan aan hen bieden? Ten tweede kunnen we het hebben over bankslapers. In Rotterdam zijn er 1400 bankslapers met een gemeentelijk briefadres. We weten dat het totaal aantal bankslapers vele malen groter is. In de collegebrief over het actieplan bankslapers staat dat er honderd flex-woonplekken gecreëerd worden voor deze doelgroep. Als er op korte termijn nog geen perspectief is op een grote groei in het aantal sociale huurwoningen, waarom komen er dan in de komende vier jaar maar honderd flex-woonplekken bij voor bankslapers in totaal tegenover de meer dan 1400 mensen die nu in een heel fragiele leefsituatie verkeren? Waarom maar honderd? En hoe komt het dat het vier jaar lang duurt voor deze plekken er zijn? Hoe geeft dat bankslapers de tijd en ruimte om hun problemen op te lossen? Dan is er nog een groep mensen die helemaal geen opvang of hulp krijgt. In de brief van de Pauluskerk wordt het ook benoemd. Er is op dit moment een onderscheid tussen rechthebbenden en niet-rechthebbenden. Dat terwijl we al hebben vastgesteld dat huisvesting een mensenrecht is en dat iedereen hier dus recht op heeft. Toch is er nu een groeiende groep oudere ongedocumenteerden, die buiten op straat moeten slapen omdat ze volgens het huidige systeem geen recht zouden hebben op een plek in de maatschappelijke opvang. Deze ouderen hebben veelal een belangrijke bijdrage geleverd aan onze maatschappij. Velen van hen hebben een bijdrage geleverd aan bijvoorbeeld de wederopbouw van Rotterdam. Is dit hoe wij hen daarvoor willen bedanken? Gezien de arbeidsmigratiegeschiedenis van Nederland is de verwachting dat deze groep ouderen alleen maar zal groeien. Hoe wil de wethouder deze groep mensen tegemoetkomen? Wat vindt de wethouder bijvoorbeeld van het voorstel van de Pauluskerk om een onvoorwaardelijke nachtopvang te verwezenlijken, waar begeleiding is voor iedereen die gedwongen is de nacht op straat door te brengen? En hoe kijkt de wethouder naar de financiële gevolgen die het verwezenlijken van een onvoorwaardelijke nachtopvang teweeg zouden brengen, namelijk dat de besparing van menskracht en kosten op de selectie aan de poort kan worden ingezet voor de uitbreiding van het aantal bedden? En voor de mensen die wel in een opvang verblijven, willen we natuurlijk een veilige omgeving bieden, vooral als het gaat om kwetsbare groepen, bijvoorbeeld

mensen uit de lhbtq+-gemeenschap. Zij zijn extra kwetsbaar in hun situatie en kunnen daarom ook extra steun gebruiken. De wethouder stelt aan de ene kant dat hij maatwerk wil bieden, maar aan de andere kant stelt de wethouder ook dat niet iedereen apart behandeld wil worden en dat het niet ook altijd nodig is. Hoe gaat dat precies samen? Hoe weten mensen dat ze veilig zijn, als de hand niet bij voorhand uitgereikt wordt? Waarom zou je wachten tot mensen zich onveilig voelen en een noodkreet slaken als er de mogelijkheid is om preventieve hulp aan te bieden? Als individuen dit vervolgens afslaan dan kan dat natuurlijk, maar geen speciale hulp aanbieden omdat niet iedereen daar behoefte aan heeft, klinkt voor mij niet als maatwerk. Kortom, er is werk aan de winkel. De nood is hoog en de bal ligt bij ons om hiermee aan de slag te gaan. Laten we stoppen met mensen telkens te verwijzen naar hun eigen zelfredzaamheid, hun eigen netwerk of zelfs terugkeer naar een land waar ze geen enkele zekerheid hebben van hun welzijn. Laten we in plaats daarvan hulp aanbieden en mensen geven waar ze recht op hebben, namelijk huisvesting. De handen uit de mouwen, bouwen, en waar mensen nog geen dak hebben dan de hand boven het hoofd houden. Want dak- en thuisloze mensen zijn mensen die een probleem hebben, niet een probleem zijn. Dank u wel.

(Applaus.)

De **VOORZITTER**. Dank u zeer voor deze eerste bijdrage in de gemeenteraad. Dan ga ik naar de heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Dank voorzitter en wat een gave maidenspeech was dat van BIJ1, fantastisch. Het laat ook de enorme betrokkenheid bij het onderwerp zien, wat ik overigens ook heel duidelijk vond vanuit de bijdrage van D66 en ook vanuit de VVD. Het stemt mij in ieder geval heel erg positief dat we in de volle breedte van de raad ontzettend betrokken zijn, ook vaak persoonlijk betrokken zijn op dit onderwerp. Dat geeft de burger moed. Want voorzitter, de toename van dakloosheid werd de laatste maanden steeds meer zichtbaar in de stad. Veel Rotterdammers maakten er melding van, soms vanuit compassie, omdat mensen toch beter verdienen in een beschaafd land. Soms vanuit overlast en veiligheid die mensen ervaren als ze worden geconfronteerd met onwenselijke situaties. En beide groepen hebben volkomen gelijk en beide groepen verdienen dan ook een antwoord vanuit de politiek. Wat de ChristenUnie van Rotterdam betreft is het Rotterdamse actieprogramma, ik moet het toch zeggen, een slap aftreksel van het landelijke plan. We blijven doen wat we doen en doen er een klein schepje bovenop. Ook vanuit landelijke betrokkenen is er kritiek op het Rotterdamse plan, dat ook wel genoemd wordt misschien wel het slechtste plan van de hele G4. Voorzitter, de permanente winteropvang zou er moeten komen, dus we steunen moties in die richting. Maar we houden ons hart vast over de reactie die daar vast op gaat komen en daarom doen we voor de zekerheid alvast een bodemvoorstel. Zorg in ieder geval dat met de kerstdagen en de jaarwisseling de winteropvang open is, zodat in ieder geval tijdens deze bijzondere dagen niemand op straat hoeft te slapen. Aan het eind van mijn betoog zal ik deze motie indienen, de motie 'Opvang in donkere dagen'. Voorzitter, dakloosheid ligt primair op het bord van de wethouder Bouwen en wonen. Want dakloosheid is primair een huisvestingsvraagstuk. Ik hoorde het de heer Verweij zojuist ook heel erg duidelijk zeggen en ik kan die uitspraak alleen maar onderstrepen. Primair een huisvestingsvraagstuk. Het uitgangspunt is: zorggeld moet naar zorg, onderdak wordt gefinancierd vanuit SO. Scheiden van wonen en zorg, heet dat. De ambitie om in 2030 een einde aan dakloosheid te hebben gemaakt hoort dan ook thuis in het woonbeleid. Daarom dienen we straks de motie in 'Einde dakloosheid in het Rotterdamse woonprogramma'. De beide wethouders zeggen wonen eerst als uitgangspunt te nemen, het centraal te stellen, maar ondertussen moeten we ook lezen dat nog geen 10% volgens dit principe straks wordt geholpen. Grote woorden, kleine daden, en we zullen dan ook de motie van de PvdA om die plekken uit te breiden van harte steunen. We willen in lijn met het rijk geen meerpersoonsskamers meer. Want iedereen volgens mij in deze raad realiseert zich dat dat geen plek is voor herstel. Stop met de ontwikkeling van opvang met meerpersoonsskamers en kom met een tijdlijn om de bestaande opvang met meerpersoonsskamers te transformeren. Dat is duurder op de korte termijn, maar goedkoper op de langere termijn, en daar zijn ook precies die extra middelen voor beschikbaar gesteld vanuit de Blokhuis-middelen en de Van Ooijen-middelen, om juist die transformatie mogelijk te maken. Dus het geld is er. Herstel begint met eerst een eigen kamer, en daarom dienen we zo dadelijk de motie in 'Eigen kamer eerst'. Voorzitter, over de opvang van EU-burgers. We hebben er lang om gevraagd en de wethouder heeft nu ook de dagopstelling gerealiseerd. Dank daarvoor. Maar dan vragen we ons toch af: waarom tien plekken? Want misschien zijn vijf plekken wel voldoende, of moeten het er toch vijftig zijn. Wij willen een onderzoek naar de behoefte aan opvang voor mensen die kwetsbaar zijn, gevaar lopen en niet kunnen werken aan herstel en/of terugkeer vanaf de straat. Want als we dat weten,

kunnen we bepalen wat een juiste omvang is, en daarom dienen wij de motie in 'Onderzoek behoefte EU-opvang'. Voorzitter, ook de Pauluskerk heeft een brief gestuurd en één punt wil ik daar uitlichten, de aandacht voor oudere inwoners zonder geldige verblijfspapieren. Is de wethouder bereid, conform het verzoek van de Pauluskerk om in Den Haag te lobbyen om in een landelijk plan van aanpak, eigenlijk naar analogie van de EU-arbeidsmigranten, ook voor deze groep een aparte aandachtsgroep te maken? En dan voorzitter, zowel in het kapstokoverleg als in het overleg met de zorgaanbieders werd gesproken over het belang van voorzieningen om elkaar te ontmoeten. Die zorgzame samenleving, daar moesten we in investeren, werd er gezegd. Maar dat staat wat ons betreft haaks op het voorgenomen besluit om dagopvanglocaties te gaan sluiten. Kan de wethouder toezeggen dat de gevolgen van de sluiting voor de huidige bezoekers en de buurt nauwkeurig wordt gemonitord, dat de organisaties die met die sluiting te maken hebben, ruimhartig zullen worden gecompenseerd in de frictiekosten, en dat wij ook als raad daar steeds informatie over krijgen, zodat wij deze ontwikkeling ook kunnen volgen? En we hopen natuurlijk ook dat de wethouder een plan gaat vaststellen om ervoor te zorgen dat die zorgzame samenleving er inderdaad ook gaat komen, dat we daarin gaan investeren. Kan de wethouder dat ook toezeggen? Voorzitter, dan kom ik aan het eind. Ik had nog heel veel punten kunnen inbrengen, maar gelukkig zijn er ook andere partijen die een aantal punten voor hun rekening nemen waar ik mij bij aansluit. Laten we dan ten slotte hopen en bidden dat de komende tijd Rotterdammers gaan opmerken dat het aantal buitenslapers afneemt en mensen die worden opgevangen steeds meer kunnen herstellen vanuit een eigen kamer of huis. Want dat zijn we als Rotterdammers aan elkaar verplicht. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk heeft de volgende moties ingediend.

Motie 7. Opvang in donkere dagen

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van actieprogramma 'Op weg naar herstel en een thuis';

constaterende dat:

- er rond en tijdens de donkere kerstdagen en de jaarwisseling mensen buiten moeten slapen als er geen WKR-regeling geldt;

overwegende dat:

- de WKR-regeling soms wel, maar lang niet altijd, van kracht is met kerst en de jaarwisseling;
- het zeer ongewenst is dat in de bijzondere tijd van kerst en jaarwisseling mensen buiten moeten slapen;
- het voor Rotterdammers zeer ongewenst is om juist in deze periode te worden geconfronteerd met mensen die buiten moeten slapen;
- een openstelling van de opvang rond die tijd de hulpverlening op straat en de hulpdiensten zal ontlasten;

verzoekt het college:

- de extra opvang in kader van de WKR ook open te stellen van de kerstdagen tot en met oud en nieuw;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk en A. Kockelkoren

Motie 8. Eigen kamer eerst

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van actieprogramma 'Op weg naar herstel en een thuis';

constaterende dat:

- diverse organisaties, waaronder de rekenkamer, hebben geconstateerd dat opvang met meerpersoonkamers geen goede en veilige plek zijn voor herstel;
- het landelijke beleid ook is dat er niet meer ingezet moet worden op opvang in meerpersoonkamers;

- steeds meer gemeenten in Nederland hun opvang transformeren naar eenpersoonskamers;
- in Rotterdam nog steeds opvang is, en zelfs recent geopend, waar sprake is van meerpersoonskamers;

overwegende dat:

- ook de gemeente Rotterdam plekken wil realiseren waar mensen op een veilige plek, met voldoende waarborg voor privacy, kunnen gaan werken aan hun herstel;

verzoekt het college:

- geen opvang meer te ontwikkelen en te openen waarbij sprake is van meerpersoonskamers, maar mensen voldoende veiligheid en privacy te bieden in een eigen eenpersoonskamer;
- in de opvang waar nog sprake is van meerpersoonskamers voor medio 2024 te komen met een tijdspad voor de transformatie naar eenpersoonskamers;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, A. Kockelkoren en R.G.C. Segers-Hoogendoorn

Motie 9. Maak wonen eerst waar!

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van 'Op weg naar herstel en een thuis';

constaterende dat:

- 'Op weg naar herstel en een thuis' zegt Wonen Eerst centraal te stellen en als uitgangspunt te nemen;
- tegelijkertijd gesteld wordt dat er 'slechts zeer beperkte ruimte is voor een verdere uitrol van Wonen Eerst';

overwegende dat:

- dakloosheid allereerst een woonprobleem is en soms aanvullende zorg noodzakelijk is;
- als Wonen Eerst werkelijk het uitgangspunt is, de keuzes die gemeente Rotterdam, woningcorporaties en zorgaanbieders maken logisch hieruit moeten volgen;
- nu al een beperking opleggen aan verdere uitrol van Wonen Eerst daarmee niet strookt;

verzoekt het college:

- nader te verkennen hoeveel uitbreiding van Wonen Eerst daadwerkelijk nodig is wanneer Wonen Eerst als uitgangspunt genomen wordt;
- in de prestatieafspraken met corporaties af te spreken voor Wonen Eerst te doen wat nodig is, waarbij gedacht kan worden aan bouw van extra woningen, inzet van flexwoningen, etc;
- op zoek te gaan naar extra middelen om een noodzakelijke uitbreiding van Wonen Eerst mogelijk te maken;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk en A. Kockelkoren

Motie 10. Onderzoek behoefte EU-opvang

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van actieprogramma 'Op weg naar herstel en een thuis';

constaterende dat:

- er een zichtbare toename is van daklozen in onze stad;
- dit leidt tot mensonterende situaties;
- dit leidt tot overlast en gevoelens van onveiligheid bij Rotterdammers;
- er 10 plekken zijn voor opvang van kwetsbare EU-arbeidsmigranten;

overwegende dat:

- opvang recht doet aan de menselijke basisbehoefte aan veiligheid en rust;
- opvang zorgt voor minder overlast en ervaren onveiligheid door de Rotterdammer;
- opvang ook een noodzakelijke stap kan zijn om vanuit rust en veiligheid te werken aan een eerlijk perspectief dat zowel in Nederland kan liggen als in het land van herkomst;

verzoekt het college:

- een analyse te maken van de behoefte aan opvang van kwetsbare EU-arbeidsmigranten die nu noodgedwongen op straat verblijven;
- en de raad over de uitkomsten van het onderzoek te rapporteren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk en A. Kockelkoren

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Dank u wel voorzitter. Voorzitter, volgens de CBS-cijfers die gisteren uitkwamen neemt het aantal daklozen gestaag af. Maar voorzitter, helaas worden niet alle mensen meegenomen in de cijfers. Alle daklozen onder de 18 jaar en boven de 65 jaar worden niet meegeteld. Het zijn de zogenaamde verborgen daklozen, die slapen in een auto of bij vrienden op de bank. De bikkelharde praktijk schetst dus een veel dramatischer beeld. Voorzitter, u snapt dat 50PLUS zich daar erg druk om maakt. Jong en oud hebben soms helaas meer gemeen dan we ons wensen. Toen 50PLUS Rotterdam in juni 2022 om een plan van aanpak vroeg over het daklozenprobleem werd die motie dan ook gelukkig voldoende gesteund. Voorzitter, en dat het plan er nu ligt daarover is 50PLUS tevreden. Natuurlijk, het kan altijd beter. Natuurlijk ziet 50PLUS liever andere accenten, zoals een oplossing voor de verborgen daklozen, de bankslapers. Want die baren ons de meeste zorgen, daar hebben we het vandaag allemaal over. Maar voorzitter, met wat er ligt kunnen we vooralsnog prima aan de gang en we hopen dan ook dat alle betrokken partijen, wethouder en ambtenaren, er ook mee aan de gang gaan, want anders hebben we er niks aan. Want 50PLUS weet als geen ander dat papier geduldig is, maar de praktijk o zo veel meer weerbarstig. Voorzitter, onze zorgen gaan vooral uit naar die personen die ondanks dit plan aan het kortste eind lijken te trekken, de bankslapers die tussen wal en schip vallen, die op een woning net zo lang moeten wachten als iedere andere Rotterdammer. En dat zijn niet de middenklassewoningen mijnheer Verweij, ik zal het nog maar eens een keer zeggen. Niet de middenklassewoningen, want dat kunnen ze helemaal niet betalen. Dat zijn de sores voor die mensen. En dan komt u met een smoes, van: joh wat doen we nu met die middenklasse mensen die geen woning hebben? Ik vind het te kinderachtig voor woorden dat u dat durft te leggen op het daklozenprobleem.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Een punt van orde voorzitter, althans een persoonlijk punt. Ik heb me nu denk ik twintig keer mijnheer Verheij laten noemen, het is mijnheer Verweij. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Nee, u zei Verheij. Dat was het belangrijkste. Ik zal het doorgeven aan de heer Verheij als ik hem spreek. Dus dat is mijn bijdrage.

De **VOORZITTER**. Het betekent dat mijnheer Verheij wordt gemist.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). En het tekent mijnheer Verweij dat dat hem meer zorgen baart dan daklozen die geen middenklassewoningen kunnen krijgen.

De **VOORZITTER**. Goed.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). En waarvoor hulp dus maar minimaal beschikbaar is. Voorzitter, het gaat hier natuurlijk bijvoorbeeld om jonge vrouwen en migrantenvrouwen die met bankslapen een veilig onderkomen moeten zoeken, maar eigenlijk steeds op drift blijven. Die kwetsbare vrouwen moeten voortdurend op ons vizier blijven staan. Voorzitter, daarom spreekt het nieuwe plan om bankslapers beter te ondersteunen ons wel aan. Maar of het een succes wordt, ik zei het al eerder, dat is afwachten. Desalniettemin voorzitter, is 50PLUS tevreden dat we als Rotterdam nu eindelijk actief

gaan inzetten op het oplossen van het daklozen- en thuislozenprobleem in onze stad. Dank daarvoor. En voorzitter, met de winter voor de deur moet er dan natuurlijk wel de vaart in komen. Want elke dag moeten slapen op een bank moet er een te veel te zijn. En als het rapport van de Rekenkamer er is, wil 50PLUS heel graag dat het beleid van de gemeenteraad wordt en niet dat het een plan van de wethouder blijft, en daar zullen we in de volgende bijdrage op terugkomen. En dan heb ik een motie over het feit dat wij dus vinden dat ze wel degelijk tot de urgentiegroep moeten horen en dat er tijdelijke huisvesting in de vorm van jongeren- en ouderenopvang moet plaatsvinden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 11. De verborgen daklozen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis';

constaterende dat:

- de CBS-cijfers van 27 september 2023 aantonen dat daklozen onder de 18 jaar en boven de 65 jaar niet worden meegeteld in de cijfers over dakloosheid;
- deze groep 'verborgen daklozen' voornamelijk in hun auto of bij vrienden op de bank slapen;
- Rotterdam voor Rotterdammers in niet acceptabele bankslaapsituaties een aantal tijdelijke woonplekken beschikbaar heeft;

overwegende dat:

- Rotterdam in het algemeen werkt aan het vergroten van de beschikbaarheid van betaalbare huisvesting;
- de belangrijkste hulpvraag voor 'bankslapers' het huisvestingsvraagstuk is;
- Rotterdam mensen in een bankslaapsituatie als regulier woningzoekenden op de woningmarkt beschouwt;
- naast het inschrijven in de Basis Registratie Personen (BRP) er extra aandacht voor huisvesting moet komen voor zowel tijdelijke als ook structurele huisvesting;

draagt het college op:

- om de groep 'verborgen daklozen' in de volksmond wel de 'bankslapers' genoemd toch als urgent woningzoekende te bestempelen zodat ze in ieder geval zichtbaar worden en als zeer urgent woningzoekenden aangemerkt blijven;
- meer tijdelijke huisvesting in de vorm jongeren en ouderen opvanghuizen te realiseren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Ja, dank u wel voorzitter en complimenten aan mevrouw Van der Elst voor de prachtige maidenspeech. Als je anderhalf jaar in de gemeenteraad zit, heb je af en toe een moment van bespiegeling. Wat ons af en toe opvalt, is dat als het gaat over heel grote stadsprojecten, bruggen, gebiedsontwikkelingen, stadsparken, dan zijn de ambities heel groot en lijkt het erop dat alles kan wijken om dat te realiseren. Als we te maken hebben met maatschappelijke opvang, armoede en andere sociale thema's, dan lijkt die ambitie minder aanwezig, en dat geldt ook hier. Het is al meerdere keren aangegeven, een landelijk actieplan dat heel duidelijk stelt: in 2030 geen dakloosheid meer in Nederland. Dat betekent iets voor de gemeente, Housing First als uitgangspunt. Dat is dan ook een mooie visie voor ons waar we ons aan zouden moeten houden. En dan hebben wij een uitvoeringsplan. Ten eerste te kort, tot 2026. Dat mag van ons ook gewoon veel langer zijn. Laten we een toekomstvisie, 2030, 2035, geen dakloosheid meer in Rotterdam. En we weten ook dat er bij heel veel onderwerpen in deze stad, als we samenwerken, als we de schouders eronder zetten, dan is er zoveel mogelijk. Kijk naar corona, kijk naar de opvang van Oekraïners. Als we iets echt willen in deze stad, dan krijgen we dat voor elkaar. En dat missen we soms en vooral als het gaat om Housing First, want dat is dan toch

die visie die wij vast willen houden. Dat heeft zich al bewezen in andere delen van Europa en dan moeten we daaraan vasthouden. Daarom dienen wij ook een motie in, breed, met veel andere partijen in deze gemeenteraad, om in gesprek te gaan met Housing First Nederland. Die hebben op hun website staan: jullie kunnen altijd met ons praten, wij denken over alles mee, van A tot Z, om met hen in gesprek te gaan om te kijken: is er nog iets meer mogelijk? Zijn er nog creatieve oplossingen, zijn er bewezen concepten elders te vinden die we wellicht kunnen gebruiken? En daarom dienen wij de motie 'Geef Wonen Eerst in Rotterdam een echte kans'. En dan een tweede onderwerp. Dat onderwerp, heel eerlijk, wij voelen ons daar steeds oncomfortabeler over. Een jaar geleden ging het hier al over, ik denk dat dit onderwerp nog meerdere malen de raad zal passeren. De heer Elbay wees er net ook al op, een aantal anderen ook. En dan gaat het echt over de definitie van niet-rechthebbende EU-burgers in deze stad en vooral de toegang tot de nachtopvang. De heer Elbay verwees ook naar een stuk, een wetenschappelijk artikel uit het Tijdschrift voor Europees recht. Daarin wordt verwezen naar een citaat en ik zal het ook even hier delen. Daarin wordt gesteld en ik citeer: Al met al kan geconcludeerd worden dat gemeenten wel degelijk een plicht hebben om rechtmatig verblijvende EU-burgers gelijke toegang tot de bijstand en opvang te bieden. In het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning strekt deze plicht er concreet toe dat EU-burgers toegang zouden moeten krijgen tot dezelfde voorzieningen waaronder nachtopvang, als die toegankelijk zouden moeten zijn voor Nederlandse dak- en thuislozen die zich in vergelijkbare omstandigheden bevinden. Het kan daarom zo zijn dat de individuele EU-burger alsnog niet in aanmerking komt voor de opvang omdat hij of zij niet voldoet aan de algemene toegangseisen die ook gelden voor Nederlanders zoals bijvoorbeeld zelfredzaamheid of bindingscriteria. Het is echter duidelijk in strijd met het non-discriminatiebeginsel om rechtmatig verblijvende EU-burgers die voldoen aan de algemene toegangseisen uit te sluiten van de nachtopvang. Dit is één citaat in een wetenschappelijk artikel van 21 pagina's, dat ons een heel oncomfortabel gevoel geeft. We zien op meerdere dossiers in deze gemeenteraad dat er over rechten en plichten wordt gesproken. Daarover vragen wij duidelijkheid en dan krijgen wij uitleg. Gelukkig komt er straks ook een technische sessie over dit onderwerp met deze auteur, maar we willen toch heel graag aan de wethouder vragen hoe hij nu kijkt naar deze nieuwe inzichten. Want ik kan me niet voorstellen dat hij deze niet ook tot zich neemt. Bent u ook bereid om op basis van deze inzichten eventueel uw beleid aan te passen of in ieder geval te toetsen aan het beleid? Wij willen daartoe ook een motie indienen, want de gemeente Rotterdam heeft een WMO-toezichthouder, namelijk de GGD Rotterdam-Rijnmond. Die moet toezicht houden op de kwaliteit van toegang en de kwaliteit van dienstverlening, om hen te vragen om dit onderwerp te onderzoeken. En dat kunnen we, want dat staat ook binnen de toetsingskaders, we kunnen altijd signalen en meldingen doorgeven aan de GGD Rotterdam-Rijnmond. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Kind heeft de volgende moties ingediend.

Motie 12. Geef 'Wonen Eerst' in Rotterdam een echte kans!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van het agendapunt 7.3 'Het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis' (2023-2026)';

constaterende dat:

- op dit moment dakloosheid gestaag toeneemt in Rotterdam;
- het 'Housing First'-model bewezen effectief blijkt om dakloosheid te beëindigen, met wereldwijde percentages die aantonen dat 80% of meer van de dakloze mensen stabiel gehuisvest blijft, ook na langere tijd;

overwegende dat:

- een van de conclusies van de op 5 september gehouden bijeenkomst over dakloosheid in de Pauluskerk was dat het aantal plekken en de toegang voor dakloze mensen tot het Rotterdamse 'Wonen Eerst' model veel te beperkt is om serieuze impact te maken op de problematiek;
- in Rotterdam slechts onderdelen uit het 'Housing First' model zijn overgenomen in het Rotterdamse 'Wonen Eerst' model;
- sinds de invoering van de volledige 'Housing First'-aanpak het aantal daklozen in Finland is gehalveerd en Finland daarmee het enige Europese land is waar het aantal dakloze mensen afneemt;

verzoekt het college:

- in gesprek te gaan met 'Housing First' Nederland over hoe het Rotterdamse 'Wonen Eerst' model versterkt kan worden;
- te onderzoeken hoe het aantal plekken en de toegang tot het Rotterdamse 'Wonen Eerst' model uit te breiden valt, zodat op den duur minder opvangplekken nodig zijn;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind, A. Kockelkoren, T.J. Vonk, A.G. van der Elst, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, T.S.J. Coşkun, D. Yildirim, S. van de Peppel en P.J.H.D. Verkoelen

Motie 13. Toets de toegang van EU-burgers bij de toezichthouder

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van het agendapunt 7.3 'Het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis' (2023-2026)';

constaterende dat:

- het college uitvoering geeft aan de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO);
- GGD-Rotterdam Rijnmond onafhankelijk toezicht houdt op de uitvoering van de WMO in Rotterdam;
- de reikwijdte van het toezicht o.a. het volgende betreft: 'De gemeente als aanbieder van maatschappelijke ondersteuning. Denk daarbij aan de verantwoordelijkheid voor de toegang, indicatiestelling, doorlooptijden en aanvragen en uitvoering van ondersteuning door bijvoorbeeld wijkteams.';

overwegende dat:

- het college categorisch andere WMO-toegangscriteria hanteert voor EU-burgers, o.a. wanneer het de toegang tot de nachtopvang betreft;
- er in het wetenschappelijke tijdschrift voor Europees Recht een artikel is gepubliceerd waarin wordt gesteld dat o.a. de gemeente Rotterdam de term niet-rechthebbende EU-burgers onrechtmatig gebruikt rondom de toegang tot WMO-voorzieningen;
- dit (grote) risico's met zich meebrengt voor EU-burgers;
- de toezichthouder meerdere instrumenten heeft om toezicht uit te voeren (proactief, reactief, structureel en preventief);
- de gemeente Rotterdam signalen, knelpunten en thema's (input) kan aandragen bij de toezichthouder;

verzoekt het college:

- de onafhankelijk toezichthouder WMO te vragen om het beleid rondom de toegang van EU-burgers tot WMO-voorzieningen te onderzoeken;
- te vragen dit onderzoek op te nemen in het werkplan van de toezichthouder;
- hierover te rapporteren aan de gemeenteraad van Rotterdam;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Heb ik zo iedereen gehad? Ja, mijnheer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, dank. Het plan dat hier voorligt is on-Rotterdams weinig ambitieus. Andere partijen wezen daar ook al op. Het is niet ambitieus genoeg, omdat het niet overeenkomt met het nationale actieplan dat reikt tot 2030, maar het is ook niet ambitieus genoeg als je kijkt naar ons eigen woonakkoord, dat pas net gesloten is, waar het niet voor niets een van de tien punten is. Mevrouw Kockelkoren van GroenLinks wees daar al op. Een van de tien punten is dat wij ons als gemeente in te spannen hebben om dak- en thuisloosheid te voorkomen en op te lossen. Ik wil op twee punten inzoomen. Het eerste punt, dat is ook in de commissie aan de orde geweest, zijn de kosten die komen kijken bij het omvormen van opvanglocaties naar in feite wat ook in

het nationaal actieplan staat, eenpersoonskamers. Als ik het goed begrijp gaan wij van zalen naar vierpersoons- maar eigenlijk te weinig of geen ambitie op dat eenpersoons-, terwijl zorgaanbieders erop aandringen dat dat gebeurt. De motie van de ChristenUnie 'Eigen kamer eerst' dient daarvoor, dus die zullen wij ook van harte ondersteunen, maar ik wil ook naar analogie van de heer Vonk daar dan meteen ook maar een bodemvoorstel bij doen. Als dat dan niet zou lukken, kunnen we dan op zijn minst op één locatie, bijvoorbeeld waar al nieuwbouw zou komen, direct naar eenpersoonskamers toe gaan? Dus dat is mijn vraag aan de wethouder, of hij daar mogelijk een toezegging op zou willen doen als het dan mogelijk niet lukt op al die locaties. Het tweede punt waarop ik wil inzoomen voorzitter is de winteropvang. We hebben het daar al veel te lang over. Het is een knipperlichtbeleid, het is ook weinig consistent en zeer met de meetlat, terwijl het gewoon gaat over medemenselijkheid. De winteropvang zou gewoon open moeten zijn, altijd, en alle voorstellen en moties die daarover gaan zullen wij dan ook van harte steunen. Maar het is vooral van belang om eindelijk eens een keer een goed argument te horen, wat ik eerlijk gezegd zeg ik toch maar, niet verwacht, waarom we dit beleid nu zoveel slimmer vinden dan gewoon een winteropvang die open is. Dank voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, er zijn al veel wijze woorden hierover gezegd, en warme woorden ook, vanuit de gemeenteraad. En zeker een prachtige maidenspeech van collega-buurvrouw nu, mevrouw Van der Elst van BIJ1. Die zal ik ook niet herhalen, die was me ook uit het hart gegrepen. Maar ik ben ook wel een beetje net zo sceptisch als mijnheer Vonk van de ChristenUnie, over: blijft dit nu bij mooie woorden, want hoe zit het dan met de daden? Want de ambitie zou niet moeten zijn 2030, het zou eigenlijk nu moeten zijn. Er was ooit een burgemeester in Rotterdam die zei: in Rotterdam hoeft niemand buiten te slapen. Geïnterpreteerd werd in Rotterdam slaapt niemand buiten. Hij werd er ook op aangewezen vorige week woensdag bij het miljoenenontbijt. Dat is een zaal, de Doelen vol met allerlei ondernemers, groot, klein, VNO-NCW, en iemand zei: geachte burgemeester, er zou toch niemand buiten slapen? Maar als ik door de stad kom tegenwoordig dan zie ik toch mensen buiten slapen. Hoe kan dat? Nou, de burgemeester is ook niet op zijn mondje gevallen. Die zei: kijk, daar zit mijnheer Coşkun en die heeft 44 collega's en die moeten dat oplossen. En dat is natuurlijk ook een beetje zo. Wij moeten dat oplossen. Wij moeten dat aanpakken, zodat de burgemeester met hart en ziel kan zeggen dat er niemand buiten hoeft te slapen. We zijn er vandaag mee bezig, maar niet erg ambitieus, is al door anderen gezegd. We hebben een bespreking gehad in de Pauluskerk op 5 september. Daar waren veel collega's bij aanwezig. We hebben gisteren ook weer een brief gekregen van de Rotterdamse armoedebestrijdingsbeweging, Recht op de stad en de Pauluskerk, waarin ze schrijven: dakloosheid los je op met een thuis. De overheid heeft de verplichting, de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, artikel 25, de Nederlandse grondwet artikel 22, en volgens mij is er volgens artikel 1 van de grondwet ook geen onderscheid tussen rechthebbenden en niet-rechthebbenden. Want iedereen die zich op Nederlands grondgebied bevindt heeft recht op een gelijke behandeling. Dus daar moeten we het gewoon over hebben. Hoeveel daklozen zijn er nu? Dat gaat in op die brief. Weten we dat wel? Dat moeten we onderzoeken. Het begint met die huisvesting. Dat zeg ik ook tegen de heer Verweij, natuurlijk huisvesting. Maar u zegt: waar haal ik dan 375 woningen vandaan? Nou mijnheer Verweij, er zijn honderden topsegmentappartementen, penthouses leeg in deze stad. Die zou je zo kunnen vullen met daklozen als je dat zou willen. Of als je die niet zou willen, dan kan het topsegment naar de middenklasse en dan geeft u die middenklassewoningen aan die daklozen. 375, het is al door de heer Kind gezegd, een ambitie van 0,0. Dat is echt niks. We geven honderden miljoenen aan uit aan kades en project dit en dat. En die paar huizen kunnen we dan zogenaamd niet vinden. En kijk, Leefbaar Rotterdam zegt dan Housing First, dat zegt mevrouw Van Aalst dan, hartstikke goed, maar hoe zit het dan met de zorg? Het begint met huizen eerst, daar begint het mee. Daarna pak je de zorg aan, dus zorg nu eerst dat iedereen onder dak is, tot rust gekomen is, en dan kun je ook hun zorgbehoefte doen. En het is bij heel veel daklozen nog heel veel verschillend ook. Ik wil afronden voorzitter, de brief die we gekregen hebben van de Pauluskerk en dat armoedebestrijdingsberaad en Recht op de stad, is om hierover met ons door te praten, zeker als we tot een nieuwe woonvisie komen op korte termijn. En ik ben benieuwd wie van mijn 44 collega's deze uitnodiging aanneemt, zodat de burgemeester inderdaad ook tegen ondernemers bij het miljoenenontbijt kan zeggen: inderdaad, in Rotterdam hoeft niemand buiten te slapen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel mijnheer Coşkun. De heer Akhatab.

De heer **AKHATAB** (denk). Ja dank u wel voorzitter. Ook vanuit mijn kant complimenten voor uw maidenspeech, supermooi. Voorzitter, ik wil graag beginnen met het erkennen van de inspanningen die zijn geleverd bij het opstellen van het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis', voor de jaren 2023-2026. Het is een belangrijk document dat de aanpak van dak- en thuisloosheid in Rotterdam beoogt te verbeteren. Dakloosheid is een complex probleem, dat verschillende levensdomeinen raakt. Het doet mij dan ook goed om te zien dat het plan meerdere kernpunten aanpakt, waaronder huisvesting, opvang, preventie, hulp en maatschappelijke deelname. Deze holistische benadering erkent dat we dakloosheid niet kunnen oplossen met geïsoleerde maatregelen, maar dat het vraagt om een geïntegreerde aanpak. Ook hebben we kunnen zien dat de wethouder met verschillende stakeholders in gesprek is gegaan, waaronder wooncorporaties en vertegenwoordigers van cliënten. Ik zou de wethouder dan ook dringend willen vragen om dit te blijven doen. Voorzitter, ik zou ook graag even stil willen staan bij een e-mail die onze fractie heeft ontvangen van een betrokken inwoner uit het Oude Westen. Deze inwoner schrijft over zijn ervaringen in zijn buurt en kaart enkele problemen aan, zoals drugsoverlast en de opvallende toename van daklozen in het Oude Westen. Als stad mogen we deze mensen niet aan hun lot overlaten, noch mogen we hen stigmatiseren. Integendeel, we moeten begrijpen dat achter elke dakloze een verhaal schuilt. Een verhaal van tegenslag maar ook van veerkracht. We hebben als gemeenteraad de verantwoordelijkheid om deze mensen te ondersteunen en naar oplossingen te zoeken. Voorzitter, ik heb daarom goede hoop voor de integrale aanpak omschreven in het plan, waarbij we de problemen op een realistische manier aanpakken, daarbij altijd beamende dat het beter kan en er meer kan, maar dat wij met de huidige middelen toch veel kunnen bereiken. Desondanks voorzitter, laten we nooit vergeten dat het hier gaat om onze medeburgers. Het zijn mensen die op dit moment even geen huis hebben, maar wel onze aandacht, zorg en steun verdienen. Het is hoog tijd dat we deze kwestie de prioriteit geven die het verdient. Voorzitter, laten we dit plan niet alleen beschouwen als een document, maar als een dynamisch hulpmiddel om dak- en thuisloosheid in onze stad daadwerkelijk aan te pakken. Laten we samenwerken, luisteren naar kritiek en suggesties en ons inzetten voor een Rotterdam waarin niemand dakloos is en iedereen een thuis heeft. Voorzitter, dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Mevrouw Van de Peppel, gaat uw gang.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Ja, dank u wel voorzitter. We schrijven 15 mei 2014, bijna tien jaar geleden. Op die dag sprak de gemeenteraad zich ondubbelzinnig uit over het groeiende probleem van dakloosheid in de stad. Met een motie 'Niemand slaapt op straat' werd unaniem besloten dat er altijd genoeg opvangcapaciteit is voor personen zonder dak of thuis. Want niemand slaapt op straat. Een ondubbelzinnige motie en een duidelijke uitspraak van het hoogste orgaan van de stad. En de aanleiding voor die motie was destijds dat het college wilde bezuinigen op beleid om dakloosheid te voorkomen en aan te pakken. De 45 raadsleden van toen wilden dat geld nooit een rol speelt in het oplossen van dit probleem. En waar staan we nu voorzitter? Dakloosheid is de afgelopen jaren ontzettend hard toegenomen. Het is schrijnend om te zien dat veel van onze stadsgenoten een zwervend bestaan moeten leiden en hun nachtrust moeten vinden op straat. Gênant, dat een rijk land als Nederland zoveel dak- en thuisloosheid kent. Het aantal dak- en thuislozen is volgens cijfers vorig jaar met een kwart toegenomen. Vooral onze jongeren zijn kwetsbaar met een toename van liefst 50% in de leeftijdscategorie van 18 tot 22 jaar. Je zal zo je leven maar moeten gaan beginnen. Niemand slaapt op straat. Nou, was het maar zo. Als gemeenteraad moeten we gewoon alles op alles zetten om dit veelkoppige monster de kop in te drukken. We hebben dat met elkaar afgesproken, destijds in 2014, maar ook laatst als uitgangspunt in het woonakkoord. Niemand slaapt op straat. Bevordering van huisvesting voor alle mensen is voorwerp van zorg der overheid, dicteert artikel 22 van de grondwet. Handel daar dan ook naar. In de tussentijd hoeft niemand op straat te slapen. Niemand, mensen en dieren. Wie komt er op voor de gezelschapsdieren die nu ook maandelijng in park of tentje, in de berm langs de snelweg moeten bivakkeren? Omdat er geen plek voor ze is in de nachtopvang. Al in 2019 kondigde wethouder De Langen aan dat de nachtopvang zou worden toegerust voor dak- en thuislozen die honden bij zich hebben. Het wordt nu echt tijd om het eens echt voor elkaar te krijgen voorzitter. Nog altijd worden mensen met een hond geweigerd bij de nachtopvang. Die slapen dus op straat, als ze al kunnen slapen. Wij dienen de motie in 'Help ook de dieren zonder dak of thuis', met als verzoek een afrekenbaar tijdspad voor inclusie van deze kwetsbare doelgroep in het dak- en thuislozenbeleid. Een beschaafde stad laat zich namelijk afmeten aan de wijze waarop ze met hun dieren omgaan. Tot zover.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Van de Peppel heeft de volgende motie ingediend.

Motie 14. Help ook de dieren zonder dak of thuis

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis',

constaterende dat:

- het college heeft aangegeven een klein deel van de nachtopvang toegankelijk te maken voor personen die een hond bij zich hebben;

overwegende dat:

- realisering van opvangplekken voor dieren in de nachtopvang tergend langzaam gaat, aangezien er al ruim vier jaar over wordt gesproken;
- dak- en thuislozen met honden de nachtopvang schuwen doordat er geen slaapplek voor het dier voorhanden is, hetgeen onwenselijk is;
- deze gezelschapsdieren ook al die tijd op straat leven, zonder dak of thuis;

verzoekt het college:

- vaart te maken met het gereed maken van nachtopvang voor personen die een hond bij zich hebben en hier een concreet en afrekenbaar tijdspad aan te koppelen;
- te zorgen dat er altijd genoeg van dergelijke plekken voorhanden zijn, zodat personen zich niet langer 's nachts op straat hoeven op te houden vanwege de aanwezigheid van een hond;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. van de Peppel

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan geef ik het woord aan de heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja, dank u wel. Excuus mevrouw de voorzitter, ik heb een verkeerde motie ingediend. Ik had een hele stapel tegelijk ingediend en daar zat een verkeerde motie tussen, een die ik niet had willen indienen. En de motie die ik wel heb aangekondigd, 'Einde dakloosheid in Rotterdams woonprogramma' zat er niet bij, heb ik begrepen, van iemand die heeft meegekeken via de stream. Daarom wil ik die alsnog indienen. En de andere motie, 'Maak wonen eerst waar', was niet bedoeld om in te dienen, zeg ik ook even tegen de wethouder. Dus die is niet ingediend.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Motie 9, 'Maak wonen eerst waar', komt hierbij te vervallen en de heer Vonk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 15. Einde dakloosheid in Rotterdams woonprogramma

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van 'Op weg naar herstel en een thuis';

constaterende dat:

- het rijk de ambitie heeft om een einde te maken aan dak- en thuisloosheid in 2030;

overwegende dat:

- dak- en thuisloosheid primair een huisvestingsprobleem is;
- het realiseren van voldoende betaalbare woningen cruciaal is om een einde te maken aan dak- en thuisloosheid;
- om zicht te houden op realisatie van deze ambitie concrete doelstellingen en tussentijdse doelstellingen van gerealiseerde betaalbare woningen en zorgdoelgroepwoningen nodig zijn;
- de nieuwe woonvisie – Rotterdams Woonprogramma – op dit moment wordt voorbereid en opgesteld;

verzoekt het college:

- de ambitie om een einde te maken aan dak- en thuisloosheid in 2030 op te nemen in het Rotterdams Woonprogramma en daarin concrete doelstellingen te formuleren om die ambitie te realiseren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, A. Kockelkoren, T. Kind, R.G.C. Segers-Hoogendoorn en T.S.J. Coşkun

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan stel ik voor om de vergadering vijftien minuten te schorsen en dan zien we elkaar terug om 16.00 uur.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Als iedereen wil plaatsnemen stel ik voor om het woord aan de wethouder te geven, maar ik zie nog niet alle woordvoerders op hun plek zitten. Goed, dan is op dit moment het woord aan de heer Buijt over het onderwerp het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis'. Gaat uw gang.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ja, dank u wel mevrouw de voorzitter. Ik was enigszins afgeleid in de schorsing, want er is toch wel iets heftigs aan de hand in de stad. Laten we allemaal hopen dat het meevalt, maar het ziet er op dit moment naar uit dat we echt wel te maken hebben met een heftig incident. Laat ik ook beginnen met mijn complimenten aan mevrouw Van der Elst. Een heel knappe bijdrage voor een maidenspeech. Nogmaals, inhoudelijk kun je er anders over denken, maar de wijze hoe u het bracht, echt complimenten. Ik wil ook nog even kort, we gaan dadelijk wel afscheid nemen, maar ik wil toch persoonlijk toch nog even naar mijnheer De Bondt, een van de meest lieve, kundigste en geweldigste mensen in dit stadhuis. We nemen dadelijk nog afscheid, maar ik hecht eraan om ook persoonlijk nog jou, Arie, ik ken je al heel erg lang, echt, mijn grote waardering voor je uit te spreken. En als ik zie hoe jij op je laatste dag, met die stemming vanochtend, je bent voor mij echt een topper. *(Applaus.)* Mensen, we hebben hier het plan van aanpak. We hebben er al twee keer heel uitgebreid in de commissie over gesproken. Eerst het concept aan u voorgelegd, in het voorjaar, in april hebben we dat besproken, is er input gekomen en we hebben daarna in augustus het definitieve plan voorgelegd. We hebben er heel uitgebreid over gedebatteerd en ik heb veel dingen terug gehoord vandaag die ik ook in de commissie heb gehoord. De kern van de kritiek is eigenlijk dat het niet ambitieus genoeg is. Dat neem ik ter harte. Aan de andere kant wil ik ook weer niet alle – ik heb erop gereageerd in de commissie, om nu weer helemaal te gaan zeggen: ja, maar ik heb dit en ik heb dat, natuurlijk wil ik op individuele vragen ingaan, maar ik wil het debat van mij uit niet over gaan doen. Ik wil wel aangeven dat de toenemende druk, ik heb de volgorde van mijn verhaal hier met steekwoorden opgeschreven, maar de volgorde is verkeerd, maar excuseer me even, ik doe hem even in de goede vorm. Dit praat heel ongemakkelijk. Kijk, de kern of de gemene deler die we allemaal hebben is dat we dit heel erg hoog opnemen, dat we dit allemaal, iedereen in deze stad vanuit zijn eigen invalshoek, niet willen dat mensen in deze toestand op straat zijn. Alleen over de manier waarop zitten we niet op één lijn. En de kern van de discussiepunten loopt volgens mij over vier kernthema's waar vragen over zijn. En dat gaat erom: wie hebben er wel en geen toegang tot de nachtopvang? Dat is één. Hoe ziet dan die opvang eruit? Zo klein mogelijk, één, twee, vier, acht, grote zalen. Is de opvang voor iedereen wel veilig? Heeft iedereen daar een veilige plek? Dat is een kernvraag die ik veel hoorde. En dat Housing First, kan dat niet wat ambitieuzer? Even afgepeld zijn dat de vier kernvragen die ik ook in de commissie al heb terug gehoord en waar we het met elkaar uitgebreid over gehad hebben. Hier gaan dus ook veel moties over en die loop ik dadelijk een-op-een met u door. Ik wil nog benadrukken dat je het niet ambitieus genoeg kunt vinden, ik heb toen ook gezegd dat ik het vooral van enig realisme vind getuigen. En uiteraard heb ik ook nog eens extra kennisgenomen van de nationale plannen en ik zie ook heel veel overeenkomsten die er ook zijn. Dus dat wil ik ook benadrukken. En we willen geen van allen dat Rotterdam teruggaat naar vijftientig jaar geleden en we zien dat de overlast op straat toeneemt. We zien dat het bedelen toeneemt, we zien dat het aantal mensen op straat 's nachts toeneemt. En er is mij echt alles aan gelegen, en dit stadsbestuur met u, om dat terug te dringen. Daar hebben we een aantal maatregelen voor en daar is ook een speciale werkgroep voor opgericht, waarbij alle instanties, de politie, de

vreemdelingenpolitie, de IND, het OM, de zorgpartijen, met elkaar ook alles op alles gaan zetten om daar de strijd mee aan te gaan. We leggen ons er niet bij neer. We gaan er echt alles op inzetten. En ik ben ook blij dat ik daar zelf een belangrijke bijdrage als bestuurlijk verantwoordelijke voor kan leveren. Ik heb daar ook echt verwachtingen van. U heeft daarover een brief van mij gehad, één of twee weken geleden, en ik ga u eind van het jaar daarop bijpraten. Het plan van aanpak van mij kent eigenlijk vier pijlers. Huisvesting, opvang, preventie en meedoen. Langs deze lijnen heb ik ook de overtuiging dat we echt goede stappen gaan maken. Nogmaals, over de wijze waarop hebben we natuurlijk meningsverschillen. U heeft daar een aantal voorstellen voor gedaan. Een aantal kan ik omarmen, een aantal helaas niet. En ik wil dan met uw goedkeuring de moties doornemen. Er zijn door D66 een aantal echt concrete vragen gesteld en her en der nog een. Daar kom ik apart op terug. De meeste vragen die gesteld zijn, zijn in combinatie met de moties, dus ik denk dat als ik de moties heb beoordeeld, dat ik op de meeste zaken al ben ingegaan. Mocht u dan uiteindelijk toch nog een concrete vraag missen, dan hoor ik het graag. Eén motie is van mijn collega Zeegers, die ook het hele debat erbij is geweest, heel attent en heel fijn, en daar zal mijn collega Zeegers op reflecteren. Er zijn drie moties. Motie 4, 12 en 5, ze lopen iets door elkaar, maar ze zitten een beetje op thema. Dat gaat over Housing First. Motie 4 van GroenLinks, 'Meer dan een holle term'. Volt, 'Geef Wonen Eerst in Rotterdam een echte kans' en de PvdA 'Meer Housing First bij 500 in 2024'. Ik wil deze alle drie afraden, want het is echt niet makkelijk om dit project heel groots uit te rollen. En ook één onderscheid, je hebt Housing First zoals we dat in Rotterdam kennen. Dat zijn mensen die heel lang op straat leven, waar we heel lang mee bezig geweest zijn en die we eindelijk zover hebben dat ze willen meewerken: ja, nu ben ik eraan toe, ik wil naar een woning. Dus dat zijn echt zware gevallen. Die gaan in één keer van straat naar een huis. Dat is Housing First. Daarnaast hebben we Wonen Eerst en dat zijn eigenlijk de plekken die we nu uitbreiden, waarbij we zeggen: een lichtere doelgroep, willen we direct buiten de opvang om, dat zijn er dan veertig per jaar. U moet weten dat het aantal sociale huurwoningen dat voor de totale groep beschikbaar is, is zoals we het nu berekend hadden, 1200 voor dit jaar. 1200, 1250. Er stromen per jaar nu ongeveer zo'n duizend mensen uit de opvang uit, een aantal mensen uit beschermd wonen. Als wij nu in één keer zouden zeggen: we gaan die ambities doen, dan zouden we dus honderden sociale huurwoningen nu extra beschikbaar moeten hebben om dat waar te kunnen maken. Dus zelfs al steun je het, het is in de praktijk ontzettend moeilijk uitvoerbaar. En wat wij nu hebben gezegd: van die groep die al zo lang op straat zit en die we zo lang hebben moeten overhalen, blijven we er de komende jaren vijftig... en hopelijk worden dat er automatisch minder omdat je op een gegeven moment die groep natuurlijk wel aardig in beeld hebt. En dan het Wonen Eerst, dus het andere, daarvan willen we dan veertig per jaar en mogelijk meer.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een interruptie van de heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Ja, een punt van orde voorzitter. Het is volgens mij niet gebruikelijk om drie moties op een hoop te gooien en te zeggen: die gaan we alle drie afwijzen. Volgens mij is het gebruikelijker om gewoon per motie aan te geven waarom die het wel of niet haalt, omdat we nu in een soort abstracto belanden wat we volgens mij niet moeten willen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Daar heb ik geen enkel probleem mee. Allereerst de motie van GroenLinks. Daar ben ik net al een beetje op ingegaan, de term Housing First niet meer te gebruiken, de consequenties te verbinden aan, een evaluatie te doen. Nou, we hebben het juist gedaan op basis van wat we reëel achten op dit moment. Zoals het er nu uit ziet, is de sociale voorraad dit jaar zelfs nog iets lager dan we gehoopt hadden. Dus we denken echt dat op dit moment dit het juiste aantal is. Daarmee bij de PvdA komend, die vraagt om 500 in 2024. Dat is gewoon echt onuitvoerbaar. Dat gaan we echt nooit voor elkaar krijgen. Dat is niet reëel. En bij Volt, u vraagt in gesprek te gaan met Housing First. Zij gaan als het goed is ook weer hun naam veranderen naar Wonen Eerst, want we zijn daar in principe ook wezen praten voor het plan.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een interruptie van mevrouw Yildirim.

Mevrouw **YILDIRIM** (pvda). Voorzitter, ik hoor de wethouder zeggen: dat is niet reëel, maar ik hoor ook de raad. Ik hoor ook de brandbrief, ik hoor iedereen waarin die wens wel wordt uitgesproken. Dus ik zou dan wel willen vragen: wat is dan wel mogelijk? Hoeveel meer is er wel mogelijk en hoe kunnen we toch dat concept uitrollen? Wat is er wel mogelijk?

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Wat wel mogelijk is, heb ik in het plan gezet, in ieder geval de komende jaren die veertig. Realiseert u zich dat het aanbod sociale huurwoningen echt heel erg krap is. Ik heb de vorige keer ook gezegd dat het aantal statushouders alleen al dit jaar verdubbeld is van 850 naar 1750. De verwachting voor volgend jaar is dat we dat weer krijgen en de verwachting is ook dat het aantal sociale huurwoningen waarop we gehoopt hadden dit jaar ietsje tegenvalt. Tegelijkertijd hebben we nog steeds heel veel oudere mensen die moeten uitverhuizen. Die kunnen niet meer op de plek blijven wonen waar ze nu wonen. We hebben gescheiden mensen. We hebben huiselijk geweld. Op een gegeven moment kunnen we niet meer. We willen wel meer, ik kan wel zeggen: we gaan het even doen. Maar dan zou ik u een rad voor ogen draaien en dat is het laatste wat ik wil. Op dit moment zeggen we veertig per jaar voor de lichtere gevallen. Dat kunnen er mogelijk meer worden. En we gaan heel erg hard werken aan tussenvoorzieningen, dus dat we van de opvang naar een tussenvoorziening gaan. Dat wil zeggen dat je wel je eigen kamer krijgt, maar nog wel op een geclusterde plek. Dus we hebben ook uitzicht dat we daar enkele plekken van gaan krijgen. Dus we zetten echt stappen, maar om nu even te zeggen dat we in honderdtallen... dat is gewoon niet reëel. Daar komt het punt nog bij dat ook mevrouw Van Aalst maakte: het maakt natuurlijk wel uit of jij een hulpverlening op één locatie hebt waarbij één iemand een aantal mensen langs loopt, of je moet... Dus ook qua personeel, omdat er heel vaak een zorgvraag aan gekoppeld is, zou dat ook nog eens een probleem worden. Dus dat alles afwegende is uw motie gewoon niet realistisch. En uiteraard staat het de raad vrij om hier natuurlijk over te stemmen, maar mijn advies is: doe dit niet.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Yildirim.

Mevrouw **YILDIRIM** (pvda). Afrondend voorzitter, ik hoor de wethouder nogmaals allerlei zaken vertellen over wat niet mogelijk is. Ik zou toch de wethouder willen verzoeken om dit als een signaal te zien om het concept uit te rollen en ik zou hem heel graag willen verzoeken om met zijn collega in gesprek te gaan om te kijken wat er wel mogelijk is.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja, daarop aanvullend. Voor volgend jaar zegt u: 125 is realistisch. Maar het is een plan tot 2026. Dus wat beoogt u voor de komende jaren? Dus waar staan wij in 2026, gegeven gelijke omstandigheden?

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ja, dan is mijn idee dat de vijftig plekken die we nu voor Housing First inzetten, als die zware gevallen van de straat halen, ik heb de goede hoop dat die aantallen iets gaan teruglopen omdat je op een gegeven moment daar natuurlijk het grootste gedeelte hebt gehad. Dus ik hoop dat die veertig extra en waar mogelijk, als er meer ruimte komt bijvoorbeeld doordat het aantal statushouders minder wordt of whatever, dat er dus meer ruimte komt, is dat natuurlijk wel de groep waar we op gaan inzetten. Dus dan zouden het enkele tientallen hoger kunnen worden. Maar op dit moment zet ik veilig in: 50, 40. Dus dat is op dit moment tot 2026. En dan de 25 van de jongeren, Project010. Dat komt erbij.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja voorzitter, dank u wel. En dat betekent dat we het niet gaan redden, want we hebben er veel meer, dus we gaan weer over tot noodopvang. Kunnen we van de wethouder dan ook horen dat we de winteropvang weer gaan doen? Dat we weer gaan zorgen dat we in ieder geval die noodopvang voorlopig dan weer in het leven gaan roepen? Want anders zitten we hier over een maand echt met de ellende weer opnieuw, en dan gaan we weer aan uw taak trekken, van: denk erom, het moet gebeuren, want dan wordt het winter. Dus gaan we dat doen?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Nee, dat zijn echt andere dingen. We hebben winteropvang voor mensen die eigenlijk geen toegang hebben tot de reguliere opvang. Die gaan we dadelijk weer vanaf 1 november als de temperatuur daarom vraagt openstellen. Dit is echt reguliere opvang, waarvan wij nu gaan proberen dat mensen niet meer naar die opvang gaan maar dat ze naar sociale huurwoningen gaan. En die druk op die opvang neemt toe. Daarom is het ook belangrijk dat we daar heel goede criteria voor hanteren. Het is ook nog eens de wens dat we de opvang kleinschaliger gaan maken, dat

mensen meer privacy hebben. Dat steun ik ook volledig. Maar het is dus niet zo dat het een per definitie met het andere te maken heeft.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Nou ja, dat heeft alles met elkaar te maken, want we constateren dat we gewoon veel meer daklozen hebben dan we als reguliere opvang gaan doen, dus de mensen die tussen wal en schip vallen, zullen opgevangen moeten worden in de noodopvang. We gaan toch in de winter niet weer alles buiten laten zitten? Overigens niet alleen in de winter, ook in de zomer zien we het. Het is gewoon een enorme toename, want dan gaan we over tot noodopvang lijkt me. Daar worden overigens ook andere eisen aan gesteld, dus dat is de reden waarom ik het vraag. Ik vraag niet aan u om dan voor die huizen te zorgen, maar zorg dat die mensen in ieder geval onder dak komen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Mevrouw Verkoelen. Ik ben de laatste die ontkent dat de huidige opvang aan alle kanten knelt, maar op dit moment is de reguliere opvang die voorziet op een enkele uitzondering na, het komt wel eens voor dat mensen twee, drie dagen moeten wachten voordat ze toegang krijgen, helaas, dat is van de laatste maanden, van de afgelopen zomer voor het eerst. Daar heb ik heel creatieve ideeën voor. Ik heb ook gezegd: we moeten gaan overboeken in de opvang, want er bleek een bezettingsgraad van 92% te zijn, omdat er no show was. Ik heb gezegd: als je altijd aan de voorkant weet dat er een no show is, dan moet je gewoon, net zoals KLM doet, een paar plaatsen extra boeken. Dat hebben we ook gedaan en nu is de bezettingsgraad 98%. Dus daarmee hebben we het probleem een klein stukje kleiner gemaakt. En het piept en het kraakt, maar het is niet zo dat er nu sprake is van noodopvang. De mensen die helaas op straat zijn, die begeleiden we op een andere opvang. Die is er ook, om mensen terug te begeleiden naar werk of land van herkomst. En voor die mensen die daar niet aan mee willen werken, komt dadelijk in de winter de winteropvang. Dus zo zit het. De motie van Volt is de derde op dit punt. U heeft hem waarschijnlijk al aan voelen komen, ik zei het in het begin al. En u zegt dus te onderzoeken de toegang tot Rotterdams Wonen Eerst uit te breiden. Dat heb ik natuurlijk gedaan, ik ben maximaal gaan zitten, dus een onderzoek lijkt mij op dit moment geen toegevoegde waarde te hebben.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Voorzitter, dank u wel. Nog één ding op dit punt. Er lijkt ook gewoon sprake te zijn van begripsverwarring over Housing First. Dus de uitleg van de wethouder is een andere dan het landelijke begrip Housing First. En het zou denk ik het debat in de toekomst helpen als de wethouder een definitie geeft van Housing First volgens zijn interpretatie en die opneemt in het plan, want dan weten we tenminste waar we het over hebben met elkaar.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ik vind het een terecht punt, want het is inderdaad verwarrend. De begrippen lopen erg door elkaar heen, dus ik ben dat met u eens. We moeten daar eigenlijk meer helderheid in scheppen, dus ik zal ook proberen om daar volop rekening mee te houden. Nog één keer, Housing First in de Rotterdamse context is dus de zware gevallen die je van straat eindelijk zover krijgt naar een huis, Wonen Eerst zijn mensen in de categorie daaronder. Dan heeft de ChristenUnie met een aantal andere partijen de motie 'Opvang in donkere dagen'. Ik voel daar wel een stukje in mee. Ik vind ook met kerst en oud en nieuw, daar kan ik eigenlijk wel mee leven. Ik vind alleen de tussenperiode, als ik hem mag lezen als Eerste en Tweede Kerstdag, voor mijn part ook Kerstavond, en Oudejaarsavond, dan wil ik hem omarmen, omdat ik het eigenlijk ook een vorm van fatsoen vind waarbij ik wel wil zeggen: kerst zien we echt als iets heel speciaals. Dus ik vind dat we daar een uitzondering voor moeten maken. Dus ik doe u dat aanbod, dus ik hoop dat u daar op wil reageren met de tweede termijn, of u dan daarmee instemt. GroenLinks heeft de motie 'Meten is weten'. Ik wil ook meten en weten. Het gaat over de bankslapers, ook een heel belangrijke aandachtsgroep, dus deze motie kan ik ook omarmen.

De **VOORZITTER**. De heer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Ja voorzitter, waarom alleen barmhartigheid tijdens kerst en oud en nieuw?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ik vind dat we in algemene zin juist barmhartig zijn. Wij stellen de winterkouderegelings open voor een groep die er feitelijk geen recht op heeft, maar uit medemenselijkheid, als de temperatuur te laag wordt, en als we dan een teken willen geven, nou, met Kerstmis wil ik dan best de hand over mijn hart halen, maar continu als Rotterdam de winteropvang opendoen, is echt onverstandig. Dat heeft ook een aanzuigende werking en daarmee zouden we ook af gaan wijken van de afspraken die we ook met anderen gemaakt hebben. Dus ik wil daar graag een uitzondering voor maken en het is aan u om daar wel of niet mee in te stemmen.

De **VOORZITTER**. Ja, gaat uw gang.

De heer **ELBAY** (d66). Ja, ik wil het even snappen voorzitter. Het is ook een mooi teken, een goed gebaar dat dit gebeurt tijdens kerst en oud en nieuw. Maar dat dat enkel voor een bepaalde doelgroep mensen die daaraan meedoen is bedoeld, dat kan ik niet plaatsen. Er zijn ook nog andere religieuze dagen die mensen belangrijk vinden, die dan ook op zo'n belangrijke dag ook nachtopvang wensen. Hoe gaat de wethouder daarmee om?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ja, hier zat precies mijn twijfel, omdat ik zelf hier ook wel wat bij voelde. Maar ik had ook mijn twijfel, want dan gaat natuurlijk iemand anders zeggen: maar dan kun je ook dan. De afweging is eigenlijk geweest: het is in principe in de winterperiode, dus december, januari, februari, met uitzondering in november en maart. Volgens mij valt Pasen nooit voor eind maart op zijn vroegst. En ik vind gewoon dat kerst iets bijzonders is in Nederland, over de hele wereld. Ik zou het fijn vinden als u het positief zou zien en zou zeggen: fijn dat in ieder geval dit kan. In plaats van: ja, maar als dit kan waarom dan dat niet? Dat is natuurlijk uiteraard aan u, maar zo sta ik erin.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, ik ben even een beetje confuus. Want toen we het vorig jaar hadden over die winterkouderegeling was uiteindelijk het argument geld. Dat bleef namelijk als enige nog over, want het argument aanzuigende werking was weg, want we wisten van Den Haag bijvoorbeeld dat zij gewoon een volledige winteropening hadden en dat dat tot geen aanzuigende werking had geleid. Nu gebruikt u toch weer het argument aanzuigende werking, dus ik ben even benieuwd wat het nu is. Want bewezen is dus dat die aanzuigende werking er niet is, wat ook heel logisch is, want mensen gaan natuurlijk niet naar Rotterdam komen omdat daar ergens een sporthal open is waar ze kunnen slapen. Die mensen hebben helemaal geen vervoer of wat dan ook, dus we wisten al dat die aanzuigende werking natuurlijk een broodje aap is.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Nou, het is goed dat u die conclusies denkt al zo makkelijk te kunnen maken, maar zo is het niet. In Den Haag heb je regiobinding nodig, dus het is niet het hele jaar open. Dat is gewoon een opvang waar voorwaarden worden gesteld voor regiobinding. En als Rotterdam altijd zijn winteropvang zou openen, dan zou je wel degelijk het risico lopen dat mensen uit de omliggende plaatsen, uit Schiedam, uit Vlaardingen, deze kant op komen. Het is juist een broodjeaapverhaal dat er in andere grote steden wel permanente winteropvang is. Dat is echt niet het geval.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, de vraag is natuurlijk welk risico je wilt lopen. Vorig jaar vroeg de raad ook al om een winterregeling. En waar het mij om gaat is, regiobinding of niet, is dat ik op geen enkel verjaardagsfeestje kan uitleggen dat als je winteropvang hebt geregeld, dat het dan efficiënter is, zowel financieel als qua aanzuigende werking, om daar een flipperkast van te maken. Iedere keer te kijken wat de temperatuur is die verwacht wordt, dan gaat ie weer open en dan gaat ie weer dicht. Dat lijkt mij allemaal heel veel kosten met zich meebrengen en zeer inefficiënt. Maar u zegt: nee, dat doen wij hier niet, terwijl andere steden dat wel doen. En daar wordt ieder jaar opnieuw om gevraagd. U zou ook van die hele discussie af zijn als u gewoon zou zeggen: wintermaanden zijn wintermaanden en mensen zijn mensen, die slapen niet op straat, we hebben een winteropvang en die

is gewoon open. Dan hebben we het hier verder nergens meer over en dan doet u iets heel goeds voor de stad.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Dat is dus niet het beleid zoals we dat nu voeren, hetzelfde als in de vorige periode voerde. Dit is het beleid waar ik ook voor sta, waar ik ook achter sta. Het afgelopen jaar is het één keer voorgekomen dat die twee dagen, één keer in al die jaren zover ik weet, in ieder geval de laatste twee jaar is het één keer voorgekomen dat die een keer twee dagen dichtging en toen weer open. En daarvan hebben we gezegd: dat is niet wenselijk. Dus we hebben nu wel gezegd: het moet minimaal drie dagen achter elkaar boven de gevoelstemperatuur zijn die we afgesproken hebben. Dat is een correctie die we gemaakt hebben, maar ik wil wel waken dat we een flipperkast krijgen, het is één keer voorgekomen. Daarnaast is het aantal dagen dat de winteropvang open is, er zijn mensen die zich heel erg zorgen maken over de opwarming van de aarde, nou, we zien ook in de praktijk dat in de winter nog slechts minder dan 40% van de dagen de winteropvang open is geweest. Dus het is niet zo van: 100% open en dat zijn dezelfde kosten. Dit zijn echt de feiten. Ik sta voor dit beleid. Ik vind het menselijk dat als het koud op straat is dat je mensen die hier eigenlijk niet horen te zijn opvang geeft, maar wel gelimiteerd.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, de enige twee redenen volgens mij waarom je eventueel nog zou kunnen beargumenteren dat het heel logisch is om dit beleid te voeren, zouden zijn: geld, dat kan ik me niet voorstellen. Daar reageert de wethouder ook niet op. Want het lijkt mij veel duurder om open-dicht, open-dicht te gaan, ook al is het drie dagen aaneengesloten. De wintermaanden zijn veel langer. En het tweede argument kan die aanzuigende werking zijn, en daar is geen bewijs van. Dus op basis van die twee dingen, dat is het enige dat nog enigszins geloofwaardig zou zijn, daar is allebei eigenlijk geen uitleg bij. Dus dat is eigenlijk wat wij volgens mij allemaal aan u vragen. Het komt ieder jaar opnieuw terug en er is eigenlijk gewoon geen goed argument bij, want u sluit het nu af met: dit is het beleid dat we al jaren hebben en dit is het beleid waar ik voor sta. Maar gaat u daar nu eens op in. Wat zijn die kosten dan van dat beleid, van open-dicht, open-dicht? En wat is dan die aanzuigende werking die volgens u bewezen is of in ieder geval volgens u genoeg reden is om hem niet de hele winter open te doen?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ja, ik verschil van mening met de heer Segers-Hoogendoorn dat ik niet inga op zijn vragen. Ik ga er juist wel op in, maar de antwoorden bevallen hem niet en dan zegt hij dat ik er niet op inga. Ik leg u net uit dat slechts rond de 40% van de dagen dat de winterkouderegeling van toepassing is, hij open is. Het is dus niet een jobbeleid, het is vorig jaar één keer voorgekomen en daarvan hebben we ook gezegd dat het onwenselijk is. Dus we reageren wel degelijk, maar ik ga mezelf nu herhalen voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, met permissie, maar er wordt geen antwoord gegeven op de vraag. Het is niet omdat het antwoord mij niet zou bevallen. U geeft geen antwoord op de vraag. Het beleid is nog steeds zo dat bij een bepaalde gevoelstemperatuur de winteropvang opengaat. Dat klopt toch? Dus dat is het beleid. Ik heb dat net flipperkast genoemd. U zegt: nee dat is geen flipperkast, want het moet drie dagen achter elkaar zijn. Nou prima, wat je flipperkast noemt en wat niet. Maar dat is het beleid. Het gaat over een gevoelstemperatuur. Dan gaat hij open en anders is hij niet open. En ik vraag u, de twee argumenten die dat kunnen zijn, zouden zijn geld en zouden kunnen zijn aanzuigende werking. Beide wat mij betreft onvoldoende onderbouwd, en ik vraag u daarop te reageren. Waarom is het goedkoper om dit beleid te hanteren dan een winteropvang die gewoon open is, en waarom zou het een aanzuigende werking hebben? En dan moet u daar ook bewijs voor hebben.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ja, er is ook nog een derde reden. Deze mensen hebben eigenlijk geen recht om in Rotterdam te zijn, maar omdat wij medemenselijk zijn, zeggen wij: bij de winterkouderegeling vinden wij het niet verantwoord om die mensen op straat te laten slapen. Maar het is dus niet zo dat wij gaan faciliteren. Wij willen juist ervoor zorgen, en dat is succesvol beleid, dat een aantal mensen ook teruggaat naar het land van herkomst. Dus ja, u zegt wel dat een aanzuigende werking niet bewezen is. Nou ja, ik heb genoeg signalen gehad dat het wel zo is. We gaan in herhalingen vallen voorzitter.

De **VOORZITTER**. Ja, dat is politiek. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGRS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, ik constateer dat de wethouder geen antwoord heeft op allebei mijn vragen. Dat is gewoon nu gebleken. En dan komt er een derde argument. En volgens mij is dat gewoon het argument. En komt u daar dan ook gewoon voor uit, want er is absoluut geen financieel argument te bedenken waarom dit beter zou zijn, en er is ook nog steeds geen enkel bewijs van die aanzuigende werking. Dit is gewoon wat uw beleid is. U wilt ontmoedigen en u wilt zeggen: mensen, u heeft er geen recht op dus u moet hier weg. Dat is de reden waarom u dit doet. Dan zou het u ook sieren om dat gewoon te zeggen.

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar de heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Ja, om in deze drietrapsraket van mythes dan maar even door te gaan. Inderdaad is de financiële kant onduidelijk, de aanzuigende werking is onduidelijk. En zoals net in mijn betoog al aangegeven, is het juridische verhaal misschien nog wel het meest onduidelijk. En daar maken wij ons dus zorgen over. Dat we nu dus beleid hebben, we noemen het ook beleidsvrijheid, die is er misschien wel helemaal niet, en dat maakt dit verhaal dus zeer kwetsbaar en dan is het inderdaad logisch dat we in herhaling gaan vallen, want we voelen dat daar iets niet lekker zit.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ik ga verder met de moties. Ik heb 'Huishoudboekje op orde'. Deze motie van in ieder geval GroenLinks en van een aantal andere partijen kan ik omarmen. Ik heb twee moties over lhbt. Van D66, ik onderschrijf het belang van maatwerk. Er wordt behoorlijk geprobeerd maatwerk te verlenen nu, als mensen het signaal zouden geven dat ze onveilig zijn, wordt er gezocht naar een aparte kamer en zelfs in het ergste geval, als dat niet zou mogen lukken, dan is zelfs de mogelijkheid dat iemand in een hotel mag. Maar we gaan het nog explicieter maken, dat we het nu ook gaan vastleggen in de afspraken die we met zorgpartijen maken en in de subsidieverordening, dat er aandacht moet zijn en dat er mensen getraind moeten zijn. Dus ja, wat u vraagt is deels al bestaande praktijk en deels is het al het voornemen wat we gaan doen. Ik laat het dus verder aan de raad. Wat mij betreft kun je het een duwtje in de rug noemen, je kunt ook zeggen dat het niet echt nodig is. Dus ik laat het verder aan u en de raad wat u ermee doet, maar ik kan er ook niet tegen zijn. Dat ben ik wel tegen de motie van GroenLinks op dit punt. U vraagt echt om eenpersoonskamers te gaan creëren voor deze doelgroep. Omdat u verwees naar het landelijk beleid heb ik ook nog even precies gekeken wat daar stond. En ik adviseer u bladzijde 43 nog even terug te lezen, maar dat heb ik er ook echt niet uit kunnen halen. En het is voor ons op dit moment ook niet uitvoerbaar. Ik moet ook zeggen, er zijn wel enkele gevallen nu bekend, in tegenstelling tot de commissie, toen ik zei dat er helemaal geen signalen zijn. Dat moet ik wel herstellen, want ik heb nu wel gehoord dat er wel degelijk twee incidenten zijn geweest. Maar de locaties geven ook wel aan dat dit probleem niet echt op grote schaal speelt. En als het speelt hebben we in principe een adequate oplossing en er zijn inderdaad twee incidenten geweest, maar daarvoor gaat deze motie in mijn ogen iets te ver. Dan heb ik de motie van de ChristenUnie 'Onderzoek behoefte EU-opvang'. Die analyse en dergelijke heb ik op zich niet nodig. Op dit moment hebben we tien plekken die mensen terug geleiden of naar werk of naar het land van herkomst. Dat is behoorlijk succesvol beleid. Het afgelopen jaar zijn er 221 mensen naar werk via daar doorgestroomd en 323 terug naar het land van herkomst. Dit jaar zitten we al geëxtrapoleerd ongeveer op hetzelfde niveau. En die opvang is nog niet eens altijd helemaal 100% bezet. Dus op dit moment is er niet echt de behoefte om daar onderzoek naar te doen. Dit voorziet erin. Wat we wel proberen is in die aanpak met name ook in West, Delfshaven, Centrum, dat we meer bijvoorbeeld 24 uur die opvang open gaan doen. Dat mensen niet overdag weer op straat gezet worden. Ze blijven nu 24 uur in de opvang, zodat je beter kunt terugwerken naar die twee doelen. In plaats dat mensen voor een overtreding naar een politiecel gaan, gaan we proberen om ze bij Barka of bij de Ontmoeting te krijgen.

En in plaats van in de cel en dan weer de straat op, proberen we met een kop koffie en een gesprek ze meer in de meewerkende modus te krijgen. Dus dat is mijn reactie op deze motie.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter, waar de motie vooral over gaat, is dat veel Rotterdammers aangeven dat ze een enorme toename zien van mensen die op straat verblijven, en dat zijn dan over het algemeen EU-arbeidsmigranten. Het wil er bij mij niet in dat die mensen er liggen omdat ze dat leuk vinden. Ik denk dat dat mensen zijn die echt gebaat zijn bij opvang, om van daaruit ook te werken aan herstel dan wel naar werk dan wel naar land van herkomst. Maar ik heb geen idee over die aantallen. Sommige mensen zeggen: het gaat om tientallen. Volgens sommigen gaat het om honderden. Iedereen ziet ze op de bankjes liggen, al dan niet op het Centraal Station. Dus je wilt toch iets kunnen zeggen over de omvang en bijvoorbeeld ook over de groei van die groep. Dat wilt u toch ook?

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ja, dat wil ik ook, maar ik weet het ook mijnheer Vonk. De omvang is al twee jaar tussen de 120 en de 140 qua EU-arbeidsmigranten, of mensen uit de EU. Maar het probleem is dat de instroom en de uitstroom elkaar wat dat betreft redelijk in evenwicht houden. Daarnaast hebben we nog een groep mensen die naar de LVV zouden moeten, dus een aantal ongedocumenteerden. En we hebben een groep hardnekkige Nederlanders die of de weg niet weten naar de opvang, of gewoon zelf kiezen: ik wil op straat. In totaal zijn er ongeveer nu rond de 300 mensen in Rotterdam die niet in de opvang zitten, en een heel klein gedeelte daaruit, echt op één hand te tellen, zijn mensen die recht hebben op de opvang, maar omdat net een paar plekken te weinig zijn voor die nachten. Dus dat inzicht hebben we, maar ik heb ook in de commissie de vorige keer gezegd mijnheer Vonk, vroeger had je gewoon dat een arbeidsmigrant hierheen kwam, dan was in Polen al geregeld: een huis waar hij veel te veel voor betaalde, een baan waar hij zestien uur voor veel te weinig werkte, maar alles was geregeld. Hij kwam hier aan. Maar nu zien we ook mensen die hier komen en dan is dat helemaal niet geregeld, maar die komen gewoon rechtstreeks uit Boekarest naar Rotterdam toe, en daar waren ze op straat en hier komen ze ook op straat. Dat is een fenomeen dat we zien toenemen. En die mensen, dat is een hardnekkige groep, maar als we die opvang gaan geven, ben ik er ook van overtuigd dat we het verkeerde signaal afgeven. Dus we proberen er echt stevig op in te zetten om die groep die dus helemaal geen arbeidsverleden heeft, dat we hen vaker proberen in kaart te krijgen en wat we ook gaan proberen is de grootste overlastgevers, want ik ben het helemaal met u eens, en dat heb ik ook in het begin gezegd, dat willen we gewoon allemaal niet. We willen ten eerste niet dat mensen op straat slapen, maar ten tweede willen we ook niet dat heel veel Rotterdammers er last van hebben. Dus wat betreft de grootste overlastgevers gaan we er ook gericht op inzetten om die ook echt in het vizier te krijgen.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Hoor ik u zeggen dat er 120 tot 140 mensen zijn die op straat verblijven, die daar kwetsbaar zijn, die dus ook niet op dat moment in staat zijn om te werken aan herstel, want dat doe je niet vanaf de straat, dan ben je aan het overleven. Zo'n 120 tot 140 mensen verblijven op die manier op straat. Dat is het cijfer dat u geeft. En daarvoor hebben we dan tien opvangplekken.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ja, en dat is juist omdat het een kortlopende opvang is, dus die doorstroom. En degenen die het aanbieden zeggen ook dat het werkt. Want als je er een heel lang traject van gaat maken. Nu weten mensen: het werkt echt mijnheer Vonk. Dus juist doordat die doorstroomtijd snel is, maar omdat ook nu de instroom aan de onderkant bijna gelijk loopt, blijft dat aantal rond die 120, 140 mensen zitten. Maar we proberen die mensen wel heel erg te verleiden om wel naar die opvang te komen. Dus dat is op zich ook succesvol beleid.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ik ben benieuwd naar de mensen die u daarover spreekt. Ik hoor dat graag buiten de vergadering en dan spreek ik ze ook. Ik spreek ook mensen die zeggen: wij laten mensen op straat liggen omdat het geen zin heeft om ze voor één week op te vangen, want één week is gewoon te kort. Dus die mensen maken de afweging: ik laat deze mensen in een park liggen. Die zijn er ook.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Dan moeten we dat soort mensen nog beter in beeld gaan krijgen en ik wil overigens ook opmerken dat we voor mensen die echt een verslavingsprobleem hebben, een langere opvang hebben. Dus voor mensen die echt een alcohol- of drugsverslaving hebben, hebben we ook de opvang met enkele weken verlengd. En we hebben hem al uitgebreid naar 24 uur. Dus het is niet zo dat we helemaal niets doen. We hebben ook echt dat signaal dat iemand noemde van dat park, dat is ook echt een eyeopener voor ons geweest. Van: er moet echt nu goed beleid op komen en daar zijn we ook echt mee bezig. Dus dat is wat ik erover kan zeggen mijnheer Vonk.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Afsluitend dan voorzitter, ik ben blij dat er kleine stappen worden gemaakt. We blijven uiteraard hier gewoon keihard op drukken, en er zullen ongetwijfeld meer stappen worden gemaakt. Dan gaan we maar eigen onderzoek doen en dan gaan we zelf maar vragen aan de mensen die veldwerk doen wie zij tegenkomen en wat de omvang is van de mensen die echt opvang verdienen en er nu niet in komen, omdat we tien plekken hebben in een grote stad als Rotterdam, waar mensen maximaal een week mogen verblijven. Voorzitter, het is te weinig en het is te weinig kwaliteit. Dat moet echt beter.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). We blijven er heel hard aan werken en ik doe echt mijn uiterste best. De motie van Volt die wil dus de toezichthouder WMO vragen. De toezichthouder WMO doet eigenlijk onderzoek naar de kwaliteit van dienstverlening en die checkt of het pgb goed wordt besteed. Die is er niet om ernaar te kijken of iemand recht heeft of niet. Dus wat dat betreft is het juridisch ook een beetje lastig uitvoerbaar, dus die wil ik ontraden.

De **VOORZITTER**. De heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Ik citeer uit het toetsingskader van de GGD. De reikwijdte van het toezicht is onder andere het volgende: de gemeente als aanbieder van maatschappelijke ondersteuning denkt daarbij aan de verantwoordelijkheid voor de toegang, indicatiestelling, doorlooptijden en aanvragen die daaruit voortvloeien. Als ik dit volg, dan staat daar wel degelijk dat ook de toegang tot WMO-voorzieningen en de nachtopvang daaronder vallen.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Oké, ik heb hier zelf ook een tekst waaruit ik eigenlijk haal: de toezichthouders voeren het toezicht bij de zorgaanbieders waar gemeenten een contract mee hebben en bij de aanbieders die cliënten zelf contracteren via een persoonsgebonden budget. Ik wil niet welles nietes doen, dus ik wil wel aanbieden of we hier dan misschien samen naar kunnen kijken. Dat wil ik dan als toezegging doen, want ik kan ook niet bepalen of uw tekst wel of niet klopt, dus ik wil daar dan wel graag dieper naar kijken, maar ik kan het nu ook niet zomaar omarmen zonder dat ik het op zijn merites kan beoordelen.

De **VOORZITTER**. De heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Ja, buiten dan dat ik het zorgelijk vind dat er dus en vragen zijn over de wetgeving en de rechten van EU-burgers en dat u blijkbaar niet volledig op de hoogte bent van de toetsingskaders en het toezichtsorgaan WMO, ga ik hier uiteraard graag op in. We kijken nog even of we de motie aanhouden of niet op dit moment.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ja. Overigens de opmerking dat ik niet op de hoogte ben van de voorwaarden waarop iemand rechthebbend is of niet-rechthebbend is deel ik overigens niet, maar dat is uw conclusie. 50PLUS heeft de motie om de groep bankslapers ook een urgentieverklaring te geven. Dat is echt onmogelijk, want als we dat zouden doen, de groep wordt nu geschat op 5000, maar dat zijn dan degenen die bekend zijn. Ten eerste hebben we die woningen niet. En ten tweede, dan blijft er ook echt helemaal geen woning meer over voor een regulier woningzoekende. Dus deze motie zou ik echt willen afraden. En de motie van de Partij voor de Dieren, daar moet ik even naar kijken want die is later gekomen.

De **VOORZITTER**. De heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Ja, toch nog even als aanvulling, want u zei volgens mij net via de voorzitter dat de motie werd besproken en dan ook een vraag beantwoord zou worden. Ik gaf net aan dat er zoveel nieuwe juridische inzichten zijn in wetenschappelijke tijdschriften die aangeven: Rotterdam gebruikt de term niet-rechthebbend verkeerd. De opbouw van rechten wordt verkeerd gebruikt. En ik vroeg richting u eigenlijk om een bespiegeling. Bent u bereid om op basis van deze inzichten eventueel uw eigen standpunt te heroverwegen?

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ja, maar ik kom zo ook nog terug op de vraag die mijnheer Elbay gesteld heeft, en daar schaar ik ook een beetje uw vraag onder, dus ik kom daar echt zo op terug. De laatste motie die ik becommentarieer is de motie van de Partij voor de Dieren. In de commissie vroeg u er ook naar, en toen was er iets met een metro. Ik wist het niet helemaal, dus ik heb u toen toegezegd met een overzicht te komen. Die toezegging heb ik u gestuurd. Heeft u die ook ontvangen? Daarin staat ook dat wij zomer 2024 dit gerealiseerd willen hebben, dus dat tijdspad is er in principe al. Dus ik zie dan eigenlijk weinig aanleiding om dan ook nog deze motie aan te nemen, want ik heb het toegezegd en zomer 2024 is er in ieder geval één opvanglocatie waar dus ruimte is voor mensen met een hond. Wat is handig, dat ik nu inga op de vragen, of dat eerst de motie door collega Zeegers wordt gedaan.

De **VOORZITTER**. Doe eerst de moties maar even.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter. Ja, ik heb één motie te behandelen. De motie van de ChristenUnie die aangeeft 'Einde dakloosheid in Rotterdams woonprogramma'. U vraagt dan ook om de ambitie om een einde te maken aan dak- en thuisloosheid in 2030 op te nemen in het Rotterdamse woonprogramma en concrete doelstellingen et cetera te formuleren. Deze motie moet ik helaas ontraden en dat komt omdat wij in het woonakkoord dat u heeft gesloten met elkaar, een punt hebben opgenomen en dat is ons kader waarmee wij werken. Ik heb uw woonakkoord genomen als leidraad volgens welke wij als gemeente het participatietraject hebben geregeld, met allerlei partijen aan de slag zijn gegaan en op basis daarvan met een woonprogramma zijn gekomen, dat natuurlijk het hele spectrum van het wonen in Rotterdam betreft, uitgaande van de zinsneden uit het woonakkoord. En ook in het woonakkoord staat dat wij ons inspannen om het te voorkomen en op te lossen, maar niet om een harde deadline te zetten dat het niet meer voorkomt in 2030. Ik denk wat mijn collega de heer Buijt ook zegt, dat het ongelofelijk belangrijk is dat wij voldoende woningen creëren in Rotterdam, maar we zien dat hoe hard we er ook aan trekken, er nog steeds een enorm tekort is in woningen. En dat het dus een worst voorhouden zou zijn die we niet kunnen waarmaken, en het ook in die zin een brede afweging moet zijn geweest die we doen op basis van de uitspraken in het woonakkoord. En daar kan zo'n harde target dus geen plek in krijgen.

De **VOORZITTER**. Ja, gaat uw gang.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter, twee dingen. Ten eerste is het ook een rijksambitie. En ik denk dat u als lagere overheid die ambitie dan ook te volgen heeft. Het is namelijk waarmee wij als gemeente op pad worden gestuurd. De ambitie om in 2030 de dakloosheid te beëindigen. Zo staat het ook in het landelijke plan van aanpak. En u heeft zelf al een keer ook in deze raadzaal, het kostte wat moeite, maar toen heeft u wel gezegd: ja natuurlijk, ik sta ook volledig achter die ambitie. Dat heeft u toen ook hier verklaard. Dus u vindt het zelf, het rijk legt het ons op, dus dat is toch voldoende kader om het ook in een woonakkoord of in een woonprogramma mee te nemen?

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Nou, ik kan me niet herinneren dat ik die ambitie heb gezegd, maar u heeft ongetwijfeld gelijk, want u zult dat precies hebben nagezocht. Ik denk dat het een ambitie is waar je zeker je gevoel bij kan hebben en wat ook belangrijk is om na te streven. Tegelijkertijd hebben we ook de ambitie dat we woningzoekenden een woonplek bezorgen. Statushouders moeten we opvangen. Er zijn mensen die uit beschermd wonen komen, die willen we ook een plek bezorgen in de woningmarkt. En al die groepen, eigenlijk heb ik de ambitie om iedereen een goede huisvesting te geven. Maar het gaat ons niet lukken met de hoeveelheid woningen die we nu kunnen creëren in Rotterdam om iedereen in 2030 een dak boven zijn hoofd te geven. Het is wat dat betreft, als het ons lukt fantastisch. We moeten alles op alles zetten, maar als we nu kijken naar de tekorten op de woningmarkt en de enorme wachtlijsten die er zijn voor onder andere sociale huur, maar ook de middencategorie, maar we hebben het nu natuurlijk vooral over de sociale huur. Die wachtlijsten zijn

gigantisch en er komen alleen maar meer mensen bij, dus ik denk dat het realismeverhaal ons verder helpt dan keiharde targets op te nemen die we niet gaan waarmaken en die we ook niet hebben afgesproken, die u niet heeft afgesproken in uw woonakkoord.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter, de wethouder gaat niet in op zeg maar de ambitie van het rijk, die ons dit ook gewoon oplegt. Ik constateer dus dat het rijk zegt: die ambitie moet er zijn. U zegt: nou, lekker niet, daar geloven wij niet in. U bent een van de weinige G4-steden die die ambitie dan ook niet zo ruimhartig omarmt. Ik denk: wat een ongelofelijk slappe vertoning van Rotterdam. Rotterdam nota bene hè, geen woorden maar daden, dat ze die ambitie niet durven te omarmen.

De **VOORZITTER**. Dat is een mededeling. Wilde u nog ingaan op de gestelde vraag wethouder Buijt?

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ja, met name de heer Elbay die vroeg welke ondersteuning we van het rijk nodig hebben, omdat ik bij EenVandaag zei dat we voor een groot gedeelte afhankelijk zijn van het rijk. Ik heb daar een interview van ruim dertig minuten gegeven en er kwamen uiteindelijk twee quotes op tv, waaronder deze. En wat ik daarmee bedoelde was de aanpak van malafide uitzendbureaus. Dat is echt iets waar ook collega Versnel al echt stappen in gezet heeft in zijn aanpak, maar dat is wel echt wat in het rapport Roemer ook naar voren is gekomen. Dus de uitbuiting van mensen, het voorkomen dat mensen met z'n achten op een etage zitten. Het voorkomen dat mensen zestien uur werken voor veel te weinig geld. Dus dat is echt wetgeving die echt landelijk geregeld moet worden. U heeft beiden, u en mijnheer, ik ben even uw naam kwijt, Kind, mijnheer Kind toch, ja sorry, excuus hoor, u heeft beiden uw zorgen uitgesproken, van: klopt het nu wel hoe wij in Rotterdam eigenlijk omgaan met het fenomeen? Ik heb me daar ook zeker sinds de commissie toen wij er ook al flink over gedebatteerd hebben samen. We hebben ook afgesproken: we komen hier nu vandaag niet uit, laten we erop terugkomen. Wat in ieder geval mij duidelijk is, is dat je een verschil hebt tussen rechten opbouwen omdat je gewerkt hebt, dus dat betekent dat als je hier een jaar gewerkt hebt, dan heb je gewoon recht op WW. En op een gegeven moment heb je ook recht op een bijstandsuitkering, maar dat is wat anders dan recht hebben op sociale voorzieningen. En daar zit ook een beetje het verschil in met degene die u aanhaalt, die koppelt dat een-op-een aan elkaar en wat ik ook echt lees is van: nee, er is vrij verkeer van mensen en goederen, maar het is niet vrij om een overmatige belasting te doen op het sociale stelsel van het land binnen de EU waar je heen reist. En dat staat ook echt heel nadrukkelijk als voorwaarde erin en op basis daarvan staat het een gemeente wel vrij. Het is niet verboden hè, om dat te doen, om die opvang te verlenen. Maar het is wel een keuze en tot nu toe zijn er bij mij geen gemeenten bekend die zeggen dat mensen die niet-rechthebbend zijn wel die opvang... maar het is wel toegestaan. Ik wil nog een tweede punt maken waardoor ik ook huiverig ben. Mensen die bij ons in de opvang zitten, willen we perspectief bieden. Dat betekent urgentie voor een huis en zicht op langdurig inkomen, dus langdurige bijstand. Nou, mensen die hier niet-rechthebbend zijn kunnen we dat perspectief ook niet zomaar aanbieden in de opvang. Dus het is ook nog een principieel iets. De opvang is bedoeld dat je aan die twee zaken gaat werken en dan gaan we er eigenlijk ook nog mensen die al tegen het aantal aanloopt dat met 98% bezettingsgraad al onder druk staat. Nou, er komt een technische sessie. Er komt ook een nieuw plan van collega Versnel waar ook de landelijke overheid tools gaat geven, omdat er dus meer mensen zijn die er vraagtekens bij gezet hebben, komt hij als het goed is ook met een nadere duiding van wat nu wel en niet is toegestaan. Dus op dit moment zie ik, zoals ik het plan gelezen heb en de wetgeving bekeken heb, dat wij niet afwijken van de regels. Ja, mocht dadelijk blijken uit landelijke correspondentie of anderszins, ik ben wel een wethouder, dus ik houd me wel aan de wet hè. Alleen op dit moment zie ik geen reden om het te veranderen. Dus ik hoop, nogmaals, we zullen het misschien niet eens zijn met elkaar, maar ik probeer wel aan te geven hoe ik in de discussie sta. Sorry, excuus, dit was het voorlopig.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. U kunt nog allerlei vragen stellen, maar ik ga er nu toch even een stokje voor steken. Ik wilde eigenlijk deze zitting kort schorsen en ik verzoek iedereen die hier geen rol heeft in deze zaal, alle medewerkers van de griffie, van de fracties en de pers, om de zaal te verlaten.

(De vergadering is geschorst.)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 28 september 2023

Notulen van de raadsvergadering van 28 september 2023 (avondzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 13.

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb, met dien verstande dat het voorzitterschap van 19.35 uur tot 23.12 uur is waargenomen door mevrouw J.M. Nunnely en van 23.23 uur tot 0.53 uur door mevrouw A. Kockelkoren

Voor de presentielijst van deze vergadering wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering.

Namens het college zijn tegenwoordig: de heer F. Achbar, de heer R. Buijt, de heer V.P.G. Karremans, de heer R.A.C.J. Simons, de heer T.B. Versnel en mevrouw C.M. Zeegers

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

Heropening

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Goedenavond allemaal. Welkom terug in de raadzaal. Op dit moment is de burgemeester afwezig, maar ik neem het even over. We zitten nog in onze eerste termijn. De wethouder zal nog een aantal vragen beantwoorden. De heer Engberts krijgt van mij zo direct het moment en na de beantwoorde vragen door de wethouder zal ik een veegronde doen voor als er nog openstaande vragen zijn. Ja? Goed. De heer Engberts.

7.2 De voorstellen tot:

- a. vaststelling van het Beleidskader Participatie 2023-2026 'Werk is geweldig!'
- b. instellen van Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectieffonds (RAP) – vervolg

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja, ik wilde graag een aangepast dictum indienen bij agendapunt 7.2, motie 8, en een extra ondertekenaar.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Engberts heeft de volgende motie ingediend.

Motie 8A. Een visuele beperking hoeft geen beperking te zijn!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van 'RV Beleidskader Participatie 2023';

constaterende dat:

- er 360.000 blinden en slechtzienden zijn in Nederland;
- de arbeidsparticipatie van deze groep zeer laag is ten opzichte van andere doelgroepen, namelijk maar 29% bedraagt;¹
- een grote groep van de desbetreffende doelgroep zowel kan en wil werken en participeren in de arbeidsmarkt;²

overwegende dat:

- er een nieuwe wetswijziging is ingediend en aangenomen in de Tweede Kamer op 20 juni jl., die de zorg voor de uitvoering van technische werkvoorzieningen voor mensen met een visuele beperking overhevelt van de gemeenten naar het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV);³
- de beoogde inwerkingtreding van deze nieuwe wetswijziging pas 1 januari 2024 is;
- het college nog verantwoordelijk is voor de aanvragen van de bovengenoemde doelgroep, op grond van de huidige Participatiewet tot de beoogde inwerkingtreding van de nieuwe wet;

verzoekt het college:

- om deze doelgroep na deze wetswijziging ook blijvend te ondersteunen bij het vinden van betaald werk;
- te zorgen voor een warme overdracht aan het UWV waar het gaat om technische werkvoorzieningen voor mensen met een visuele beperking;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts en S. Soytekin

¹ Belangrijke stap naar een inclusievere arbeidsmarkt - Koninklijke Visio

² Wij willen werken! <https://wijwillenwerken.nl/>

³ Wijziging van de Participatiewet ten behoeve van de werkvoorzieningen voor visueel beperkten | Tweede Kamer der Staten-Generaal

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

7.3 Het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis' (2023-2026) – vervolg

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan ga ik het woord geven aan de wethouder om te vervolgen met het beantwoorden van zijn vragen.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ja, dank u wel. Ik was in de afronding toen we...

7.2 De voorstellen tot:

a. vaststelling van het Beleidskader Participatie 2023-2026 'Werk is geweldig!'

b. instellen van Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectieffonds (RAP) – vervolg

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Excuses, de wethouder moet er nog even op reageren.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Ja, zo kan ik hem omarmen. Dank u wel.

7.3 Het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis' (2023-2026) – vervolg

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Wethouder Buijt, aan u het woord.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Dank u voorzitter. Ik was in de afrondende fase van mijn beatwoording. Ik ben in alle hectiek één motie vergeten van advies te voorzien, dat doe ik ook nog. En ik was nog bezig met de bijdrage van de heer Elbay en ik had nog een vraag uitstaan van het CDA en ik heb er nog een van BIJ1 en nog een aantal vragen van de heer Vonk. Dus die wil ik even langslopen. Ik was bij mijnheer Elbay gebleven. Hij maakte zich eigenlijk zorgen of die tien plekken nu eigenlijk wel genoeg zijn, als je de aantallen ziet. Op dit moment is het genoeg, maar uiteraard is ook mij net als u er alles aan gelegen om zo min mogelijk mensen op straat te houden. Dus blijkt dadelijk dat dat niet voldoende is dan ben ik uiteraard bereid om naar extra plekken te gaan. Dus daar maakte u zich zorgen om. Ik maak me daar op dit moment nog geen zorgen om, want het voldoet op dit moment, maar ik wil graag

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een interruptie van de heer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Dank wethouder. Ik hoor volgens mij ook een toezegging. Mocht het druk worden, de bezettingsgraad richting de 100% gaan, dat u dan bereid bent om meer plekken beschikbaar te maken voor EU-migranten in Rotterdam. Klopt dat?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Nee, het is een beetje technisch, maar wat ik bedoelde is: we hebben nu die opvangplekken. Dat zijn er nu tien, voor mensen terug te geleiden en als er behoefte is en als die tien plekken niet voldoen, dan zullen we die plekken uitbreiden. Dat is hetgeen wat ik kan toezeggen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Ik hoor een toezegging, klopt dat?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ja, T O E Z E G G I N G is bij mij ook een toezegging. Ja.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Gaat u door.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Oké, dan de heer Vonk. Die vroeg nog of we de gevolgen gaan monitoren van dat er nu nachtsluitingen overdag dichtgaan. We gaan van negen 24 uur naar zeven 24 uur, en twee overdag dicht en 's nachts open. En we gaan van vijftien inlooplocaties naar negen. Dat is in 2025. Die negen-zeven is in 2024. En u vroeg of we dat gaan monitoren op overlast en wij hebben de aanname dat mensen dan ook meer van huizen van de wijk gebruik gaan maken. Gaat dat niet ten koste van anderen? Uiteraard gaan we dat sterk monitoren. U vroeg ook naar frictiekosten en die zijn er in principe niet. Want de mensen die door de zorgpartijen niet meer op die locatie zijn, gaan sowieso binnen die organisatie andere werkzaamheden doen, omdat ze natuurlijk sowieso hard nodig zijn binnen de organisatie zelf. Mochten die er wel zijn, dan is dat natuurlijk onderdeel van het gesprek dat we voeren, maar het gaat over 1 januari 2025 en welke locaties die zes dan precies worden van vijftien naar negen, dat is nog niet in alle gevallen al helemaal duidelijk. Maar dat zal dan wel aan de orde komen, dus dat waren uw vragen. Mijnheer Segers-Hoogendoorn vroeg nog: als er nu nieuwbouw komt, wordt er dan in elk geval voor één kamer gebouwd? Het antwoord is in eerste instantie nee, maar ook ja. Hoe kan dat dan? We hebben nu negen locaties en we gaan daar niet bij bouwen. Maar we gaan wel op bestaande locaties de komende jaren eigenlijk vervangen, dus we gaan daar de situatie aanpassen. Daarbij is het op dit moment nog zo dat de capaciteit dan kleiner wordt, want we gaan sowieso van grotere zalen naar vierpersoonskamers. Maar we maken ze wel dusdanig dat we in een later stadium naar één kunnen. Waarom? Het moment dat we nu de eerste twee gaan verbouwen, is het aantal mensen dat daar gebruik van maakt nog zo hoog, dat we dat gewoon niet kunnen met minder locaties. Maar we hebben natuurlijk wel de ambitie dat we de komende jaren natuurlijk wel sterk naar beneden gaan. En dan kunnen we dus wel alsnog omschakelen naar één kamer. Dus de intentie is hetzelfde als wat u bedoelt. Leg ik het duidelijk uit of is het onduidelijk?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een interruptie van de heer Segers.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Nou ja, ik interrompeer om het even gewoon precies te weten, want op zich bent u niet onduidelijk. Mijn aanname vanuit de commissie was eigenlijk dat het ook vooral een kostenkwestie zou zijn geweest voor het verbouwen an sich. Wat ik u nu volgens mij hoor zeggen, is: we kunnen eigenlijk niet in één keer op welke locatie dan ook van zalen naar één, want dan hebben we eigenlijk gewoon te veel mensen die we niet kwijt kunnen op die korte termijn. Dat is wat u volgens mij nu zegt als belemmering. En ik dacht dus dat het ging over het verbouwen an sich en de kosten die daarmee gepaard gingen. En dan zou ik het logischer vinden om in ieder geval één locatie eruit te lichten waar je dat al wel doet. Maar dan snap ik wat de wethouder zegt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Oké, en dan had ik tot slot mevrouw Van der Elst van BIJ1, die dus vroeg of cliënten ook bij beheerscommissies betrokken konden worden, en dat heb ik in de commissie ook toegezegd. Toen was u er niet bij, dus het is niet gek dat u dat niet weet. Dat gaan we nu ook in twee gevallen doen. Ik meen dat het een verzoek was van GroenLinks. Ja? Dat gaat nu ook in twee gevallen gebeuren en we kijken hoe het bevalt dat die mensen er ook bij betrokken worden. Dus dat in ieder geval. Dan heb ik zelf tot slot nog de motie van de heer Vonk, de motie 'Een eigen kamer'. Ik heb net al een beetje voorgesorteerd bij de heer Segers-Hoogendoorn. We hebben ook berekend wat dat zou kosten in de toezeggingen die naar u toe zijn gekomen. Ik had gezegd, geef dan een overzicht van de kosten. Die afbouw is voorlopig dus nog niet aan de orde. Het is op dit moment gewoon niet betaalbaar. U wijst zelf wel naar de Blokhuis-gelden en de Van Ooijen-gelden, maar zelfs die zijn totaal eenmalig bij elkaar, ik meen tussen de € 6 miljoen en de € 7 miljoen. Maar als we echt volledig naar eenpersoonskamers zouden gaan, nog even los dat we dan nog locaties nodig hebben want dat kun je natuurlijk niet op de huidige locaties doen, zou dat rond de € 20 miljoen, € 25 miljoen gaan kosten. Dus dat is in ieder geval de reden dat ik hem niet kan omarmen. Voorzitter, volgens mij heb ik dan in ieder geval alle moties gehad en bij mijn weten ook alle vragen beantwoord.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Ik zie de heer Vonk. Die heeft in technische tijd een vraag. Ja, gaat uw gang.

De heer **VONK** (cu). Er was inderdaad één vraag blijven liggen voorzitter, namelijk het verzoek van de Pauluskerk. De Pauluskerk had gevraagd, en dat had ik aangehaald, is de wethouder ook voornemens of wil hij ook gaan lobbyen in Den Haag voor dat de groep ongedocumenteerde ouderen ook als een aparte groep wordt gezien, net als de EU-arbeidsmigranten, en ook een plek krijgen in het plan van aanpak. Dat was een vraag, eigenlijk een verzoek van de Pauluskerk dat ik overbracht en waarop ik een reactie van de wethouder had gevraagd.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Nou, ik ben daar persoonlijk geen voorstander van, maar dat zou dan ook echt een wijziging van beleid zijn, wat ik dan sowieso ook zou willen overleggen. Wij hebben nu een regeling voor ongedocumenteerden. Die kunnen opgevangen worden in de LVV en bij heel hoge uitzondering hebben we wel eens zulke schrijnende gevallen van mensen die hier al zo lang zijn en zo ziek zijn, en dan is er ook een mogelijkheid dat er dus een uitzondering gemaakt wordt. Maar om echt een aparte groep te benoemen, daar ben ik op dit moment geen voorstander van. Wel benadruk ik dat er in heel enkele gevallen uitzonderingen te maken zijn en dat gebeurt ook.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Een vraag ter verduidelijking?

De heer **VONK** (cu). Meer een oproep dan aan de raad. Want uiteindelijk is het een politieke afweging en dat is aan ons. Ik zou de raad dan willen oproepen: laten we deze kans grijpen om te kijken of we inderdaad in Den Haag een lobby kunnen voeren om te zorgen dat voor deze groep ouder wordende ongedocumenteerden ook een fatsoenlijke opvang komt. Er is een kans, dus laten we die groep, en de wethouder daarmee op pad sturen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank. Ik kijk de raad aan. Zijn er nog openstaande vragen? Is er behoefte aan een tweede termijn? Ja? Mevrouw Kockelkoren, gaat uw gang.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, dank u wel. Ik wil op één punt nog eventjes terugkomen. Ik vind het buitengewoon teleurstellend dat de wethouder het veiligheid bieden aan dakloze mensen uit de lhbtq+-gemeenschap afdoet met de zin: ja, het is maatwerk, nu zijn er inmiddels wel incidenten bekend, maar we kunnen niet meer doen. GroenLinks vindt het belangrijk dat er wel meer wordt gedaan voor deze groep, zeker gezien de incidenten, en ik roep dan ook alle raadsleden op om voor deze motie te stemmen en dat advies te negeren, want we kunnen deze mensen simpelweg niet in de kou laten staan.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank. Mevrouw Van de Peppel in tweede termijn.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Ja, dank u wel voorzitter. Ik wilde nog even duidelijk maken wat ik bedoelde met de motie. Ja, er staat een tijdspad dat de wethouder heeft uitgestippeld. Alleen wil ik even teruggaan, het was namelijk eerst november dit jaar, toen werd het eerste kwartaal 2024, nu staat het gepland voor de zomer 2024. En dan worden er portakabins geplaatst. Alleen is de vraag niet om nieuwe voorzieningen te plaatsen. Je kan ook op een slaapzaal grote benches neerzetten naast een bed en daar de hond naast laten slapen. Dat is zo geregeld. En onze vraag is dus ook gewoon: regel het gewoon. Het is niet zo moeilijk.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank. Een reactie op mevrouw Van de Peppel? Gaat uw gang.

Mevrouw **AAFJES- VAN AALST** (lr). Dank u voorzitter. Ik ben onlangs zelf bij de Pauluskerk geweest op werkbezoek en ook daar hebben we inderdaad gesproken over honden op een slaapzaal. Maar er zijn juist ook heel veel dakloze mensen die juist bang zijn voor honden. En men is ook bang inderdaad voor bijvoorbeeld vlooiën die meekomen. Dus het is niet zo makkelijk om te zeggen: joh, we zetten een bench op een slaapzaal. Ik juich echt het initiatief heel erg toe. Ik ben ook heel blij dat de pilot er komt, maar om te zeggen: joh, we zetten even snel een bench op de slaapzaal, dat biedt ook wel voor heel veel andere mensen ongemak.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Van de Peppel.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Ja uiteraard, en daar willen we ook niet aan voorbijgaan. Het punt is alleen dat er tussen die twee uitersten een middenweg is, waar we best wel iets in kunnen vinden op de korte termijn. Je kunt aparte slaapzalen maken, je kunt best wel een oplossing verzinnen. Alleen nu lijkt echt wel vanaf 2019: van uitstel komt gewoon afstel. Vandaar de urgentie die wij uitspreken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank. Dan is het woord aan de heer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Ja voorzitter, ik had ook een vraag gesteld over waarop nu die één week kortdurende opvang is gebaseerd. Is dat ervaring, ervaring uit het verleden? Is dat dan ook echt strikt één week, dus zeven dagen of kan dat ook worden uitgebreid tot twee weken bijvoorbeeld? Dus ik zou graag van de wethouder willen weten waarop die ene week kortdurende opvang voor EU-migranten is gebaseerd.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Zijn er nog vragen voor de tweede termijn? Ik geloof het niet. De heer Vonk. Ja, gaat uw gang.

De heer **VONK** (cu). Ja voorzitter, er was gevraagd om even terug te komen op een suggestie van de wethouder om mijn motie aan te passen. Die ging over de kerstdagen. Ik ben daar op zich mee akkoord, dus dan passen we de motie aan. Dan wordt het kerst en oud en nieuw en niet de tussenliggende periode. Die moet nog wel aangepast worden, dus die ga ik dan iets later indienen. En dan misschien nog even een algemene opmerking als tweede termijn. De afdrank voor ons is wel dat het Wonen Eerst echt wat ons betreft te weinig ambitieus is, dus we zullen allebei de wethouders erop blijven bevragen om dat uit te breiden. En een oproep aan de raad om het onderzoek naar de behoefte voor EU-opvang in ieder geval te steunen. Want wie kan er nu tegen een onderzoek zijn voor behoeftepeiling? Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Het woord is aan de wethouder. En mijnheer Vonk, ik moet u erop wijzen dat u door uw tijd heen bent.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Voorzitter, dank u wel. Ik wil kort terugkomen op de opmerking van mevrouw Van de Peppel en nog de vraag van de heer Elbay. Ik snap de scepsis bij mevrouw Van de Peppel, omdat er inderdaad al een aantal keer dingen zijn beloofd die niet zijn nagekomen. Dus wat dat betreft kan ik u geen ongelijk geven. Ik ga me er echt hard voor maken dat deze toezegging nu ook echt staat. Dus daar kunt u mij echt op afrekenen. Maar ik kan verder niet meegaan met deze motie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Van de Peppel.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Oké, dus als ik het goed begrijp belooft u dat wij in juni 2024 de eerste portakabins openen samen? Want dan trek ik de motie in.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Buijt.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ja, ik vind een 100% garantie geven... want ik kan nooit dingen uitsluiten. Maar neemt u van mij aan: ik ga daar alles aan doen, ik ga er alles voor in het werk stellen en als er geen goede verklaring voor is, zou ik het beschamend vinden dat ik deze belofte niet kan nakomen. Maar 100% garantie kan ik niemand geven, maar ik beloof u dat ik er alles aan ga doen om dat te halen. En als u mij toestaat om het samen met u te doen, dan ga ik natuurlijk nog meer mijn best doen.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Nou oké, vooruit dan, dan geef ik u het voordeel van de twijfel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Goed, duidelijk.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ja, ik dacht dat ik de vraag van de heer Elbay ook had meegenomen in de eerste termijn in een debat met iemand anders. Die ene week blijkt te werken. Ik heb ook de cijfers genoemd van honderden mensen die ook of naar werk of naar het land van herkomst zijn terugverwezen. Ook vanuit het veld is aangegeven dat die korte tijd ook echt zorgt voor de urgentie

dat mensen weten: ik moet nu echt aan de slag. En natuurlijk sluit ik niet uit dat het wel eens een paar dagen langer duurt. Het is natuurlijk niet zo: ja, je wordt er sowieso uitgegooid, maar in principe is het een termijn die werkt, want die aantallen, en ook vanuit het veld wordt gezegd: die korte termijn is op zich juist een goede stok achter de deur. Dank u voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Goed, dank u wel wethouder. Als alle vragen zo zijn beantwoord dan wil ik dit punt afronden. De motie 'Help ook dieren zonder dak of thuis' van de Partij voor de Dieren is hierbij ingetrokken. En we hebben volgens mij een afspraak. We gaan door naar het volgende agendapunt, 7.4, het voorstel tot vaststellen van de Startnotie Rotterdams Burgerberaad Klimaat, maar ik zie mevrouw Vlieger.

7.2 De voorstellen tot:

- a. vaststelling van het Beleidskader Participatie 2023-2026 'Werk is geweldig!'
- b. instellen van Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectieffonds (RAP) – vervolg

Mevrouw **V Lieger** (gl). Ja, voorzitter, ik heb een procedureel puntje, namelijk bij het debat voor het afgelopen debat heb ik twee moties om even opnieuw in te dienen. Daar zijn de ondertekenaars van gewisseld. Het gaat over de motie 'Schrap dwang en drang' en de motie 'Geen extra straffen boven op sancties'. Die zou ik even opnieuw willen indienen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Zijn deze moties inhoudelijk gewijzigd?

Mevrouw **V Lieger** (gl). Nee, de ondertekenaars zijn veranderd.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Vlieger heeft de volgende moties ingediend.

Motie 3. Schrap dwang en drang

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van agendapunt 7.2: De voorstellen tot: a. vaststelling van het Beleidskader Participatie 2023- 2026 'Werk is geweldig!'; b. instellen van Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectief fonds (RAP);

constaterende dat:

- alle Rotterdamse bijstandsgerechtigden verplicht zijn om een tegenprestatie te leveren tenzij ze in het kader van artikel 6b of artikel 9a van de Participatiewet duurzaam of tijdelijk vrijgesteld worden van deze verplichting;

overwegende dat:

- de participatiewet gebaseerd is op arbeidsactivering, niet op het principe van wederkerigheid;
- niet alle bijstandsgerechtigden in staat zijn om een vorm van tegenprestatie te leveren;
- niet alle bijstandsgerechtigden gebaat zijn bij de verschillende mogelijkheden die wij aanbieden in het kader van een tegenprestatie;
- niet alle bijstandsgerechtigden realistisch gezien nog stappen zullen gaan zetten op het gebied van arbeidsactivering;

verzoekt het college:

- wanneer het leveren van een tegenprestatie niet langer bijdraagt aan de persoonlijke ontwikkeling van de werkzoekende, ambtenaren in de uitvoering van de Participatiewet de mogelijkheden te geven om op basis van maatwerk (buiten artikel 6b of artikel 9a van de Participatiewet) een duurzame of tijdelijke vrijstelling te geven van het leveren van een tegenprestatie;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. L.S. Vlieger en G.J. Engberts

Motie 4. Geen extra straffen boven op sancties

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van agendapunt 7.2: De voorstellen tot: a. vaststelling van het Beleidskader Participatie 2023- 2026 'Werk is geweldig!'; b. instellen van Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectief fonds (RAP);

constaterende dat:

- Rotterdam bij schending van de inlichtingenplicht door een bijstandsgerechtigde in veel gevallen direct over gaat op het opleggen van een boetebedrag, oplopend tot 150% van het benadelingsbedrag, boven op de terugvordering van de te veel ontvangen bijstand;
- artikel 18, vierde lid van de Participatiewet stelt dat "Het college kan afzien van het opleggen van een bestuurlijke boete en volstaan met het geven van een schriftelijke waarschuwing... tenzij niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting plaatsvindt binnen een periode van twee jaar te rekenen vanaf de datum waarop eerder aan de belanghebbende een zodanige waarschuwing is gegeven.";

overwegende dat:

- ondanks sociaal vorderen de terugvordering van de te veel ontvangen bijstand een grote financiële klap is voor de persoon die niet voldaan heeft aan de inlichtingenplicht;
- het opleggen van een boete boven op de terugvordering deze financiële klap exponentieel heftiger maakt;
- het opleggen terugvorderen van het te veel uitgekeerde bedrag een 'straf' op zich is;
- deze zware financiële maatregelen in de regel negatief werken voor het activeringsproces richting arbeidsparticipatie;
- de afschrikkende werking van een geldboete omstreden is en uitgaat van rationeel handelen van iemand in overtreding;
- mensen in (financieel) kwetsbare posities lang niet altijd rationeel handelen en/of consequenties overzien;
- het opleggen van een boete in het kader van afschrikkende werking geen passende maatregel is om gedrag te beïnvloeden;
- Rotterdam, binnen de kaders van de Participatiewet, de keuzevrijheid heeft om geen bestuurlijke boetes op te leggen bovenop terugvordering;

verzoekt het college:

- bij schending van de inlichtingenplicht uitsluitend bij aantoonbare opzet en/of bij schending binnen twee jaar na een eerdere waarschuwing, over te gaan tot het opleggen van een bestuurlijke boete;
- bij het opleggen van een bestuurlijke boete een maximum van 50% van het benadelingsbedrag te hanteren bij aantoonbare opzet en een maximum van 25% bij overige vormen van 'verwijtbaarheid';

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. L.S. Vlieger en G.J. Engberts

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

7.4 Het voorstel tot vaststellen van de Startnotitie Rotterdams Burgerberaad Klimaat

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Wie mag ik als eerste het woord geven?

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Ja, dank u wel voorzitter. We hebben het in de commissie al uitgebreid gehad over het burgerberaad en het komt steeds dichterbij. Dat vinden wij mooi nieuws. Alle expertise en kunnen is van harte welkom vanuit alle hoeken van onze stad. En dat is ook waar onze fractie zich op gericht heeft, in ieder geval tijdens de opzet van het burgerberaad. Voorzitter, over het wervingsplan hebben we het ook in de commissie al gehad. In de startnotitie zien we dat de term 'etnische identificatie' geïmplementeerd is in de vragenlijst, maar mensen worden gevraagd naar hun etnische afkomst. En voorzitter, wij hebben ook gepleit voor die weerspiegeling en die diversiteit. Het draagt ook bij aan het doel, namelijk ervoor zorgen dat zo'n burgerberaad een weerspiegeling is van de stad, van Rotterdam. In de commissie hebben we de discussie ook gehad over de term en dat het wellicht wat negatieve onderbuikgevoelens met zich kan meebrengen bij sommige burgers, dat het zwaar op de maag ligt, ook in het licht van bijvoorbeeld het toeslagenschandaal. Voorzitter, dat begrijpen we. Ik wil toch nog één keer de wethouder daarop horen reflecteren en hoe we los van dat

stukje uit die vragenlijst ook naar andere manieren zoeken om die diversiteit alsnog te garanderen. In dezelfde lijn vroeg ik de wethouder ook naar het uitgangspunt van de strategische communicatieopgave, en ik heb nog steeds niet echt het idee dat ik weet waar we aan gaan beginnen als het gaat om het communiceren naar de burger toe, en ik denk dat dat een belangrijk onderdeel is van het burgerberaad. Dat de mensen in de stad weten waar het over gaat en dat ze zich er ook mee kunnen bemoeien. Dat is het even voor nu. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank u wel voorzitter. In ons verkiezingsprogramma staat: Rotterdam organiseert een burgerberaad voor het klimaat, dus vanzelfsprekend waren wij enthousiast om dit ook terug te zien in het coalitieakkoord. De afgelopen maanden hebben wij geleerd wat de vereisten zijn voor een goed burgerberaad en daar is een ontzettende consensus over. In deze startnotitie staan al goede dingen. Onafhankelijkheid, dat terugkomt in de taalvoorzitters, en in de verslagleggers. En er is nagedacht over inclusieve loting en ook dat er een dagvergoeding beschikbaar is. Dat vinden we allemaal ontzettend goed. We kijken ernaar uit om te zien wat de klimaatreddende aanbevelingen van de beraadsleden gaan zijn, want we hebben ze ontzettend hard nodig, zeker nu we weten dat de projecten in het Klimaat Actieplan niet genoeg zullen zijn om onze klimaatdoelen te halen. Dat heeft de wethouder ook gezegd en dat betekent ook dat ze alle hulp nodig heeft van alle Rotterdammers om onze klimaatdoelen te halen. Om een goed burgerberaad te hebben moeten we voldoen aan alle voorwaarden en helaas missen wij in deze startnotitie een aantal van deze noodzakelijke. We richten ons er op vier. Het eerste is mandaat. Het eindrapport krijgt nog eerst een ambtelijke toets en daarna komt er een advies bij van het college en daarna moet het nog langs de gemeenteraad. Dat terwijl er vergaande kaders zijn meegegeven, zoals het coalitieakkoord, en ik zou willen zeggen: vertrouw de inwoners van Rotterdam om met goede aanbevelingen te komen en neem die ook over. Een helder en betekenisvol mandaat is cruciaal voor een burgerberaad. Wijkraden hebben een wijkakkoord geschreven en er is toegezegd dat minstens 75% van de plannen in het akkoord worden uitgevoerd. Wij willen minstens iets vergelijkbaars zien en hiervoor dienen wij ook een motie in. We willen graag weten waarom de wethouder er in dit plan voor heeft gekozen om de burgers dit mandaat te geven, reflecterend op het mandaat van het wijkakkoord.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Een vraag van mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Ja, ik ben toch wel benieuwd hoe GroenLinks dit voor zich ziet, aangezien juist in de commissie ook werd gezegd dat de raad het mandaat heeft voor dit soort besluiten, dus dat is waarom het formeel nog terug moet naar de raad. Dat is waarom we dit ook doen. En tegelijkertijd hoor je ook GroenLinks op andere voorstellen die vandaag langskomen dat ze bijna juist willen micromanagen, en nu willen ze opeens wel het mandaat weggeven. Ik vind dat dus ten eerste tegenstrijdig en wat mij betreft moeten we ons ook gewoon aan de wettelijke vereisten van besluitvorming in de raad houden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, het is net als bij de wijkraden, geven we de wijken aan zet, hier zetten we de bewoners aan zet, en dat betekent ook dat we inwoners vertrouwen dat zij met goede aanbevelingen komen. Het betekent ook dat de wethouder deze aanbevelingen nodig heeft. En als ze al voldoen aan al die kaders, dan lijkt het me dat we net als in het wijkakkoord ze kunnen aannemen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Ja, wij hebben gewoon ook als raad de wijkakkoorden vastgesteld, dus het klopt gewoon niet wat hier wordt gezegd.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Gaat uw gang.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dan geef ik het advies om even naar de motie van Volt te kijken, waar wij op mee tekenen, waar wij als raad toezeggen dat als de aanbevelingen eenmaal door de ambtelijk toets heen zijn en voldoen aan de kaders, dat wij als raad toezeggen ze over te nemen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Gaat u door mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Als tweede de vraagstelling. Ieder burgerberaad begint bij een goede en duidelijke vraag die aan burgers wordt voorgelegd. De vraag die nu voorligt, wat Rotterdam kan doen, is wel een erg grote vraag, wat waarschijnlijk leidt tot een lange lijst van aanbevelingen en een groot risico dat de politiek daaruit gaat selecteren als het nog langs de gemeenteraad moet. Mijn vraag is aan de wethouder: wordt aan de deelnemers duidelijk gemaakt dat zij de ruimte hebben om die vraag te concretiseren ofwel niet te gebruiken ofwel om subvragen toe te voegen? Een vraag meegeven als startpunt, daar zijn wij niet eens op tegen. Dat vinden wij een goed idee. We zien echter geen meerwaarde in de woorden nu en verder, want het lijkt ons vanzelfsprekend dat ideeën meteen moeten worden uitgevoerd, maar ook ideeën voor de lange termijn zijn waardevol voor de wethouder en voor de rest van de stad en onze klimaatdoelen. Ook het woordje verder lijkt ons niet zo noodzakelijk en het kan verwarring wekken. Daar zou ik graag antwoord op willen van de wethouder, ook in gedachten nemend dat met de huidige plannen de klimaatdoelen niet behaald kunnen worden. Wat is dan de meerwaarde van de woorden verder en nu? Als derde, het betrekken van Rotterdam en de hele navolging van het burgerberaad. Het is belangrijk om heel Rotterdam te betrekken in het burgerberaad. Dat wordt ook wel maxipubliek genoemd. We hebben niets gelezen over bewoners van buiten het beraad de kans geven om ook mee te denken en mee te praten. Dat zou bijvoorbeeld kunnen door een forum, of bijvoorbeeld door het stimuleren van grotere gesprekken tijdens het burgerberaad en daar dienen wij ook een motie voor in. Als een na laatste punt, rondom toegankelijkheid en inclusie staan al goede dingen in het stuk. De locaties zullen toegankelijk zijn, er zal een gebarentolk zijn en over de dagvergoeding hebben we nog één vraag. Hoe werkt dit ten opzichte van mensen in een bijstandsuitkering? Zouden wij daar nog een drempel kunnen verlagen? Als laatste hebben we een motie over de deelnemers om ze aan te wijzen om een monitorgroep te vormen. Een monitorgroep zou er kunnen zijn om de aanbevelingen die uiteindelijk bij ons terechtkomen in de politiek, bij te houden en te kijken wat ermee gebeurt. Zo nemen we de deelnemers van het burgerberaad ook mee in de afsluiting van hun aanbevelingen. Daar hebben wij een motie voor. Verder zijn wij enthousiast over het hebben van een burgerberaad over het klimaat, zeker voor het behalen van onze klimaatdoelen. Dat heeft de wethouder ontzettend nodig.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Morkoç heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Monitorgroep door deelnemers van het burgerberaad klimaat

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van agendapunt 7.4 Het voorstel tot vaststellen van de Startnotitie Rotterdams Burgerberaad Klimaat;

constaterende dat:

- deelnemers van het burgerberaad in de huidige plannen geen rol meer hebben na het schrijven van het eindrapport;

overwegende dat:

- bij het burgerberaad het van belang is dat de deelnemers niet alleen tijdens het beraad, maar ook na het beraad aan zet zijn;
- een gouden regel voor het burgerberaad van het Bureau Burgerberaad is om een monitorgroep aan te wijzen;
- de deelnemers van het burgerberaad het recht zouden moeten hebben om te kunnen monitoren in hoeverre hun aanbevelingen worden opgevolgd en wat er precies mee wordt gedaan;

verzoekt het college:

- leden van het burgerberaad, mits er animo voor is, te betrekken bij de monitoring van de aanbevelingen van het burgerberaad in het Klimaat Actieplan Rotterdam;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç

Motie 2. Maximaal betrekken van het maxipubliek

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van agendapunt 7.4 Het voorstel tot vaststellen van de Startnotitie Rotterdams Burgerberaad Klimaat;

constaterende dat:

- bij het burgerberaad het van belang is om niet alleen de deelnemers van het burgerberaad aan te spreken maar ook de brede samenleving;

overwegende dat:

- het betrekken van het maxipubliek gedurende het gehele proces leidt tot een betere verbinding met het democratische proces en daarmee de legitimiteit van het beraad;
- input vanuit de brede samenleving bijdraagt aan betere opinievorming van de burgerberaadsleden;
- brede betrokkenheid ervoor zorgt dat het politiek vertrouwen vergroot wordt en de deelnemers steun ervaren vanuit de brede samenleving;
- op dit moment in de Startnotitie voornamelijk gesproken wordt over een communicatieaanpak waarbij de nadruk ligt op informatievoorziening;

verzoekt het college:

- naast de communicatieaanpak aan de slag te gaan met het betrekken van de brede samenleving waarbij deze ook input kan leveren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç

Motie 3. Rotterdammers aan zet bij het burgerberaad klimaat

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van agendapunt 7.4 Het voorstel tot vaststellen van de Startnotitie Rotterdams Burgerberaad Klimaat;

constaterende dat:

- een belangrijke voorwaarde van een goed burgerberaad is dat het beraad mandaat heeft;
- het mandaat op besluitvorming in de huidige plannen bij de gemeenteraad ligt;
- dit wettelijke mandaat op besluitvorming betekent dat de gemeenteraad na de ambtelijke toets en het collegeadvies over het eindrapport een besluit neemt over de plannen van het burgerberaad;

overwegende dat:

- het mandaat op besluitvorming van de gemeenteraad betekent dat goede ideeën vanuit het burgerberaad alsnog weggestemd kunnen worden;
- dit niet alleen zonde is van de plannen, maar ook kan leiden tot minder vertrouwen van de burger bij het burgerberaad;
- op dit moment wijkraden middels hun wijkakkoorden wel mandaat hebben, waardoor hun plannen niet meer langs de gemeenteraad hoeven na de ambtelijke toets;
- het collegedoeel is om 75% van de afspraken in de wijkakkoorden ambtelijk en bestuurlijk na te komen;
- een mandaat voor het burgerberaad geregeld zoals bij de wijkraden ervoor zorgt dat de deelnemers eigenaarschap ervaren over hun ideeën en plannen en dit de ideeën en plannen ten goede komt;

verzoekt het college:

- het Rotterdams Burgerberaad Klimaat mandaat te geven, vergelijkbaar met het mandaat van de wijkraden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç, R.T.J. van der Velden, P.J.H.D. Verkoelen, R. Moti, T. Kind en T.J. Vonk

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan geef ik het woord aan mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, het burgerberaad voor klimaat stond net als bij GroenLinks ook bij D66 in het verkiezingsprogramma en is echt een vurige wens van ons. Wij denken echt dat bewoners veel in te brengen hebben als het gaat over klimaat. Ook wij vinden het heel belangrijk dat zo'n burgerberaad inclusief is en divers en dat het ook representatief is voor de stad, dat het niet een klein groepje mensen is die op elkaar lijken die daar met dezelfde meningen zitten. Nu heeft onze fractie zich wel heel erg gebogen en veel discussie gehad over het meenemen als criterium van hoe je je etnisch voelt. Wij zijn toch uiteindelijk van mening dat je ook een divers burgerberaad kan bereiken door een goede geografische spreiding te hebben. Ook dan kun je bereiken dat er een divers publiek bij het burgerberaad zit, en daarom loop ik een beetje vooruit op een amendement van de VVD en tekenen we die ook mee.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank u wel voorzitter. Wij waren best wel verbaasd dat D66 mee ging tekenen met het amendement van de VVD, zeker omdat de VVD het idee heeft dat positieve discriminatie ook discriminatie is. Het lijkt me niet dat D66 dat gedachtegoed ook deelt, ook in tijden van gentrificatie zou enkel een demografische op wijken gebaseerde loting niet voldoende kunnen zijn om die representatie te kunnen waarborgen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, ja, vervelend dat jullie bevangen waren door verbaasdheid natuurlijk, maar dat hadden wij zo niet bedoeld. Maar het is wel zo dat als het gaat over etniciteit de term als criterium toe te voegen, dat dat ook wel heel beladen is. En het kan ook voor bewoners beladen zijn, van: waarom zit ik hier? Wat dat betreft denk ik dat je het vooral echt in uiterste geval moet doen, en in dit geval denken wij dat je door een goede gedegen geografische spreiding die diversiteit kan waarborgen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Ja, ik heb wel een vraag aan mevrouw Morkoç, namelijk of zij vindt dat een Rotterdammer een Rotterdammer is.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U wilt erop antwoorden mevrouw Morkoç?

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Uiteraard is een Rotterdammer een Rotterdammer. Maar belangrijker is dat we ervoor zorgen dat die representatie in alle Rotterdammers vertegenwoordigd zijn in het burgerberaad. En daarom wil ik ook de antwoorden weten van de wethouder op de vraag van onder andere DENK. Laten we eerst wachten op de antwoorden van de wethouder voordat we dit soort amendementen gaan indienen, want dan weten we hoe de etniciteit en die representatie en die diversiteit wordt gewaarborgd voordat een motie of amendement wordt ingediend.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). De titel is 'Rotterdammer = Rotterdammer', dus volgens mij kan ook GroenLinks zich zeker in de strekking vinden. Daarnaast ben ik ook gewoon heel benieuwd of GroenLinks dan in de wereld verschil ziet in welke klimaatmaatregelen worden genomen. In welke landen worden bijvoorbeeld kerncentrales gebouwd of windmolens neergezet?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, ik concludeer gewoon dat de VVD van de mate van representativiteit en diversiteit die GroenLinks wel wil waarborgen in het burgerberaad, wat een kernonderdeel is van een burgerberaad, een voorwaarde waar je niet van mag afwijken, prima wil afwijken, alleen maar omdat de VVD denkt dat positieve discriminatie wel discriminatie is.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Abrahamse, en dan wil ik terug naar mevrouw Van Wifferen. Gaat uw gang.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Ja, ik concludeer dat GroenLinks de vraag wellicht te moeilijk vindt. Als we kijken naar China, naar Turkije maar ook naar Nederland, die hebben allemaal een kerncentrale. Costa Rica heeft bijvoorbeeld ook windmolens, die hebben wij ook. Maar als je kijkt naar Duitsland, die zijn de kerncentrales weer aan het sluiten. Dus de etnische afkomst zegt helemaal niets over welke klimaatmaatregelen mensen willen nemen. Wat jij als inkomen hebt en wat je dan wel of niet betaalbaar vindt voor onze stad, dat maakt uit. Misschien in welke wijk je woont, hoe verstaend die is, dat maakt uit. Maar niet of jij je als Turks of Marokkaans identificeert.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank. Mevrouw Van Wifferen, u kunt doorgaan.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, dit alles gezegd hebbende ben ik alsnog ontzettend blij en trots dat het burgerberaad er komt. Wij rekenen op heel veel goede ideeën uit de stad.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja, ik wachtte even tot ik het woord kreeg. Ik verbaas me een beetje over deze discussie, want het gaat volgens mij helemaal niet over wat mensen vinden om te kunnen deelnemen aan het burgerberaad. Het gaat erom of we een representatieve groep hebben die Rotterdam vertegenwoordigt en daar representatief voor is. Ik zou een vraag willen stellen aan mevrouw Van Wifferen, want die zegt dat als je een goede geografische spreiding hebt, dat dat dan voldoende geborgd is in plaats van de term etniciteit op te nemen. Maar misschien weet mevrouw Van Wifferen iets wat ik niet weet, want heb je dan in Rotterdam witte wijken en wijken met alleen maar biculturele Rotterdammers? Volgens mij hebben we dat helemaal niet. Volgens mij wonen we in een gemengde stad en biedt een geografische spreiding van de leden van het burgerberaad helemaal niet per se een goede representatie van onze bevolking. Dus daar zou ik nog wat meer duidelijkheid over willen van D66.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter, ik heb hier natuurlijk wel ambtelijk navraag naar gedaan en het leek toch dat een geografische spreiding waarborgen genoeg biedt om dan een goede inclusiviteit en diversiteit te waarborgen. Wij vinden het wel degelijk belangrijk. We zitten daar iets anders in dan de VVD, omdat het ook gaat om ideeën en om ideënrijkdom.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Dan toch een vraag. Want vindt D66 het belangrijk dat in het burgerberaad zo meteen ook Rotterdammers met een biculturele achtergrond zitten? Of is voor D66 zo meteen, als maar alle wijken vertegenwoordigd zijn en niemand met een biculturele achtergrond erin zit, dat ook representatief genoeg?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Nee voorzitter, dat vinden wij niet, maar wij denken dit te kunnen bereiken door een goede geografische spreiding. Ik ga nu mezelf herhalen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, dan ik benieuwd naar de informatie en dan zou ik ook van de wethouder willen horen waarop dat gebaseerd is. Ik heb heel veel statistiek gehad in mijn hele studietijd aan de TU Delft, en ik heb nog nooit van de stellingname gehoord dat bij wijken die gemengd zijn je dan per definitie ook zonder die kenmerken op te nemen, dan maar kunt veronderstellen dat dan ook gewoon een gemengde, ook met biculturele mensen, dat dan ook tot uiting komt in zo'n selectie. Voor hetzelfde geld krijg je gewoon zo meteen een burgerberaad dat alleen maar bestaat uit niet-biculturele mensen, en dat kan gewoon als je dat criterium laat vallen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank. Ik ga naar mevrouw Abrahamse die nog wil reageren op mevrouw Morkoç. Gaat uw gang.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Nou, op de heer Moti, want ik was nogal benieuwd. Hij zegt dat een burgerberaad niet gaat over wat Rotterdammers vinden. Dan ben ik wel heel benieuwd wat we dan gaan vragen aan een burgerberaad, want volgens mij vragen we juist om een mening en is dat juist wel heel belangrijk. Dus wat ze ook vinden van een bepaald onderwerp en ervoor zorgen dat dat een goede afspiegeling is, dat zorgt ervoor dat het uiteindelijk ook een breed gedragen uitslag is, wat juist volgens mij alle partijen die nu aan het steigeren zijn graag willen, die eruit komt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely).

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Ja voorzitter, ik ga me even bemoeien in deze discussie, want ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat we willen dat het burgerberaad divers is. Ik denk ook niet dat het een vraag is of geografische spreiding daaraan bijdraagt. Ik denk dat dat het sowieso doet, maar de vraag die nu voorligt is of die etnische identificatie die voorligt in die vragenlijst, gaat bijdragen aan de diversiteit en of we dat moeten willen. En daarom refereerde ik ook net naar de onderbuikgevoelens van de burgers. Want ik vind wel dat we daar rekening mee moeten houden en daarom denk ik dat het ook belangrijk is dat we even de wethouder aanhoren over hoe zij diversiteit tracht te waarborgen in het klimaatberaad, zonder dat we bijvoorbeeld gebruik hoeven te maken van etnische identificatie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank. De heer Moti en dan wil ik dit punt afronden en de volgende spreker het woord geven. En ik weet dat u tijd heeft en u heeft net ook gewacht, maar toch. Gaat uw gang.

De heer **MOTI** (pvda). Er is een vraag gesteld, dus ik wil in interruptietijd graag die vraag gewoon beantwoorden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U krijgt nu het woord.

De heer **MOTI** (pvda). Want ik heb niet gezegd dat het niet van belang is, ik heb gezegd dat je mensen daar niet op moet selecteren. Dus het moet niet zo zijn: deze groep vindt dit, dus dan mogen die voor zoveel procent meedoen en deze groep vindt dit, en dan mogen die voor zoveel procent meedoen. Dat lijkt me een verkeerde manier. Je selecteert gewoon een representatieve groep voor Rotterdam. En dan nog even in antwoord op mevrouw Van Wifferen. Want als zij zegt dat de geografische spreiding voldoende waarborgen biedt, dan kun je ook al die andere criteria schrappen. Dan kun je ook man-vrouw schrappen, dan kun je ook leeftijd schrappen. Want die geografische spreiding zou dat dan net zo goed moeten borgen en dat hoor ik D66 hier niet roepen. Ik merk toch dat hier heel selectief wordt gewinkeld in welk criterium wel of niet geldig wordt verklaard en ik vind dat gewoon heel verbazingwekkend.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Abrahamse wil reageren op de heer Moti.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Ja, want de heer Moti zegt dat we er niet op gaan selecteren. Nou, dat criterium staat juist in deze startnotitie, omdat ook door experts van burgerberaden wordt aangeraden om zoveel mogelijk verschillende opvattingen te betrekken in zo'n burgerberaad, omdat je wilt dat die juist met elkaar gaan praten en tot een betere conclusie komen die breed gedragen wordt. Want als je alleen maar mensen bij elkaar gaat zetten die eigenlijk superbang zijn voor de opwarming van de aarde en dus enorm extreme maatregelen willen nemen, dan komt er vast heel snel een conclusie uit, maar dan zegt de rest van de stad nog steeds: hier staan wij niet achter. En volgens mij, wij staan nog niet eens achter het burgerberaad, maar alsnog, als we dit besluiten dan wil ik het ook wel zo goed mogelijk uitvoeren en jullie volgens mij al helemaal. Dus ik verbaas me echt over deze opvatting van de heer Moti.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter, het is natuurlijk een soort valse vergelijking, als je dit vindt dan moet je dat en dat ook, dus ik trap er een beetje in. Maar het is wel zo dat ik het niet heb gezegd. Ik heb gezegd: de lading die op dit selectiecriterium zit, daar ging het ons om. En als dat zonder hetzelfde resultaat kan, dan vinden wij dat hartstikke goed.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Bonte.

De heer **BONTE** (lr). Dank u wel voorzitter. Ook Leefbaar Rotterdam juicht het burgerberaad klimaat toe. Er zijn grote uitdagingen in de energietransitie en in het behalen van de klimaatdoelstellingen en het is goed om de ideeën van Rotterdammers mee te nemen in de grote uitdagingen voor de stad en voor de haven. De startnotitie die vandaag voorligt is uitgebreid besproken in de commissie en ook de uitgangspunten zijn daarbij aan de orde geweest. Leefbaar Rotterdam heeft bezwaar gemaakt tegen het meewegen van etniciteit in de loting voor de deelnemers aan het burgerberaad. Dat is onzes inziens een weeffout in deze startnotitie. We hebben de wethouder laten weten dat Leefbaar Rotterdam dat niet acceptabel vindt. De overheid moet niet etniciteit als criterium hanteren. Daarom is het goed dat er nu een amendement ligt om dat criterium etniciteit te schrappen en deze aanpassing zullen wij steunen. Voorzitter, Leefbaar Rotterdam blijft daarnaast van mening dat € 800.000,00 kosten maken om € 1 miljoen te besteden uit verhouding is. Dus het organiseren van het burgerberaad kost € 800.000,00 en dan is er vervolgens € 1 miljoen voor de beste klimaatideeën beschikbaar. Dat is uit verhouding. Vraag aan de wethouder: wat zijn nu nog de mogelijkheden om toch substantieel minder kosten te maken? Graag een reflectie van de wethouder. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Het woord is nu aan mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Dank u wel voorzitter. Onze twijfels over het nut en de noodzaak van het klimaatberaad hebben wij in de commissie al voldoende toegelicht. Maar het gaat er komen. Dat hebben we eerder ook als raad besloten, en dus wil ik me vooral focussen op hoe we dat nu zo geslaagd mogelijk kunnen maken. En dan heb ik toch twee punten waar ik wel problemen mee heb. We hebben het in ieder geval over eentje al gehad, dus die zal ik ook verder gaan toelichten. En wat ons betreft, om tot maatregelen te komen die klimaatverandering tegengaan en die ook passen bij de dagelijkse realiteit van Rotterdam, vinden wij dat het goed is om er ook voor te zorgen dat verschillende perspectieven op die klimaatverandering en op die maatregelen zoveel mogelijk vertegenwoordigd worden in een klimaatberaad, dat uiteindelijk maar uit honderd personen zal bestaan. En dat betekent voor ons als VVD dat de mening ten opzichte van klimaat leidend zou moeten zijn bij de selectie. Maar ook het werk dat je doet maakt uit en de wijk waarin je woont maakt uit. Want een ondernemer zal toch anders nadenken over welke maatregelen haalbaar zijn en wenselijk zijn dan bijvoorbeeld een student. En ook zal een ondernemer misschien minder snel de tijd vrij kunnen maken om even een dag zijn zaak te sluiten. En ook al is er een vergoeding, alsnog tegen waarschijnlijk een lagere dagvergoeding mee te gaan doen in het klimaatberaad. Dus daarom zou ik nogmaals willen vragen aan de wethouder om duidelijkheid te bieden of nu inderdaad ook ondernemer als extra categorie wordt meegenomen in dat arbeidsverband. Want we hebben al wel gehoord: deeltijd en student, dat dat wordt meegenomen. Maar er bestaat nog steeds onduidelijkheid of ook echt ondernemer daarin valt, want ik denk ook dat zij goede perspectieven kunnen bieden op oplossingen. En dan ook de etnische afkomst die nu wordt genoemd als een van de selectiecriteria. Daar hebben wij ook echt wel moeite mee, omdat ik al zei: Rotterdammers zijn voor ons gewoon Rotterdammer, en wij willen eigenlijk niet in de hand werken dat mensen opnieuw moeten gaan kiezen waarmee ze zich willen identificeren, juist omdat ze gewoon Rotterdammer zijn. En daarbij, zoals ik net al uitlegde, heeft het ook gewoon heel weinig te maken met wat jij vindt over het klimaat en welke maatregelen je moet nemen. Je sociaaleconomische positie in de samenleving maakt het meest uit, en woon je in een versteende wijk of woon je juist in een heel groene wijk, dat maakt uit in wat je wel en niet als goede maatregel vindt voor Rotterdam om te nemen tegen klimaatverandering. Dus dat is ook waarom wij samen met D66 het al veel besproken amendement zullen indienen, 'Rotterdammer = Rotterdammer'.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Abrahamse heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement A. Rotterdammer = Rotterdammer

"De gemeenteraad, in vergadering bijeen op donderdag 28 september 2023, ter bespreking van agendapunt 7.4 Startnotitie Rotterdams Burgerberaad Klimaat;

besluit het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:

Bij onderdeel 1 sub f onder iii wordt het criterium 'etnische identificatie' geschrapt."

w.g. M.S. Abrahamse en I. van Wifferen

Toelichting

Het is belangrijk dat het burgerberaad representatief is. Daarom is selectie op wijkniveau belangrijk om tot een goede afspiegeling van Rotterdam te komen. Etnische identificatie is niet nodig voor die afspiegeling. Aangezien het burgerberaad 'Klimaat' als onderwerp heeft, zou de opvatting van deelnemers over klimaatverandering leidend moeten zijn in het samenstellen van een burgerberaad.

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan is het woord aan de heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Dank u wel voorzitter. Ik ga het heel kort houden, de PvdA is ook een voorstander van het burgerberaad. Het staat ook in ons verkiezingsprogramma. En inmiddels hebben we natuurlijk in de loop der tijd ook heel veel geleerd wanneer een burgerberaad wel of niet succesvol is en aan welke randvoorwaardes daarvoor moet worden voldaan. En een van die randvoorwaardes is dat je dus inderdaad van tevoren niet mensen selecteert op hun opvattingen. En ik ben heel blij dat, in tegenstelling tot wat mevrouw Abrahamse net beweerde, dat helemaal niet in het ontwerpbesluit staat. Dat we vragen wat iemands opvattingen over het klimaatbeleid zijn als selectie criterium over of je wel of niet deelneemt aan het burgerberaad. Wat ook een succesfactor is voorzitter, is dat je als politiek zo min mogelijk inhoudelijke sturing geeft aan het burgerberaad. Een burgerberaad is niet bedoeld om draagvlak te vinden voor genomen besluiten, maar een burgerberaad is bedoeld om te kijken wat de mensen zelf vinden aan besluit. En daarom verbaasde het de PvdA dat het coalitieakkoord toch als punt staat in het ontwerpbesluit. Wij vinden dat dat geschrapt moet worden. Je moet niet sturen op zo'n burgerberaad en daar hebben we een amendement voor, samen met GroenLinks en Volt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Moti heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement B. Schrap coalitieakkoord in Rotterdams Burgerberaad Klimaat

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van het raadsvoorstel Rotterdams Burgerberaad Klimaat;

besluit om in het raadsvoorstel te schrappen:

Besluit 1, punt c, lid i: "Het burgerberaad neemt kennis van het coalitieakkoord 'Eén stad'."

w.g. R. Moti, M.Y. Morkoç en T. Kind

Toelichting

Uit onderzoek blijkt dat het succes van een burgerberaad wordt bepaald in welke mate er van tevoren politiek inhoudelijke sturing wordt gegeven aan de kaders. Hoe meer inhoudelijke sturing, hoe minder succesvol burgerberaden zijn."

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Ik kijk de raad rond. De heer Kind, gaat uw gang.

De heer **KIND** (volt). Ja, dank u wel voorzitter. Het is fantastisch om te zien dat het burgerberaad zo breed leeft in deze raad. We hebben het in de commissies gezien, meerdere keren besproken en ook de mate waarin er goed over na is gedacht, over representativiteit, over wat we gaan ophalen, hoe we het gaan organiseren. Natuurlijk, het kost wat, maar het is een heel belangrijk democratisch experiment waar we voor staan. En wanneer dit goed gaat kunnen we het ook in de toekomst gaan uitbouwen, ook over meerdere onderwerpen. Het gaat dus ook over vertrouwen, vertrouwen in de Rotterdammers, hen meer betrekken bij de politiek en hen uitspraken laten doen waar de stad naartoe moet. En ook vertrouwen in de ambtenaren die hieraan hebben meegewerkt om ervoor te zorgen dat we een prachtig burgerberaad gaan vormgeven. Eén ding is: we gaan straks alle adviezen die uit het burgerberaad komen hier nog vaststellen in de raad en het lijkt ons een prachtig signaal om hier als raad alvast te zeggen dat als er binnen die kaders adviezen komen dat we nu alvast zeggen dat we die adviezen zullen overnemen omdat er al zo goed over is nagedacht. Daarom dienen wij de motie 'Raadsbreed vertrouwen in het burgerberaad klimaat' in. En dan hadden we het in de commissie ook

nog over het aspect taal. Dat werd altijd lastig gevonden: gaan we daar nu wel of niet in mee? Wij hebben gesproken met Volt-leden uit Maastricht. Die hebben daar ook een burgerberaad georganiseerd en daar waren wel Engelse tolken aanwezig. We zijn een internationale stad en om meerdere perspectieven mee te kunnen wegen is het belangrijk om af en toe ook een tolk in te kunnen zetten, en daarom dienen wij de motie 'Burgerberaad taaltoegankelijk' in, waarin wij vooral inzetten op Engelse vertalingen binnen het burgerberaad.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Kind heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Raadsbreed vertrouwen in het burgerberaad klimaat

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van het agendapunt 7.4 'Het voorstel tot vaststellen van de Startnotitie Rotterdams Burgerberaad Klimaat';

constaterende dat:

- het burgerberaad klimaat een belangrijke mogelijkheid is om het vertrouwen van de burger in de Rotterdamse politiek terug te brengen;
- ervaringen van burgerberaden uit andere landen heeft laten zien dat de deelnemers aan deze burgerberaden met realistische voorstellen komen die direct geïmplementeerd kunnen worden;

overwegende dat:

- we als raad alle mogelijkheden aan moeten grijpen om het vertrouwen van de Rotterdammer in de politiek te herstellen;
- we met het overnemen van de voorstellen van het burgerberaad klimaat als raad laten zien dat wij de deelnemers van het burgerberaad klimaat, en daarmee alle Rotterdammers, serieus nemen;

verzoekt de raad:

- gezamenlijk als raad uit te spreken en toe te zeggen dat we de adviezen van het burgerberaad klimaat over zullen nemen wanneer deze binnen de door de raad gestelde kaders vallen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind, R.T.J. van der Velden, M.Y. Morkoç, R. Moti en T.S.J. Coşkun

Motie 5. Burgerberaad taaltoegankelijk

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van het agendapunt 7.4 'Het voorstel tot vaststellen van de Startnotitie Rotterdams Burgerberaad Klimaat';

constaterende dat:

- Rotterdam bekend staat als internationale, multiculturele en superdiverse stad, waarin een grote verscheidenheid aan talen wordt gesproken;
- niet alle Rotterdammers een dezelfde mate van vaardigheid hebben in de Nederlandse taal, en velen meer vertrouwd zijn met andere talen;
- er in Maastricht een burgerberaad is gestart waar wordt gewerkt met Engelssprekende vertalers;

overwegende dat:

- een taalbarrière een belemmering kan vormen voor Rotterdammers om mee te doen met het burgerberaad klimaat;
- het van belang is dat iedereen, ongeacht hun taalvaardigheid, de mogelijkheid heeft om hun te stem te laten horen en bij te dragen aan het Rotterdams Burgerberaad Klimaat;

verzoekt het college:

- de taaltoegankelijkheid van het Rotterdams Burgerberaad Klimaat te vergroten door professionele Engelssprekende vertalers in te zetten;
- dit te verwerken in de procedures en communicatie van het Rotterdams Burgerberaad Klimaat;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan wil de heer Van der Velden het woord. Ook de heer Vonk vraagt het woord. Heeft u een kort punt dat u wilt aangeven want u heeft geen spreektijd meer. Daar moet ik u op wijzen. Maar ik zal eerst het woord geven aan de heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u wel voorzitter. De transitie naar een klimaatneutraal Rotterdam geven we samen vorm en het is belangrijk dat burgers nauw betrokken zijn bij het klimaatbeleid. Maar voorzitter, het is eigenlijk heel bizar dat een burgerberaad nodig is. Want het laat zien dat de politiek decennialang heeft gefaald om effectief beleid tegen de klimaatcrisis vorm te geven. Een burgerberaad kan de kloof tussen de klimaatwetenschap en de politiek helpen dichten en ook het draagvlak voor ambitieus klimaatbeleid vergroten. Dus de Partij voor de Dieren is daarom een groot voorstander van dit burgerberaad. Wij zijn ook blij dat de deelnemers aan het burgerberaad een vergoeding krijgen. Verder staan er nog heel veel dingen in waar we het mee eens zijn, maar wat wij ook heel belangrijk vinden, en daarom hebben we ook de motie van Volt mee getekend, is dat je ook vertrouwen moet hebben in de uitkomsten. Een raadsbreed vertrouwen, dus vandaar dat wij de motie van Volt mee tekenen. Ik dank u voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Dan het punt van de heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja voorzitter, ik weet dat ik geen spreektijd meer heb. U mag daar uiteraard op wijzen, maar het was mij ook al opgevallen. Maar ik weet ook dat je als raadslid altijd een motie mag indienen en dat wil ik dan graag doen voorzitter. Waarom deze motie? Wat kun je doen voor € 1 miljoen? Nou, ongeveer 25 woningen klimaatneutraal maken, dat is niet zoveel. En om nu een burgerpanel van € 800.000,00 een kader mee te geven. Dan zeggen wij: nee, we geven ze geen kader van bijvoorbeeld die € 1 miljoen, maar een cadeau van € 1 miljoen om van daaruit lekker outside the box te kunnen denken. Daarom de motie 'Beschouw kaders als cadeaus'. Dank voor de coulance voorzitter, en ik kondig alvast aan dat ik straks bij de Oostflank deze coulance ook even zal vragen, want daar heb ik twee moties. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Vonk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 6. Beschouw kaders als cadeaus!

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van 'Startnotitie Rotterdams Burgerberaad Klimaat';

constaterende dat:

- in de startnotitie enkele kaders worden genoemd, zoals het coalitieakkoord en een budget van € 1 miljoen
'voor de uitvoering van de plannen, dus daar moeten de voorstellen van het burgerberaad binnen passen';

overwegende dat:

- college en ambtenaren binnen de door de raad gestelde kaders werken en het burgerberaad klimaat juist de bedoeling heeft daaraan iets toe te voegen wat nog niet bedacht is of gedaan wordt;
- de verhouding tussen de in totaal 8 ton aan organisatiekosten voor een burgerberaad om met voorstellen te moeten komen voor de besteding van een budget € 1 miljoen wel erg scheef is;

verzoekt het toekomstig Rotterdams Burgerberaad Klimaat:

- de kaders in de startnotitie te beschouwen als cadeaus van de gemeenteraad voor in de toolbox van het beraad;
- vooral met relevante voorstellen aan de raad te komen die én op breed draagvlak in de stad kunnen rekenen én de kaders te buiten gaan;

en gaat over tot de orde van de dag."

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Ik kijk de raad aan. Zijn er nog sprekers op dit onderwerp, nee? Dan geef ik het woord aan de wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter. We hebben inderdaad een ontzettend goede discussie gehad in de commissie over het burgerberaad. Ik voelde inderdaad ook een brede steun voor het op deze manier te organiseren. Het is denk ik een heel mooi maar ook wel spannend avontuur dat we met elkaar ingaan. Want volgens mij wil iedereen ook dat het voor die groep mensen, 130 mensen die we gaan loten, een prettige ervaring is, een inspirerende ervaring, zodat zij ook echt mee kunnen denken en dat er dus ook met hun adviezen wat gedaan gaat worden, want anders is het natuurlijk een teleurstelling. Dus juist ook die verwachtingen aan de voorkant, mensen goed meenemen, dat het ook een prettige ervaring is met ondersteuning, ook een financiële tegemoetkoming en heel veel inhoudelijke toelichtingen et cetera. Met een onafhankelijke voorzitter en onafhankelijke procesbegeleiders. Dat moet ook maken dat het burgerberaad ook eigenaarschap heeft over het burgerberaad zelf. Dus ik denk dat we daar met elkaar een goede discussie over hebben gevoerd en dat we daar ook veel van hebben kunnen meenemen in onze startnotitie, dus ik zie er in ieder geval zeer naar uit naar wanneer dat volgend jaar gaat plaatsvinden, als u hier ook allemaal mee instemt. Maar u heeft nog een aantal vragen aan mij en opmerkingen meegegeven. Ik zal in eerste instantie even ingaan op die etnische identificatie. Daar hebben we het in het commissiedebat ook over gehad en daar waren toch wel een aantal geluiden die aangeven: moet je dat nu wel op deze manier doen? Ik ben ook niet helemaal doof geweest voor dat signaal, ook vanuit de gedachte: mensen krijgen dan dus een enquête thuisgestuurd met de vraag: etnische identificatie. Nou, dat is al een best ingewikkeld woord. En als je dan mensen ook breed wilt uitnodigen om daarop te reageren, dan zal dat best kunnen afschrikken. Dat argument is in ieder geval zoals ik erover heb nagedacht, en dat dat het laatste is wat je wil. Je wilt niet dat mensen denken: hé, waarom wordt dit gevraagd, zeker ook met het toeslagenschandaal in het achterhoofd, dat mensen dan denken: waarom is dit opeens relevant? Dus die kant drong wat meer tot mij door, dus ik heb ook met het onderzoeksbureau overlegd: kunnen we niet op een andere manier wel zorgen voor brede representativiteit in de stad? Daarbij is ook gezegd: dat kunnen wij doen door wat meer in te zoomen op de verschillende gebieden en daardoor ook echt die representativiteit in alle vormen terug te krijgen. Want het is belangrijk dat mensen zich kunnen herkennen in dat burgerberaad.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een interruptie van mevrouw Van der Elst.

Mevrouw **VAN DER ELST** (bij1). Dank u wel voorzitter. Het is fijn dat de wethouder kan inzien dat het belangrijk is om een divers burgerberaad te hebben. Ja, wat ten eerste mijn reactie zou zijn op wat ik hoor, is als de wethouder bang is dat zo'n vraag afschrikt, dan kan een korte één of twee zinnen aan uitleg waarom deze vraag gesteld wordt al mensen geruststellen. Dat is heel simpel. Want het is nu eenmaal belangrijk dat we de diversiteit waarborgen. Niet alleen omdat we een goede representatie willen laten zien en zo het vertrouwen van de burgers terugwinnen, maar ook omdat onder andere etniciteit, maar ook leeftijd, maar ook werk, maar ook geslacht en seksualiteit, ze spelen allemaal een rol in hoe wij uiteindelijk de klimaatverandering gaan ervaren. En dat is gewoon belangrijk om mee te nemen. Het gaat niet alleen om meningen, maar het gaat ook over de gevolgen van klimaatverandering en hoe mensen die gaan ervaren. En dat al die mensen gerepresenteerd zijn in zo'n burgerberaad. En dan kunnen we omslachtig gaan kijken door te zeggen: oké, we gaan kijken naar een demografische spreiding en via die weg hopelijk diversiteit vinden. Of je gaat direct voor wat het doel is en wel mensen vragen naar de etniciteit, op een beleefde manier, op een duidelijke manier, op een heldere manier. En ons doel bereiken, diversiteit. Diverse representatie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank. Mevrouw Rehim Zadeh.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Ja, dank u wel voorzitter. Ik hoor de wethouder zeggen dat we gaan inzoomen op verschillende gebieden. En we hebben net deze discussie hier ook al gevoerd. Ik weet ook niet of u al klaar was met uw uitleg erover, maar ik hoop niet dat u het houdt bij de geografische

spreiding waar we net een discussie over hebben gehad. Dus ik vraag u toch om wat meer mee te geven.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank. Het woord is aan de wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Nee, het is inderdaad, we hebben natuurlijk heel veel kenmerken waar we op... we hebben gender, we hebben arbeidsachtergrond, in ieder geval ook de wijken. U noemde nog een aantal, leeftijd is er natuurlijk ook een. Er wordt dus op allerlei verschillende manieren daar ingezoomd, en we gaan juist in wijken waar het ook achterblijft, dat doet het onderzoeksbureau ook eigenlijk heel vaak, waar mensen bijvoorbeeld zich minder aanmelden, we gaan dus niet alleen een loting doen op papier, maar we gaan ook aanbellen, sleutelfiguren benaderen. En juist door die mensgerichte aanpak in verschillende wijken, kun je ook die representativiteit bewerkstelligen. Ik denk dat dat een betere route is, een minder afschrikwekkende route, dan te vragen naar etnische identificatie, wat een ingewikkeld woord is, en wat ook heel veel verkeerde, onbedoeld nare gevoelens op kan roepen. Dus juist door ook via die sleutelfiguren inzoomen op die wijken waarin diversiteit groot is, denken we dat ook op die manier te kunnen bereiken. Zo heb ik het met het onderzoeksbureau besproken en die gaven ook aan dat dat ook een manier is om dat te doen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Rehim Zadeh.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Ja voorzitter, het zou natuurlijk raar zijn als we hier zouden ontkennen dat er bepaalde doelgroepen zijn die als het gaat om het onderwerp klimaat, zich niet heel erg geroepen voelen om daar een mening over te hebben of überhaupt de tijd en de ruimte hebben om daar een mening over te hebben. Ik hoor de wethouder gelukkig wel zeggen dat ze stichtingen gaat benaderen, verenigingen, en ik wil u ook vragen om te kijken hoe we de wijkraden potentieel kunnen betrekken bij het op zoek gaan naar die sleutelfiguren, zodat we echt door de haarvaten van wijken gaan waar toch de bewoner zich wat minder geroepen voelt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, wij zullen dat ook met wijkraden doen. We willen echt in die haarvaten zitten, iedereen kunnen benaderen, en zo ook die representativiteit borgen. Want het is ontzettend belangrijk, en dat heb ik ook in de commissie gezegd, dat mensen zich ook kunnen herkennen in zo'n burgerberaad, dat verschillende perspectieven naar voren komen, maar ook die herkenning is van belang. Wij denken hiermee toch een wat elegantere oplossing te hebben gevonden, ook voor het gevoel dat ook in de commissie naar voren kwam, van: is dit nu de juiste manier om te gaan? Dus dat over die aanpak. Verder ook een vraag aan de voorkant over de communicatie. Hoe gaan we de communicatie nu doen? Nou, aan de voorkant, we hebben natuurlijk verschillende fasen. Een is mensen enthousiasmeren voor het meedoen aan een burgerberaad, dus echt die loting, communicatie daarover op allerlei verschillende manieren. Er wordt een heel plan voor gemaakt. Dan op het moment dat het burgerberaad zelf draait, is het ook aan het burgerberaad hoe zij willen communiceren, op wat voor manier, en daar stellen wij gewoon adviseurs voor ter beschikking. Dus zij gaan over hun burgerberaad. Dat moet ook hun ding zijn. Dus het is ook aan hen wat zij daar verder over willen communiceren, maar wij gaan dat uitvoeren voor zover dat betamelijk en binnen de mogelijkheden past. Dan hebben we op enig moment de fase erna, de besluitvorming, wat gaan we ermee doen? En ook de follow-up, want wanneer worden de maatregelen uitgevoerd, hoe gaat dat? Het zijn allemaal verschillende fasen en in die verschillende fasen hebben we verschillende communicatietools en aanpak. Dus daar wordt op ingezet en dat is ook een van de redenen waarom we zeggen: er gaat inderdaad best veel geld naartoe, dat is ook een kritiekpunt. Er gaat € 800.000,00 naar de organisatie. En die € 800.000,00 is ook omdat het een meerdaags verhaal is. Acht dagen 130 mensen die allemaal een dagvergoeding krijgen, wat te eten, een zaaltje. We hebben die communicatie nodig, dus het is een behoorlijk bedrag. Als het minder kan zijn dan doen we het ook minder, maar we hebben dit er nu voor begroot op basis van wat wij dachten dat het daar in ieder geval binnen te doen zou zijn. Dat is even in antwoord op een vraag van Leefbaar Rotterdam. We doen het liever voor minder, maar we willen het ook goed doen. Het is overigens ook bedoeld om hier ook goed van te leren. Want als het goed bevalt, kunnen we dit ook vaker inzetten. Dit is dus ook wel leergeld dat we hiermee betalen. Dus ik snap dat het een hoog bedrag is, maar ik denk: als we het doen moeten we het ook wel echt goed doen, dus vandaar dat we het daar wat ruim hebben begroot. Maar minder is altijd beter, dat ben ik natuurlijk met u eens. Dat over de communicatie en het geld. Verder eventjes inzoomend op de moties

die ik nu voor mij heb. Even kijken, dan begin ik bij GroenLinks. U had ook nog een vraag over de vraagstelling. Hoe vastgeklikt is deze vraagstelling? Zoals ik zei: het burgerberaad gaat ook over zijn eigen vraagstelling. Dus dit is een suggestie waarvan je denkt: wij vragen jullie om in ieder geval over het klimaat na te denken, wat moeten we nog verder doen om de klimaatdoelen te bereiken, waarvan we zien dat we als gemeente al ontzettend veel doen, maar 2030, 2050, er is ook nog een hoop te doen. Dus hoe kan de Rotterdammer daarover meedenken en wij hebben dan gezegd: nu verder nog meer kan doen. Maar het burgerberaad gaat over zijn eigen vraagstelling, dus als zij die willen veranderen dan is dat helemaal aan hen. Dit is in ieder geval zoals we het hun willen meegeven. Verder, moties van GroenLinks. U vraagt om de monitorgroep door deelnemers van het burgerberaad klimaat, en u zegt: de leden van het burgerberaad dan ook te betrekken bij als de aanbevelingen zijn gedaan en de monitoring daarvan te doen. Ik kan mij voorstellen dat dat een heel goed idee is waar zij mogelijk graag aan meewerken, het is natuurlijk aan de burgerberaadsleden zelf of ze dat ook willen. Nou, als ze dat willen dan kunnen wij dat prima uitvoeren en hen daarbij betrekken. Dus dat is oordeel raad. Verder vraagt u ook het maximaal betrekken van het maxipubliek. Ook voor die communicatie doet u een oproep, van: betrek ook de brede samenleving daarbij en doe dat ook zoveel mogelijk. Dat zijn we ook zeker van plan op allerlei momenten, verschillende manieren de bevolking te betrekken. We zijn zeker bereid om dat te doen, zoals ik ook eerder op de vragen van mevrouw Rehim Zadeh heb gezegd. Dat kan prima, dus dat is oordeel raad. Dan heb ik volgens mij de vragen en de moties van GroenLinks beantwoord. Nee, deze nog, 'Rotterdamers aan zet bij het burgerberaad klimaat'. Die was ik even vergeten. Dat gaat over die wijkakkoordenaanpak. Nou, ook bij de wijkakkoorden zijn dat akkoorden geweest tussen het college en de wijkraad, van deze punten denken we inderdaad dat die uitvoerbaar zijn en nemen we ze op. Dus er zijn wensen van de wijkraad, het college heeft erop gereageerd, samen is tot een akkoord gekomen. Het heet ook een akkoord tussen in eerste instantie college en de wijkraad, maar uiteindelijk vastgesteld in de raad, dus die gaat eigenlijk dezelfde ronde als de burgerberaadaanpak verder. Dus in die zin wijkt dat niet vreselijk af van wat wij met het burgerberaad doen als wat wij met de wijkakkoorden hebben gedaan. Het enige verschil is dat wij hebben gezegd dat wij nog wel kaders meegeven, coalitieakkoord, het bedrag, en ja, dan is het even afhankelijk van hoe groot het percentage is van hun aanbevelingen dat daarbinnen past. Dus omdat ik dat nu op voorhand niet kan duiden, moet ik deze motie ontraden. Dan de vragen van de VVD, mevrouw Abrahamse. U geeft aan in het amendement over etnische identificatie dat te willen schrappen. Daarvoor geef ik oordeel raad, zoals ik net ook heb aangegeven. Verder vraagt u ook naar de term ondernemer. Wij gaan net als met die etnische identificatie gewoon op zoek naar die representativiteit. Dat doen we ook met ondernemers, wijken, sleutelfiguren, dus op die manier willen we inderdaad ook zoveel mogelijk verschillende mensen hiervoor uitnodigen. Dat was uw vraag over ondernemers. Dan de PvdA. U zegt: schrap het coalitieakkoord in het Rotterdams Burgerberaad Klimaat. Ja, dit amendement zal ik toch ontraden moeten geven. Wat wij ook van al onze adviseurs horen is: als er één ding is dat ontzettend belangrijk is, dan is het dat de verwachtingen aan de voorkant helder moeten zijn. Dus de verwachtingen die mensen kunnen hebben in dit burgerberaad. En wij staan helemaal open voor heel veel suggesties, maar het is wel goed om mee te geven: meer dan € 1 miljoen hebben we nu niet geraamd voor de uitvoering. En ook het coalitieakkoord voor zover van toepassing op het klimaat natuurlijk, is een uitgangspunt dat we meegeven om het uitvoerbaar te achten. Dus die helderheid aan de voorkant willen we graag geven en vandaar dat ik deze ontraad.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, dat laatste is toch wel heel gek, want eigenlijk zegt de wethouder: alleen maar als het in mijn politieke hokje past, wat zij zeggen, dan vinden we het goed. Maar dat is juist het kenmerk van een burgerberaad dat je dat niet doet. Ik zou toch nog eens een keer aan de wethouder willen vragen om dat echt te heroverwegen, want dit is gewoon een groot risico voor een burgerberaad.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Nou, gelukkig is het coalitieakkoord als het gaat om het klimaat een ongelooflijk ambitieus en goed verhaal, dus daar passen ongelooflijk veel ideeën ten opzichte van het klimaat in. Ik zou dat niet als een beperkende visie geven. Als je het coalitieakkoord goed leest, dan zie je dat er op alle vlakken van klimaataanpak acties zijn en inzet is. De doelstelling is hoog, we zetten er veel op in, dus er is ongelooflijk veel mogelijk als je het coalitieakkoord als kader gebruikt. Dus ik zie dat niet als een grote beperking en ik denk dat het ook goed is om die

randvoorwaarde aan de voorkant mee te geven. Goed, dan Volt. U vraagt raadsbreed vertrouwen in het burgerberaad klimaat.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een interruptie van de heer Kind op het voorgaande punt.

De heer **KIND** (volt). In technische tijd, het is dus een verzoek aan de raad, dus die kunt u overslaan.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Wat een scherpe opmerking ja, ik denk altijd dat ik moet reageren maar dat hoeft helemaal niet. Nou, die leg ik dan even opzij. Ik vind het wel een heel leuke motie als ik er toch iets over mag zeggen, dan doe ik dat toch eventjes wel. Maar ik laat het geheel aan u. Dan heeft u de motie 'Burgerberaad taaltoegankelijk'. Daar hebben we het ook uitgebreid over gehad. U zegt vooral ook met Engelssprekende vertalers, dat staat ook inderdaad in de opzet van het stuk. Dat doen we graag, Engelstalig vertalen, dus het is in die zin een overbodige motie, want we doen het al. Maar uw oordeel laat ik daar verder uw oordeel over zijn. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Goed. Alle vragen zijn zo beantwoord? Mevrouw Morkoç en de heer Kind. Ik start bij mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank u wel voorzitter. Ik heb twee vragen die niet beantwoord zijn. De ene is de dagvergoeding. Wat gaat er gebeuren met mensen die bijvoorbeeld een bijstandsuitkering hebben? Zou er een optie zijn, ik zeg maar wat, bijvoorbeeld VVV-bonnen, ik probeer mijn vraag helderder te stellen. Ik zit niet in de portefeuille armoede, ik weet daar niet zo heel veel over, maar kunnen we daar een drempel wegnemen, is mijn vraag. Misschien kan de heer Kind voor, want ik mis er nog eentje.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mijnheer Kind.

De heer **KIND** (volt). Ja, op basis van het advies van de wethouder bij de motie 'Burgerberaad taaltoegankelijk' willen we de motie intrekken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank. Mevrouw Morkoç, gaat uw gang.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Ja, het ging over de kaders, want wij stelden specifiek de vraag over de meerwaarde van de kaders, gezien dat met de kaders we de klimaatdoelen niet gaan halen. Dat staat ook in de startnotitie, met de huidige doelen en punten in het klimaatactieplan, die gaan niet toereikend zijn voor onze klimaatdoelen. Waarom zouden dat dan onze kaders moeten zijn? Beperk je je dan niet al tot dingen waarmee we onze klimaatdoelen niet gaan halen?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Het woord is aan de wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel. Twee vragen van GroenLinks. Over die dagvergoeding. Die gaan wij uitbetalen als vrijwilligersvergoeding. U heeft het over mensen die in de bijstand zitten en deelnemen aan het burgerberaad. Iedereen krijgt natuurlijk een dagvergoeding en die gaan wij uitbetalen als een vrijwilligersvergoeding, zodat zij daarin geen nadeel ondervinden. U vraagt ook of die kaders niet te beperkend zijn want we halen de doelen niet. Het coalitieakkoord gaat natuurlijk tot 2026. We hebben het hier over doelen tot 2030, 2050 hè. Ik denk landelijk is wel bekend dat klimaatdoelen tot 2050 halen bij iedereen een zoektocht is. Het zou mooi zijn als wij in Rotterdam, dat heb ik nog niet eerder gezien, een coalitieakkoord hebben dat al de klimaatdoelen tot 2050 in Rotterdam weet te realiseren. Dat is vrijwel onmogelijk, ook om dat gefinancierd te krijgen en ook qua wetgeving zijn we daar nog niet. We werken dus met de beperkingen die er zijn. Er is nog onvoldoende wetgeving en onvoldoende middelen om klimaatdoelen tot 2050 al helemaal in Rotterdam geïmplementeerd te krijgen in de periode tot 2026. Dus er is nog een hoop ruimte voor extra inzet, en het coalitieakkoord is niet ongelofelijk beperkend daarin, omdat dat best een breed en groot klimaathoofdstuk heeft, dus vandaar dat we dat zo zien.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank. Alle vragen zijn zo beantwoord. Dan gaan we dit punt afronden, maar de motie van Volt 'Burgerberaad taaltoegankelijk' wordt hierbij ingetrokken. Dank u wel wethouder. Dan gaan we door naar agendapunt 7.5.

7.1 Het voorstel tot vaststelling van de Kadernota Vastgoed – vervolg

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een punt van orde. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELOREN** (gl). Ja voorzitter, een punt van orde, namelijk een aangepast amendement bij agendapunt 7.1. Amendement A heeft een kleine aanpassing op verzoek van de wethouder. Hij had hem namelijk al een beetje anders uitgelegd, maar dat moet dan ook letterlijk in het amendement staan, dus die wil ik dan graag indienen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Kockelkoren heeft het volgende amendement in gediend.

Amendement A1. Uitgangspunten taxatie openbaar

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van de Kadernota Vastgoed;

besluit aan de tekst onder 6.2 Verkoopvoorwaarden, op pagina 40 na de tweede bullet de volgende tekst toe te voegen:

"De uitgangspunten voor de taxatie worden voorafgaand aan de taxatie op aanvraag gedeeld."

w.g. A. Kockelkoren

Toelichting

Door als gemeente en verkopende partij aan de voorkant van de waardebepaling door middel van een taxatie helder te zijn op basis van welke uitgangspunten getaxeerd wordt, geef je initiatiefnemers die interesse hebben in een pand meer kans om zelf ook een getrouwe inschatting van de waarde te laten opstellen. Dat maakt het komen tot een sluitende businesscase makkelijker, bijvoorbeeld voor maatschappelijke initiatieven in de stad die overwegen een pand over te nemen. Daarnaast wordt het verschil in waardebepaling door taxateurs die werken in opdracht van de gemeente of in opdracht van initiatiefnemers kleiner.

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

7.4 Het voorstel tot vaststellen van de Startnotitie Rotterdams Burgerberaad Klimaat – vervolg

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Ik moet heel eventjes iets rechtzetten, want is er nog behoefte aan een tweede termijn? Mevrouw Abrahamse, u heeft een punt van orde. Gaat uw gang.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Ja, want ik zat te twijfelen tussen de tweede termijn en een extra vraag stellen. Ik wil hem vooral nog even open houden om eventueel nog een wijziging van het dictum van het amendement in te dienen, dus graag de beraadslaging op dit onderwerp nog niet echt sluiten.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Er is geen behoefte aan een tweede termijn.

7.5 Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan gaan we nu door naar het volgende agendapunt. Dat is agendapunt 7.5, Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank. Dan start ik bij de heer Van Schaik die het woord heeft gevraagd. Gaat uw gang. Mijnheer Van Dommelen, u heeft een punt van orde.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Wachten wij nog op de wethouder, mevrouw Zeegers? Dat lijkt me niet helemaal onbelangrijk.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Daar is ze al. Wethouder, u werd al gemist. Goed, aan u het woord mijnheer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAIK** (lr). Voorzitter, als raadslid maak je keuzes voor onze stad. Je wordt één keer in de vier jaar gekozen en dan wordt er van je verwacht dat je de puzzel voor de stad op een juiste manier gaat neerleggen. Voorzitter, Leefbaar Rotterdam wil ook altijd vooruit met de stad en niet achteruit. En in 1970, toen de stadsvernieuwing begon onder André van der Louw, in het Westen, zijn we ermee begonnen om die stad weer goed op te bouwen. En het gevolg is dat vele andere zaken, de skyline van Rotterdam, ons op de kaart heeft gezet als een wereldstad. Leefbaar Rotterdam wil de Rotterdammers dan ook graag in de stad houden en we weten gewoon dat er een enorm tekort is aan woningen. Daarom ben ik blij voorzitter dat dit college doorpakt, aanpakt en realiseert. In een prachtige derde stadsbrug voor Rotterdam, het aan elkaar verbinden in combinatie met het plan Oostflank, zetten wij in, dames en heren, op een mooie nieuwe woonwijk en een betere verbinding naar Rotterdam-Zuid, en dat je nog beter die stad bij elkaar krijgt. En die woningen hebben we gewoon keihard nodig. Dat gaat natuurlijk altijd ten koste van iets. Want waar je het bij de een goed doet, doe je het bij de ander niet goed. We hebben daar ook een enorme puzzel over moeten leggen, want er zitten drie tuincomplexen daar in het geding. En in onze zienswijze hebben wij dat al aangegeven, dat wij hebben ingezet om de Venhoeve te willen behouden ten koste van A.T.V. Ommoord en Kweeklust. We hadden dat aangegeven in de zienswijze, maar aan de andere kant heb ik ook uit de commissie... en die wil ik niet overdoen. Want als er iemand een hekel heeft om commissievergaderingen over te doen in een raadsvergadering, ben ik het wel, want dan vind ik het zonde van de tijd. Dan zeg ik heel simpel: dan ben ik blij met de toezegging van mevrouw Zeegers gehoord te hebben, dat er vijf hectare nutstuinen bij komen, en dat is toch een mooie uitbreiding in het geheel. Wellicht dat er naar gekeken kan worden hoe die dan worden ingericht en wellicht ook naar de tuinders. Wij hebben dan ook in dit verhaal een vijftal moties die wij willen indienen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een interruptie van de heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, ik heb een vraag aan mijnheer Van Schaik. Wat is nu de afweging geweest van Leefbaar Rotterdam om wel te kiezen voor de Venhoeve en bijvoorbeeld niet voor Ommoord of Kweeklust?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAIK** (lr). Ja, die keuze heb ik inderdaad gemaakt, een puzzel, en niet alleen maar met mijn fractie, maar ook nog eens een keer dat ik bij beide complexen ook op bezoek ben geweest en ook bij beide complexen ook netjes aan de voorkant heb aangegeven, waarom onze keuze naar de Venhoeve is gegaan. Wat A.T.V. Ommoord betreft, is dat een complex waar eigenlijk rond 2000 al over werd gesproken dat dat complex weg moest. Dat heeft eigenlijk altijd op de schop gestaan. Er is zelfs ooit sprake geweest dat het Sparta-stadion daar zou komen. Er is ook sprake van geweest dat daar kantoorcomplexen zouden komen. Dus van hen uit hebben zij dat al lang zien aankomen en wat Kweeklust betreft, daar kwam het wel onverwachts voor. En dat hebben wij ook gezegd. Maar wij hebben daar een heel goed gesprek gevoerd en wij zijn er niet voor weggelopen om deze mededeling ook mee te geven.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank voor uw antwoord. Wat is dan de afweging geweest tussen Venhoeve en Kweeklust? Heeft het er misschien iets mee te maken dat het Lage Land waar veel van uw kiezers zitten, dat dat een afweging is geweest om Venhoeve te behouden? Wat is dan het verschil geweest tussen Kweeklust en Venhoeve?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Schaik, gaat uw gang.

De heer **VAN SCHAIK** (lr). Ik ga het u vertellen mijnheer Van der Velden, dat we op alle complexen veel vrienden hebben zitten die op Leefbaar Rotterdam stemmen, maar ook heel veel vrienden die ons waarderen in onze eerlijkheid. Vrienden die gewoon weten dat ze bij ons gewoon het antwoord krijgen zoals het is. En niet, zoals andere partijen daar hebben rondgelopen en hebben lopen sinterklazen en hebben gezegd: dit kan, dat kan, zo kan. We hebben gewoon het eerlijke verhaal verteld. We zijn het gesprek aangegaan en we hebben een besluit genomen. En als u mijn begin goed had gehoord, heeft u ook begrepen dat ik heb aangegeven, kijk, in de politiek moet je keuzes maken. U weet daar heel veel van. Dus we hebben ook de keuzes afgewogen, maar we zijn wel zo fair geweest om dat te gaan

melden bij de desbetreffende vereniging. En de Venhoeve wilden wij qua situatie gewoon graag behouden en dat hebben wij ook vermeld in de zienswijze.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een interruptie van mevrouw Verkoelen, gaat uw gang.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ik zou bijna de historische woorden willen zeggen: Sinterklaas bestaat, daar staat hij. Want dat was toch de boodschap hè. Wat zegt u nou, u bent nu gewoon aan het proberen iets recht te breien. Sinterklazen, u was als enige continu: nee, je komt niet aan onze volkstuinencomplexen, wij doen het eerlijke verhaal. Nee, mijnheer Van Schaik is nu aan het proberen om zijn hachje te redden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Dan heb ik een heel fijne mededeling: ik denk dat u dan eerst naar uzelf moet kijken als er een hachje gered moet worden, met uw partij, maar laten we daar niet verder op ingaan. Maar laten we wel heel duidelijk zijn dat mijnheer Van Schaik zijn hachje niet hoeft te redden.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Een punt van orde.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Verkoelen, een punt van orde, gaat uw gang.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, het is dat het mijnheer Van Schaik is, maar zullen we hier dat soort zaken buiten kijf laten? Het gaat hier gewoon over politiek. De heer Van Schaik was de Sinterklaas en hij moet niet gaan lopen zeggen: u moet naar uw eigen zaakjes kijken. Dat is niet relevant voor dit dossier. Mijnheer Van Schaik heeft al die complexen gezegd: ik ga het redden. Hij redt het niet.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Uw punt van orde is duidelijk. Mijnheer Van Schaik, ik wil u vragen om door te gaan met uw betoog.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Het probleem bij mevrouw Verkoelen is dat ze wel graag uitdeelt maar niet kan incasseren. Maar dat is niet erg. Laat ik er even wat dieper op ingaan. Ze haalt ook nog eens een keer twee zaken door elkaar. Want waar zij aan refereert, heeft te maken met de volkstuinvisie die door het vorige college in orde zou moeten zijn gemaakt en de handhavingsvisie. En die betreft ze nu bij dit verhaal over Oostflank. Dus mevrouw Verkoelen, wellicht dat u eens beter moet luisteren en beter naar vergaderingen en commissievergaderingen moet gaan om te weten waar u over praat. Voorzitter, ik ga verder.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Mijnheer Van Schaik, we vragen u om door te gaan met uw betoog, en mevrouw Verkoelen, u heeft een punt van orde. En dan gaan we terug.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ik zou ook willen voorzitter dat u optreedt op dit soort zaken. Dit soort persoonlijke opmerkingen slaan helemaal nergens op. Als er iemand hier in dit huis echt zoveel mogelijk overal is, is het mevrouw Verkoelen, mijnheer Van Schaik. Dat u aan het afbouwen bent, dat mag u van mij. Daar ga ik ook niet over beginnen, maar begin alstublieft niet op dit soort manieren met mensen te praten. Houd u nu gewoon op de inhoud.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Uw punt is duidelijk. De heer Van der Velden op hetzelfde punt?

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ik heb nog niet echt een antwoord gehad van de heer Van Schaik wat nu de afweging is geweest om Kweeklust op te geven en de Venhoeve te behouden. Wat is daar nu de afweging geweest van Leefbaar Rotterdam?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Schaik, u kunt hier een antwoord op geven en ik verzoek u om binnen deze raadzaal natuurlijk wel rekening te houden en het respect naar elkaar ook te behouden. Dank u wel.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Jawel voorzitter, dat ben ik ook met u eens, maar wie wind zaait, kan storm verwachten. En dat moet je dan ook kunnen incasseren. Laat ik daar helder in zijn. En als ik naar de

heer Van der Velden ga, die wil nu precies weten waarom op de letter, of op de punt op de i op het eind, waarom wij voor de Venhoeve hebben gekozen. Nou, we hebben weloverwogen met mijn fractie besloten om de Venhoeve te behouden. En ik denk dat dat meer dan voldoende is en dat ik verder kan gaan met mijn aangekondigde moties die ik wil gaan indienen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELOREN** (gl). Ja voorzitter, ik vind dit toch wel een wat bijzonder antwoord van Leefbaar Rotterdam, want hij begint eigenlijk zijn betoog met de opening: Leefbaar Rotterdam wil de puzzel op de juiste manier leggen. Maar we hebben ook een heel debatje gehad dat u eigenlijk niet van zins bent om aan die puzzel puzzelstukjes toe te voegen, zoals bijvoorbeeld de schuifruimte van de golfbaan van 14,7 hectare groot. En wat ik mij nu afvraag: heeft u in al die gesprekken met de tuinders dit ook gevraagd aan de tuinders, of het een goed idee zou zijn om de puzzel met de golfbaan een stukje uit te breiden?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Coşkun op hetzelfde punt?

De heer **COŞKUN** (sp). Jazeker, want kijk, ik hoop echt van harte dat als we het straks over de volkstuinvisie hebben dat de heer Van Schaik dan de volkstuinen gaat redden. Daar vertrouw ik honderd procent op. Maar ik wil toch graag weten waarom we de Kweeklust ook niet kunnen behouden. Waarom kunnen we de Kweeklust niet behouden?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Aan u het woord mijnheer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Voorzitter, ik ga er even een eind aan breien. Het is onze beslissing, het is mijn beslissing geweest om dit zo hier neer te leggen. En als andere partijen daar anders in zitten, dan gaan ze zo meteen ook maar hier staan en hun betoog houden waarom zij vinden dat het anders mag. Ik hoef niet in mijn hoed te laten kijken waarom ik tot deze beslissing ben gekomen en ik laat me ook geenszins door een van de partijen hiertoe uitdagen. Laat ik daar helder in zijn. En als u mij toestaat ga ik verder met mijn aan te kondigen moties. Want wellicht dat ik dan duidelijkheid bied.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Gaat uw gang met het aankondigen van uw moties.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Goed zo. De eerste motie die ik wil indienen voorzitter is de motie 'Viva la volkstuin'. Daar leg ik eigenlijk ook in uit wat de heer Van der Velden en anderen willen weten, en dat is de puzzel Venhoeve en hoe ik daartoe gekomen ben, dus dan kunnen ze daarnaar kijken. De tweede motie die ik wil aankondigen is 'Volkstuin City'. En collega-raadsleden, dat is de capaciteit vergroten van het huidige tuincomplex. Dat houdt in dat wij willen kijken bij de bestaande volkstuinen die er zijn, of er mogelijkheid is om daar op de ruimte die zij hebben volkstuinen toe te voegen. Die motie is ook mede ondertekend door de PvdA. De derde motie is 'Wachtlijsten'. Wij zouden graag zien, indien mogelijk, urgentie te geven aan volkstuinen die moeten verdwijnen door wat er nu gebeurt, dus om die eigenlijk naar voren te kunnen schuiven op wachtlijsten. De vierde motie is 'Beheersbare huurprijzen', en die hebben te maken met sportverenigingen die bij gedwongen verhuizing bij gebiedsontwikkelingen moeten verhuizen. En de vijfde is 'Schadeloos', dat volkstuinders die door de gebiedsontwikkeling moeten verhuizen schadeloosheidsstelling krijgen. Die moties heb ik hier netjes liggen voor het blaadje. Die kunt u meenemen. En dan ziet u eigenlijk dat die hele ophef die net ontstond in de raad eigenlijk niet nodig was. Want Leefbaar Rotterdam denkt nog steeds mee met de tuinders. Voorzitter, dit was mijn bijdrage.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft nog een interruptie van mevrouw Kockelkoren. Gaat uw gang.

Mevrouw **KOCKELOREN** (gl). Ja voorzitter, ik vind het toch wel wat bijzonder dat Leefbaar Rotterdam hier doet alsof die keuze al gemaakt is, terwijl wij hier met zijn allen nog bezig zijn en het raadsvoorstel moeten we nog krijgen in december in opmaat naar die keuze die voorligt. Ik vind het toch wat vreemd dat Leefbaar Rotterdam dus niet van zins is om mogelijke onderzoeken die het behoud van meer volkstuinen mogelijk maakt en daarmee ook een beter verhaal voor de volkstuinders te realiseren, hier met elkaar, met die 45 raadsleden, we kunnen er gewoon voor stemmen, waarom Leefbaar Rotterdam dat nu al dwars wil leggen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Dank u wel voorzitter. Dan heb ik toch een vraag aan mevrouw Kockelkoren, want volgens mij is ook in de vorige periode ingestemd met de omgevingsvisie waarin ook is gezegd dat sport een-op-een gewoon vervangen moet worden. Dus dan vind ik het wel een bijzondere suggestie om dan uiteindelijk in die puzzel die 5 hectare van de golfbaan daarin mee te nemen. Ik zie niet zozeer waar die anders terecht zou kunnen komen, die heel grote schuif. Ik ben benieuwd hoe u daarnaar kijkt. Maar volgens mij is gezegd sport blijft een-op-een, dus hoe ziet u dan daar die golfbaan in?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELOREN** (gl). Wij vinden het gewoon belangrijk dat volkstuinten ook grond voor grond behouden blijven. En dat je in elk geval alles uit de kast moet trekken om die volkstuinten overeind te houden. En ik vind de schuifpuzzel om volkstuinten als makkelijke prooi dan maar op te doeken, die discussie hebben we inderdaad gehad bij het vaststellen van de omgevingsvisie in 2021, die discussie hebben we bewust buiten de omgevingsvisie gelaten omdat de visie op de volkstuinten nog niet af was. En dan vind ik het gewoon heel kwalijk dat nu een voorstel voorligt waarin drie complexen worden opgeheven, zonder dat die degelijke onderzoeken naar bijvoorbeeld een golfbaan, naar bijvoorbeeld het verplaatsen van functies in mijn eigen ogen afdoende is gewogen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Volgens mij doet de fractie van Leefbaar Rotterdam hier een suggestie om in ieder geval een van die complexen wel degelijk te behouden, maar het punt blijft dat in de vorige periode wel degelijk is gezegd dat, en het spijt me dat die keuze misschien dan daar in is genomen, dat sport daarin belangrijker is dan die andere functies.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Segers. U wilt een antwoord geven op de heer De Haan? Gaat uw gang.

Mevrouw **KOCKELOREN** (gl). De suggestie die nu wordt gedaan door D66 is een denkfout. Het is niet gezegd dat sport belangrijker is. Er is gezegd dat sport grond voor grond zou terug moeten. En daar zit de denkfout en daar weigert GroenLinks in mee te gaan.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Ik wil de raadsleden erop wijzen dat we niet het commissiedebat over gaan doen. De heer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Ja, dan is het enige wat ik daarop te antwoorden heb, dat dat dan destijds ook als zodanig in de omgevingsvisie gezet had moeten worden. En niet zoals het er uiteindelijk in terecht is gekomen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Segers.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, wat we hier aan het doen zijn op dit hele dossier is natuurlijk de hele tijd keuzes maken. Daar heeft de heer Van Schaik groot gelijk in. Maar wat wel belangrijk is, is om die keuzes te kunnen onderbouwen, dus ik was net zeer geïnteresseerd aan het luisteren naar het debatje tussen de heer Van der Velden en de heer Van Schaik, waarop de heer Van Schaik op een gegeven moment zei: ik leg het u allemaal uit in de motie 'Viva la volkstuin'. Maar ik heb iBabs even ververst en die mooie motie gezien, maar het enige argument waarom de Venhoeve ten opzichte van die andere, is: deze vervult een belangrijke gemeenschapsfunctie. Dus daarmee is volgens mij absoluut niet aan die vraag voldaan, en ik zou er toch wel aan hechten, want omdat de heer Van Schaik zelf ook zegt: Leefbaar Rotterdam gaat met open vizier naar die mensen toe. Volgens mij, en dat is helemaal niet erg als dat zo is hè, maar heeft u gewoon een balletje opgegooid en die kwam eruit en niet die. Maar dan moet u dat ook aan die mensen vertellen en niet net doen alsof er een inhoudelijke motivatie achter ligt die we nergens kunnen terugvinden. Dus ik zou toch nog de heer Van Schaik opnieuw willen oproepen, en dat mag hij dan in dertig seconden gratis tijd doen, om toch echt de vraag van de heer Van der Velden te beantwoorden, want dat is wat we vanavond naar boven willen halen. Op welke basis maak je welke keuzes?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Schaik, wilt u van uw dertig seconden gebruikmaken of gaan we naar de heer Van Dommelen?

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Ja, ik wil altijd antwoorden, ik ben nog nooit weggelopen voor vragen uiteraard, dus laat ik daar helder in zijn. Kijk, het is gewoon heel simpel. We zitten aan een project en dat heet Oostflank. En met Oostflank moeten 30.000 woningen komen. Die woningen hebben we keihard nodig. Nu staan er drie tuincomplexen op en van die drie tuincomplexen hebben wij gezegd: we zouden er eigenlijk één willen behouden, maar we beseffen heel goed dat je moet rekenen over 400 tuinhuisjes en 29.600 huizen die je dan niet zou kunnen bouwen. Die huizen moeten wij namelijk bouwen, want als wij ze niet bouwen gaan er nog meer Rotterdammers naar de buitenranden van Rotterdam verhuizen. Die raken we allemaal kwijt. Wat willen we nu? Willen we nu met die stad vooruit of willen we nu met die stad achteruit? Dus laten we heel helder zijn en daar komt dan ook nog een keertje bij dat wij die tuincomplexen ook nog aanbieden in een motie, waarover gestemd moet worden, dat we mee willen denken hoe we die tuincomplexen toch nog een stuk kunnen doen, bijvoorbeeld door de 5 hectare nuts die ze kunnen krijgen, waarop ze kunnen tuinieren. En waar zitten we hier over te wezelen? We zitten te wezelen over 400 huisjes. Natuurlijk is het voor die 400 tuinders erg. Maar je moet op een gegeven moment wel doorpakken, anders gaan we achteruit. Als we dat in 1970 met de stadsvernieuwing niet hadden gedaan, dan hadden we nu in het Westen nog woningen gehad met houten plafonnetjes waar de ratten tussendoor liepen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mijnheer Segers en dan krijgt u het woord mijnheer Van Dommelen.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, dat is een prachtige reactie maar geen antwoord op mijn vraag. Maar ik constateer dat ik dat antwoord niet ga krijgen. Maar dan moeten we ook de conclusie op een eerlijke manier durven trekken en dat gaat dus over die mensen die straks hun volkstuin daar kwijtraken. Er is een balletje opgegooid en dit kwam eruit en dat andere niet. Daar heeft u het mee te doen. Dat is dan het eerlijke antwoord.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja dank u wel voorzitter. Ik begrijp eerlijk gezegd dit stuk van het debat niet helemaal. Volgens mij is het een beetje interrumpen om te interrumpen. Er ligt hier een voorstel van de wethouder waarbij de Venhoeve wordt opgeheven. Leefbaar Rotterdam kijkt waar er oplossingen zijn om zoveel mogelijk volkstuinen te behouden. Dat doen ze op allerlei manieren. Daar hebben ze een aantal moties voor ingediend. En ze kiezen uiteindelijk voor Venhoeve, dat bijna twee keer zoveel tuinen heeft als de Kweeklust. En wat doet de oppositie dan? Dat is niet genoeg, er moeten nog meer volkstuinen behouden blijven. Vol erop. Dit is toch precies wat jullie willen? Hij doet zijn best om zoveel mogelijk volkstuinen te behouden ten opzichte van het plan dat er ligt. Dus ik begrijp eerlijk gezegd het hele verhaal niet goed.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank. Wilt u kort reageren en dan ga ik daarna naar uw moties. De heer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Ik heb de moties al aangekondigd voorzitter, dus die heeft u gekregen. Maar ik wil nog wel even op de aannames van de heer Segers-Hoogendoorn ingaan. Ik gooi geen balletjes op. Ik sta hier een eerlijk verhaal te vertellen en dat zint u waarschijnlijk niet en daardoor gaat u nu doen dat ik aannames doe, maar ik doe geen aannames. Ik heb terdege mijn huiswerk gedaan en meer dan mijn huiswerk gedaan. Ik ben terdege bij de tuinders langsgegaan en ik ben erop doorgedaan. We hebben inderdaad huizen nodig en daar kom je op. En dat het dan heel vervelend is dat daar volkstuinen voor moeten verdwijnen, dan moet u het ook respecteren en waarderen dat ik me er aan de andere kant ook keihard voor inzet, dat ik me ook keihard heb ingezet voor de volkstuinvisie dat die er komt, dat het handavingskader er komt. Dat had allemaal door het vorige college gedaan moeten worden, maar daar zet Leefbaar Rotterdam onder het huidige college keihard zijn schouders onder. Dus gaat u nu niet zitten dat ik het op aannames doe. Wat ik zeg komt uit mijn hart, en zoals het gewoon in Rotterdam begrepen wordt. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Schaik heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Viva la volkstuin

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van Herziening van de omgevingsvisie Oostflank;

constaterende dat:

- het verplaatsen van de Voetbalvereniging Oost Rotterdam (VVOR) naar het Koperpad te Ommoord kan leiden tot een efficiëntere benutting van ruimte;
- de plannen in de omgevingsvisie Oostflank grote veranderingen teweeg zullen brengen voor een groot aantal verenigingen in dit gebied;
- het groene karakter van de stad, dat wordt bevorderd door volkstuinverenigingen;
- een westelijke toegang tot het Koperpad de bereikbaarheid verbetert van nieuwe sportvelden;

overwegende dat:

- Volkstuinvereniging de Venhoeve op de huidige locatie in Boszoom-Noord een belangrijke gemeenschapsfunctie vervult;
- er gewaakt moet worden voor een juiste balans in sport, volkstuinieren en wonen;
- recreatie, zoals aangeboden door volkstuinverenigingen, een belangrijke rol speelt in het welzijn van de Rotterdammer;
- de huidige locatie van Volkstuinvereniging de Venhoeve een waardevol groen en recreatief gebied vormt in Boszoom-Noord;

verzoekt het college:

- Voetbalvereniging Oost Rotterdam (VVOR) te verplaatsen naar het Koperpad;
- het Koperpad te voorzien van een westelijke ingang die de reis voor leden zo kort en veilig mogelijk maakt;
- de Rotterdamse Studenten Rugby Club (RSRC) te verplaatsen naar Boszoom-Noord;
- Volkstuinvereniging de Venhoeve te behouden op de huidige locatie in de Boszoom-Noord;
- deze wijzigingen op te nemen in de definitieve herziening Oostflank;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. B. van Schaik, M. Verhoef en V.A. Bruin

Motie 2. Volkstuin City

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van Herziening van de omgevingsvisie Oostflank;

constaterende dat:

- de plannen voor omgevingsvisie Oostflank grote veranderingen teweeg zullen brengen voor een groot aantal verenigingen in dit gebied;
- volkstuinverenigingen op de nominatie staan om te verdwijnen;
- volkstuinverenigingen in Rotterdam een belangrijke rol spelen in het bevorderen van groene en leefbare omgevingen in de stad;
- bestaande volkstuincomplexen soms beperkt zijn in hun capaciteit om aan de vraag naar tuinen te voldoen;

overwegende dat:

- volkstuinverenigingen belangrijke gemeenschapsfuncties vervullen;
- het uitbreiden van de capaciteit van bestaande volkstuincomplexen een effectieve manier kan zijn om aan de vraag naar volkstuinen te voldoen;
- volkstuinverenigingen een waardevolle bijdrage leveren aan de sociale cohesie en de levenskwaliteit in onze stad;

verzoekt het college:

- volkstuinverenigingen te ondersteunen bij het vergroten van hun capaciteit door nieuwe tuinen op bestaande volkstuincomplexen te realiseren;
- een onderzoek uit te voeren naar uitbreiding van bestaande volkstuincomplexen;

- de mogelijkheden voor uitbreiding voor te leggen aan de besturen van de desbetreffende volkstuinverenigingen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. B. van Schaik en G.J. Engberts

Motie 3. Wachtlijsten

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van Herziening van de omgevingsvisie Oostflank;

constaterende dat:

- de plannen voor de omgevingsvisie Oostflank grote veranderingen teweeg zullen brengen voor een groot aantal verenigingen in dit gebied;
- enkele volkstuinen door deze ontwikkelingen zullen verdwijnen;
- de volkstuinders deze hobby desondanks willen voortzetten;
- er over het algemeen wachtlijsten bestaan bij volkstuinverenigingen;

overwegende dat:

- stadsontwikkeling niet mag betekenen dat volkstuinders geen toekomst meer hebben;
- volkstuinders mogelijk elders in Rotterdam hun bezigheden kunnen voortzetten;
- volkstuinverenigingen belangrijke gemeenschapsfuncties vervullen;
- de wachtlijsten de Oostflank-tuinders niet mogen beletten om hun hobby voort te zetten;

verzoekt het college:

- gemeentelijke instrumenten in te zetten om ervoor te zorgen dat volkstuinders die bedreigd worden door de gebiedsontwikkeling, urgentie kunnen krijgen op wachtlijsten;
- dit principe toe te passen in vergelijkbare situaties in de toekomst en dit mee te nemen in de volkstuinenvisie;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. B. van Schaik

Motie 4. Beheersbare huurprijzen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van Herziening van agendapunt 7.5, 'Ontwerp-partiele herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- de partiele omgevingsvisie Oostflank als gevolg heeft dat er (sport)verenigingen zijn die moeten verhuizen naar nieuw in te richten locaties;
- bij een verhuizing naar een andere locatie dit samen kan gaan met hogere huurprijzen;

overwegende dat:

- het geen vrijwillige keuze is van (sport)verenigingen om naar een andere locatie te verhuizen;
- het gedwongen verhuizen van deze (sport)verenigingen er niet toe mag leiden dat zij hogere structurele kosten moeten maken;

verzoekt het college:

- ervoor te zorgen dat de huurprijzen als gevolg van de verplaatsing voor de (sport)verenigingen die gedwongen verhuizen, niet substantieel hoger worden dan nu voor hen het geval is;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M. Verhoef, V.A. Bruin, J.M.D. de Waard en B. van Schaik

Motie 5. Schadeloos

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van Herziening van de omgevingsvisie Oostflank;

constaterende dat:

- de plannen voor de omgevingsvisie Oostflank ingrijpende veranderingen met zich mee zullen brengen voor tal van verenigingen in dit gebied;
- volkstuinverenigingen in de Oostflank in gevaar zijn en mogelijk zullen verdwijnen;
- het noodgedwongen stoppen of verhuizen van volkstuinders soms onvermijdelijk wordt door stedelijke ontwikkeling;
- het beoefenen van volkstuinieren vaak een langdurige en zeer toegewijde betrokkenheid van tuinders vereist, waarbij zij aanzienlijke tijd, inspanning en financiële middelen investeren in het beheren van hun percelen;

overwegende dat:

- het onwenselijk is dat volkstuinders niet worden gecompenseerd wanneer zij noodgedwongen moeten stoppen of verhuizen als gevolg van gebiedsontwikkeling;
- dit niet alleen van toepassing is op de situatie in de Oostflank, maar ook van groot belang is voor andere toekomstige projecten, waarbij adequate compensatie goed geregeld moet zijn;

verzoekt het college:

- in de volkstuinenvisie een schadeloosstelling op te nemen voor volkstuinverenigingen die moeten stoppen omwille van gebiedsontwikkeling;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. B. van Schaik

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan geef ik het woord aan mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Voorzitter, het eigenlijke besluit dat we gaan nemen over de partiële herziening voor de Oostflank gaan we pas in december nemen. Daar ben ik blij mee, want er hebben meer dan 300 Rotterdammers hun nek uitgestoken om hun zienswijze op dit plan in te dienen. GroenLinks vindt het ontzettend belangrijk om die bijdragen van al die mensen uit Rotterdam eerst te wegen voordat we hierin tot een afweging komen. Wat wij nu wel willen doen is een aantal pijnpunten die wij zien aanhangig maken en daar ook voorstellen voor doen, zodat we in december beter beslagen ten ijs komen om tot besluitvorming te komen. Dan gaat het over de volkstuinen. We hadden het er net al over. We hebben een motie 'Ruimte voor behoud volkstuinen, golfbaan mee in de schuifpuzzel', die we mede met een heel aantal partijen indienen, omdat wij het ontzettend belangrijk vinden om in aanloop naar het besluit in december dit onderdeel mee te nemen in de puzzel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. In Rotterdam hebben we één golfbaan. Buiten het oefenterreintje van Seve hebben we één golfbaan in Rotterdam, 9-holes als onderdeel van het Kralingse Bos. Zeven meter onder NAP, lager dan de Kralingse Plas. 14,7 hectare hoogwaardig groen, onderdeel uitmakend van bos. En u wilt gaan schuiven met deze golfbaan? Waar wilt u in hemelsnaam naartoe met deze golfbaan? Waar heeft het mee te maken dat die golfbaan iedere keer zo onder druk wordt gezet terwijl we ook nog eens met zijn allen gekozen hebben om sport te behouden en te intensiveren in dit hele gebied?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, ik vind het ontroerend hoe de heer Van Dommelen elke keer voor de golfbaan opstaat. Wat ik nu vraag is om dit puzzelstukje mee te nemen in de afweging, zodat u niet elke keer al die argumenten op tafel hoeft te leggen, maar dat de wethouder dat even kan doen, zodat wij als raad goed geïnformeerd een afweging kunnen maken. Dat is wat ik vraag.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mijnheer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ik heb net overigens ook mijn steun uitgesproken voor het volkstuinenverhaal, dus ik heb het niet alleen over de golfbaan en bovendien heb ik heel nadrukkelijk gezegd in mijn bijdrage in de commissie dat het mij gaat om het grote verhaal, 30.000 woningen, stadsbrug, en de hele verbinding met Rotterdam-Zuid. De golfbaan is er een onderdeel van, maar het lijkt wel alsof de mensen die de golfsport beoefenen u niet aanstaan en dat u daarom de hele tijd de pijlers richt op de golfbaan. De golfbaan is ook gewoon sport, en waarom zouden we die banen weg moeten halen? U kunt wel alles gaan onderzoeken, natuurlijk kunnen we alles onderzoeken. Maar wat wilt u daar dan mee bereiken?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, als de heer Van Dommelen mijn motie goed had gelezen, dan wil ik gewoon bereiken dat dit een scenario wordt, net als het scenario van de volkstuinen dat nu voorligt. En ik kan ook allerlei argumenten oplepelen over de biodiversiteitswaarde van volkstuinen, over de waarde van ontmoeting, over het aantal huishoudens dat daar gebruik van maakt, allemaal heel zinnige, nuttige argumenten. Maar wat ik wil is dat wij in december op een goede manier in staat zijn om deze afweging te maken en ik vind dat de heer Van Dommelen zijn kop in het zand steekt door deze afweging niet met ons te willen maken en nog een heel aantal partijen hier. Ik zou ze willen vragen: overweeg nu gewoon even deze motie. Het enige wat we willen is meer informatie op tafel zodat je een weloverwogen afweging kan maken. Voorzitter, excuses dat ik niet even inga op de waarde die de omgevingsvisie voor GroenLinks Rotterdam ook heeft. Het toevoegen van 30.000 woningen, het maken van een nieuwe verbinding, daar zijn we allemaal ontzettend voor, maar daar komen we over te spreken in december, dus ik beperk me nu even tot de pijnpunten. Dan zijn er nog twee pijnpunten die ik wil benoemen en mijn collega de heer Biljoen ook nog eentje. Ik heb één motie 'Sturen op behoud natuur in De Esch en volledige compensatie', omdat wij vanuit de commissie MER hebben gezien dat met het verdwijnen van een nieuwe Kuip daar andere mogelijkheden zijn dan we in het voorliggende plan hebben. Dus dat willen we graag beter inzichtelijk krijgen voorafgaand aan de besluitvorming. En de volgende motie is 'Toekomst voor sport op daken', om ook de sportterreinen uit te dagen om op een innovatieve manier naar hun toekomst in deze stad te kijken en daar dubbel ruimtegebruik een goede manier voor is.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Kockelkoren heeft de volgende moties ingediend.

Motie 6. Ruimte voor behoud volkstuinen, golfbaan mee in schuifpuzzel

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van het Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- in de omgevingsvisie van 2021 voor het gebied A tot Z (nu Oostflank) de ontwikkeling van 20.000 tot 30.000 woningen is vastgelegd;
- voorliggende partiële herziening hiervan een nadere uitwerking vormt met een aantal consequenties voor huidige functies zoals volkstuinen in het gebied;
- het opheffen van de volkstuincomplexen A.T.V. Ommoord, VTV de Venhoeve en A.T.V. Kweeklust onderdeel vormt van het voorliggende voorstel;

overwegende dat;

- de drie volkstuincomplexen niet worden opgeheven voor het bouwen van woningen maar als schuifruimte voor het behoud van sportterreinen in het gebied;
- ruimtelijke keuzes in een groeiende stad onvermijdelijk zijn maar dan wel alle argumenten op tafel moeten liggen voor een goede weloverwogen afweging;
- de golfbaan van 14,7 hectare groot in het geheel niet meegewogen is in de verschillende ruimtelijke scenario's;
- de 25,4 hectare volkstuincomplex met bijna 597 volkstuinen met hun grote maatschappelijke waarde voor ontmoeting, biodiversiteit en waterberging wel zomaar van de kaart worden geveegd;
- golf geen functie is die een centrale plek in de stad vereist en ook prima elders aan de rand van de stad gevestigd kan worden;

verzoekt het college;

- een ruimtelijk scenario op te stellen waarbij zoveel mogelijk volkstuinen behouden blijven door het terrein van de golfbaan te benutten voor het verplaatsen van sportvelden;
- hierover ruim voorafgaand aan verdere bespreking in november te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren, T.J. Vonk, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, G.J. Engberts en R.T.J. van der Velden

Motie 7. Sturen op behoud natuur in De Esch en volledige compensatie

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van het Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- de onafhankelijke commissie voor de milieueffectrapportage (MER) constateert dat de bestuurlijke voorkeur voor een brugverbinding knelpunten veroorzaakt voor de scheepvaart en voor beschermde natuurgebieden zoals De Esch;
- het voor de commissie MER nog niet duidelijk is of deze knelpunten kunnen worden opgelost;

overwegende dat:

- het college heeft gekozen voor een nieuwe stadsbrug toen nog niet duidelijk was dat de nieuwe Kuip niet gebouwd zou worden;
- voor de nieuwe stadsbrug destijds rivierverruiming en aanpassing aan de oever van Polder De Esch werd voorzien van maximaal 175 afgraving met aantasting van natuur-, landschappelijke- en cultuurhistorische waarden tot gevolg;
- veel Rotterdammers voorstander zijn van een tunnel omdat dit schade aan Polder Esch aanmerkelijk verkleint;
- nu de nieuwe Kuip niet gebouwd wordt het behoud van De Esch Polder ook bij de brugvariant mogelijk wordt volgens de commissie MER;

verzoekt het college;

- behoud van het beschermde natuurgebied De Esch als uitgangspunt te hanteren voor de oeververbinding zonder nieuw stadion;
- de gevolgen van de oeververbinding voor (beschermde) natuur en leefomgeving aan beide oevers in beeld te brengen en natuur één op één te compenseren in de vorm van een getijdenpark rekening houdend met klimaatverandering en bodemdaling;
- hierover ruim voorafgaand aan verdere bespreking in november te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren en R.T.J. van der Velden

Motie 8. Toekomst voor sport op daken

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van het Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- de compacte stad een van de vijf perspectieven is van de omgevingsvisie;
- in het voorliggend voorstel het huidige areaal aan sportterreinen in de Oostflank behouden blijft maar het voorstel voor veel verenigingen een verhuizing naar een nieuwe locatie betekent;
- drie volkstuincomplexen worden opgeheven om plaats maken om sportterreinen in het gebied te behouden;

overwegende dat:

- in een compacte stad dubbel ruimtegebruik noodzakelijk is om voor alle behoeften van Rotterdammers aan wonen, werken en recreëren een plek te bieden;

- al deze functies als volkstuinen, sporten en nieuwe woningen alleen passen als serieus naar het combineren van functies in nieuwe vormen wordt gekeken, sportvelden op daken in een nieuwe kleinschalige verenigingsstructuur een van die nieuwe vormen van dubbel ruimtegebruik is;
- in het huidige voorstel gekozen wordt om volkstuinen over tien jaar op te heffen zonder dat de ruimtelijke mogelijkheden voor sport op daken afdoende zijn meegewogen;
- heel goede voorbeelden in binnen- en buitenland te vinden zijn van sport op daken waarmee andere functies op maaiveld zoals volkstuinen behouden kunnen blijven;

verzoekt het college;

- de toekomst voor sport op daken in de uitwerking van de Oostflank veel nauwkeuriger in beeld te brengen met als doel andere functies als volkstuinen te behouden;
- hierover te rapporteren aan de raad voordat onomkeerbare stappen in het opheffen van volkstuinen ten behoeve van sportterreinen zijn gemaakt;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren en I. Elfilali

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan geef ik het woord aan de heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Voorzitter, dank. Afgelopen week was ik op bezoek in de commissie BWB, ter voorbereiding van het dekkingsvoorstel voor de Rotterdamse bijdrage van de oeververbinding, maar ten opzichte van 20 oktober 2022 was er op dat moment nog geen nieuwe informatie. Maar dat veranderde afgelopen vrijdag, want toen kregen wij bericht van de commissie van de milieueffectrapportage, want die had geconstateerd dat de keuze voor de oeververbinding onvoldoende onderbouwd was. En daarmee bevestigden ze eigenlijk als het ware waar GroenLinks en vele andere partijen hier in deze raad afgelopen jaar in het debat op bleven hameren. Want hoe kunnen we een besluit nemen als we niet weten wat de maatschappelijke effecten zijn van het bestuurlijk voorkeursalternatief? Om een goede afweging te maken is het essentieel dat we over nieuwe of over de juiste informatie beschikken en daarom dien ik de volgende motie in, 'I love nieuwe informatie'.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een interruptie van mevrouw Rehim Zadeh.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Ja, dank u wel voorzitter. Voorzitter, ik hoor de heer Biljoen zeggen dat de MER-rapportage inzicht geeft over de maatschappelijke effecten. Voor zover ik weet, kijkt de MER simpelweg naar de milieueffecten. Ik ben het wel met u eens dat we als raad moeten kijken naar breder, de maatschappelijke partners zoals het rijk, die bijvoorbeeld heeft gezegd dat zo'n stadsbrug wel nodig is met een auto er bovenop, dus ik zit even te zoeken op welke nieuwe informatie u zich baseert.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Voorzitter, misschien heb ik te snel gepraat. De MER geeft ons advies. Hoe kunnen wij een besluit nemen als wij niet weten wat de maatschappelijke effecten zijn van een bestuurlijk voorkeursalternatief? Dat is wat ik heb gezegd. En dan voorzitter, ik heb heel kort de tijd dus ik ga hem heel snel doen. Ik heb nog één motie en dat is 'Aanwijzen oeververbinding als risicovol project'. Overwegende dat het project Oeververbinding een hoge mate van bestuurlijke complexiteit kent met belangrijke gevolgen voor de samenleving en de gemeentelijke bedrijfsvoering, willen wij graag dit project aanwijzen als risicovol project in het kader van de regeling Risicovolle projecten.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Biljoen heeft de volgende moties ingediend.

Motie 9. I Love nieuwe informatie

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van agendapunt 7.5 Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- de commissie voor de milieueffectrapportage in haar advies van 21 september 2023 heeft aangegeven dat er belangrijke informatie ontbreekt en deze van essentieel belang is om het belang van de leefomgeving volwaardig mee te nemen bij het besluit over de herziening van de omgevingsvisie;

overwegende dat:

- het wenselijk is dat de gevolgen van het vervallen van het nieuwe stadion verwerkt worden in de verkenning van mogelijke alternatieven, inclusief de maatregelen die daarbij noodzakelijk zijn vanwege scheepvaartveiligheid, waterhuishouding en inpassing op de oevers van de Maas;
- het wenselijk is dat het nautische onderzoek geactualiseerd wordt op basis van het vervallen van een nieuw stadion en mogelijke aanpassingen in de mogelijke alternatieven worden verwerkt;
- een aangepaste effectbeoordeling en geactualiseerde kosten- en batenanalyse daarmee nieuw perspectief kan bieden voor andere alternatieven dan het bestuurlijke voorkeursalternatief;

verzoekt het college:

- een nadere onderbouwing te geven van de uitvoerbaarheid van de alternatieven en de randvoorwaarden die daaraan verbonden zijn de nadere onderbouwing op korte termijn met de raad te delen zodat deze betrokken kan worden bij het besluit over de herziening van de omgevingsvisie;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.H. Biljoen

Motie 10. Aanwijzen Oeververbinding als Risicovol Project

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van agendapunt 7.5 Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- een nieuwe oeververbinding die Zuidplein met Kralingse Zoom verbindt noodzakelijk is voor de realisatie van de integrale opgave van mobiliteit en verstedelijking in de oostflank van de stad;

overwegende dat:

- het project Oeververbinding een hoge mate van (bestuurlijke) complexiteit kent met belangrijke gevolgen voor de samenleving of gemeentelijke bedrijfsvoering het wenselijk is dat de raad in staat wordt gesteld om haar controlerende taak uit te oefenen waar het gaat om sturing en beheersing vooraf en tijdens het project, op de aspecten tijd, geld, kwaliteit en resultaat;

verzoekt het college:

- om het project Oeververbinding aan te wijzen als risicovol project in het kader van de regeling Risicovolle projecten;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.H. Biljoen

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan geef ik het woord aan de heer Coşkun, maar die zie ik niet in de zaal. O, hij staat er al. Neem me niet kwalijk. Gaat uw gang.

De heer **COŞKUN** (sp). Hij is er wel. Ook al zie je hem niet, dan is hij er nog wel. Nee voorzitter, het was niet voor niks dat ik vanochtend zei: we moeten dat niet behandelen, want dit is niet rijp voor raadsbehandeling. Er ligt ook geen raadsbesluit aan ten grondslag. Dit is allemaal voorbereidend werk waar commissies voor zijn, waar technische sessies voor zijn, waarover we iedereen moeten raadplegen. En dan moeten we misschien ooit daarover beslissen, maar nu is er helemaal niets rijp. De wethouder zei: ik heb moties nodig, maar je kan in commissieverband gewoon je mening geven, je kan

in de krant al voordat er commissiebehandeling is je mening geven, zeg ik dan tegen de heer Van Dommelen. Dat kan allemaal en dat wegen we allemaal mee, tot het moment dat we echt moeten besluiten. Er is geen reden voor een besluit nu, dus moeten we dat ook niet doen. Het is te vroeg, want we worden op deze manier in een fuik gezwommen, we gaan het allemaal hebben over volkstuinen terwijl er nog geen volkstuinvisie is, terwijl het vroeger wel grond voor grond was. Dat stond niet in de omgevingsvisie, zei ik al tegen mijnheer De Haan. Maar die is ineens heilig of zo. We hebben de verkiezingen gehad. In de verkiezingen heeft iedereen gezegd: we krijgen een tunnel. Dat stond ook niet, snap je, dus we zwemmen in een fuik wat we niet zouden moeten willen op dit moment. Er is geen enkele reden voor. Voorzitter, ik word geïnterrupteerd.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een interruptie van de heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ik begrijp de heer Coşkun niet helemaal. We hebben het hele proces uitgebreid besproken. Het is toegelicht door de wethouder. De wethouder heeft een heel zorgvuldig proces geschetst waarbij we de gelegenheid hebben om op die omgevingsvisie onze mening mee te geven. Dat wordt allemaal verwerkt in de omgevingsvisie waar we straks over gaan stemmen. Hoe zorgvuldig wil je zijn als college in zo'n proces, en dan is het toch niet voldoende. En dan begint u weer over de tunnel, maar volgens mij is daar al uitgebreid over gedebatteerd in dit huis. Dus ik begrijp helemaal niet wat u daarin meeneemt. Het laatste punt, als u zegt: ik vind het niet belangrijk om over te debatteren dan vraag ik me af waarom u dan achter die kathedraal staat.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, ik word gedwongen om erover te debatteren en overigens bedankt voor die dertig seconden. Maar er is voortdurend nieuwe informatie. De heer Biljoen gaf het net al aan, I love nieuwe informatie. Er is een MER-rapport gekomen. Er is allerlei informatie dat een tramtunnel net zo duur is als die brug. Er zijn allerlei redenen, er zijn allerlei zienswijzen van heel veel organisaties gekomen, die geen wettelijke status hebben omdat er nog geen echte juridische basis voor is. Maar dat moet u allemaal meewegen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een interruptie van de heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u voorzitter. Ik had het idee dat de voorzitter het niet zag, daarom zei ik voorzitter. Maar uiteraard heb ik alle vertrouwen hoe de voorzitter deze vergadering leidt. U zegt dat er allemaal nieuwe informatie is, maar over welke nieuwe informatie hebt u het dan? Want u hebt het over de tramtunnel, dat die net zo duur is als brug. Maar dat was toch bekend, dat stond toch allemaal in het MIRT-rapport, pagina 43. Of hebt u dat niet gelezen, of hebt u toen zitten tukken of is het echt nieuw voor u, wat is het?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Gaat uw gang mijnheer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Voorzitter, ik ben geen bankslaper, waar we het daarstraks over hadden. Nee voorzitter, dat was toen allemaal nog helemaal niet bekend. Er is nu pas een MER-rapport gekomen. Er is nu voortdurend allerlei nieuwe informatie die we moeten wegen voordat we een besluit gaan nemen. En het enige wat ik zeg is dat we ons niet nu in een fuik moeten laten zwemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter en dank u wel voor de herhaling van uw inleiding mijnheer Coşkun. Ik vroeg u of pagina 43 van het eindrapport MIRT heeft gelezen, want daar stond het allemaal keurig in. Is dit een toneelstukje of zijn we hier serieus aan het debatteren?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mijnheer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Nou voorzitter, kijk, ik heb ook aan het begin van de vergadering gezegd dat we het nu niet moeten behandelen omdat de woonvisie er nog niet is, de volkstuinvisie er nog niet is, en we gaan het nu al wel toepassen op een visie Oostflank, waarvan de enige reden is omdat u per se die brug wilt doorzetten terwijl net in de zaal hierachter een voormalig wethouder van de VVD, mevrouw

Laan, stond te beweren, die is absoluut tegen die brug van u, en voor die tunnel. Er zijn ontzettend veel mensen in deze stad die verafschuwen een nieuwe autoweg dwars door de stad. Dat moet je niet doen in een moderne stad.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een interruptie van mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter, u negeert een soort politieke werkelijkheid, en dat is namelijk dat we die brug of tunnel helemaal niet zelf hadden kunnen betalen. We hebben daar een rijksbijdrage bij nodig en daarvoor moesten er ook een aantal auto's eroverheen. En dat weet u best en u moet nu niet in één keer doen alsof u die informatie niet heeft, want die informatie is heel relevant voor het besluit dat je dan neemt. En bovendien, daarnaast, het is niet alleen om een brug te krijgen, het is ook gewoon ontzettend belangrijk dat we veel meer huizen krijgen. We hebben hier een heel groot debat gehad over dakloosheid. En dan aan de ene kant zeggen: we moeten meer ruimte hebben voor die daklozen en aan de andere kant plannen tegengaan die daadwerkelijk voor meer huizen zorgen. Ik vind het nogal hypocriet.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Nu moeten we twee dingen uit elkaar houden. Dat tunnel-brug-verhaal heeft niets met huizen te maken. En bovendien is ondertussen ook het kabinet gevallen, mijnheer Harbers is vertrokken. Wie weet komt er straks een GroenLinks-PvdA-minister van Waterstaat, die wel voor een tunnel is. Dus de wereld verandert mevrouw Van Wifferen, en we moeten besluiten op het goede moment nemen. Als je een tramlijn aanlegt met een tramtunnel, dan heb je veel meer ruimte over om huizen te bouwen dan met uw autosnelweg door de stad heen met alle op- en afritten. Een tramlijn is veel makkelijker stedenbouwkundig in te passen. Elke stedenbouwkundige kan u dat vertellen, dan houdt je veel meer ruimte over voor huizen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een interruptie van de heer Van Drunen en van de heer Van Dommelen. De heer Van Drunen, gaat uw gang.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ja, dank u voorzitter. Ik denk dat ik ook al weet waar de heer Van Dommelen voor staat, dus ik zal hem denk ik wat woorden uit de mond nemen. Want hij begon namelijk met een heel terechte vraag te stellen aan de heer Coşkun, waar de heer Coşkun met zijn jarenlange ervaring zeer vakkundig al vier keer omheen gedraaid heeft en dat is namelijk de heel simpele vraag: welke nieuwe informatie is er nu?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Ik wil ook de vraag van de heer Van Dommelen direct meenemen. Nee? U heeft geen vraag? Dan aan u het woord mijnheer Coşkun, om de vragen te beantwoorden.

De heer **COŞKUN** (sp). Er liggen tientallen zienswijzen van allerlei soorten betrokkenen. Van bewoners, van organisaties, van de scheepvaart, er ligt een MER-rapport, er ligt van alles en nog wat. De kranten staan er vol van. Mijn advies is: laten we dat op een fatsoenlijke manier wegen. Laten we ook bijvoorbeeld met de MER-commissie gaan praten. Laten we dat soort dingen gaan doen. We hoeven vandaag geen besluit te nemen. U gaat vandaag ook helemaal niet besluiten daarover, want dat doen we nog helemaal niet. Dat doen we pas in december. Mijn voorstel is: laten we dat debat met de stad en met de omgeving en misschien met een nieuwe regering als die er komt op een fatsoenlijke manier voeren, voordat we ons in die fuik laten zwemmen waar u nu met zijn allen vandaag mee bezig bent.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ja, dank u voorzitter. En zonder dat de heer Coşkun zich er waarschijnlijk van bewust is, geeft hij exact het antwoord op de vraag. Dat namelijk de kranten er bol van staan. Ja, dat klopt, er is veel over geschreven. Maar als u gewoon de stukken gelezen had die voor uzelf bestemd zijn dan had u kunnen zien dat dat helemaal geen nieuwe informatie is. Dat er een interview in de krant staat met iemand die een mening heeft, dat kan. Maar er zijn echt geen nieuwe feiten die er nu zijn ten opzichte van bijna een jaar geleden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Nog even in aanvulling, want ik hoor de heer Coşkun voortdurend hetzelfde verhaal vertellen en iedere keer roept hij: er ligt een MER-rapport met nieuwe informatie. En als wij dan vragen welke nieuwe informatie, dan kijkt hij een beetje appelig, maar dat is er niet. Wat is dan die nieuwe informatie, want er is geen nieuwe informatie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Rehim Zadeh.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Ja voorzitter, in het verlengde van de heer Van Dommelen over de nieuwe informatie die u heeft. U heeft het over de tegenstanders van de stadsbrug. Maar er zijn ook echt enorm veel mensen die die stadsbrug wel willen, met een auto eroverheen. Ik weet dat uw voorkeur daar niet per se ligt. Maar waarom zouden we een unieke kans, ik heb mij door mijn voorganger laten vertellen dat we in 2001 hier in deze gemeenteraad al gesprekken hadden over de stadsbrug. Het is 2024. Stel, we gaan er nu eindelijk voor, want we hebben nu eindelijk het rijk aan onze kant. Die gaat ervoor betalen deels. We gaan nu wachten en uitstellen terwijl we nu die unieke kans hebben om Zuid te verrijken met een nieuwe stadsbrug. Om al die nieuwe woningen, al die werkgelegenheid en dergelijke, het is gewoon iets ongelooflijks bijzonders voor onze stad. En ik zie niet per se waarom we hier op de rem moeten drukken en we blijven het maar doen en we blijven het maar doen. Ik begrijp het gewoon niet.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter, ik loop een beetje vooruit op onze bijdrage, maar ik wil wel gezegd hebben dat het voor D66 wel heel belangrijk is dat er, oké, we weten dat er auto's op komen, maar dat moet wel echt de minderheid zijn. Twee derde van het vervoer wat ons betreft moet echt gewoon bestaan uit OV, fietsers en wandelaars. En daar gaan we ook flink op drukken. Dus dat hele frame dat het een autosnelweg de stad in wordt, daar moeten we ook maar eens van af.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mijnheer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, een paar dingen. Ten eerste aan de heer Van Dommelen, een SP'er kijkt nooit appelig maar hooguit tomatenig, maar dat terzijde. Vervolgens mevrouw Rehim Zadeh. In deze raad wordt tientallen jaren over dezelfde onderwerpen gesproken, bijvoorbeeld ook over een ringleiding van Zuidplein naar Schiedam en wat er allemaal nodig is voor deze stad. Voortdurend zijn we bezig om deze stad mooier en beter te maken. En daar past zeker een OV-verbinding van Zuid naar Oost heel goed in. Die moet er ook komen. En wat ons betreft wordt dat een tramverbinding, want auto's kunnen al lang van Zuid naar Noord, via de Brienoordbrug, die een paar honderd meter van die andere brug ligt, via de Willemsbrug, via de Erasmusbrug, via de Maastunnel, en zo zijn er nog wat mogelijkheden voor autovervoer. Maar niet voor fietsers, voetgangers en openbaar vervoer. Die verbinding is hartstikke nodig. In een moderne stad waar ook ter wereld worden geen autowegen meer in de stad gelegd. Er is één mijnheer die dat vindt en dat is mijnheer Harbers, demissionair minister van Verkeer en Waterstaat. Nou, die is zo meteen vertrokken. We kunnen zaken gaan doen met een nieuwe minister om te zorgen dat die OV-verbinding er komt midden in deze stad. En dan zegt u: wij doen het voor het geld want wij hebben zelf niet genoeg geld. Nou, we hebben een reserve van bijna € 3 miljard, waarvan deze wethouders niet weten hoe ze dat op een creatieve manier kunnen besteden in onze stad. Nou, een van die dingen is die tramtunnel die net zoveel kost als uw autotunnel die we niet moeten willen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mijnheer Coşkun, ik wil u erop wijzen dat u bijna door uw tijd heen bent.

De heer **COŞKUN** (sp). Ik heb heel vaak dertig seconden gekregen voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Ik ga nu het woord geven aan de heer Van Dommelen en daarna aan mevrouw Rehim Zadeh.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ja, u heeft heel vaak dertig seconden gekregen en ik hoop dat u ons daar dankbaar voor bent. In al die keren dertig seconden heeft u iedere keer uzelf

herhaald en niets nieuws verteld. Het maakt u allemaal niet uit hè, hoeveel het kost. Ik kan u een kleine berekening meegeven. De tramtunnel zal de gemeente Rotterdam € 1,4 miljard kosten. De brug kost de gemeente Rotterdam € 420 miljoen. Daar zit een miljard tussen. Dat vindt u allemaal geen geld? Dan komt er nog eens bij het hele idee dat er geen auto's over de brug zouden moeten. Het autoverkeer in Nederland neemt toe. Dan kunnen we met zijn allen wel zeggen dat dat niet zo is, maar het neemt gewoon toe. Het blijkt elke dag als je op de snelweg rijdt. De files nemen toe en wij zitten hier te beweren dat het allemaal zonder auto's moet, en dat het alleen maar met een tram moet. We willen er fietsers overheen, we willen er voetgangers overheen. Die gaan niet door die tunnel. Die gaan wel over de brug. Het is een illusie, het is wensdenken en het leidt nergens toe. En u hebt nog een keer dertig seconden volgens mij.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, al tachtig jaar gaan mensen door de Maastunnel, per fiets en te voet, dus waar heeft de heer Van Dommelen het over? Ik weet niet of hij onder een steen heeft geleefd maar dan waarschijnlijk niet in Charlois. Dus dat kan. En in Antwerpen ligt een fantastische fiets- en voetgangerstunnel dwars door de stad. Dus er zijn tientallen voorbeelden waar dat kan. U hoopt op meer auto's, want u bent nog steeds de vroegervroempartij in tegenstelling tot wat uw wethouder beweert. Maar dat willen wij niet. In moderne steden ga je niet in de binnenstad nieuwe autowegen aanleggen. Dat trekt meer auto's aan. Dat moet je niet doen. En voorzitter, ja, ik ga wel afronden. We gaan het er nog een keer over hebben in december, het hele debat gaan we nog een keer overdoen, en ook nog in de commissie. Bouwen op groen moet je niet doen. Volkstuinen moet je behouden. Dat ben ik helemaal met de heer Van Schaik eens. En niet alleen de Venhoeve, maar ook Kweeklust. Een beetje creatieve bouwer bouwt eromheen

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Ik wil u vragen om af te ronden.

De heer **COŞKUN** (sp). En maakt er een park van. Dus dat is voorzitter, u gunt me niet meer tijd, maar ja. De Esch afbreken moet je bijvoorbeeld niet doen. Bouwen op groen, niet doen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Rehim Zadeh, gaat uw gang.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Ja voorzitter, ik kan de heer Coşkun geruststellen, we krijgen een prachtige HOV-buslijn van Kralingse Zoom naar Zuidplein. Dat is het OV waar u om vraagt. Daarnaast hebben we ruimte voor de voetganger, ruimte voor de fietser en ruimte voor de auto. Iedereen wordt hier bediend.

De heer **COŞKUN** (sp). Die ruimte voor de auto kun je beter gebruiken om er huizen op te bouwen of groen van te maken. Maar niet De Esch met een kwart af te breken. Dat is een natuurgebied, 5 hectare haal je weg van de 20 hectare die er ligt. Dat moet je niet doen. Dat is heel dom.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Ja, ik had toch nog even een nabrandertje. Want groen behouden hè, maar als u dus uw groen behoudt en u loopt over vijftien jaar daar met uw kleinkind, die naarstig op zoek is naar een huis, moet u gaan uitleggen dat u het was die vond dat het volkstuincomplex daar moest blijven. Hoe gaat u dat dan uitleggen?

De heer **COŞKUN** (sp). Maak van dat volkstuincomplex in samenwerking met de volkstuinders, als er een volkstuinvisie is, een wijkpark. Dat kan heel goed, dat kan op heel veel plekken. De volkstuinders willen daar ook aan meewerken. Natuurlijk, maar je moet niet alleen huizen bouwen, kippenhokken net als in Hong Kong, maar je moet ook groen hebben. Dat vindt iedereen. Je kan ook huizen bouwen op waar nu de luchthaven zit, maar ja, de heer Van Dommelen wil het nooit meer over de luchthaven hebben. Daar kun je een prachtige volkswijk neerzetten met een mooi park erbij. Zo zijn er plekken zat. Je kan ook in Kralingen, daar is de dichtheid van woningen heel erg laag. Je hebt heel grote tuinen. Je kan daar ook per villa nog twee villa's naast zetten en dan heb je ook huizen. Daar kun je ook je kleinkindjes neerzetten.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mijnheer Coşkun, ik ga u vragen om af te ronden.

De heer **COŞKUN** (sp). Dus er zijn mogelijkheden genoeg om huizen te bouwen in deze stad zonder op de volkstuinen te bouwen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer Engberts. Die staat op mijn lijstje.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja voorzitter, ik sta hier met een beetje chagrijn in mijn lijf en daar baal ik eigenlijk wel van, want ik zou trots willen zijn dat we 30.000 woningen toevoegen, dat we investeren in bereikbaarheid en buitenruimte, werkgelegenheid. Dit is gewoon een heel grote kans voor de goede groei van onze stad. Maar er zitten keuzes in waar wij anders over denken, waar we andere keuzes willen maken. En ik voel in de voorbereiding naar dit debat zo weinig wil en te weinig ruimte om daar nog eens naar te kijken. 450 tuinders op Kweeklust en Ommoord moeten ophoepelen, en de golfers, die exact hetzelfde aantal hectare innemen, daar blijven we van af. Om allemaal redenen die ik ook voor de volkstuinders kan aanvoeren. Een golfterrein wordt door wethouder gezien als een sportterrein, dus compensatie en een nieuwe plek. Nou, er wordt al jaren gesproken over een nieuw golfterrein. Ik zou zeggen, één en één is twee, en bij dezen een motie om op deze manier ruimte te scheppen in het plangebied om de volkstuinders te behouden. Het zou kunnen uit de reacties die ik had in de commissie van DENK en Leefbaar Rotterdam dat de motie het niet gaat halen, en daarom nog een motie, om Kweeklust om Ommoord niet verloren te laten gaan. Andere oplossingen voor Leonidas en de schaatsbaan zijn volgens ons mogelijk. En daar moeten we in ieder geval nog een keer met alle partijen naar kijken. Maar ik begrijp dat de wethouder dat niet wil. De raad moet tot op de vierkante meter beschrijven hoe en wat, anders wil het college er niets mee. En net zoals bij Ommoord. De volkstuinders willen substantieel hectare inleveren. Dat is een nieuw gegeven, daar kunnen we toch met elkaar op puzzelen? Daarom toch maar deze motie. En ik steek mijn teleurstelling niet onder stoelen of banken. Ik had ook wel wat meer verwacht vanuit de coalitie op dit punt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een interruptie van de heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Ja, u geeft aan teleurgesteld te zijn. Ik kijk dan hoe u achter de kathedraal staat en hoe net de heer Van Schaik achter de kathedraal staat. U hebt beiden problemen met de puzzel die is neergelegd door de wethouder. En de heer Van Schaik komt met een heel concreet voorstel. Die heeft nagedacht hoe hij kan schuiven en komt met een concreet voorstel. En het enige wat u zegt is: kan dat niet weg, kan dat niet weg? Weet u hoe groot Leonidas is, hoe groot dat terrein is? Waar wilt u dat neerleggen? Als u allemaal dit soort balletjes opgooit, kunt u dan ook met concrete voorstellen komen? Dan kunnen we er misschien over nadenken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Engberts, u heeft inderdaad niet veel tijd, maar wel dertig seconden. Gaat uw gang.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Nou, ik baal er gewoon van dat we tot op de vierkante meter zouden moeten uittekenen hoe dat zit. Ik vind dat ook helemaal niet de kwaliteit en capaciteit die wij in huis hebben en de ondersteuning. Ik vind dat we daar met elkaar naar moeten kunnen kijken. En meteen wordt de deur dichtgegooid, dat gaan we lekker niet doen want u moet met een concreet voorstel komen dat op de vierkante meter klaar is. Fantastisch dat dat Leefbaar Rotterdam wel is gelukt. Wij zijn daar niet toe in staat, inderdaad. Maar ik wil wel dat gesprek kunnen voeren en dat wordt gewoon tegengehouden en daar heb ik ontzettend de pest over in. En waar ik ook de pest over in heb, is dat daarmee alle aandacht naar de Noordoever gaat, en dat we vergeten dat er op de Zuidoever nog zoveel te doen is. En daar zou ik graag wel wat over willen zeggen, maar ik zie dat de heer Van Dommelen een interruptie heeft.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, in dat laatste ben ik het volledig met u eens. We hebben hier een fantastisch verhaal liggen en we hebben het over allerlei zaken behalve het feit dat dit een gigantische kans is voor Rotterdam-Zuid, dus wat dat betreft heeft u mij volledig aan uw zijde. Wat ik wel jammer vind is dat u het college en de wethouder volledig onderschat. Denkt u dat zij niet heeft gekeken naar alle mogelijkheden die er zijn? En als we dan zeggen: ja, u heeft hier een plan neergelegd, maar laten we nog eens een keer kijken welke mogelijkheden er zijn, dan doet u volledig tekort aan het college. Dan bent u eigenlijk het werk van het college aan het overdoen, alsof het niets gedaan heeft.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Engberts, u wilt hierop reageren? Ja, gaat uw gang.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Maar sindsdien is er nieuwe informatie, namelijk dat Ommoord heeft gezegd: wij zouden met veel minder hectare toe kunnen. Dat was toen nog niet bekend. En inderdaad, natuurlijk is alles bekeken, maar er zijn keuzes gemaakt en wij zouden graag andere keuzes maken. En daar wil ik graag in kunnen praten over wat er wel en wat er niet mogelijk is. Want u maakt mij niet wijs dat er maar één optie is en dat het iets is: je gooit iets in de computer en er komt maar één mogelijkheid uit. Natuurlijk zijn er afwegingen gemaakt en ik zou graag het daar nog eens een keertje over willen hebben en ik heb het gevoel dat dat gewoon niet kan. En daar heb ik gewoon de pest over in. Maar goed, ik ga naar Zuid, want op Zuid is er ontzettend veel te doen. De problemen zijn er groot, extra studentenwoningen moeten er komen. Bloemhof en Hillesluis hebben grote problemen. Het Zuiderpark valt buiten het plangebied, maar tegelijkertijd staat in de voorstellen dat er een grote druk op het park zal komen als gevolg van deze plannen. En wij willen niet dat we door het knippen van plangebied dit over het hoofd zien. Wij zouden daarom heel graag willen dat we meer doen voor het Zuiderpark. Ik heb daar een motie voor, die dien ik zo in. Maar ik wil het ook nog even hebben over de werkgelegenheidseffecten. Die zijn op de Noordoever drie keer zo groot als op de Zuidoever ten gevolge van dit plan. Waar we juist op de Zuidoever zoveel werkgelegenheid nodig hebben voor de zuiderlingen. En daarom hebben wij ook een motie om daar meer werk van te maken. En tot slot de brug. Er ligt een MER-advies waar inderdaad opnieuw uit blijkt dat een tunnel niet duurder hoeft te zijn. Waarom blijven we dan in dit plan alleen maar uitgaan van een brug, dat zo'n grote aanslag op het groen heeft? We zien in het MER-advies aanleiding om nog een keer te praten over de opties en die moeten dan ook opengelaten worden in deze herziening. En daarom tot slot daarover een motie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Engberts heeft de volgende moties ingediend.

Motie 11. Golfterrein maakt plaats

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van het Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- het golfterrein evenveel ha beslaat als de huidige volkstuinen van Ommoord en Kweeklust opgeteld;
- het golfterrein nu niet in de schuift-operatie is betrokken;
- het golfterrein wordt beschouwd als sportterrein;

overwegende dat:

- dit terrein ook ingezet kan worden voor andere functies die wij graag in het plangebied behouden;
- wij andere sportverenigingen en volkstuinders voorrang willen geven ten opzichte van golfers, gezien het extensieve gebruik van het golfterrein;
- golf ook op een andere plek in Rotterdam kan neerstrijken;
- concreet al decennia gesproken wordt over een golfterrein op Bedrijventerrein Noord-West;

verzoekt het college:

- in de partiële herziening omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank op te nemen dat het golfterrein verplaatst wordt naar een andere plek in Rotterdam en daar in het bijzonder te kijken naar de optie in Noord-West;
- het vrijkomende deel in het plangebied te gebruiken voor andere sportvoorzieningen en/of vormen van volkstuinen, met als doel het huidige aantal volkstuinders in het plangebied te behouden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts, R.T.J. van der Velden en A. Kockelkoren

Motie 12. Volkstuinders blijven volkstuinders

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van het Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- Kweeklust verdwijnt omdat sportverenigingen vanuit De Esch niet naar een andere stadswijk willen en op termijn de Schaatsbaan in dit gebied terug wil keren;
- Ommoord heeft aangegeven met een veel kleiner aantal ha (4 i.p.v. 10) toe te kunnen;

overwegende dat:

- sport en bewegen in de buurt ook in de openbare ruimte een plek kan krijgen voor directe bewoners in De Esch;
- er voor Kweeklust nu geen alternatief geboden wordt;
- de Schaatsbaan de komende jaren naar een andere locatie verhuist;
- er eerder plannen waren om het sportterrein van Leonidas boven op de parkeerplaatsen te ontwikkelen;
- de plek waar Ommoord nu zit niet geheel gebruikt zal worden door sportverenigingen uit het plangebied, maar ook voor bedrijfsterrein;
- er meer mogelijkheden voor sportverenigingen zijn (gebruik daken, gezamenlijk gebruik accommodaties);

verzoekt het college:

- een andere oplossing voor Leonidas e.a. te vinden, zodat Kweeklust kan blijven;
- Ommoord met minder ha in te passen in het bestaande gebied;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts en A. Kockelkoren

Motie 13. Laat het Zuiderpark heel!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van het Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- door verdichting de druk op bestaande parkgebieden, zoals het Kralingse Bos, de Rotte en het Zuiderpark, zal toenemen;¹
- het Zuiderpark weliswaar buiten plangebied valt, maar de verbindingen en ontsluiting, alsook de verbindingsopgave tussen verschillende plots aan groen wel binnen het plangebied vallen;

overwegende dat:

- het niet alleen van belang is dat je in het park kan komen, maar ook dat er een kwalitatief hoogwaardig park is dat in de toegenomen en toenemende vraag vanuit het plangebied kan voorzien;
- mensen in het gebied ervaren dat er de afgelopen jaren van de randen van het park afgesnoept wordt voor woningbouw;

verzoekt het college:

- aanvullend op de partiële herziening met een voorstel te komen voor een opwaardering van het Zuiderpark en het vastleggen van de park-begrenzing;
- dit bij voorjaarsnota aan de raad voor te leggen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts, A. Kockelkoren

<https://gemeenteraad.rotterdam.nl/Reports/Document/c8539df5-f303-446f-9962-9bd9cf5a3519?documentId=a1f09f78-4a2e-4bab-ab75-38e48ca7abb4>

Motie 14. Maak werk van werk, ook op Zuid!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van het Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- de werkgelegenheidseffecten van de partiële herziening omgevingsvisie op de noordoever drie keer zo groot zijn als op de zuidoever;

overwegende dat:

- de noodzaak van en behoefte aan economische ontwikkeling en nieuwe werkgelegenheid op Zuid groot is;
- dit door de verdichting in het plangebied nog extra zal toenemen;

verzoekt het college:

- tijdens de voorbereidings- en uitvoeringsfase van de plannen voor de Oostflank zich maximaal in te spannen om zoveel mogelijk arbeidsplaatsen voor Zuiderlingen te realiseren;
- hierover terug te koppelen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts, A. Kockelkoren en D.J. van Dommelen

Motie 15. Sluit een tunnel nu niet uit

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van het Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- in het huidige concept plan rekening wordt gehouden met de aanleg van een brug als derde oeververbinding;

overwegende dat:

- de aanleg van een brug een grote aantasting is voor het natuurgebied 'polder De Esch';
- uit recent verschenen MER-advies blijkt dat een tunnel voor voetgangers, fietsers en een sneltram niet meer kost dan een brug;
- een tunnel met sneltram in de toekomst met slechts kleine aanpassingen ook geschikt gemaakt kan worden voor een metroverbinding;
- een tunnel veel beter inpasbaar is in gebied en het natuurgebied 'polder De Esch' dan niet hoeft aangetast te worden;

verzoekt het college:

- in de partiële herziening omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank ruimtelijk rekening te houden met de mogelijkheid voor een tunnel voor voetgangers, fietsers en sneltram in plaats van een brug;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts, T.S.J. Coşkun en P.J.H.D. Verkoelen

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan gaan we naar de volgende inbreng van mevrouw Verkoelen. De heer Segers, een punt van orde?

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, even van de orde, excuus. Er is hier volgens mij weer automatisch een airco aangegaan, zo hard dat ik bijna behoefte krijg aan winteropvang. Maar dat is veel te duur. Dus ik zou eigenlijk willen verzoeken om die airco uit te zetten.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Gehoord. Ik zie al beweging om in ieder geval de airco uit te zetten. Goed, mevrouw Verkoelen, mag ik u uitnodigen voor uw inbreng? Gaat uw gang.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Voorzitter, het is zoals vanouds weer achterkamertjeswerk. Het begrip participatie en burgerbetrokkenheid wordt zonder blikken of blozen door deze coalitie voor de zoveelste keer gewoon om zeep geholpen. In plaats van ons als raad voor te bereiden op de

hoorzittingen en de 309 ingebrachte zienswijzen op echte waarde te gaan beoordelen en daarmee recht te doen aan de Rotterdammer, wordt de inbreng van de kiezer weer bij het grofvuil gezet. Want voorzitter, en daar komt hij, vandaag wordt er alvast een partijtje koehandel bedreven door de coalitie. Vandaag gaat het wensenlijstje van de coalitie in vervulling. En naar de samenleving, de Rotterdammer, wordt verder niet meer geluisterd. Voorzitter, de VVD is hardvochtig wakker geschud door haar achterban en heeft de opdracht om zo snel mogelijk de golfbaan in het gebied te behouden. En Leefbaar Rotterdam moet een hele hoop boze kiezers te vriend houden en moet op zijn minst een van de drie volkstuinencomplexen redden. D66 laat zoals wel vaker gebeurt, de kaas, of is het het groen, van het brood eten en doet als klimaatpartij weinig of niets om het groengebied De Esch te behouden. En DENK voorzitter, weet waarschijnlijk amper waar de Oostflank ligt. Die partij wordt pas weer wakker als straks iedereen over wil steken

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een interruptie van de heer De Haan.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ik maak mijn zin even af. Over wil steken over die discutabele brug van wethouder Karremans en uitkomt in hun zo geliefde Rotterdam-Zuid.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Ja, ik vraag me af aan mevrouw Verkoelen, heeft u de ROER gelezen?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Verkoelen.

De heer **DE HAAN** (gl). Nou dan is de vraag of u daar ook gelezen heeft, u zegt dat het allemaal beroerd en slecht is, dat ondanks de situatie die er nu is, dat de situatie waar nu voor gekozen is, op al die vlakken in principe gewoon het daar op de Oostflank verbetert. Dus hoe komt u er bij dat het allemaal slecht wordt op deze vlakken?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ik heb het goed gelezen en de MER is overduidelijk. Ik ga het ook zo dadelijk zeggen richting de wethouder. Ook het ROER, het is overduidelijk. U bent hier koehandel aan het plegen en de wethouder wil alvast weten wat ze van de coalitie in haar definitieve plan moet zetten. Daar gaat het vandaag om. Het gaat over wat goed en slecht is mijnheer. Helemaal niet. Dat interesseert haar helemaal niks. Jullie willen wat binnenhalen en dat moet vandaag gebeuren, want anders gaat het plan niet lukken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer De Haan.

De heer **DE HAAN** (gl). Mevrouw Verkoelen, volgens mij luistert u niet naar mij. Het ROER, daar heb ik het over. Niet over de MER.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ik ga verder voorzitter, want we blijven over hetzelfde hangen. Het is overduidelijk, ik heb mijn stukken gelezen. We zijn er duidelijk in en we weten wat we hier vandaag aan het doen zijn. Dus zoals gezegd, en het college met wethouder Zeegers als opperhoofd van dit project komt daar maar liever gelijk aan tegemoet. Want de afspraken met de projectontwikkelaars liggen al vast. En de bulldozers staan al klaar, dus het college kan geen kink in de kabel gebruiken. Dan maar een golfbaan en een volkstuincomplex inleveren nietwaar. En al die 309 zienswijzen hebben het nakijken. Want na vandaag is de pap gestort en zal de coalitie de geledingen sluiten en komt er een herziening met behoud van de golfbaan en behoud van een volkstuinencomplex. Nou voorzitter, en als we dan toch aan het dealen zijn

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een interruptie van de heer Van Dommelen. Gaat uw gang mijnheer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. Zo kennen we mevrouw Verkoelen weer en ik moet eerlijk toegeven dat als ze straks gekozen wordt in de Eerste Kamer dan gaan we haar wel

missen voor een stukje bombarie in de raad. Nee, niet in de Tweede want daar gaat u dan naar toe. Maar inhoudelijk heeft u nog eigenlijk helemaal niets gezegd. U heeft alleen maar geroepen dat er van alles mis is. U heeft geroepen dat de ontwikkelaars aan het roer zitten. Hoezo? We willen 30.000 huizen gaan bouwen, er is nog helemaal niets gezegd over de precieze invulling. En u roept meteen, u beschuldigt meteen de wethouder, u beschuldigt de wethouder dat zij aan het leibandje van de ontwikkelaars zit. Wat een onzin. U zegt dat de MER allerlei nieuwe informatie heeft gehad. We hebben het er net uitgebreid met de heer Coşkun over gehad. De MER geeft geen nieuwe informatie. U zwaait met uw documenten, u weet net zo goed als ik dat u ze niet gelezen heeft, dus doe dan niet net alsof u ze wel gelezen heeft.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Op bladzijde 9 en 10 staan de totale kosten

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Verkoelen, wilt u wachten totdat u het woord krijgt van de voorzitter? Ja? Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). De totale kosten van de tramtunnel zijn lager dan van een brug, bladzijde 9 en 10 van uw MER rond de oeververbinding mijnheer Van Dommelen. Zo zit de wereld in elkaar. Ik heb het wel degelijk gelezen. U bent aan het vertellen dat het over miljarden gaat. Allemaal flauwekul. U moet uw stukken lezen. U bent hier vandaag alleen maar aan het dealen om wat dingen binnen te halen omdat de wethouder een plan moet gaan maken voor het einde van het jaar en ze wil nu weten waar ze rekening mee moet houden met u. En daarom dient u vandaag de moties in en dan is het goed. Pap gestort.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel. Dan heb ik toch nog een vraag aan mevrouw Verkoelen. De bedoeling is dat de wethouder een bestuursovereenkomst gaat tekenen. Dat weet u. Bij het doortrekken van de Noord-Zuidlijn naar Amsterdam overigens is er al geld weggehaald hè, dat weet u misschien ook. Denkt u niet dat men in de rest van het land, of het nu Enschede is of Maastricht of weet ik waar, met veel belangstelling zit te kijken naar dit debat, hoe wij als Rotterdamse raad € 1 miljard rijksoverheidsgeld gewoon door de plee trekken? Is dat wat u graag wilt?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ik ben helemaal geen geld door de plee aan het trekken. U bent gewoon uw golfbaan aan het binnenhalen omdat uw kiezers dat van u willen. U bent de zaken hier aan het vernachteren, niet wij. Wacht gewoon tot december. Wethouder, ga uw gang. Dat was de deal. Nee, we moeten vandaag een complex eruit, een volkstuinencomplex en een golfbaan eruit, want dat is het idee van het hele verhaal en dan kan de wethouder verder. Want u gaat niet wachten tot december. Dat wenst u niet, dat durft u niet, want dat is een te groot risico. Stel toch dat hij er dadelijk uit is, die golfbaan van u. Wow, wow, wow.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Dommelen en dan het woord aan de heer Van Schaik.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Wat ik wel vervelend vind mevrouw Verkoelen is dat u begint over de tram, u begint over de kosten ervan, roept vervolgens tegen mij dat ik roep dat het allemaal miljarden kost. Dan geef ik u aan: u wilt € 1 miljard voor de oeververbinding gewoon weggooien en dan begint u over de golfbaan. Zullen we het gewoon even houden bij de oeververbinding?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Verkoelen, wilt u niet buiten de microfoon om praten? Dat werkt storend. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. De oeververbinding, een tramtunnel zou de gemeente Rotterdam € 1,4 miljard kosten. De brug kost de gemeente Rotterdam € 420 miljoen. Wat zegt u daar dan op?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mijnheer Van Schaik op hetzelfde punt? Een ander punt. U kunt uw antwoord geven.

Mevrouw **VERKOELN** (50+). Als de heer Van Dommelen even wacht, kom ik zo dadelijk op die tramtunnel terug.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan ga ik het woord geven aan de heer Van Schaik. Gaat uw gang.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Ja, ik hoor mevrouw Verkoelen zeggen dat wij tussen alle tuincomplexen weg willen hebben, maar luisteren is soms een groot goed bij mevrouw Verkoelen. En als mevrouw Verkoelen nu gewoon mijn moties leest, dan moet ze ze mee tekenen. Want wat staat er in mijn motie? Leefbaar Rotterdam wil één tuincomplex behouden, dat is de Venhoeve. En voor de rest van de twee andere complexen gaan we ons inzetten via moties om het voor elkaar te krijgen dat die mensen toch nog elders verder kunnen tuinieren met een schadeloosstelling. Dus wat loopt u nu te gillen als een gillende keukenmeid als zijnde dat wij die tuincomplexen willen opheffen? Dat willen wij helemaal niet. Maar wij willen wel 30.000 woningen bouwen. We willen wel een brugverbinding naar de overkant krijgen. We willen Zuid nog meer naar de stad trekken en andersom naar de stad trekken. En wat bent u aan het doen? U bent hier alleen maar een partij stampij aan het maken, waar u totaal allemaal op aannames afgaat.

Mevrouw **VERKOELN** (50+). Voorzitter, ik wil een punt van orde, ik ben 66 jaar.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Ik wil de raadsleden er wel op wijzen om hier wel op onze woorden te letten.

Mevrouw **VERKOELN** (50+). Ik ben geen gillende keukenmeid van 66 jaar.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Exact.

Mevrouw **VERKOELN** (50+). Zullen we alstublieft even normaal doen? En dan houd ik er ook niet van dat u gaat lachen. Dat is niet zo netjes en niet zo respectvol naar een vrouw van 66. Zullen we het even normaal doen?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Verkoelen, u kunt antwoord geven. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ik heb dat ook net aangegeven. Gaat uw gang.

Mevrouw **VERKOELN** (50+). Ik ga gewoon weer door. Want na vandaag is de pap gestort en zal de coalitie de geledingen sluiten. Er komt een herziening met behoud van de golfbaan en behoud van een volkstuincomplex. Nou voorzitter, als we dan toch aan het dealen zijn is 50PLUS er ook niet vies van om eraan mee te doen. Wat 50PLUS betreft gaan we niet één maar gaan we drie volkstuinencomplexen behouden, zeker omdat er nog geen visie op de volkstuinen naar de raad komt. Het lijkt wel armoedebeleid. En ten slotte voorzitter, los van deze hele poppenkast vandaag, en nu ga ik de heer Van Dommelen helpen, heeft 50PLUS toch één serieus bezwaarpunt. Deze hele gebiedsontwikkeling van de Oostflank wordt aangejaagd door de nieuwe oeververbinding. En we weten allemaal nog, precies een jaar geleden werd de raad overbluft door wethouder Karremans, een wethouder die voor zijn beurt sprak en ons en de metropoolregio een brug als derde oeververbinding door de strot wist te duwen. En wat blijkt nu voorzitter? De MER-adviezen, waar de wethouder niet op wilde wachten, maken bikkelhoud duidelijk dat een brug niet de beste optie is, ook niet in financieel opzicht, zoals de wethouder ons een jaar geleden wilde doen geloven. Want het was de wethouder die zei dat de rest te duur was. Een tramtunnel is een veel betere oplossing, precies waar 50PLUS al een jaar geleden in een breed afgeschoten motie voor opteerde. Voorzitter, vanwege het niet doorgaan van een nieuw stadion, vanwege het niet onderbouwen van de noodzaak van de brug constateert de MER-commissie

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een interruptie van de heer Van Dommelen en van de heer Van Drunen. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel. Mevrouw Verkoelen, de MER is geen adviesorganisatie hè, die kijkt alleen maar of er voldoende informatie is waarop het besluit wordt genomen en dat is hier heel wat anders. Ik wil toch nog even terug op die brug en met wel of niet auto's eroverheen. Ik heb net al aangegeven dat het wensdenken is dat de auto helemaal uit het stadsbeeld gaat verdwijnen. 30.000 woningen komen erbij. En ja, ze worden allemaal elektrisch dus ja, het wordt allemaal groener. Maar ze gaan voorlopig echt niet weg hoor. Maar dan heb ik nog iets anders, want eigenlijk zegt u, met uw wens voor die tramtunnel, tegen de hulpdiensten en tegen het doelgroepenvervoer: joh, zak er maar lekker in. U zegt eigenlijk tegen Trevvel: als u naar de overkant van de rivier wilt gaat u maar lekker over de Van Brienenoord. Ga daar maar lekker in de file staan. Dat is eigenlijk wat u zegt met uw oproep voor de tramtunnel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Gaat uw gang.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Nee hoor, ik heb het ook een jaar geleden al tegen u gezegd mijnheer Van Dommelen. Ik wil graag een tramtunnel, maar het let ons niets om ook een autotunnel erbij te leggen. Waarom niet? Waarom moet het zo nodig met een brug? Waarom gaan we een halve snelweg daar neerleggen door de Oostflank heen? Kom op met die tramtunnel. Leg er een tunneltje naast voor heen en terug autoverkeer, en u heeft wat u hebben wilt. We houden de volkstuintencomplexen, we houden de golfbaan, we houden de sportvelden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mijnheer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ik heb dan nog één vraag, want ik vind het een fantastisch voorstel van u. We doen een tramtunnel en een autotunnel en waar haalt u die € 5 miljard ook alweer vandaan?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Het is allemaal heel goed mogelijk. Het is gewoon van uzelf, niet anders, u wilt gewoon per se met de brug en daar ging het over een jaar geleden en daar is het over blijven gaan. En u wordt gewoon weerlegd door de MER. Die zegt: het is allemaal flauwekul. Het is helemaal niet duurder. En wat zei de wethouder vorig jaar? Het is te duur. Het moet een brug worden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Drunen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, u zegt de hele tijd, de wethouder zegt. O sorry, was u aan de beurt? De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). De aanleg klinkt op elkaar mijnheer Van Dommelen. Nee voorzitter, als ik mevrouw Verkoelen zo hoor, ik ben bijna geneigd om 50PLUS te gaan stemmen, want wat moet dat een fantastische wereld zijn als je zo kan nadenken. Dat je zegt: weet je, een tunnel voor de tram. Weet je, we leggen er gewoon nog eentje naast. Waarbij de heer Van Dommelen terecht zegt, een heel simpele vraag, maar wie gaat dat dan betalen. En hop, gewoon erover heen rollen, want dat zijn maar details. Die zijn niet relevant. Kijk, er is één heel klein detail. Daar heeft mevrouw Verkoelen gelijk in. En dat is inderdaad dat, laat ik het wel correct zeggen, het prijskaartje van een brug daar staat om en nabij hetzelfde bedrag op als op het prijskaartje van een tramtunnel. Dat klopt. Ja, nou precies.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Waarom heeft u een jaar geleden tegen gestemd?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Verkoelen, het spijt me, maar ik wil echt dat u eventjes wacht op uw beurt. Dat lijkt me gewoon heel goed. De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Voorzitter, het bedrag op de prijskaartjes is om en nabij gelijk. Alleen gaat het niet om het bedrag op het prijskaartje, het gaat erom uit wiens portemonnee dat bedrag betaald wordt. En daar zit het grote verschil. Als het inderdaad om een tramtunnel zal gaan, dan zal het volledige bedrag uit de portemonnee van Rotterdam moeten komen. En het is heel simpel, dat geld is er niet. Punt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Heerlijk, 07-07, er is een kabinet gevallen. Einde van de heer Harbers, een nieuw kabinet. Doet uw kans, maak uw kans, pak uw kans. En als ik met een zetel binnenkom, neem me mee, huppekee, dan gaan we het anders doen. Dat is politiek, dat is pure politiek wat u zegt. Het was een keus van het kabinet, van minister Harbers die het wenste.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Voorzitter, inderdaad, dat is politiek. De politieke werkelijkheid is inderdaad dat er straks waarschijnlijk een ander kabinet zal komen. En we weten wel bijna zeker dat het met andere partijen zal zijn. Als mevrouw Verkoelen nu echt zo politiek verstandig was geweest, dan ziet zij ook wel aankomen dat er straks dan helemaal geen geld meer beschikbaar is voor grote steden zoals Rotterdam. Nee, dan zijn ineens rotondes in Doetinchem belangrijker dan stadsbruggen in Rotterdam, dus dan kunnen we dat geld helemaal op onze buik schrijven. Dus wat Leefbaar Rotterdam betreft: geen enkele vertraging in dit hele proces. We gaan niet ineens opnieuw een debat voeren over wel of geen tunnel. Nee, er komt gewoon een brug. Punt, klaar want dat is de enige mogelijkheid. Als er geen brug komt, komt er helemaal niets.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. Als het over centen gaat dan is het antwoord van mevrouw Verkoelen altijd: ja, het kan wel. Wat dat betreft kan ze toveren denk ik. Maar als het om die autotunnel gaat, gaat het eigenlijk helemaal niet om centen. U heeft net met de rapporten gezwaaid. Het MIRT-rapport heeft u ongetwijfeld ook gelezen? U kennende heeft u dat helemaal doorgelezen. Heeft u in het MIRT-rapport ook gelezen dat een autotunnel technisch gewoon helemaal niet haalbaar is?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Nee, dat heb ik helemaal niet gelezen. Er wordt heel duidelijk aangegeven, de MIRT zegt dat er nog een aantal zaken moeten. En die MIRT was gebaseerd, echt, ik vind het ongelofelijk dat we hier keer op keer gewoon geschiedschrijving vervalsen. Het MIRT was gebaseerd op het aanleggen van een nieuw stadion. Dat is allemaal anders geworden. We hebben geen nieuw stadion. We hebben ruimte om het anders te doen. En die kans moeten we ook grijpen. Dat was het punt. We hebben al die tijd gezegd in die aansluiting met dat nieuwe stadion: het gaat allemaal heel moeilijk worden. U heeft nu veel meer kansen. Benut ze nu toch eens. Probeert u nu eens een keer wat weidser en breder en anders te denken. Houd eens niet zo vast aan de starheid zoals ik ook bij Leefbaar Rotterdam zojuist hoorde. We moeten het er nu doorheen jassen. Het moet er helemaal niet doorheen. Beseft u toch eens dat er een nieuw kabinet gaat komen. Beseft u toch eens dat de politiek aan het veranderen is. De kans dat het helemaal niet doorgaat is nog net zo aanwezig. En die gaat wel allemaal schermen met al die onderzoeken die zeggen: u heeft niet goed uw huiswerk gedaan, doet u het maar over.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Ik wil u wijzen op uw tijd mevrouw Verkoelen. Ik ga nog naar de heer Van Dommelen. Gaat uw gang.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel. Even een laatste opmerking. Laat er geen misverstand over bestaan, ik zie heel veel voordelen voor de brug hè. Alleen al de verbinding. Een brug verbindt, een tunnel verbindt niet. Dat heeft het verleden voldoende uitgewezen. Maar er is één ding, als u zegt: het MIRT is gemaakt rondom het nieuwe stadion, maakt dat dan uit of een autotunnel wel of niet technisch haalbaar is, als het MIRT-rapport zegt dat het niet haalbaar is? Waarom roept u hier dan in de zaal zonder enige gêne dat er een autotunnel moet komen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Voorzitter, dat is niet zonder gêne. U moet beseffen dat die hele aansluiting waarop we het gebaseerd hebben in het hele plan van Feyenoord City met dat nieuwe stadion al een irreële oplossing was. Iedereen zei dat toen al. We moesten al bijna door de Veranda heen om het nog allemaal te kunnen doen. Die ruimte is er nu gekomen. Er is een heel andere optie en laten we die ruimte nu gewoon nemen. Dat is geen gêne, dat is gewoon serieus voortschrijdend inzicht

en gewoon op een goede manier ermee in te gaan. En dat is ook precies wat de commissie zegt, want daar wilde ik mee afsluiten.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Gaat u door.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Want ik zeg in mijn eigen duidelijke woorden wat de commissie zegt. Ik doe het niet zo netjes als zij. De wethouder heeft een jaar geleden gewoon broddelwerk geleverd en dat kwam omdat de situatie veranderde. De MER-commissie adviseert het college dan ook om geen besluit te nemen over de brug als oeververbinding en daarmee ook de ontwikkeling van de Oostflank, die onlosmakelijk verbonden is aan de oeververbinding, opnieuw te heroverwegen. Dat is wat er staat en dat is wat we vragen. En vandaag zijn we deals aan het sluiten die daar niet over gaan. Gelukkig kunnen we dat nog wel even meegeven aan het geheel. Dus daar heb ik ook de motie over. Want het voorkeursalternatief van de wethouder is echt gewoon een brug te ver. Laten we het nu anders doen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ja, ik vind het wel heel vervelend dat u roept dat de wethouder broddelwerk heeft geleverd terwijl de wethouder gewoon met een haalbare keuze is gekomen, de enige haalbare keuze en € 1 miljard aan geld heeft binnengehaald voor de stad Rotterdam om die oeververbinding mooi te maken. Dus ik vind het een beetje kinderachtig en flauw dat u dat broddelwerk noemt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Verkoelen, u heeft de moties?

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, mag ik nog even antwoorden? Kijk, broddelwerk zit erin dat de wethouder voor zijn beurt praatte, en dat hebben we hem uitgebreid verteld. Dat had hij gewoonweg niet moeten doen. En ik beloof u, als u een goed plan heeft, krijgt u dit miljard van het rijk. U doet net alsof het daaraan gehangen heeft. Het rijk was helemaal niet tegen een tunnel geweest, totaal niet. Als u het goed had onderbouwd had u ook daar uw miljard voor gekregen. U doet net alsof dat allemaal hangt aan die ene brug. Ja, dat hing aan mijnheer Harbers, maar niet aan het feit wat wel of niet beter was. De heer Harbers wilde het, en dat was de situatie waar we voor stonden een jaar geleden. En ik vind het echt ongelofelijk dat we keer op keer die discussie opnieuw moeten doen en te horen krijgen dat de wethouder zo geweldig werk had geleverd. We hadden alle onderzoeken nog niet goed rond. Had er nu gewoon op gewacht. Serieus, zo ga je ook politiek bedrijven. Het gaat om miljarden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een interruptie van mevrouw Rehim Zadeh.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Ja voorzitter, echt afsluitend hoor. Als we het toch hebben over het rijk en of ze ons nu geld geven of niet, op 20 oktober 2022 heeft 50PLUS een motie ingediend om te kiezen voor een tramtunnel en die motie kreeg slechts 8 stemmen. Dus de raadsbrede meerderheid voor een tramtunnel is onbestaand.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Helemaal waar, en wat wil nu toch voor mij als mazzel? Dat ik met experts had gesproken en nu liggen daar in één keer MER-adviezen die tegen mij zeggen: mevrouw Verkoelen, die tramtunnel van u was niet zo'n gek idee. U mag hem van mij hebben, cadeau. Ik hoef helemaal niet met de eer te strijken. Als we maar het goede doen. Daar gaat het toch uiteindelijk om? En dat is wat nu de onderzoeken zeggen. Die hadden we toen niet. Dat is wat ik zeg broddelwerk en voor uw beurt praten. Er werd gekozen voor een brug zonder dat we alle informatie hadden. We beginnen nu de informatie te krijgen en die zegt: doet u eens wat anders.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Rehim Zadeh en dan gaan we naar de afronding voor de volgende spreker. U kunt nog een opmerking maken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Ja, ik vind het heel fijn voorzitter dat mevrouw Verkoelen met de experts heeft gepraat. Maar aan het einde van de dag komt het er nog steeds op neer dat uw motie 8 stemmen heeft gehaald en raadsbreed niet aangenomen is.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Mevrouw Verkoelen, u mag reageren en dan wil ik u uitnodigen om de moties in te dienen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, wat ik wil zeggen is gewoon: het is ontzettend zonde dat u gewoon in een jaar geleden blijft hangen. Dan ben ik een vrouw van 66 en ik kijk vooruit. En u bent een jonge vrouw en u blijft hangen in een jaar geleden bij informatie die we tekortkwamen. Die hebben we nu. Kom op, laten we er nu duidelijk over zijn. Lees de MER-stukken en kijk. Ik wil het nog wel een keer herhalen, de MER-commissie is overduidelijk. We moeten ons huiswerk overnieuw doen. Dat is wat ze zeggen, en dat is het enige wat ik verzoek. Het gaat over miljarden, over een gebied waar je u tegen zegt. En wat we allemaal

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). En ik beloof u

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Echt, elk rijk gaat ons steunen wanneer het nodig is als we met goede plannen komen. Ik heb de motie 'Geen visie, geen ruimtelijke ordening', waarin ik dus vraag om het behoud van die drie volkstuincomplexen. En uiteraard heb ik natuurlijk 'Een brug te ver'. Dat gaat over het feit dat we een herziening krijgen van de omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank. En de laatste is 'Een brug te veel'. En die is er echt te veel. Dat is gezien de adviezen een heroverweging te doen van de derde oeververbinding. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Verkoelen heeft de volgende moties ingediend.

Motie 16. Geen visie, geen ruimtelijke ordening!

"De gemeenteraad van Rotterdam in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van de ontwerp partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- de gemeenteraad al meer dan één jaar aan het wachten is op beleid rond de volkstuinen en er ondanks vele toezeggingen nog steeds geen visie op de volkstuinen ligt;

overwegende dat:

- de volkstuinen de groene longen van de stad zijn en heel veel Rotterdammers genieten van deze prachtige stukjes leefomgeving;
- in de partiele herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank totaal geen rekening gehouden wordt met een op handen zijnde visie Volkstuinen;

draagt het college op:

- in de partiele herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank de Volkstuinen A.T.V. Kweeklust, VTV de Venhoeve, A.T.V. Ommoord vanwege het ontbreken van een volkstuinenvisie te behouden;
- nog voor het einde van het jaar 2023 een conceptvisie 'Volkstuinen' aan de gemeenteraad te doen toekomen met behoud van de volkstuincomplexen A.T.V. Kweeklust, VTV de Venhoeve, A.T.V. Ommoord;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen en A. Kockelkoren

Motie 17. Een brug te ver!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van het Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- de gehele gemeenteraad een derde oeververbinding in Rotterdam noodzakelijk vindt voor de verdere ontwikkeling van Rotterdam en in het bijzonder voor de gebiedsontwikkeling van de Oostflank;
- de MER commissie Rotterdam constateert dat het niet doorgaan van een nieuw stadion en de onoverbrugbare knelpunten van de bestuurlijke voorkeursalternatief van een brug vraagt om een heroverweging van de derde oeververbinding en de omgevingsvisie Oostflank;

overwegende dat:

- de tunnelvariant volgens de MER commissie niet duurder is dan de brugvariant;
- de MER commissie constateert dat de brugvariant knelpunten oplevert voor de scheepvaart en het Natuurnetwerk Nederland;
- met een tunnelvariant qua infrastructuur bij de gebiedsontwikkeling Oostflank heel nieuwe mogelijkheden ontstaan;

draagt het college op:

- gezien de adviezen van de MER commissie tot een heroverweging te komen van de ontwerp partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

en gaat over tot de orde van de dag."

P.J.H.D. Verkoelen

Motie 18. Een brug te veel!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van het Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- de gehele gemeenteraad een derde oeververbinding in Rotterdam noodzakelijk vindt voor de verdere ontwikkeling van Rotterdam en in het bijzonder voor de gebiedsontwikkeling van de Oostflank;
- de MER commissie Rotterdam constateert dat het niet doorgaan van een nieuw stadion en de onoverbrugbare knelpunten van de bestuurlijke voorkeursalternatief van een brug vraagt om een heroverweging van de derde oeververbinding en de omgevingsvisie Oostflank;

overwegende dat:

- de tunnelvariant volgens de MER commissie niet duurder is dan de brugvariant;
- de MER commissie constateert dat de brugvariant knelpunten oplevert voor de scheepvaart en het Natuurnetwerk Nederland;
- met een tunnelvariant qua infrastructuur bij de gebiedsontwikkeling Oostflank heel nieuwe mogelijkheden ontstaan;

draagt het college op:

- gezien de adviezen van de MER commissie tot een heroverweging te komen van de derde oeververbinding;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De volgende spreker die ik wil uitnodigen is de heer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Dank u wel voorzitter. Ik gaf het al aan in de commissie, maar hoe vaak maak je het mee dat je als raad zo'n majeure ontwikkeling op de agenda ziet staan? In 1946 misschien met het basisplan Van Traa, ik zei het ook al in de commissie, de wederopbouw van de binnenstad, die toen op de agenda van de gemeenteraad stond. Of medio jaren vijftig met de bouw van satellietstad Prins Alexander. En u kent mij als een liefhebber om heel even de historie in te duiken, ik stuitte op een

artikel uit het Rotterdamse Parool van 1956, waar destijds de laatste plek, zoals het werd genoemd, voor grootschalige woningbouw, ook een plek die destijds ingewikkeld was omdat de bodem verre van ideaal was. Een soort van bodem- en watersturende constatering avant la lettre. En wat dat betreft herhaalt de historie zich wel enigszins. Maar met 30.000 nieuwe woningen, een nieuwe stadsbrug, nieuw groen, recreatieplekken, betere klimaatadaptatie, tal van ingewikkelde puzzels om het te leggen om het geheel te laten passen en misschien wel het belangrijkste, het plan om de stad aaneen te rijgen. Om in het oostelijk deel van de stad een noord- en zuidoever met elkaar te verbinden, maar ook om tussen oost en west de stad aaneen te rijgen. En dat biedt kansen en dat biedt mogelijkheden. We bieden ruimte voor groei in Rotterdam. We voegen de broodnodige woningen toe, waarvan veel in het betaalbare deel van de voorraad en waarmee we ook ruimte creëren voor mensen elders in de stad. We voegen groen toe, we voegen plekken toe om te recreëren en we sluiten twee stadsdelen aaneen waarbij de potentie voor Zuid natuurlijk enorm is. Wanneer je naar die kaart kijkt, ga je bijna vanzelf wellicht een beetje mijmeren over waar we het hier al eerder in de raad over hebben gehad, de Technische Universiteit die naar Rotterdam komt, je gaat mijmeren over plekken voor cultuur of, zoals mijn collega Ingrid van Wifferen, vurig pleitbezorger van de fiets, al mijmerde over een vijftienminutenstad, die zeker ook voor langzaam verkeer met de fiets voor grote delen daarin goed bereikbaar is. En ik kan dat belang van die verbinding van die stadsbrug niet genoeg benadrukken, waarmee plekken op Zuid die voorheen misschien niet voor eenieder zo voor de hand lagen, deze keer in één keer in een logische as van wonen, werken en recreëren komen te liggen. Toch zijn er ook een aantal zaken die mijn fractie van belang acht en waar wat ons betreft ook nog wel extra aandacht op mag worden gevestigd, iets wat we graag met een aantal moties doen. Ik besef nu dat ik ze daar heb laten liggen, maar ik ga ze alvast even instarten, misschien dat mijn collega het stapeltje heel even kan brengen, dank je wel. Dan start ik met de oost-westverbinding en met name het stuk langs de Boszoom. Je wilt vanuit die oostelijke wijken op een fijne manier naar het Kralingse Bos, naar de Kralingse Plassen kunnen bewegen. Uiteraard middels dat langzame verkeer, fietsers first. Maar dan loop je toch ook in die strook tegen deels een groene barrière op die lastig te nemen is. Door het verplaatsen van de meeste sportvoorzieningen creëer je in dat middenstuk ruimte voor die verbinding, maar in die zuidelijke zone met de golfbaan, het is er al vaak over gegaan, stuit je op een groene muur. En het zou me een lief ding zijn wanneer ook in dat deel gekeken en onderzocht kan worden hoe je met langzaam verkeer wandelend en fietsend daar doorheen zou kunnen. Uiteraard veilig, want je wilt niet een afzwaaiende golfbal op je smikkel. Kortom, creëer een mogelijkheid om daar van oost naar west te bewegen en vice versa. D66 denkt dat juist zo door het actief betrekken van het groen in dat geheel het ook een meerwaarde gaat hebben voor die plannen. En daar heb ik een motie voor. Dan ruimte voor de fiets, ruimte voor langzaam verkeer in die oostelijke wijken. Destijds bedacht in die satellietstad die natuurlijk flink is ingezet en ingericht op hoe de wereld er destijds bij lag. Veel meer voor de forenzende Rotterdammer met ruim baan voor de auto. En we zouden graag zien dat juist bij zo'n nieuw plan er volop ruimte komt voor dat langzame verkeer, voor de fietser. En ik herhaal de woorden van mijn collega Ingrid van Wifferen, fietsers first, dan nog maar eens. En dan tot slot, en ik heb het al eerder aangestipt, de kansen voor studenten. Een heleboel andere partijen hebben dat ook in de commissie gedaan. Bijvoorbeeld met die Technische Universiteit. Daar hoort uiteraard ook huisvesting voor studenten bij, met nieuwe verbindingen, dat nieuwe OV, die as die gaat lopen van de Erasmus Universiteit biedt wat ons betreft ook uitstekend ruimte voor studentenhuisvesting. We zouden dan ook graag zien dat daar nu actief naar die plek wordt gekeken waar daar ruimte aan kan worden geboden en daar ook een beetje ambitie uit spreekt in het aantal studentenwoningen. En dat is de derde motie. Dat was mijn bijdrage, dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer De Haan heeft de volgende moties ingediend.

Motie 19. Oostflank gaat fore!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van agendapunt 7.5 Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- golfbaan Kralingen nu een letterlijke (groene) barrière vormt tussen Prinsenland en het Kralingse Bos;
- het Kralingse Bos aan de oostzijde slecht bereikbaar is, gezien het feit dat een wandeling van de Rugbyclub naar Restaurant de Tuin van de Vier Windstreken nu 29 minuten duurt;
- er behoefte is aan sterke, groene oost-west verbindingen in de Oostflank;

overwegende dat:

- deze groene barrière in de ontwikkeling van de Oostflank kan worden doorbroken door het gebied ten oosten en ten westen van de golfbaan toegankelijker te maken voor langzaam verkeer en te ontsluiten voor de inwoners van Rotterdam;
- de ontwikkeling van Oostflank nu een kans biedt om de flanken met elkaar te verbinden;
- deze 'groene verbinding' zorgt voor meer toegankelijkheid tot het Kralingse Bos, waar veel mensen kunnen sporten, recreëren en zwemmen;
- ook de oostelijke gebieden beter ontsloten worden vanuit het westen voor langzaam verkeer;

verzoekt het college:

- te onderzoeken of de golfbaan middels een langzame groene verbinding vanaf de Prinsenlaan kan worden verbonden aan het Kralingse Bos;
- daarbij te bekijken of zo'n verbinding in een realistische technisch haalbare oplossing kan worden gevat waarbij de sociale en fysieke veiligheid van oversteker en golfbaan geborgd is;
- om te kijken naar de mogelijkheden deze verbinding te integreren in de definitieve partiële herziening van de Omgevingsvisie Oostflank om zo de oostzijde van het Kralingse Bos beter toegankelijk te maken voor de bestaande en nieuwe inwoners van de Oostflank;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. de Haan

Motie 20. Fietzers First

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van agendapunt 7.5 Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- de stad, middels de ontwikkeling van de Oostflank, verandert en er nieuwe (en duurzamere) vormen van mobiliteit moeten worden gezocht;
- de fiets in al zijn verschijningsvormen aan een enorme opmars bezig is in de stad;

overwegende dat:

- in het streven naar een 15-minutenstad de fiets überhaupt voorrang hoort te krijgen en zeker bij nieuwe projecten;
- fietsmobiliteit een efficiënte en milieuvriendelijke vorm van vervoer is, die bijdraagt aan het verminderen van files, luchtvervuiling en CO₂-uitstoot;
- de ontwikkeling van de Oostflank zorgt voor nieuwe kansen en mogelijkheden op het gebied van stedelijke mobiliteit;
- het bevorderen van fietsgebruik niet alleen bijdraagt aan een gezondere levensstijl en groenere stad, maar ook aan een betere leefomgeving voor alle Rotterdammers;

verzoekt het college:

- bij de definitieve partiële herziening van de omgevingsvisie Oostflank het 'Fietzers First' principe zoveel mogelijk als leidend uitgangspunt te nemen;
- te investeren in de verbetering en uitbreiding van de fietsinfrastructuur in de Oostflank, met inbegrip van veilige fietspaden, fietsenstallingen en fietsvriendelijke verkeersmaatregelen, om zo de aantrekkelijkheid en toegankelijkheid van de fiets te vergroten;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. de Haan

Motie 21. Hangen op je studentenbank op de Zuidoostelijke flank

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van agendapunt 7.5 Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- Rotterdam de komende jaren een flink aantal studentenwoningen moet/gaat bouwen;
- studentenhuisvesting over de gehele stad verspreid wenselijk is;

overwegende dat:

- een studentencomplex in de Oostflank zorgt voor goede bereikbaarheid van de onderwijsinstellingen voor studenten;
- de brug tussen Noord en Zuid wordt geslagen, en dat mogelijkheden biedt voor (mogelijke) studentenhuisvesting op Zuid;
- bij de behandeling van het 'Uitvoeringsplan en kwaliteitsbeleid Studentenhuisvesting' middels een motie ook aandacht is gevestigd op de studentenhuisvesting op Zuid;

verzoekt het college:

- te inventariseren welke plekken de mogelijkheid bieden tot het bouwen van een (of meerdere) studentencomplex(en) in de Oostflank;
- dit te zijner tijd in samenspraak met lokale partners zoals woningcorporaties, onderwijsinstellingen en bewoners te doen;
- te streven naar ten minste 3000 studentenwoningen;
- om vervolgens deze mogelijkheden voor te leggen aan de raad ter overweging, met als vervolgstap deze te realiseren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. de Haan, E.P.J. Verweij, V.A. Bruin, A. Kockelkoren en T. Kind

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan is het woord aan mevrouw Elfilali.

Mevrouw **ELFILALI** (volt). Ja, dank voorzitter. Met de gebiedsontwikkeling van de Oostflank zitten we aan het begin van een lang proces en het is belangrijk dat we normen en kaders stellen. We zien dit ook als een mooie kans, want het betekent dat we nu al in onze visie kunnen opnemen dat we duurzaam gaan bouwen en dat we gaan voldoen aan de eisen van de toekomst. Voor ons vanuit Volt betekent dat dat we ook duidelijkheid moeten krijgen over de groennormen. De Europese Natuurherstelwet heeft duidelijke doelstellingen met duidelijke normen en daar moeten wij nu al rekening mee gaan houden. Daarom dienen wij samen met de ChristenUnie, de Partij voor de Dieren, het CDA en GroenLinks de motie in om versneld een groennorm op te nemen in de omgevingsvisie van de Oostflank. En een tweede punt dat ik wil maken heeft te maken met dat sinds de Raad van State op 26 oktober 2022 het bestemmingsplan Feyenoord City en alle daaraan gekoppelde besluiten heeft vernietigd, we eigenlijk altijd de vraag hebben gesteld of het mogelijk is om te onderzoeken of de ruimte die op de Maas eigenlijk vrijkomt door het uitblijven van een nieuw stadion, ook benut zou kunnen worden om te proberen om de oever van de Eschpolder niet of minder aan te tasten. Ons werd eerst gezegd dat dat niet kon, maar nu blijken er toch meer mogelijkheden te zijn. Want nu adviseert ook de commissie voor de MER dat de versmalling van de Maas die nu van de baan is, en dat daardoor onderzocht kan worden of de pijlers van de geplande brug verder uit elkaar kunnen komen te staan, waardoor de overspanning van de brug groter kan worden, en dat daarmee daarna meer ruimte ontstaat voor de scheepvaart en dat misschien daardoor een oeveraanpassing niet meer nodig is. Dat betekent dat we dus geen of minder Eschpolder hoeven aan te tasten. En met dit advies voelen wij ons heel erg gesterkt om vanuit Volt, maar ook samen met het CDA, Partij voor de Dieren en GroenLinks een motie in te dienen met de vraag om dat advies van de commissie over te nemen. Ik rond af voorzitter, dit is mijn laatste zin en daarna ben ik klaar, om dat te onderzoeken en dus inderdaad te gaan kijken of we met een nieuwe oeververbinding de polder De Esch niet hoeven aan te tasten. Dank voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Elfilali heeft de volgende moties ingediend.

Motie 22. Vermijd oeveraanpassing, vermijd schade aan de natuur in de Eschpolder

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van agendapunt 7.5 Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- de Raad van State op 26 oktober 2022 het bestemmingsplan Feyenoord City, en alle daaraan gekoppelde besluiten heeft vernietigd, zoals de omgevingsvergunning voor het nieuwe stadion en de omgevingsvergunningen voor de landaanwinning en langsdam;
- door het uitblijven van de bouw van een nieuw Feyenoordstadion, dat deels in de Maas stond gepland, er meer ruimte ontstaat op de rivier grenzend aan de Eschpolder;
- de commissie voor de milieueffectrapportage (MER) in haar publicatie op 21 september 2023 oplossingen heeft aangedragen die de schade aan het natuurgebied in de Eschpolder kunnen verkleinen;

overwegende dat:

- de biodiversiteit wereldwijd achteruit gaat en er internationale afspraken zijn gemaakt om de biodiversiteit verregaander te gaan beschermen, ook in steden;
- de versmalling van de Maas door de bouw van het Feyenoordstadion van de baan is, waardoor mogelijk de pijlers van de geplande brug verder uit elkaar kunnen komen te staan, waardoor de overspanning groter kan worden en zo meer ruimte ontstaat voor de scheepvaart en dus een oeveraanpassing aan de Eschzijde mogelijk niet hoeft plaats te vinden of minder ingrijpend hoeft te zijn;

verzoekt het college:

- het advies van de commissie voor de milieueffectrapportage (MER) op te volgen en in de vervolgfase van het proces te onderzoeken of er zonder nieuw stadion mogelijkheden zijn om de schade aan het natuurgebied in de Eschpolder door een oeveraanpassing zoveel als mogelijk te vermijden;
- hierover tijdens de plan- & studiefase te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. Elfilali, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, R.T.J. van der Velden en A. Kockelkoren

Motie 23. Neem een groennorm mee in de gebiedsontwikkeling Oostflank

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van het agendapunt 7.5 Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- Rotterdam sterk gaat verdichten in de Oostflank met de bouw van 30.000 woningen en dit één van de grootste gebiedsontwikkelingen is in de stad de komende decennia;
- het college in haar coalitieprogramma Eén stad de ambitie heeft een groennorm op te nemen bij nieuwbouw van woningen;

overwegende dat:

- een groennorm gaat bijdragen aan de gezondheid en recreatiemogelijkheden van de toekomstige bewoners van de Oostflank, maar ook aan de biodiversiteit, verkoeling tijdens hittedagen en het opvangen van neerslag;
- een groennorm in deze fase van het proces duidelijkheid en richting geeft bij de toekomstige ontwikkelingen van de Rotterdam-Oostflank;
- een grote gebiedsontwikkeling als deze eigenlijk niet meer zonder een groennorm kan, wil het toekomstbestendig zijn;

verzoekt het college:

- versneld een Rotterdamse groennorm uit te werken en uiterlijk Q3 2024 hierover te rapporteren aan de raad;
- deze groennorm mee te nemen in de verdere gebiedsontwikkeling van Rotterdam-Oostflank;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. Elfilali, T.J. Vonk, R.T.J. van der Velden, R.G.C. Segers-Hoogendoorn en A. Kockelkoren

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Ik kijk de zaal in. Er is nog één spreker, de heer Van der Velden en de heer Vonk wil ook nog zijn moties in technische tijd indienen. Maar ik geef eerst het woord aan de heer Vonk. Sorry, neem me niet kwalijk, de heer Van der Velden. En de heer Segers wil op ditzelfde punt ook nog spreken. De heer Van der Velden, gaat uw gang.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u wel voorzitter. De plannen voor de Oostflank raken ons in het hart. Dit college wil volkstuinen bebouwen en de Eschpolder afgraven voor een nieuwe brug tussen Kralingen en IJsselmonde. Wij zeggen: dag stadsnatuur, en hallo stenen massa. Voordat wij verdergaan, dienen wij hierbij alvast ons verzoek in af te zien van verdere uitwerking van deze plannen. Dat vinden wij niet alleen, maar ook de driehonderd indieners van zienswijzen in de stad. Het kan nog steeds voorzitter en gemeenteraad, een einde aan de Oostflank. Daar hebben we straks een motie voor. Ik zal dat ook toelichten. Want waarom een einde aan de Oostflank voorzitter? Alles begint met ruimtelijke ordening. Je kunt nog wel honderd visies op biodiversiteit of klimaatadaptatie schrijven, dit heeft verder geen enkele waarde als je de boel helemaal volbouwt. De stad heeft ook ruimte nodig om te ademen, voor zingeving of voor zelfontplooiing. En dat geldt des te meer voor de natuur en natuurlijk voor de dieren. Steden zijn in de loop der tijd belangrijke ecosystemen geworden vanwege de verschraving van het boerenland. Inderdaad, het boerenland dat inmiddels 60% van de beschikbare ruimte in Nederland opeist. Een kwart van ons land is er voor de koeien en wij zitten maar hutje mutje op elkaar. Intensieve menshouderij in de stad vanwege intensieve veehouderij in de polder. Een wooncrisis hebben we, omdat we de export van varkensoren, vlees, kennelijk veel belangrijker vinden dan woningen. Wanneer stoppen we daar nu eens mee in Nederland? Daarvoor roepen wij het college op om in Den Haag tijdens de formatiefase na de verkiezingen het Rotterdamse standpunt van de Partij voor de Dieren over ruimtelijke ordening kenbaar te maken. En dat is 75% krimp van het aantal landbouwhuisdieren, van de veestapel. En zo komt er dan eindelijk ruimte vrij voor en natuur, en voor woningbouw, en kunnen wij gewoon lekker in onze tuin bezig zijn, of wandelen in de groene openbare ruimte, en daar hebben we straks ook een motie voor. En dit vragen we niet alleen voor ons. Dit vragen we ook namens de stadsdieren. Want juist in de stad vind je biotopen met specifieke soorten. Neem de volkstuin alleen al, die een leefomgeving biedt voor bijvoorbeeld de ransuil of de vos. In de Eschpolder, volgens de commissie MER is dat een ecologische hotspot. Daar zijn dit jaar al 39 vogelsoorten waargenomen. Tel daarbij de ruim 300 andere soorten aan planten, bijen, vlinders en vliegen, en het wordt duidelijk dat De Esch een cruciale plek is voor de stadsnatuur. Niet voor niets is De Esch onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur van onze provincie Zuid-Holland. Voorzitter, de wethouder heeft de stad met het plan voor de Oostflank flinke schrik aangejaagd. De selectieve keuze om onderdelen alsnog te behouden, biedt evenwel perspectief om het tij nog te kunnen keren. Wij zullen alle moties ondersteunen die ertoe bijdragen dat de volkstuinen en natuurland De Esch worden gered van de ondergang. En daarnaast komt de Partij voor de Dieren met drie expliciete moties die oproepen zowel de volkstuin Kweeklust, volkstuin de Venhoeve en volkstuin Ommoord te behouden. Het is echt doodzonde om dat nu te doen. Kom nu eens een keer met een vergezicht. Kom nu eens een keer met een visie. De vergrijzing zal straks ook weer afnemen, maar behoud nu die natuur hier in de stad. Echt, dat moeten we echt doen. Daarnaast hebben we ook nog een motie om te zorgen dat als de drie volkstuinverenigingen onverhoopt moeten wijken, ze een nieuwe plek aangewezen krijgen. Eenvoudig, grond voor grond.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een interruptie van de heer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Ik dacht: ga ik nu wel reageren, ga ik niet reageren. Maar ik hoor de heer Van der Velden eerst over een hele veestapel praten. Nou, volgens mij zit ik niet in Meppel aan de Maas, maar in Rotterdam dus kom ik ook geen varkens en varkensoren tegen. Maar goed, wellicht dat u hier landelijke praat aan het verkondigen bent. Maar om er even op in te gaan, dit college heeft nog nooit zoveel stappen gezet in het groen maken van de stad. Meer dan twintig hectare groen komt erbij in de stad en u zit alleen maar te verkondigen dat wij willen verstenen. Nee, wij doen verstenen, vergroenen, wij doen alles. Wij willen vooruit met de stad. En waar u mee bezig bent is een uitgebreid pleidooi te houden om alles maar te trainen en tegen te houden om die stad niet te laten groeien. En wat bereikt u daarmee? Dat is dat Rotterdam dadelijk de mensen niet meer kan huisvesten. We hebben daarnet nog een debat gehad over de mensen die in de kou liggen. U houdt het allemaal tegen. U zit hier een pleidooi te houden over varkensoren. Ik denk: zit ik nu in Meppel aan de Maas, zit in Rotterdam? Ik snapte het niet. En vervolgens gaat u dan zeggen dat dit college niets aan groen doet.

Nou sorry mijnheer Van der Velden, u bent politicus van het jaar geweest, maar u slaat nu de plank volledig mis.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u, luisteren is natuurlijk ook een vak hè, in de politiek, en ik merk dat dat, of ik heb het niet goed overgebracht. Het gaat erom dat Nederland voor bijna 60% wordt ingenomen door vee dat voor de export is. Ik noem maar wat, als je even buiten Rotterdam gaat kijken, dan zie je bijvoorbeeld een weiland. En dan zeggen mensen: o, dat is groen, dat is natuur. Nee, dat is raaigras. En wat wordt er op verbouwd? Mais. En waarvoor verbouwen we die mais? Om de dieren te voeren die we gaan exporteren naar China. Er is zat ruimte in Nederland. Waarom zou je Rotterdam helemaal moeten volbouwen? Je kan nu al amper meer fietsen op het fietspad. Soms sta je uren voor een stoplicht. Dus wij komen met een vergezicht, met een andere visie, denk eens een keer na over hoe je het land anders kan invullen dan altijd maar zoals iedereen denkt. Van als we maar weer een hoge toren van 300 meter bouwen, even lelijk als in Torremolinos weet je wel of in Benidorm waar heel Holland in de winter naartoe gaat. Kom nu eens met een visie, kom nu eens met een vergezicht. En over dat groen toevoegen. Dat valt wel mee mijnheer Van Schaik. Park De Twee Heuvels hè, daar gaat groen vanaf. Van het Kralingse Bos gaat groen af bij Nieuw Kralingen. En zo kan ik nog veel meer plekken opnoemen. Nu weer drie volkstuinten waar groen juist weggaat. U voegt niets aan groen toe. Er zijn wel plannen, maar tot nu toe heb ik het nog niet gezien.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mijnheer Van der Velden, ik wil u wijzen op uw tijd. En de heer Van Schaik wil reageren op uw antwoord. Gaat uw gang.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Ja, ik wil zeker reageren, want kijk, mijnheer Van der Velden blijft gewoon doorgaan over zijn lamsoren en zijn varkensoren. Maar nogmaals, we hebben hier geen helemaal geen landbouw, dus dat moet u dan maar doen als u in de Tweede Kamer komt te zitten. Dat gaat over landelijk. Maar waar het hier om gaat is gewoon heel simpel. Wij bouwen groen, wij geven groen, wij voegen extra groen toe en dat weet u donders goed. Maar u zit gewoon eigenlijk voor uw eigen parochie te preken en dat zijn de diertjes. Maar mensen hebben ook een leven.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Gaat uw gang, de heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Nou, wat ik vanavond heb gezien is dat u alleen maar groen inlevert. U levert twee volkstuinten in, maar het volkstuintje bij het Lage Land, waar uw kiezers zitten, daar gaat u ineens de barmhartige Samaritaan spelen, de verlosser van het groen. Het is totaal ongeloofwaardig mijnheer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). U baseert zich op aannames.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mijnheer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Sorry, via de voorzitter. U baseert zich op aannames, want ik heb geen vriendjes op de Venhoeve zitten. Ik heb nergens vriendjes in Rotterdam en weet je hoe dat komt? Omdat het verrot moeilijk is als politicus je keuzes te maken. En dan maak je vrienden en krijg je geen vrienden mee. Maar ik ga recht door zee en ik heb ze overal zitten. En maakt u zich niet zo ongerust. Als het erop aankomt denk ik dat ik meer stemmen haal dan de Partij voor de Dieren bij die drie complexen dan u denkt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van der Velden, gaat u verder.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Voorzitter, mijnheer Van Schaik, ik moet me juist baseren op aannames bij u, omdat u tot nu toe nog steeds niet heeft duidelijk gemaakt waarom u de Venhoeve wilt redden en Kweeklust niet. U heeft dat nog steeds niet gezegd, dus ik moet me wel beroepen op aannames met betrekking tot Leefbaar Rotterdam. Geef dan nu hom of kuit, waarom wel de Venhoeve en niet Kweeklust? Maar dat kunt u niet, want u bent een selectieve shopper.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Het laatste mijnheer Van Schaik en dan wil ik vragen om af te ronden.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Voorzitter, ik heb het middels mijn uitleg bij mijn betoog al enigszins gedaan, maar daarbuiten heb ik het ook in mijn moties. Nogmaals, wij gaan kijken waar wij die complexen... Ten eerste, laat het even heel duidelijk zijn. We sturen die mensen niet vorig jaar weg hè, zoals met Hoek van Holland is gebeurd, want toen wilden ze ze gelijk weg hebben. Maar deze mensen hebben tien jaar de tijd om naar een ander complex te gaan. Daar geeft de heer Van Schaik ook bij aan dat hij wil helpen om die mensen ook op een ander complex nog erbij te krijgen en bij te voegen, en eigen moeite. En waar je mijnheer Van der Velden helemaal niet over hoort is dat mijnheer Van Schaik ook nog zorgt dat er vijf hectare nutstuinen bij komen. Daar hoor ik mijnheer Van der Velden ook helemaal niet over. Ik hoor mijnheer Van der Velden alleen maar over lams- en over varkensoren praten.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mijnheer Van der Velden, ik wil u verzoeken om af te ronden en dan krijgt u tijd om de moties in te dienen.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja hoor, dat wil ik graag. Kijk, mijnheer Van Schaik gelooft in zijn eigen verhaal. Ik denk dat de volkstuinmensen u helemaal niet geloven. Ik denk ook een heel groot gedeelte van deze Rotterdamse gemeenteraad niet. Omdat u gewoon nog steeds niet kunt uitleggen waarom de ene wel en de andere niet mijnheer Van Schaik. Wees dan ook een eerlijk politicus en zeg het. Want uit uw motie blijkt het ook niet.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van der Velden heeft de volgende moties ingediend.

Motie 24. Einde aan Oostflank

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van de ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- het college erop zinspeelt de Omgevingsvisie gedeeltelijk te wijzigen en dit als 'Addendum Oostflank' als voorstel aan te bieden aan de gemeenteraad;
- een ontwerp-partiële herziening van de Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank reeds ter inzage is gelegd;

overwegende dat:

- er zoveel aan te merken valt op de dramatische plannen van het college dat dit onmogelijk te repareren valt;
- de ruim driehonderd zienswijzen op de ontwerp-partiële herziening aantonen dat het voor deze plannen aan maatschappelijk draagvlak ontbreekt;

verzoekt het college:

- te stoppen met verdere uitwerking van de ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie voor de Oostflank tot definitief ontwerp;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden, T.S.J. Coşkun en A.G. van der Elst

Motie 25. Krimp intensieve veehouderij voor ruimte in de stad

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van de ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- het college woningen wil toevoegen door binnenstedelijk te bouwen ('verdichten');

voorts constaterende dat:

- ruim de helft van Nederland uit landbouwgrond bestaat;

overwegende dat:

- de stad een belangrijk ecosysteem is voor diverse diersoorten, zoals egel of vos;
- stadsnatuur een steeds belangrijkere rol gaat spelen door verschraving van natuurwaarden op het platteland;
- Rotterdammers lucht en ruimte nodig hebben om zich goed te voelen en te kunnen ontspannen;

overwegende dat:

- de intensieve veehouderij alle potentieel beschikbare ruimte voor woningbouw opslokt en desastreuze gevolgen heeft voor de natuur, als gevolg van stikstofuitstoot en het gebruik van bestrijdingsmiddelen;
- de landbouwsector voor het grootste deel exporteert, minimaal bijdraagt aan inkomsten voor de schatkist en ook nauwelijks werkgelegenheid biedt;
- een forse krimp van het aantal landbouwhuisdieren ertoe bijdraagt dat woningen kunnen worden gebouwd buiten de stad, teneinde zowel te voorzien in huisvesting als de steden groen en leefbaar te houden;

verzoekt het college:

- om na de verkiezingen van 22 november, in de formatiefase, het Rotterdamse standpunt inzake goede ruimtelijke ordening kenbaar te maken aan de onderhandelende partijen, te weten een krimp van de intensieve veehouderij met 75% om zo landbouwgrond vrij te spelen voor onder meer woningbouw;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden, T.S.J. Coşkun en A.G. van der Elst

Motie 26. Red VTV de Venhoeve

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van de ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- het college erop zinspeelt het complex van volkstuinvereniging VTV de Venhoeve op te heffen;

overwegende dat:

- volkstuinen de groene parels zijn van de stad, bijdragen aan klimaatadaptatie en de Rotterdammers helpen om te ontspannen en de drukte van alle dag te ontvluchten;

verzoekt het college:

- het complex van VTV de Venhoeve te behouden in de partiële herziening van de Omgevingsvisie;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden, T.S.J. Coşkun en A.G. van der Elst

Motie 27. Red A.T.V. Ommoord

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van de ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank,

constaterende dat:

- het college erop zinspeelt het complex van volkstuinvereniging A.T.V. Ommoord op te heffen;

overwegende dat:

- volkstuinen de groene parels zijn van de stad, bijdragen aan klimaatadaptatie en de Rotterdammers helpen om te ontspannen en de drukte van alle dag te ontvluchten;

verzoekt het college:

- het complex van A.T.V. Ommoord te behouden in de partiële herziening van de Omgevingsvisie;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden, T.S.J. Coşkun en A.G. van der Elst

Motie 28. Red A.T.V. Kweeklust

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van de ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- het college erop zinspeelt het complex van volkstuinvereniging A.T.V. Kweeklust op te heffen;

overwegende dat:

- volkstuinen de groene parels zijn van de stad, bijdragen aan klimaatadaptatie en de Rotterdammers helpen om te ontspannen en de drukte van alle dag te ontvluchten;

verzoekt het college:

- het complex van A.T.V. Kweeklust te behouden in de partiële herziening van de Omgevingsvisie;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden, T.S.J. Coşkun en A.G. van der Elst

Motie 29. Grond voor grond

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van de ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- het college erop zinspeelt de volkstuinverenigingen A.T.V. Kweeklust, VTV de Venhoeve en A.T.V. Ommoord op te heffen;
- de drie verenigingen ruim tien procent vertegenwoordigen van het stedelijke volkstuinenbestand;

overwegende dat:

- volkstuinen de groene parels zijn van de stad, bijdragen aan klimaatadaptatie en de Rotterdammers helpen om te ontspannen en de drukte van alle dag te ontvluchten;
- een afname in het aantal volkstuinen grote negatieve gevolgen heeft voor de leefbaarheid van Rotterdam;

verzoekt het college:

- pas te besluiten over opheffing van A.T.V. Kweeklust, VTV de Venhoeve en A.T.V. Ommoord in het plan voor de Oostflank als er nieuwe locaties voor deze volkstuinverenigingen zijn gevonden;
- de nieuwe locaties voor deze verenigingen te presenteren aan stad en gemeenteraad vóór aanbieding van het voorstel tot vaststelling van de partiële herziening van de Omgevingsvisie-Addendum Oostflank;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden, T.S.J. Coşkun en A.G. van der Elst

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan de heer Segers. Aan u het woord. U heeft kort de tijd.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dat weet ik. Ik wil even in herinnering brengen dat al in de preverkenningfase, nog voor de MIRT, dus dan praten we over 2018-2019, het overduidelijk was dat de rijksbijdrage aan de oeververbinding vastzat aan het oplossen van het knelpunt bij de Algera- en Brienenoordcorridor. En dat ging dus over autoverkeer. Even voor alle discussies die daarover zijn geweest. Ik wil twee dingen zeggen over de gebiedsontwikkeling die hier voorligt, wat een prachtige

gebiedsontwikkeling is. Maar er zitten twee dingen in die opnieuw bekeken moeten worden omdat er nieuwe omstandigheden zijn. Daarom staan wij ook op de motie van Volt die zegt: zonder een nieuw stadion heb je een nieuwe kans om beter in te passen en groen te sparen. En ten slotte voorzitter, de motie van GroenLinks waar wij ook op staan, dat er geen eerlijke en inhoudelijke afweging is tussen de golfbaan en de volkstuincomplexen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Nou, ik krijg iets minder coulance van u dan anderen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Afrondend.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Maar ik zei al dat ik aan het afronden was, ik doe het volgens mij heel kort. Dus de motie van GroenLinks waarin staat dat er geen eerlijke inhoudelijke vergelijking is gemaakt tussen de golfbaan en de volkstuincomplexen en daar wil ik het bij laten. Dank.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Dan ga ik het woord geven aan de heer Vonk om de moties in te dienen omdat de heer Buijt hier nog zit en daarna gaan we naar een korte schorsing. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ik wil ook nog graag een bijdrage leveren straks.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Ik maak er even een lekkere chaos van.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ik wil straks na de heer Vonk ook nog graag een bijdrage leveren.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Nee, dan vraag ik u eerst om uw bijdrage te leveren. Ik dacht dat u geen spreektijd wilde. En mevrouw Vlieger.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Ja, uiteraard heb ik een kleine bijdrage.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Dommelen gaat nu zijn inbreng doen op dit punt. Mevrouw Vlieger wil ook nog. O, omdat u aan het seinen bent. Oké, dank u wel. Het woord is aan de heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, dank u voorzitter. Door deze wanorde ben ik zeker dertig seconden van mijn tijd kwijt, dus ik hoop... Nee, er zijn veel dingen gezegd en dat ga ik allemaal niet herhalen. Ik vind het een fantastisch plan dat hier ligt en natuurlijk zijn er aantal zorgen waar we zorgvuldig naar moeten kijken. Ik heb het al vaker gezegd, we verbinden Rotterdam-Noord en Rotterdam-Zuid op een fantastische manier met elkaar. 30.000 woningen, een nieuwe stadsbrug, hier ligt een plan van gigantische proporties en dat willen wij graag omarmen. Twee dingetjes nog. Er werd net door de heer Van der Velden maar eerder al door een aantal mensen gezegd dat het college op geen enkele manier groen wil compenseren. Wij hebben vorig jaar, mijn collega Abrahamse heeft dat gedaan, een motie ingediend, 'Compensatie groen in De Esch'. Die is met grote meerderheid aangenomen en ik heb er alle vertrouwen in dat het college dat ook gaat volgen. En ik heb al plannen gezien over een getijddepark, ik heb plannen gezien over een rivierpark tussen De Esch en de Plantage en dat zijn allemaal heel goede aanwijzingen dat er veel groen gecompenseerd gaat worden. En terecht. Tot slot, ik heb in mijn zienswijze en tijdens het debat in de commissie aangegeven dat wij van het college verwachten dat zij het raadsbesluit van december 2021 van de heren Verheij van de VVD en de heer Tak van de PvdA over de overkluizing van de Abram van Rijckevorselweg uitvoeren, dat wil zeggen dat wij verwachten dat de raad wordt geïnformeerd over de mogelijkheden van deze overkluizing. De wethouder heeft al aangegeven dat er onderzoeken zijn gedaan en dat hij daarmee komt. We hebben dat nog eens een keer goed vastgelegd in een motie en die zou ik graag willen indienen. Dat doe ik samen met de heer Engberts en de heer Vonk, PvdA en ChristenUnie. En wij zijn benieuwd naar de reactie van de wethouder bij het vervolg van het debat. En tot slot nog één opmerking richting de heer Engberts, want die was nogal kritisch op de flexibiliteit van de coalitie. De heer Engberts heeft een mooie motie ingediend over economie op Zuid en ik heb die mede ondertekend en onderschreven, juist om aan te geven hoezeer ik de inbreng van de oppositie waardeer. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Dommelen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 30. Toch nog een stukje gestapeld Rotterdam

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 voor de bespreking van 7.5 Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- op 2 december 2021 met 41 stemmen voor raadsbesluit 21bb15058 aangenomen is;
- het college in dit raadsbesluit verzocht wordt om een overkluizing van de Abram van Rijckevorselweg te onderzoeken voor de gebiedsuitwerking van A-Z (nu Oostflank);

overwegende dat:

- een dergelijk onderzoek momenteel geen onderdeel uitmaakt van de voorliggende plannen;
- de Rotterdamse VVD op de hoogte is gesteld dat er een verkennend onderzoek rondom de overkluizing van de Abram van Rijckevorselweg heeft plaatsgevonden;
- een overkluizing van de Abram van Rijckevorselweg naadloos aansluit bij de ambities van de oostflank om een ongedeelde stad met vitale wijken te creëren;
- een overkluizing gedeeltelijk kan voorzien in de compensatie van de aantasting van de natuurwaarde in De Esch, overeenkomend met de motie "Compensatie groen in De Esch" (22bb006865) aangenomen op 20 oktober 2022;
- ruimte in Rotterdam schaars is, zoals in 2017 al door de VVD geconstateerd met de motie "Ruimteconcurrentie" (17bb7316);
- een overkluizing via de aanwinning van extra ruimte druk van deze 'ruimteconcurrentie' kan wegnemen;

verzoekt het college om:

- in lijn met het eerder genomen raadsbesluit de resultaten van het vooronderzoek en mogelijk nader onderzoek te delen met de raad;
- op basis van deze resultaten met mogelijke scenario's te komen voor de gehele of gedeeltelijke overkluizing van de Abram van Rijckevorselweg;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. D.J. van Dommelen en G.J. Engberts en T.J. Vonk

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan kijk ik de raad aan. De heer Soytekin heeft een inbreng op agendapunt 7.5. Gaat uw gang.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Ja, dank voorzitter. Zelf was ik niet aanwezig bij de commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte. Ik dacht gisteravond om 22.00 uur: laat ik die commissie eens terugkijken. Toen werd het 2.00 uur 's nachts. Dus ik ga proberen er iets van te maken, maar wat ik ervan heb meegekregen is dat het een levendig debat was, om het zo maar te zeggen. En levendig wordt het gebied ook hè, Oostflank, een gouden kans eigenlijk, voor groei en ontwikkeling. Het project biedt kansen om Rotterdam te verbeteren en er eigenlijk één stad van te maken door het ook daadwerkelijk te verbinden. We zijn getuige van een transformatie die Rotterdam herdefinieert en deze verandering juichen we uiteraard ook toe. 30.000 woningen, waarvan een deel op Zuid gaat komen, wat ook een enorme boost zal betekenen voor wijken als Bloemhof en Hillesluis. Dan hebben we het over verbetering van de bereikbaarheid natuurlijk, maar ook onderwijsmogelijkheden en mogelijkheden voor het mkb. Betaalbaar wonen is nodig. Het is een urgente kwestie, gezien de stijgende huizenprijzen en de enorme nood bij starters en bij mensen die willen doorstromen. En voor starters op de woningmarkt en ook voor Rotterdammers die willen doorstromen is het natuurlijk een unieke kans waarvan we eigenlijk aan het beginpunt staan. We zien ook de inzet in de nieuwe openbare buurttuinen en in buurtparken op verschillende plekken, dus ook groen is goed vertegenwoordigd. Bouwen in de stad betekent natuurlijk ook keuzes maken omdat je maar beperkt beschikbare ruimte hebt en daarom zullen niet alle keuzes door iedereen toegejuicht worden. Dat begrijpen wij, maar we zien ook dat er met zoveel mogelijk meningen rekening wordt gehouden. Voorzitter, met betrekking tot

de stadsbrug is het een historisch moment voor ons allemaal. Een jarenlange inzet en lobby naar het rijk heeft nu eindelijk zijn vruchten afgeworpen. Een overwinning, zo zien wij het met name ook voor Zuid, dat al lange tijd om meer aandacht vraagt en zich ook volop aan het ontwikkelen is. En we zagen hoe de Erasmusbrug Zuid deed verrijken. En studenten zullen ook sneller kunnen gaan reizen. Werkgelegenheid zal toenemen. Kortom, de stad krijgt gewoon een enorme impuls. Ik denk dat het duidelijk is dat wij er heel positief over zijn. Laten we dit proces dus niet verder vooruitschuiven, maar volle kracht vooruitgaan. Voorzitter, mijn fractie is ook trots op dit project en het is ook van groot belang dat de stad goed wordt geïnformeerd hierover en dat iedereen de kansen ook gaat inzien. Daarom zal mijn fractie door een motie voorstellen om een experience center op te richten, dat niet alleen fungeert als een visitekaartje voor het project maar ook als een sociaal-maatschappelijke functie. En de motie 'Oostflank Experience Center' is ondertekend door mijn collega Rehim Zadeh, of is van mijn collega Rehim Zadeh moet ik erbij zeggen, en die dien ik graag in. En voorzitter, ook voor de ondernemers zijn er natuurlijk uitdagingen en leven er zorgen en mijn fractie vindt het belangrijk dat die ondernemers ook als die financieel nadeel gaan ondervinden als gevolg van het megaproject, de mogelijkheid krijgen om gecompenseerd te worden op een goede en toegankelijke manier, een manier die werkt. En hiervoor dienen wij de volgende motie in, 'Nadeelcompensatie in je voordeel laten werken', ook van mijn collega Rehim Zadeh. Ik houd het hierbij voorzitter. Er is volgens mij genoeg gezegd over dit prachtige project.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Soytekin heeft de volgende moties ingediend.

Motie 31. Oostflank Experience Center

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van 7.5 Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- het project Oostflank van groot belang is voor de ontwikkeling en leefbaarheid van onze stad;
- het van essentieel belang is om de Rotterdammer actief te betrekken bij dit project door inwoners mee te nemen in de impact van dit project op de stad;
- een Experience Center zich er voor leent om inwoners en bezoekers van onze stad kennis te laten maken met het project Oostflank;

overwegende dat:

- een Experience Center kan bijdragen aan de transparantie communicatie, door een platform te creëren voor open en duidelijke communicatie tussen alle betrokkenen en daarmee een versterking van gemeenschapsbanden en het versterken van het vertrouwen ten goede komt;
- een Experience Center ruimte biedt voor kennisdeling, verhogen van bekendheid en betrokkenheid van het project en daarmee de participatie ten goede komt;
- een Experience Center kan dienen als een educatief platform van maatschappelijke waarde waar informatie kan worden verstrekt over de bredere impact van het project Oostflank met verschillende doelgroepen, zoals studenten;
- het succes van het A16 Experience Center een waardevol instrument bleek te zijn om de dialoog tussen alle belanghebbenden te faciliteren en het project in goede banen te leiden met de gemeenschap als een actieve en geïnformeerde partner;

verzoekt het college:

- onderzoek te doen naar de haalbaarheid en locatie van een Experience Center voor project Oostflank en hier uitvoering aan te geven;
- in gesprek te gaan met relevante stakeholders, waaronder projectontwikkelaars, buurtbewoners en experts om input te verkrijgen voor de opzet en inrichting van het Experience Center Oostflank;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Rehim Zadeh

Motie 32. Nadeelcompensatie Oostflank in je voordeel laten werken

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van de Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank

constaterende dat:

- het Oostflank project, met de aanleg van een derde stadsbrug, tegelijkertijd de investeringen in woningen, bereikbaarheid en onderwijs, aanzienlijke kansen biedt voor de stad;
- het Oostflank project zich uitstrekt van Prins Alexander tot aan Zuidplein en een impact heeft op heel Rotterdam;
- dit project potentiële gevolgen kan hebben voor het economische klimaat en de ondernemers in het betreffende gebied;

overwegende dat:

- dit grootschalige project echter ook een impact kan hebben op ondernemers in het betreffende gebied vanwege de te verwachten werkzaamheden over heel de stad;
- het van essentieel belang is dat gedupeerden toegang hebben tot een passende nadeelcompensatieregeling die van toepassing is op het Oostflank project;
- er signalen zijn ontvangen dat er bij voorgaande regelingen met betrekking tot nadeelcompensatie problemen waren met de toegankelijkheid en functionaliteit van de website en het systeem;
- het van groot belang is dat deze regeling ook bekend is bij de Rotterdamse ondernemers, die hier van gebruik kunnen maken;

verzoekt het college:

- te waarborgen dat de aanvraagprocedure voor nadeelcompensatie voor ondernemers die financieel nadeel ondervinden van het Oostflank project toegankelijker en vereenvoudigd wordt;
- de mogelijkheid tot het aanvragen van nadeelcompensatie actief te worden gecommuniceerd naar de Rotterdamse ondernemers;
- hierover verslag uit te brengen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Rehim Zadeh

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Zonder nog meer verwarring te veroorzaken, heeft iedereen zijn inbreng kunnen doen op agendapunt 7.5? En aan de heer Vonk nu het woord voor het indienen van zijn moties.

De heer **VONK** (cu). Ja, als er echt niemand anders meer is voorzitter die nog iets wil zeggen. Want ik wil natuurlijk niet voordringen, dat begrijpt u. Zoals ik had gezegd zou ik inderdaad op dit punt twee moties indienen, en ik had alvast de coulance daarvoor ontvangen. Twee heel leuke moties eigenlijk. Een nieuw stadsdeel met 30.000 woningen kan wat ChristenUnie Rotterdam betreft niet zonder een kerk, een moskee en maatschappelijke organisaties. Hierover hebben we het in de commissie ook uitvoerig gehad en daarom dienen wij de motie in 'Ruimte voor religieuze en maatschappelijke organisaties op de Oostflank' en dat doen we samen met DENK. En verder vinden we het belang dat in de afwegingen meervoudig ruimtegebruik zoals overkluizen, sport op daken, daktuinen et cetera, explicieter aandacht krijgt. En daarom de motie 'Maak werk van meervoudig ruimtegebruik'. Die motie wordt ingediend samen met GroenLinks en de Rotterdamse VVD.

7.3 *Het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis' (2023-2026) – vervolg*

De heer **VONK** (cu). En als ik dan toch zo lekker bezig ben voorzitter, dan zou ik ook de gewijzigde motie zoals aangekondigd en ook besproken met de wethouder, namelijk de gewijzigde motie 'Opvang in donkere dagen' hierbij willen indienen, zodat ook de wethouder hem officieel in ontvangst kan nemen. Nou, dat was kort, dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Vonk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 7A. Opvang in donkere dagen

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van actieprogramma Op weg naar herstel en een thuis;

constaterende dat:

- er rond tijdens de donkere kerstdagen en de jaarwisseling mensen buiten moeten slapen als er geen WKR-regeling geldt;

overwegende dat:

- de WKR-regeling soms wel, maar lang niet altijd, van kracht is met kerst en de jaarwisseling;
- het zeer ongewenst is dat in de bijzondere tijd van kerst en jaarwisseling mensen buiten moeten slapen;
- het voor Rotterdammers zeer ongewenst is om juist in deze periode te worden geconfronteerd met mensen die buiten moeten slapen;
- een openstelling van de opvang rond die tijd de hulpverlening op straat en de hulpdiensten zal ontlasten;

verzoekt het college:

- de extra opvang in kader van de WKR ook open te stellen met de kerstdagen en oud en nieuw;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, A. Kockelkoren, D. Yildirim en R.G.C. Segers-Hoogendoorn

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

7.5 Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank – vervolg

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Vonk heeft de volgende moties ingediend.

Motie 33. Werk maken van meervoudig ruimtegebruik

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- de ontwikkeling van de Oostflank een soort schuifpuzzel is waarbij extra puzzelstukjes moeten worden toegevoegd;
- in de 'Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank' twaalf gebiedskeuzes worden voorgesteld;
- meervoudig ruimtegebruik, zoals (gedeeltelijke) overkluizing van wegen, daktuinen en sporten op daken kan helpen meer puzzelstukjes op dezelfde oppervlakte kwijt te kunnen;

overwegende dat:

- in een verstedelijkte omgeving meervoudig ruimtegebruik een logische keuze is, zeker als de stapeling van functies en opgaven groot is;
- in de 'Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank' nauwelijks aandacht is voor meervoudig ruimtegebruik, terwijl dat juist extra meters en mogelijkheden kan opleveren;

verzoekt het college:

- serieus werk te maken van meervoudig ruimtegebruik en dit in het definitieve voorstel expliciet op te nemen in de gebiedskeuzes;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, A. Kockelkoren en D.J. van Dommelen

Motie 34. Ruimte voor religieuze en maatschappelijke organisaties op de Oostflank

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- het de bedoeling is om op de Oostflank 30.000 woningen toe te voegen;
- de 'Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank' aandacht heeft voor vitale wijken en vitale bewoners in gemengde buurten en dat zelfs verankert in gebiedskeuzes;
- in de Weense gebiedsontwikkeling Aspern Seestadt in een ontwikkeling van 10.000 woningen een Campus der Religieën gerealiseerd wordt;

overwegende dat:

- in een verstedelijkte omgeving voldoende ruimte moet zijn voor ontmoeting en reflectie;

verzoekt het college:

- in de uitwerking van de ontwikkeling van de Oostflank expliciet ruimte te reserveren voor en rekening te houden met de vestiging van religieuze en maatschappelijke organisaties;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk en S. Soytekin

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Ja, en dan is het aan de wethouders om de vragen te beantwoorden, maar ik kijk de zaal even rond, want ik heb begrepen dat er even behoefte is aan een korte pauze. Nee? Dan gaan we door.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter. Het is inderdaad al gezegd in de commissie en ook hier, dat dit echt wel het eerste historische moment is voor zo'n groot stadsproject dat we hier gaan neerzetten. Een stadsbrug, 30.000 woningen, groen, voorzieningen, ruimte voor werk en we maken er ook echt een prachtig stedenbouwkundig ontwerp van, zodat het in 2030, 2040 een heel levendige, lange strook aan de oostflank van Rotterdam wordt. En dit zijn de eerste keren dat we hierover spreken met elkaar. Het is ook goed dat we dat in een aantal fases doen. In oktober, november gaan we nogmaals met elkaar over dit ontwerp verder praten, maar vandaag was inderdaad bedoeld om die eerste reacties, ook de eerste politieke gevoelens en reacties op te halen, zodat we ook goed verder kunnen met dit traject. Het is ook al gezegd, zo'n grote verandering, zo'n grote gebiedsontwikkeling gaat natuurlijk ook niet gepaard zonder hier en daar pijn. Dat heb ik ook als wethouder wel meegemaakt, omdat ik de gesprekken heb gevoerd met de volkstuinders, met de sportverenigingen en dat voor iedereen het wel slikken was, voor de een wat meer dan voor de ander. Ik denk dat we dat ook allemaal heel goed beseffen en ook op zoek zijn gegaan naar zoveel mogelijk oplossingen daarvoor, maar dat de balans is uitgepakt zoals die is uitgepakt en dat we denken dat we daarbij toch ook zoveel mogelijk recht doen aan de zaken die u als raad ook aan ons heeft meegegeven in de eerste omgevingsvisie. Om zowel die verstedelijking te verzorgen, maar ook te zorgen voor voldoende groen, voorzieningen, werklocaties, maar ook sport. Dus dat heeft het die heel ingewikkelde ruimtelijke puzzel gemaakt die het nu is, die nu voorligt, en waarvan u ons alvast wat zaken meegeeft en die zal ik nu een voor een, voor zover ze de gebiedsontwikkeling betreffen, behandelen. Ik begin bij de motie van Leefbaar Rotterdam, 'Viva la volkstuin'. U vraagt om de V.V.O.R. te verplaatsen naar het Koperpad. U heeft een voorstel voor een ruimtelijke puzzel waarin V.V.O.R. plaats moet maken voor behoud van de Venhoeve. Het oorspronkelijke plan was V.V.O.R., maar dat u graag de Venhoeve wilt behouden en V.V.O.R. dan naar een ander terrein, naar A.T.V. Ommoord te verplaatsen. Dat betekent ook het verplaatsen van de rugbyclub. En u zegt: met deze puzzel willen wij graag dat de Venhoeve ook behouden kan blijven. Dat is inderdaad een puzzelstuk dat wij goed kunnen uitvoeren en verdere invulling aan kunnen geven, dus daar geef ik oordeel raad voor. Ik ga alleen op de ruimtelijke ordeningsmoties in. Mijn collega Karremans doet die over de stadbrug en collega Achbar die over de volkstuinenzaken, voor zover dat niet de ruimtelijke ordening betreft. En dan hoop ik dat we zo alle vragen en moties goed hebben behandeld. Dan de motie van GroenLinks, 'Ruimte voor behoud volkstuinen, golfbaan mee in de schuifpuzzel'. U vraagt eigenlijk aan ons om volkstuinen te behouden door die op het terrein van de golfbaan te plaatsen. Daar zullen wij niet voor kiezen, omdat er in de omgevingsvisie ook genoemd staat dat de sport behouden moet blijven in dit gebied. En golf is ook

sport. Dus vandaar dat wij hebben gekozen om de golfbaan te behouden en daar dan dus niet de volkstuinen naartoe te brengen. Dan motie 8, ik zal ook even de nummers erbij noemen, 'Toekomst voor sport op daken'. U geeft aan: de toekomst van sport op daken nauwkeurig in beeld te brengen, zodat sport op die daken kan en de volkstuinen kunnen worden behouden. Nou, op zich, er komt zo meteen ook een motie over meervoudig ruimtegebruik, willen we ook echt kijken naar zoveel mogelijk het meervoudig ruimtegebruik, alleen willen we nu ook helderheid geven aan de sportclubs. En je kan nu nog niet zeggen op welke daken er nu precies sportcomplexen kunnen plaatsvinden, want je hebt een enorm groot dak nodig om zo'n hele sportvereniging kwijt te kunnen. En het is zeer de vraag of dat gaat lukken in dat gebied. Dus dat zou de boel enorm vertragen. Dat is de reden waarom wij dit ontraden, niet omdat we principiële bezwaren hebben tegen sport op daken, maar meer dat hij in de tijd nu niet past. Dan motie 11, 'Golfterrein maakt plaats', van de PvdA, Partij voor de Dieren en GroenLinks. U geeft aan om ook die golfbaan te verplaatsen naar een ander deel in Rotterdam, namelijk naar Noordwest, en dan de golfbaan te gebruiken voor sport of volkstuinen. Nou, daar geldt eigenlijk hetzelfde voor. Er is de afspraak dat wij sport ook compenseren in dit gebied. Compenseren of behouden. Nou, in dit geval behouden we dus de golfbaan, omdat dat ook de afspraken zijn die wij in de omgevingsvisie al eerder hebben gemaakt. Dan motie 12, ook van de PvdA, 'Volkstuinders blijven volkstuinders'. U zegt: zoek een andere oplossing voor Leonidas, zodat Kweeklust kan blijven, en Ommoord met minder hectare in te passen in het bestaande gebied. Ook die moet ik ontraden, want wij hebben afgesproken dat wij sport compenseren. Daarin hebben wij deze gebieden nodig en anders is het niet goed inpasbaar. Zowel Leonidas heeft die plek nodig als dat we die ruimte van Ommoord nodig hebben voor al die sportcomplexen. Dus om die puzzel te maken hebben we deze ruimte echt nodig. In uw bijdrage zei u: wij hebben niet al die informatie en inzichten in hoe je die puzzel nu goed kan maken. Daar kan ik me wel goed iets bij voorstellen. Ik wil wel zeker de handreiking doen om in gesprek te gaan met onze ambtelijke ondersteuning om precies de plaatjes te laten zien en uit te leggen hoe groot alle ruimtebeslagen zijn die nodig zijn, zodat u daarin zelf ook meer inzicht heeft en uw mening over kunt vormen. Dus die handreiking wil ik graag doen. Er komt ook nog een technische sessie in november, dus dat zou een mooie gelegenheid zijn, maar als u een apart vragenuurtje wilt hebben, dan kan dat natuurlijk ook georganiseerd worden. Dan ga ik over naar motie 19 van D66, 'Oostflank gaat fore'. Dat is een onderzoeksvraag, om te kijken of de passage door de golfbaan gerealiseerd kan worden, maar wel op een veilige manier, zodat daar ook nog gewoon goed gegolfd kan worden en dat ook samen met de golfbaan op te pakken. Nou, dat kunnen wij doen, dus dat is oordeel raad. Dan hebben wij de motie van D66, GroenLinks, VVD, Volt en Leefbaar Rotterdam, 'Hangen op je studentenbank op de Zuidoostelijke flank'. Dat gaat echt over welke mogelijkheden voor studentenwoningen er zijn, ook in dit enorme gebied van 30.000 woningen. En u wilt zelfs een aantal van 3000, om te kijken of dat daar inpasbaar is, en dat in gesprek met velen. Nou, dat is een uitvoerbare motie, dus dat is wat mij betreft oordeel raad. Dan de motie van Volt, ChristenUnie, Partij voor de Dieren, CDA en GroenLinks, 'Neem een groennorm mee in de gebiedsontwikkeling Oostflank' en u verwijst daarbij naar de Rotterdamse groennorm, die ook in ons coalitieakkoord staat, maar die dan wel uiterlijk volgend jaar derde kwartaal aan de raad toe te zenden, maar dan ook in de gebiedsuitwerkingen verder mee te nemen. Nou, dat is een uitvoerbare motie, dus die geef ik oordeel raad. Dan de motie van de Partij voor de Dieren, SP en BIJ1, 'Einde aan de Oostflank'. U zegt heel luid en duidelijk: stop met deze gebiedsontwikkeling. Nou ja, dat zal ik toch ontraden, want wij gaan graag verder met deze ontwikkeling. 30.000 woningen, een fantastische stadsbrug, dus deze zal ik ontraden. Van dezelfde partijen, Partij voor de Dieren, SP en BIJ1, een motie voor krimp intensieve veehouderij voor ruimte in de stad, daarvoor een lobby in gang te zetten naar de formerende partijen of de politieke partijen in de Tweede Kamer. Nou, wij voelen ons niet het geijkte gezelschap om deze lobby te voeren. Ik kan mij voorstellen dat u vanuit uw eigen politieke lijn dat graag wilt doen, maar als college zullen wij hier geen gevolg aan willen geven, dus die ontraad ik.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). U heeft een punt van orde mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja, een punt van orde, want omdat de moties door verschillende wethouders worden behandeld, is het wel ontzettend handig als u het nummer noemt, want ik kan het zo echt niet volgen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Hoe ga ik dit nu herstellen? Moet ik ze nu allemaal opnieuw doen? Nummer 25 ontraden, 24 ontraden, 23 oordeel raad, 21 oordeel raad, 19 oordeel raad, 14 oordeel

raad, 12 ontraden, 11 ontraden, 8 ontraden, 6 ontraden, 1 oordeel raad. Die heb ik nu gehad. Dan ga ik nu over naar motie 26, 'Red VTV de Venhoeve', motie 27, 'Red A.T.V. Ommoord', en nummer 28, 'Red A.T.V. Kweeklust'. Die zal ik ontraden, omdat wij, zoals ik net allemaal heb toegelicht, de schuifpuzzel hebben gemaakt zoals we hem hebben gemaakt, en die ruimte dan echt nodig hebben om ook recht te doen aan de woningen, aan de sport, aan groen en werklocaties et cetera. Hetzelfde geldt overigens voor motie 29, ook ontraden, 'Grond voor grond', omdat dat eigenlijk tegen de gedachte gaat om die ruimte van A.T.V. Kweeklust, de Venhoeve en Ommoord in te ruimen voor deels woningbouw en andere zaken. Dank u wel, dat waren mijn moties.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Wethouder Karremans.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter. Nou, het woord historisch is vele malen gevallen. Dat kan ik natuurlijk wel voor de notulen nog even herhalen want dat is het ook. En over historie gesproken, mevrouw Rehim Zadeh is nu even niet in de zaal maar die had het er wel over. Ze zei 2001, ze zat in de buurt, het was 1998 toen wij begonnen met praten over de derde stadsbrug. Ja, ik hoop dat de heer De Haan als raadshistoricus van dienst even oplet. Dat was een prijsvraag van het Nationaal Architectuur Instituut. Dus dat was toen, 1998, dat is een hele tijd geleden. Er komt een interruptie. Nee, er komt geen interruptie. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.)

De heer **DE HAAN** (d66). Ja correct.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Pardon, dank u voorzitter. Dat kon je in het Nederlands Architectuur Instituut zien. Daar was ook het debat over wat de beste brug was. Misschien ook nog een suggestie, mocht die brug er straks richting die fase komen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank. Wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Die gaan we even terugkijken. En vier jaar geleden werd er begonnen met de MIRT-studie. Niet door mij, maar door mijn voorganger, wethouder Bokhove, is dat gedaan, en daarmee zijn verdere stappen gezet in dat proces. En vorig jaar, het is tijd om op te staan, en vorig jaar is natuurlijk een hele belangrijke stap gezet met het binnenhalen van de middelen en ook onder voorwaarde dat we natuurlijk die bestuursovereenkomst gaan tekenen, en de keuze voor de brug. Dat was heel belangrijk. En dit najaar zetten wij weer een stap vooruit, of zo u wilt een stap van noord naar zuid, een stap van zuid naar noord, want dat is wat een brug doet, die verbindt, richting de toekomst van Rotterdam met een derde stadsbrug. En ik heb het in de commissie al even gezegd. De heer Segers-Hoogendoorn was toen helaas weg, ik weet niet of hij het heeft teruggekeken maar anders hoort hij het nu van mij. De droom die ik heb, de visie die ik heb, is dat later, over een jaartje of tien, twaalf, de heer Segers-Hoogendoorn en ik als gepensioneerd raadsleden samen over die brug fietsen naar de Champions League-finale Feyenoord-Sparta, waar we de heer De Haan tegenkomen, die daar met een Sparta-sjaaltje als een van de weinigen onder aan de brug wacht. En dat de heer Segers-Hoogendoorn met vochtige ogen, want hij was zo gepassioneerd team tunnel in de commissie, dan zegt: ik ben toch team brug geworden. En dat de heer Moti ons dan inhaalt met de auto op de brug, in zijn elektrische auto, en zegt: ik ook. Dat is de visie die ik heb over die brug. En als we het hebben over visie en toekomst, het gaat om de derde stadsbrug van Rotterdam. Hoe mooi zou het zijn als we die straks kunnen openen op 3 maart 2033, 3-3-33. Prachtig. Dus dat is het idee voorzitter. Hoeveel mooier kun je het hebben? Er is veel gezegd in het commissiedebat natuurlijk, net ook in de raad, ook over de MER en daar wil ik even wat over zeggen. Ik snap dat, een aantal raadsleden hebben dat aangehaald als: je moet die brug niet bouwen, je moet een tunnel doen. Dat is ook al wel door een aantal raadsleden gezegd en ik zag het ook in de media verschijnen: opeens blijkt dat een tunnel even duur is. Nou, ik denk dat daar de verwarring is ontstaan, want vorig jaar hebben we het natuurlijk altijd gehad over een metrotunnel versus een brug. We weten ook gewoon uit de beslisinformatie van vorig jaar, uit het MIRT-rapport, dat op pagina 43 staat dat een tramtunnel even duur is als een brug. Dat hebben we ook nooit ontkend. Dat heb ik toen ook gezegd in reactie op de motie van mevrouw Verkoelen toen die ingediend is, die weinig steun kreeg in de raad. Maar dat hebben we ook altijd niet ontkend, maar er zijn heel veel afwegingen waarom we kiezen voor die brug en niet voor die tunnel. Ook als je kijkt naar de commissie MER, die kijkt of er voldoende informatie in staat wat betreft de milieueffectrapportage, dat kijkt natuurlijk niet naar de bredere afweging die we met elkaar maken, die de gemeenteraad

maakt. Dat is dus natuurlijk wel de nuance die je erbij moet geven. En ik zeg er ook bij, wat betreft de afweging die wij als college gemaakt hebben voor het voorkeursalternatief, zit er geen nieuwe informatie in die kan leiden tot een andere afweging. Dus dat wil ik er wel even bij gezegd hebben, ook ter inleiding van een aantal moties. Maar we nemen het MER-advies natuurlijk wel donders serieus, want daar is het ook voor. We hebben ook in een collegereactie gezegd: we willen een aantal punten serieus oppakken. Onder andere een addendum maken op de nautiek, ook een addendum maken op het alternatief dat de MER voorstelt. Dus daar zijn we druk mee aan de slag en dat willen we de raad natuurlijk ook aanbieden voordat er wordt besloten dit najaar. Dus daar zijn we druk mee aan de slag en dat gaat de raad ook van ons ontvangen. Voorzitter, dan de moties. Allereerst de motie van GroenLinks, 'Sturen op behoud natuur in De Esch en volledige compensatie'. Allereerst, het dictum bestaat uit drie regels. De laatste is rapporteren aan de raad. Dat is op zichzelf geen probleem. De andere twee dicta wel, en dat is behoud van natuurschap De Esch als uitgangspunt nemen. Dat kan ik gewoon niet doen. Daar ben ik ook altijd eerlijk over geweest, ook in de commissie. Het is heel vervelend, maar je moet maximaal rekening houden met zes hectare groen dat daar verdwijnt. Dat wordt wel blauw, dat is de nuance die ik maak, dat is nu ook niet publiekelijk toegankelijk. 18 hectare blijft sowieso. Hopelijk meer, ik kom zo natuurlijk nog in een reactie op de motie van Volt. Maar dat kan ik niet garanderen. En ook over het compenseren is eigenlijk al een motie raadsbreed aangenomen van de hand van de VVD om dat te doen. Dus in die zin is dat deel overbodig, dus vandaar dat ik die motie van GroenLinks, 'Sturen op behoud natuur in De Esch en volledige compensatie' ontraad. Dan 'I love nieuwe informatie' van de heer Biljoen, om inderdaad die onderbouwing te geven, bijvoorbeeld over de uitvoerbaarheid van de nautiek van de stadsbrug. Nou, dat is precies wat we gezegd hebben in de collegebrief te gaan doen, dus wat dat betreft is die overbodig en ontraad ik hem dus. Dan de motie 'Aanwijzen oeververbinding als risicovol project'. Daar is het eigenlijk te vroeg voor. We beslissen daar nu helemaal niet over, dus om die reden zou ik die ook ontraden. Dat kan natuurlijk wel in een later stadium, dus dat zou prima kunnen. Het lijkt me ook helemaal niet zo'n heel gek idee, maar daarvoor is het nu gewoon te vroeg. Dan de motie 'Sluit een tunnel niet uit'. Ik zie dat de PvdA de metrotunnel inmiddels heeft losgelaten, dat zie ik wel. Dat is in ieder geval al winst voorzitter, zou ik zeggen. Maar ik heb net al uitgelegd dat het een veel bredere afweging is dan alleen waar de commissie MER naar kijkt. We hebben heel veel argumenten om voor een brug te kiezen en niet voor een tunnel, dus die ontraad ik. Dan 'Laat het Zuiderpark heel'. Ik snap de motie. Ik houd ook van moties die gaan over parken. Dat vind ik erg goed. Alleen zit hij niet helemaal in de scope van de Oostflank. Hij zou wel heel goed passen bij het groendebat natuurlijk. Dus eigenlijk zou ik de heer Engberts willen vragen of het niet een idee zou zijn om hem daar te behandelen, want daar past hij ook veel meer in de uitvoering, omdat die buiten de scope van de Oostflank zit. Maar dat is natuurlijk uiteraard aan de heer Engberts zelf voorzitter. Dan de moties van 50PLUS.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik trek deze motie in. Ik houd hem in mijn achterzak en hij komt een andere keer weer terug. In de motie over de tramtunnel staat wel dat we toch uiteindelijk voor een metro gaan.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Welk nummer is het? (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Oké. Dank.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Oké, dan de motie van 50PLUS. Eigenlijk heb ik dat net in mijn argumentatie al gezegd. Gezien de adviezen van de MER, daar zit geen nieuwe informatie in die tot een andere afweging leidt tussen brug en tunnel. We gaan natuurlijk wel serieus aan de slag met de adviezen van de commissie MER. Daar hebben we ook op gereageerd en dat is hoe we daar invulling aan gaan geven. Want we nemen het natuurlijk wel heel serieus, maar tot een andere afweging zal dat niet leiden wat betreft brug versus tunnel. Hetzelfde geldt voor 'Een brug te veel', dus die ontraad ik ook. Dan de motie 'Fietsers first' van D66. Ja, dat wij vinden juist ook, dat is een van de redenen waarom we kiezen voor een brug, omdat het voor fietsers veel prettiger is, alleen al als het gaat om sociale veiligheid, dan een tunnel. Dus daar willen we inderdaad aan werken. Zoveel mogelijk vind ik wel goed. We gaan dan niet ontwerpen met te beginnen met een fietspad aan te leggen en daarna zien we wel. Maar we willen natuurlijk wel conform wat we breder doen in de stad, die fietsbereikbaarheid en -aantrekkelijkheid als een belangrijk onderdeel van deze gebiedsontwikkeling zien. Dus wat dat betreft kan ik hem met die opmerking zeker omarmen. Dan de motie 'Vermijd oeveraanpassing, vermijd schade aan de natuur in de Eschpolder' van onder andere Volt en een aantal andere partijen. Er

wordt inderdaad gesproken over een eventuele andere variant van een brug, dus dat gaat dan niet over een tunnel, en die dan minder natuurschade kan opleveren voor De Esch. Ja, dat wil ik inderdaad meenemen in de plan- en studiefase. Dus dat is het moment dat we gaan ontwerpen en gaan kijken hoe die brug er dan vervolgens kan uitzien. Dan is dit inderdaad een alternatief dat we willen onderzoeken, want dat heb ik ook altijd gezegd, we moeten zoveel mogelijk groen behouden en kijken wat we kunnen doen om dat te realiseren. Dus wat dat betreft kan ik die motie omarmen. Dan de motie 'Toch nog een stukje gestapeld Rotterdam'. Dat is motie 30 voorzitter van VVD, PvdA en ChristenUnie. Die gaat over de Abram van Rijckevorselweg en de resultaten daarvan te delen met de raad. Die wil ik omarmen. En dan heb ik nog twee moties van DENK aan het eind. 'Oostflank Experience Center', mooi, een leuk idee, interessant idee, goed idee. Ga ik omarmen. En dan de nadeelcompensatie, om dat te waarborgen voor ondernemers. Die is ook in lijn met een motie die de VVD heeft ingediend bij de Voorjaarsnota en daar ben ik het ook volstrekt mee eens en die ga ik ook omarmen. Dat waren mijn moties voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Wethouder Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, een aantal moties. Ik begin met de motie van Leefbaar Rotterdam, 'Wachtlijsten'. Gemeentelijke instrumenten in te zetten om ervoor te zorgen dat volkstuinders die bedreigd worden door de gebiedsontwikkeling urgentie kunnen krijgen op wachtlijsten. Ik begrijp heel goed de vraag en ga mee met het idee om deze volkstuinders zo spoedig mogelijk naar een volgende tuin te begeleiden binnen de kaders van wat we als gemeente eventueel kunnen doen. En dat zeg ik met nadruk omdat we dan wel moeten gaan kijken welk wettelijk instrument we daarvoor hebben, omdat je ervan uit moet gaan dat het vooral bij volkstuinders zelf ligt. Maar ik kan deze omarmen. Dan een tweede motie voorzitter, 'Beheersbare huurprijzen', om ervoor te zorgen dat de huurprijzen als gevolg van de verplaatsing voor de sportverenigingen die gedwongen verhuizen niet substantieel hoger worden dan nu het geval is. Deze motie kan ik ook omarmen, want de sportverenigingen betalen een vastgesteld maatschappelijk huurtarief voor het sportcomplex, en dit zijn vastgestelde afspraken en deze zullen niet veranderen als gevolg van de verplaatsing naar een eventuele andere locatie. De derde motie, ook van Leefbaar Rotterdam voorzitter, 'Schadeloos', in de volkstuinenvisie een schadeloosstelling op te nemen voor volkstuinverenigingen die moeten stoppen omwille van een gebiedsontwikkeling. Dat lijkt me een heel logische, want ik snap dat het bij het opheffen van een volkstuin een reële schadeloosstelling die recht doet aan de waarde van de volkstuin inclusief de opstal en planten, bloemen, kruiden, noem het maar op, waarbij ze gebruik zullen maken van de bestaande taxatiemethodes voor de volkstuin. Dus ook deze kan ik omarmen voorzitter. Dan heb ik een motie van 50PLUS. Die gaat erover in de partiële omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank de volkstuinen A.T.V. Kweeklust, VTV de Venhoeve, A.T.V. Ommoord vanwege het ontbreken van een volkstuinenvisie te behouden. Voor de ontwikkeling Oostflank is de ruimtelijke afweging gemaakt voordat er een visie op volkstuinen gemaakt is. U kunt de volkstuinenvisie, het concept daarvan, einde van dit jaar verwachten en daarin zal mijns inziens niet opgenomen worden dat de genoemde volkstuinverenigingen niet opgeheven mogen worden. Dus deze zal ik ontraden. Dan de laatste motie, die is van de heer Vonk van de ChristenUnie, 'Ruimte voor religieuze en maatschappelijke organisaties op de Oostflank', in de uitwerking van de ontwikkeling van de Oostflank expliciet ruimte te reserveren voor en rekening te houden met de vestiging van religieuze en maatschappelijke organisaties. Deze kan ik omarmen voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Dan is het woord aan de heer Buijt. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ik dacht dat u nog zou reageren op de motie van de heer Vonk. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Nee, maar ik dacht: u zit er toch, dus gelijk het woord maar.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). We gaan even terug naar 7.3. Mijnheer Vonk heeft aangegeven (Er wordt buiten de microfoon gesproken.)

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). We gaan dit agendapunt eerst afronden. Ja, dank u wel. Zijn er nog vragen en opmerkingen in tweede termijn?

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja, dank u wel voorzitter. Mevrouw Zeegers verwees naar de omgevingsvisie, en dat daarin zou staan dat de compensatie voor het verschuiven van sportcomplexen binnen het plangebied moet. Dat staat niet in de omgevingsvisie. Wij waren even aan het zoeken, dat staat alleen maar in de herziening. Dus u heeft het zich daarmee eigenlijk onnodig moeilijk gemaakt

vermoeden wij. En wij zouden dan ook willen uitnodigen om in de uiteindelijke partiële herziening omgevingsvisie eigenlijk gewoon terug te grijpen op wat we hebben vastgesteld in de omgevingsvisie, waar veel meer ruimte zit in de schuifoperatie, in het leggen van de puzzel. En als dat behulpzaam is, dan willen wij daar wel aankondigen op dat moment met amendementen te zullen komen, zodat we meer ruimte voor onszelf creëren in de puzzels.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Nou, dank. Wij hebben daar toch andere informatie over. Wij hebben gezegd in de omgevingsvisie, op pagina 101, dat wij bij gebiedsontwikkelingen binnen de sportcirkel, sportvelden kunnen schuiven, maar dan wel in de nabijheid van waar het zich plaatsvindt. Dus vandaar dat ik die referentie aan de omgevingsvisie heb gedaan.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mijnheer Engberts, heel kort.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Heel kort ja, dan komen wij op hoe de sportcirkel is gedefinieerd. En die staat een aantal pagina's terug en volgens mij zit er dus meer ruimte in. Maar dat gaan we op dit tijdstip natuurlijk allemaal niet meer doen, maar dit debatje zetten we ergens anders nog eens een keer voort.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Zijn er nog openstaande vragen? De heer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Ik weet niet of het nu openstaande vragen zijn of dat we in de tweede termijn zitten. Dat is sowieso even de vraag.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Openstaande vragen?

De heer **DE HAAN** (d66). Nee, dat niet.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Tweede termijn?

De heer **DE HAAN** (d66). Ja, één kort punt. Het heeft ook een beetje te maken met hoe het debat zich ontwikkelde en ook zo net de reactie van de wethouder op het voorstel van Leefbaar Rotterdam met de Venhoeve. Het sluit een beetje aan bij het eerdere over die oost-westverbindingen. Mijn fractie keek ook eerst richting de golfbaan. Ik zie daar ook wel mogelijkheden om ook met de Venhoeve daar ook oost-westverbinding in te zien. Met name om daar langzaam verkeer, om daar wandelend overheen te gaan. Ik heb daar een motie voor om te kijken of je die plek daar ook beter zou kunnen benutten om van die oost-westverbindingen gebruik te maken, ook met het oog op de Venhoeve.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer De Haan heeft de volgende motie ingediend.

Motie 35. Goed vertoeven in de Venhoeve

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van 7.5 Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank;

constaterende dat:

- volkstuinen ondanks hun publieke openstelling van zonsopgang tot zonsondergang niet altijd even toegankelijk zijn voor het brede publiek;

overwegende dat:

- volkstuin de Venhoeve een groene barrière vormt in de oost-west verbindingen van de Oostflank;
- de Venhoeve op dit moment met slechts één ingang aan de zuidwestelijke zijde wordt ontsloten;
- de ontsluiting voor de omgeving makkelijker en laagdrempeliger kan worden gemaakt door vanuit het volkstuincomplex nadrukkelijker in te zetten op potentiële oost-west verbindingen;
- hierdoor de flanken van de Oostflank voor langzaam verkeer, met name wandelaars beter wordt ontsloten;
- voor een breder publiek een groene oase toegankelijker wordt gemaakt;

verzoekt het college:

- volkstuin de Venhoeve zo in te richten dat Rotterdammers er gemakkelijker doorheen kunnen wandelen;
- bij de definitieve partiële herziening van de Omgevingsvisie Oostflank deze oost-west verbinding mee te nemen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. de Haan

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Voor de tweede termijn, wie mag ik het woord geven? De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter dank. Dan heel even snel, in reactie op wat de wethouder zojuist heeft aangegeven. Allereerst motie 10, 'Aanwijzen oeververbinding als risicovol project'. De wethouder gaf aan dat het misschien nu iets te vroeg is. Ik zal hem dan nu intrekken en in december weer indienen, met dezelfde beweegredenen. Wat betreft motie 9, 'I love nieuwe informatie', heeft de wethouder zojuist aangegeven dat het ook dan in het addendum komt te staan. In het addendum wordt aanvullende informatie gegeven over of hoe een stadsbrug mogelijk is, rekening houdend met de laatste inzichten rondom de situatie van Feyenoord City. Ik heb het meerdere raadsleden horen zeggen: er is geen nieuwe informatie. Ik had helaas te weinig tijd, anders had ik graag op jullie gereageerd. Maar de nieuwe informatie is: bocht West was niet inpasbaar. Die hebben we gelijk afgeschoten, daar hebben we niet naar gekeken. Er is nieuwe informatie, dat blijkt eigenlijk ook uit dat ding van de commissie MER. En zo kun je ook eigenlijk nog wel verder kijken, van: kan zo'n brug misschien eerst meer naar links of iets meer naar rechts? Dat is de nieuwe informatie. Maar als de wethouder aangeeft dat dat in het addendum dan weer terechtkomt, is het wat mij betreft helemaal prima.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank. Ik wil eerst vragen of wethouder Zeegers nog wil reageren en dan wethouder Karremans. O, u heeft de motie nog niet. Dan mag de heer Karremans.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ja voorzitter, vanzelfsprekend. Als die brug net een paar meter naar rechts of naar links komt. Dat kan ook, alleen is dat onderdeel van de plan- en studiefase. Dat heb ik ook gezegd in reactie op de motie van Volt. Die zegt: onderzoek nu die plek daar, maar dat blijft in bocht A. Dat heeft niets met bocht West te maken. Overigens is dat wel onderzocht. Dat is gewoon heel uitvoerig onderzocht zelfs. Dus wat de heer Biljoen zegt klopt niet helemaal. Maar natuurlijk kijken we naar hoe die het best ontworpen kan worden, alleen is dat de plan- en studiefase. Dat heb ik ook altijd gezegd. We zeggen nu alleen: we kiezen voor de brug, die locatie, zo wordt die ingetekend, maar hij staat nog niet met gps-coördinaten vast. Dat zeg ik er wel bij.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank. Wethouder Zeegers. U heeft geen tijd meer mijnheer Biljoen. Het spijt me. Wethouder Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter. De motie van D66, 'Goed vertoeven in de Venhoeve', u vraagt om die Venhoeve ook goed doorsteekbaar te maken voor anderen dan de volkstuinders aldaar en die verbinding dan ook mee te nemen in de herziening. Dat is goed mogelijk, dus dat kunnen wij zeker doen, dus dat is oordeel raad.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Als er dan geen vragen meer zijn dan wil ik dit agendapunt afronden. Mevrouw Kockelkoren heeft een punt van orde. Is dat wat ik u hoor zeggen?

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, dank u wel. Want het ging bij wethouder Zeegers heel goed met die nummers, maar ik heb nog steeds een aantal moties waarvan ik het niet weet, dus kan ik misschien gewoon een lijstje krijgen van het college? Het zijn 35 moties, welke ze nu hebben omarmd en welke ze niet hebben omarmd. Zo'n lijstje bestaat, dus dan kan ik er wat mee.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mijnheer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Voorzitter, ik wil mevrouw Kockelkoren wel even helpen, want ik heb het allemaal wel scherp, dus misschien kunnen we er dadelijk samen even doorheen lopen, dan kan ik u ook meteen mijn stemadvies meegeven.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Ik waardeer deze collegialiteit en samenwerking. Heel mooi. Dan wil ik dit punt afronden en gaan we door naar de tweeminutendebatten.

7.3 *Het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis' (2023-2026) – vervolg*

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Maar voordat we weggaan, hij zit er nog steeds, wil ik de heer Buijt vragen om te reageren op de motie van de heer Vonk.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ja, ik heb hem aangeboden om de motie aan te passen naar alleen de kerst en oud en nieuw, en dat heeft hij gedaan, dus ik kan met deze motie goed leven.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Dan wil ik de vergadering kort even schorsen en dan gaan we door met de tweeminutendebatten en zal het voorzitterschap overgenomen worden door mevrouw Kockelkoren. Voor de goede orde, we schorsen vijf minuten, dus om 23.20 uur gaan we weer verder.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Zijn de woordvoerders aanwezig in de zaal? Kan iedereen gaan zitten? Dan kunnen we eventjes verder met de vergadering. Gezien het tijdstip wil ik iedereen verzoeken om te gaan zitten, zodat we de laatste agendapunten kunnen afronden, want volgens mij wil iedereen graag naar huis. Wethouders, kunt u ook gaan zitten?

8. TWEEMINUTENDEBATTEN

8.1 *'Rotterdamse warenmarkten'*

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Oké, aan de orde is agendapunt 8.1, de Rotterdamse warenmarkten en daarvoor heb ik als woordvoerder de heer Bonte. Aan u het woord.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, een klein punt van orde.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mag ik het punt van orde na dit agendapunt doen? Oké, mevrouw Morkoç, een punt van orde.

7.4. *Het voorstel tot vaststellen van de Startnotitie Rotterdams Burgerberaad Klimaat – vervolg*

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Een klein punt van orde, ik kom even naar boven rennen, want de ChristenUnie wilde graag mee tekenen met een van onze moties, 'Maximaal betrekken van het maxipubliek', dus ik dien hem even opnieuw in.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Morkoç heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Maximaal betrekken van het maxipubliek

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van agendapunt 7.4 Het voorstel tot vaststellen van de Startnotitie Rotterdams Burgerberaad Klimaat;

constaterende dat:

- bij het burgerberaad het van belang is om niet alleen de deelnemers van het burgerberaad aan te spreken maar ook de brede samenleving;

overwegende dat:

- het betrekken van het maxipubliek gedurende het gehele proces leidt tot een betere verbinding met het democratische proces en daarmee de legitimiteit van het beraad;
- input vanuit de brede samenleving bijdraagt aan betere opinievorming van de burgerberaadsleden;
- brede betrokkenheid zorgt ervoor dat het politiek vertrouwen vergroot wordt en de deelnemers steun ervaren vanuit de brede samenleving;
- op dit moment in de Startnotitie voornamelijk gesproken wordt over een communicatieaanpak waarbij de nadruk ligt op informatievoorziening;

verzoekt het college:

- naast de communicatieaanpak aan de slag te gaan met het betrekken van de brede samenleving waarbij deze ook input kan leveren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç en T.J. Vonk

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

8.1 'Rotterdamse warenmarkten' – vervolg

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan is het woord aan de heer Bonte.

De heer **BONTE** (lr). Dank u wel voorzitter. De warenmarkten vervullen een belangrijke sociale functie in de wijken en bieden mensen met een smalle beurs een uitkomst. Leefbaar Rotterdam wil de aantrekkelijkheid van de Rotterdamse markten verder verbeteren en de continuïteit waarborgen, ook de markten aantrekkelijker maken voor nieuwe ondernemers. Het marktreglement moet wat Leefbaar Rotterdam betreft daarom op onderdelen tegen het licht worden gehouden. Er zijn al goede stappen gezet door de wethouder, onder andere de meelopersregeling, maar toch kunnen sommige zaken beter. Dat blijkt uit de vele gesprekken die we hebben gevoerd met de marktondernemers. Bijvoorbeeld het oneigenlijk gebruik van de bedrijfsleidersregeling. Dat leidt onder andere tot een slechte doorstroming van de goede plekken op de markt. Mijn vraag aan de wethouder is of hij daarop zou willen reflecteren en wat hij gaat doen om het oneigenlijk gebruik van de bedrijfsleidersregeling tegen te gaan. Voorzitter, een ander punt ter verbetering zijn de standwerkplekken. Vroeger had je standwerkers op de Rotterdamse markt. Daar stond je met een hele kring mensen omheen, aandachtig te kijken naar de demonstratie en na afloop ging je voor € 9,95 naar huis met een groentesnijder met van die handige opzetstukken. Voorzitter, standwerker is een vak dat helaas nagenoeg is verdwenen. Er zijn in heel Nederland nog ongeveer vijftig standwerkers. En toch hebben wij in Rotterdam zeventig standwerkvergunningen. Hier klopt iets niet, dus daarom de volgende motie, 'Van stilstand naar promotie'. Die verzoekt het college een voorstel te maken om het huidige gebruik van standwerkplekken uit te faseren, en met een voorstel te komen hoe de huidige standwerkplaatsen in de toekomst ingevuld kunnen gaan worden. Een laatste punt gaat over de toiletten en de prullenbakken. Als je voor dag en dauw opstaat om de markt op te bouwen en je hebt dan geen plek om naar het toilet te gaan, dan is dat een probleem. En ook het achterlaten van rommel na een marktdag is een doorn in het oog van de omwonenden en daarom de volgende motie, 'Goeiesmorgens juffrouw Jannie'. Die verzoekt het college te onderzoeken of er op de andere weekmarkten net als op het Afrikaanderplein structurele oplossingen geboden kunnen worden voor het beschikbaar stellen van toiletvoorzieningen van 6 uur 's ochtends tot 18.00 uur 's avonds en op alle buitenmarkten in gesprek te gaan met de bezoekers en marktkooplui om het gebruik van de aanwezige prullenbakken te vergroten en vervolgens te handhaven. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Bonte heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Van stilstand naar promotie

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van de Rotterdamse warenmarkten;

constaterende dat:

- het aantal standwerkers flink is afgenomen, daar waar er landelijk nog 50 standwerkers zijn;

- er in Rotterdam 70 standwerkvergunningen zijn;

overwegende dat:

- dit vaak graag gewilde plaatsen zijn die amper worden gevuld door standwerkers;
- deze plaatsen daarmee oneigenlijk gebruikt worden;
- dit tot irritatie van marktkooplui leidt;

verzoekt het college:

- een voorstel te maken om het huidige gebruik van standwerkplekken uit te faseren, denk hierbij aan het stoppen met nieuwe vergunningen voor standwerkplaatsen en huidige standwerkvergunningen die aflopen tot een maximum aantal jaar te verlengen;
- met een voorstel te komen hoe de huidige standwerkplaatsen in de toekomst ingevuld kunnen worden, en hierbij de opties mee te nemen: promotieplekken voor publieke organisaties, kansen voor reguliere marktpartijen en plekken in te ruilen voor de weinige echte overgebleven standwerkers;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S.M. Bonte

Motie 2. Goeiesmorgens juffrouw Jannie

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van de Rotterdamse warenmarkten;

constaterende dat:

- markten een belangrijke sociale functie in de wijken vervullen;
- markten een uitkomst bieden voor mensen met een smalle beurs;
- het imago van de markten onder druk staat;

overwegende dat:

- marktkooplui voor dag en dauw opstaan om marktkramen op te bouwen;
- m.u.v. het Afrikaanderplein waar recent maatregelen zijn getroffen er op andere markten nog geen openbare voorzieningen zijn;
- we eerder dit jaar werden opgeschrikt door foto's in de krant van zakjes ontlasting;
- dit niet goed werkt voor het imago van de markt;

verzoekt het college:

- te onderzoeken of er op de andere weekmarkten in Rotterdam structurele oplossingen geboden kunnen worden voor het beschikbaar stellen van een toiletvoorziening van 06:00 tot 18:00, naar voorbeeld van het Afrikaanderplein;
- op alle buitenmarkten in gesprek te gaan met bezoekers en marktkooplui om het gebruik van aanwezige prullenbakken te vergroten en vervolgens te handhaven op het weggooien van rommel in deze prullenbakken;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S.M. Bonte

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan is nu het woord aan mevrouw Nunnely. En als andere mensen nog willen spreken, dan zie ik die graag.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Dank u wel voorzitter. Het Rotterdamse beleid voor warenmarkten staat in het teken van economische ontwikkeling, duurzaamheid en lokale betrokkenheid. Het college willen we dus hiermee ook verzoeken te inventariseren bij marktondernemers welk animo er is voor trainingsaanbod vanuit het MKB-actieprogramma en het nog vast te stellen programma Circulair, op basis van deze inventarisatie passende trainingen en bijeenkomsten te organiseren op het gebied van

duurzaamheid en circulariteit voor markthouders en de ondernemers in de stad. Door deze educatieve initiatieven willen we de kennis en de bewustwording vergroten, zodat markthouders en ondernemers actief kunnen bijdragen aan de groene transitie van Rotterdam. Het doel is een aantrekkelijke en een duurzame stad te creëren waar lokale ondernemers een sleutelrol spelen in het realiseren van onze duurzame ambities. Dank u wel voorzitter. Sorry, en daarvoor dien ik deze motie in, 'Tijd voor duurzaamheid en circulariteit'. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Nunnely heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Tijd voor duurzaamheid en circulariteit

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van agendapunt 8.1 Rotterdamse warenmarkten;

constaterende dat:

- Rotterdamse markten nog niet zeer duurzaam en circulair zijn ingericht;
- Rotterdam zich heeft gecommitteerd aan de norm van 55% reductie van CO₂-uitstoot;

overwegende dat:

- het beleid voor de Rotterdamse warenmarkten valt onder economische ontwikkeling waarin de gemeente een aantrekkelijke Rotterdamse warenmarkt voor bezoekers en marktvergunningshouders realiseert;
- Rotterdam zich inzet voor duurzaamheid en streeft naar een groene en toekomstbestendige stad;
- lokale markthouders en ondernemers een rol spelen in de ontwikkeling van duurzame initiatieven en de energietransitie binnen de stad;
- het belangrijk is om de kennis en bewustwording van markthouders en ondernemers te vergroten met betrekking tot duurzaamheid en circulariteit;
- het bevorderen van duurzame praktijken onder markthouders en ondernemers bijdraagt aan de verwezenlijking van de ambities van Rotterdam op het gebied van duurzaamheid;

verzoekt het college:

- te inventariseren bij marktondernemers welk animo er is voor trainingsaanbod vanuit het MKB-actieprogramma en het nog vast te stellen programma Circulair. Op basis van deze inventarisatie passende trainingen en bijeenkomsten voor marktkoopliden te organiseren;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J.M. Nunnely

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan is het woord aan mevrouw Rehim Zadeh.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Dank u wel voorzitter. Voorzitter, de Rotterdamse markten zijn van enorme meerwaarde voor onze stad en ze dragen ook een maatschappelijke functie. De Rotterdammer is ook afhankelijk van de markt voor betaalbare boodschappen. En we moeten als gemeente er alles aan doen om dit cruciale onderdeel van de stad te faciliteren en te ondersteunen. En we hebben het er al uitgebreid in de commissie over gehad en ik ben ook blij met de inzet en de interventies van de wethouder tot nu toe. Voorzitter, in het kader van de markten stip ik een ander signaal aan dat onze fractie heeft bereikt. Mijn fractie heeft begrepen dat de opbouw en de afbouw van Rotterdamse markten soms een hele dag in beslag neemt. Dan bedoel ik niet dat ze de hele dag aan het bouwen zijn. Dan bedoel ik dat ze dinsdagochtend worden opgebouwd, vervolgens staat het dinsdag helemaal vol, zonder dat er iemand staat, en woensdag is pas de markt. Wij denken dat je die ruimte beter kan benutten voor bijvoorbeeld andere maatschappelijke activiteiten, dus ik heb een motie 'De marktruimte beter benutten', die het college verzoekt te onderzoeken of de opbouw en de afbouw van de Afrikaandermarkt en andere Rotterdamse markten met een vergelijkbare situatie in de avonduren tot maximaal 22.00 uur te laten plaatsvinden, met inachtneming dat buurtbewoners hier geen last van ondervinden. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Rehim Zadeh heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. De marktruimte beter benutten

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023 ter bespreking van 8.1 'Rotterdamse warenmarkten';

constaterende dat:

- de opbouw van de Afrikaandermarkt momenteel op dinsdagochtend plaatsvindt;
- de markt op het Afrikaanderplein op woensdag gehouden wordt;
- het Afrikaanderplein op dinsdag de gehele dag als gevolg van de vroege opbouwwerkzaamheden van de markt nauwelijks toegankelijk is;

overwegende dat:

- het onwenselijk is dat het Afrikaanderplein een hele dag niet of nauwelijks toegankelijk is voor andere activiteiten;
- het mogelijk een passende oplossing zou zijn om de opbouw van de markt in de avond te laten plaatsvinden;

verzoekt het college:

- te onderzoeken of de opbouw en afbouw van de Afrikaandermarkt en andere Rotterdamse markten met een vergelijkbare situatie in de avonduren (tot maximaal 22.00) te laten plaatsvinden, met inachtneming dat buurtbewoners hier geen last van ondervinden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Rehim Zadeh

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Zijn er nog andere sprekers op dit punt? Nee? Dan geef ik het woord aan de heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja, dank u voorzitter, en ik zou zeggen: goeiesnachts juffrouw Jannie, in plaats van goeiesmorgens. We hebben er volgens mij al uitgebreid over gesproken in de commissie. Gezien het tijdstip houd ik het ook gewoon kort. Ik ga gelijk door naar de motie 'Goeiesmorgens juffrouw Jannie'. U vraagt terecht om een inventarisatie of er voldoende toiletvoorzieningen zijn en met name dan in de vroege uurtjes. Dat moeten we inventariseren. Ik heb wel gevraagd wat zo'n unit dan kost. Zo'n dixie kost al snel zo'n € 100.000,00 per jaar. Ik was ook verbaasd. Voor een meer permanente praot je al over € 270.000,00. We gaan het inventariseren. Maar op het Afrikaanderplein staat natuurlijk een vaste unit. Het is wel van belang dat mensen die voor dag en dauw bezig zijn ook gewoon fatsoenlijk naar het toilet kunnen gaan. Dus ik zou zeggen: ik ga dit onderzoeken en ik kom hier bij u terug, dus deze motie kan ik om deze reden omarmen. Ja, ons reglement en de verordening, die moeten af en toe vernieuwd worden, gemoderniseerd worden. Het punt van de standwerkers is gewoon een heel terecht punt. Want vroeger was dat inderdaad een hele happening, maar zo door de jaren heen zijn er eigenlijk steeds minder gekomen. En op de plaatsen van de standwerkers, we hebben er zeventig in Rotterdam, daar staan nu vaak andere kramen en vaak op goede plekken. Dus dat is ook een frustratie van een aantal of misschien wel veel marktondernemers. Dus ik denk dat het een goede motie is. U vraagt ook om een voorstel, dus ik ga het gewoon ook even goed uitzoeken hoe we dit kunnen verbeteren, dus ook deze motie kan ik omarmen. 'Tijd voor duurzaamheid en circulariteit'. Dat is altijd goed in deze tijd, zou ik zeggen. U vraagt ook om te inventariseren welk animo er is voor trainingsaanbod. Als ik eerlijk ben, en dat probeer ik altijd te zijn, toen ik het voor het eerst hoorde, dacht ik: ik ben benieuwd hoe die marktkooplui op dit voorstel gaan reageren. Maar dat doe ik misschien ook uit een vooroordeel bij mezelf. En ik denk ook dat het gewoon goed is. Er zijn vanuit het MKB-actieprogramma gewoon ook mogelijkheden, dus we gaan dit serieus voorleggen aan onder andere de marktadviescommissie. En dan horen we gewoon welke behoefte er is en dan kunnen we dit ook gewoon verder brengen. Dus ook deze motie kan ik omarmen. Dan hebben we nog de motie van DENK. Ik ben samen met collega Karremans bezig om de Afrikaandermarkt gewoon schoon te krijgen. Want de markt is heel belangrijk, maar er wonen ook heel veel mensen

omheen en die hebben gewoon echt onnodige overlast. Het kost de gemeente ook heel veel geld om na elke marktdag schoon te maken. En er zijn natuurlijk gewoon een aantal marktkooplui die prima hun afval netjes aanbieden of wegbrengen. Maar er zijn er ook gewoon te veel die het een sport vinden om het gewoon lekker te laten staan en de gemeente ruimt het wel op. En het waait allemaal door de hele wijk en het legt ook wel een groot beslag op de wijk. Dus dat gaan we aanpakken. En ik vind het voorstel van DENK ook gewoon interessant. Want nu is het plein echt een hele dag bezet voor de markt van de volgende dag, dus het is ook een onderzoeksmotie, dus ik denk dat deze prima uitvoerbaar is en ook aansluit bij de wensen van de mensen in de wijk. Dat waren volgens mij de moties. Vier moties, ik kan ze alle vier omarmen. Dat was het voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. De heer Bonte, u heeft eigenlijk geen tijd meer in dit tweeminutendebat, maar een korte vraag is nog mogelijk.

De heer **BONTE** (lr). Dan noemen we het gewoon technische tijd, heb ik begrepen. In technische tijd voorzitter. Ik had over de bedrijfsleidersregeling ook nog een vraag gesteld aan de wethouder.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). U heeft helemaal gelijk. Ik had hem ook opgeschreven. Ik ben inmiddels al een tijdje geleden begonnen met een onderzoek naar het oneigenlijk gebruik van de bedrijfsleidersregeling. Er zijn wat klachten over, dus ik ga ervan uit dat ik in december dat onderzoek kan aanbieden, om het oneigenlijk gebruik van de bedrijfsleidersregeling te voorkomen. Dus dat kan ik toezeggen. Ik ben er al mee aan de slag en nogmaals, de verwachting is dat ik dat in december aan uw raad kan toesturen. En excuus dat ik dit puntje even was vergeten.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Ja, ik kijk even naar de wethouder. Moet ik dat als een toezegging noteren aan het eind van dit punt? (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Dit is een toezegging hè, nou, dan moet u die wel even noteren voor de heer Bonte. Er wordt hard aan gewerkt door de griffie. Ik kijk even rond. Dan zijn we verder aan het eind van dit agendapunt en dan heeft u die exacte toezegging zo nog even van mij tegoe.

8.2 *Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Grote Hagen 98'*

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan gaan we door naar agendapunt 8.2, het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Grote Hagen 98'. Ik weet niet of daar nog iemand het woord over wil voeren. Ja? De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u, kort, om een motie in te dienen. Wij verzoeken het college ervoor te zorgen dat het dak van zorgcomplex Meerweide wordt gerealiseerd met een groene bovenlaag, al dan niet in combinatie met zonnepanelen. En daar hebben we een motie voor.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Van der Velden heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Een groen dak op zorgcomplex Meerweide

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Grote Hagen 98';

constaterende dat:

- het bestemmingsplan herontwikkeling en uitbreiding van zorgcomplex De Meerweide mogelijk maakt;
- realisering van een groen dak op het zorgcomplex, al dan niet in combinatie met zonnepanelen, niet kan worden geborgd in de regels van het bestemmingsplan;

overwegende dat:

- elk dak kansen biedt voor toevoeging van groen en/of klimaatadaptatie en dat het niet benutten van nieuwbouw een gemiste kans is;

verzoekt het college:

- ervoor te zorgen dat het dak van zorgcomplex Meerweide wordt gerealiseerd met een groene bovenlaag, al dan niet in combinatie met zonnepanelen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden, T. Kind, T.J. Vonk, T. de Haan en A. Kockelkoren

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Hartstikke mooi, dat is kort maar krachtig, zijn er nog andere mensen die hier iets op willen toevoegen? De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja dank u wel. Ik wil hier even graag een korte reactie op geven. Ik ben het volledig eens met de strekking van de motie van de Partij voor de Dieren. Ook wij willen een optimaal gebruik van de daken. Zeker voor Rotterdam, met relatief veel platte daken. Voor ons geldt eigenlijk het credo: elk dak een bestemming. Een groen dak, waterberging, zonnepanelen, optopping, maar zeker geen asfaltvlaktes. Maar wij kunnen toch niet voor de motie van de Partij voor de Dieren stemmen, en dan wil ik toch graag toelichten, omdat het opleggen van dit soort verplichtingen aan ontwikkelaars of aan eigenaren niet helemaal strookt met ons liberaal gedachtegoed. Met andere woorden, het gedachtegoed, de achtergrond van de motie van de Partij voor de Dieren wordt door ons volledig ondersteund, maar het instrument van de verplichting niet. Daarom heb ik toch nog een vraag aan de wethouder: wat voor instrumenten hebt u verder nog om ontwikkelaars te stimuleren om daken duurzaam te bestemmen? Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Zijn er nog andere mensen die hier iets aan willen bijdragen? Nee? Dan gaan we naar de wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, de motie over een groen dak op de Meerweide, in dit geval kunnen wij dat uitvoeren, dus in die zin is de motie oordeel raad dat daar een groen dak of iets dergelijks wordt gerealiseerd. Volgens mij is het een groen dak, want ik moest natuurlijk even heel snel kijken, maar volgens mij zei u een groen dak. Daar hebben we het in de commissie ook over gehad. Het is uitvoerbaar, dus dat is wat ons betreft oordeel raad. En in reactie op de vraag van de heer Van Dommelen van de VVD, welke andere instrumenten er nu zijn. Op zich hebben wij een quickscan duurzaamheid bij de gemeente Rotterdam en dan kun je eigenlijk precies zien wat waar aan duurzaamheidsmaatregelen goed zijn om te treffen. En die quickscan levert dus advies op maat. Dus we kunnen heel goed adviseren ook aan ontwikkelaars of aan eigenaren wat te doen met het dak. In sommige gevallen hebben we ook subsidies over groene daken. We hebben ook over zonnepanelen nog financiële middelen, dus er is zowel financiële hulp als wel zo'n adviesinstrument. Dat hebben we ook aan middelen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mooi. Volgens mij zijn de beraadslagingen op dit punt voldoende gevoerd.

8.1 'Rotterdamse warenmarkten' – vervolg

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan moet ik nog heel even terug naar agendapunt 8.1 om de toezegging voor de heer Bonte ook te benoemen. Die wordt er nu even bij gehaald door de griffier. Dat gaat erover dat wethouder Simons de raad de uitkomsten van het onderzoek naar oneigenlijk gebruik van de bedrijfsleidersregeling van het marktreglement stuurt van december 2023. Ik zie de heer Bonte knikken, dus volgens mij is het daarmee akkoord. Het is jammer dat de heer Simons al weg is, maar volgens mij hebben we het daarmee geregeld.

6.5 *Het voorstel van het presidium tot vaststellen van een reactie op de brief van Jeugdhulp Rijnmond over de wijziging van de gemeenschappelijke regeling*

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan gaan we door naar het laatste agendapunt van deze vergadering. Dat is agendapunt 6.5, het voorstel van het presidium tot vaststellen van een reactie op

de brief van Jeugdhulp Rijnmond over de wijziging van de gemeenschappelijke regeling, en dan is het woord aan mevrouw Van de Peppel.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Dank u wel voorzitter. Afgelopen week had ik de eer om als gast weer even thuis te zijn in het cluster 4-onderwijs. Als raadslid vertelde ik over wat wij hier in de gemeenteraad van Rotterdam doen. Plots steekt een 8-, 9-jarig blond meisje haar vinger op. Maar juf, bepaalt u dan of ik bij mijn moeder mag wonen? Bent u van die raad? Nee, dat is iemand die werkt bij de Raad voor de Kinderbescherming en anderen. Ik niet, ik mag dat niet bepalen. Maar juf, u zegt net dat u met die anderen de baas van de stad bent. Dan kan u dat toch bepalen? Beste collega-raadsleden, ik pleitte er al voor in de commissie voordat deze vraag me gesteld werd. We bepalen misschien niet direct of een kind uit huis geplaatst moet worden, maar met onze inkoop via GRJR bepalen we het indirect wel. En in tijden van wantrouwen naar de overheid, zeker met dit soort levensingrijpende beslissingen, moeten we daar open en transparant over zijn. Burgerparticipatie gebeurt al op lokaal niveau, maar wij denken dat juist daar waar het ingekocht wordt het van belang is om open en transparant te zijn, want het inkoopbeleid is niet geheel beleidsarm. Er liggen visie en politieke keuzes in. Wij bepalen indirect met onze inkoop over levens zoals dit meisje en daarom dienen wij dit amendement in.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Van de Peppel heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement A. Wel burgerparticipatie bij de GRJR

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 28 september 2023, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van een reactie op de brief van Jeugdhulp Rijnmond over de wijziging van de gemeenschappelijke regeling;

besluit in de vast te stellen zienswijze de passage:

"De gemeenteraad wil de mogelijkheid tot burgerparticipatie niet openen met betrekking tot de GRJR en zal dit instrument niet inzetten. Participatie vindt plaats op lokaal niveau en de Gemeenschappelijke Regeling is beleidsarm en gaat over het inkopen van zorg."

te wijzigen in:

"De gemeenteraad wil de mogelijkheid tot burgerparticipatie openen met betrekking tot de GRJR. Participatie vindt eveneens plaats op lokaal niveau."

w.g. S. van de Peppel

Toelichting

Het is cruciaal dat we beter gaan begrijpen voor wie we het allemaal doen. Dat zijn de jongeren die voor jeugdhulp afhankelijk zijn van de gemeente. Het college dicht de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond slechts een beleidsarme rol toe, maar wij zien dat anders. In de GRJR worden belangrijke keuzes gemaakt over de inkoop van jeugdhulp en hoe dit aansluit bij de doelgroep. Om die reden pleiten wij voor participatie met betrekking tot de GRJR. Dit draagt ook bij tot transparantie en vertrouwen.

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Wilt u ook een bijdrage doen? Een korte bijdrage van de heer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Een heel korte voorzitter, om te voorkomen dat ik zo meteen een stemverklaring moet afleggen die eigenlijk een inhoudelijke argumentatie is. Ik ben niet van plan om voor dit amendement te stemmen. Hoewel ik alle waardering heb voor de ervaring die mevrouw Van de Peppel heeft op dit onderwerp, meen ik dat van belang is goede participatie. En goede participatie betekent niet per se meer participatie. Mevrouw Van de Peppel gaf aan dat het op lokaal niveau al mogelijk is. Ook de Nationale Jeugdraad spreekt zich bijvoorbeeld regelmatig uit over hoe jeugdhulp

en jeugdzorg moet worden ingericht. Dus ik denk dat het belangrijk is om te zorgen dat op die niveaus goede participatie is, maar dat op dit specifieke niveau waar inderdaad inkoopbeleid en dat soort technische zaken besproken worden, misschien niet de meest waardevolle wijze is van participatie. Daarom zullen wij tegen stemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Zijn er nog andere bijdragen? Nee? Dan ga ik naar de wethouder voor de advisering en de beantwoording.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Ja, feitelijk is het een zienswijze van de raad, dus ik heb er eigenlijk niet zo heel veel van te vinden als wethouder. Dus ik vind er wel wat van, maar het is echt van de raad zelf, dus ik laat het verder bij u als raad.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Kort maar krachtig.

9. BENOEMINGEN

9.1 Herbenoeming van de plaatsvervangend gemeentelijke (kinder)ombudsman

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan gaan we verder naar de benoemingen. Die hebben we namelijk ook nog te doen deze avond, namelijk onder agendapunt 9.1, de herbenoeming van de plaatsvervangend gemeentelijke (kinder)ombudsman. Dan zou ik alle raadsleden die nu nog beneden zitten en niet aanwezig zijn in de zaal maar wel moeten stemmen, vragen om zo spoedig mogelijk naar boven te komen, want dan kunnen we dat ook even met enige vaart afhandelen. Dan begin ik vast met het benoemen van het stembureau. Daarvoor wil ik vragen de leden Segers-Hoogendoorn als voorzitter, de heren Van Dommelen, Kind en Roskam. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) En dan verzoek ik iedereen het stembiljet in te vullen en vraag de bodes de stembiljetten op te halen.

De heer **COŞKUN** (sp). Voorzitter, misschien kunt u even bellen, want er zijn ook mensen op de omloop en zo.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Kan iedereen even gaan zitten, want het wordt heel rommelig zo en we willen echt even die stemming afronden. We missen nu nog een stemformulier. Dus kan iedereen even gaan zitten? Dan kunnen we dat even stroomlijnen. Oké, het woord is aan de voorzitter van het stembureau.

De heer **SEGRS-HOOGENDOORN** (cda). Dank voorzitter. Voor de herbenoeming van de plaatsvervangend gemeentelijke (kinder)ombudsman zijn 41 stemmen uitgebracht, en dat zijn er 39 voor en 2 tegen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dan stel ik vast dat mevrouw C.A. (Stans) Goudsmit per 1 maart 2024 is herbenoemd als plaatsvervangend (kinder)ombudsman voor een termijn van zes jaar. (Applaus.) Van harte gefeliciteerd. Oké, dan constateer ik dat we zo'n beetje aan het eind komen van de vergadering en dan heeft de heer Coşkun verzocht om nog even kort iets te zeggen.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, meer iets van de orde. Want vanmiddag zijn wij in beslotenheid natuurlijk wel ingelicht en daarna is er een persconferentie geweest. Er heeft zich een drama afgespeeld in onze stad, waar iedereen in de stad ook mee bezig is en zelfs ook ver buiten de stad. Het heeft ook echt het wereldnieuws bereikt, van: wat is er aan de hand in onze stad? En voor de buitenwereld is het net alsof wij gewoon zijn doorgegaan, en we zijn natuurlijk ook wel doorgegaan. Maar het lijkt me wel gepast als we bij wat er gebeurd is toch even één minuut stilte in acht nemen voordat wij overgaan tot het stemmen en schorsen en allemaal naar huis gaan, wat we wel verdiend hebben. Maar even één minuut ook laten zien dat wij meeleven met waar de stad op dit moment mee bezig is. En normaal gaan we dan even staan.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Ik zie instemming voor dit voorstel.

(Stilte.)

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Dan zijn we toe aan het stemvenster, maar ik zou eerst nog even willen vragen of er nog moties of zaken zijn die geregeld moeten worden alvorens we over kunnen gaan tot stemming. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VIEGER** (gl). Ja voorzitter, bij agendapunt 7.2 zou ik graag motie 3 willen intrekken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel, agendapunt 7.2, motie 3 wordt ingetrokken. Zijn er nog andere mededelingen omtrent moties, aanpassingen? De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, agendapunt 7.5, motie 9 trek ik in.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Oké. Andere mededelingen? Is er nog behoefte om even kort te schorsen voordat we gaan beginnen? Ja? Daar zie ik wel wat geknik. Een schorsing om even te overleggen over de moties. Een kwartier? (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ik weet het. Ik stel voor dat we een kwartier schorsen en dat iedereen in de buurt blijft, zodat we ook echt over een kwartier weer kunnen beginnen. Dus we schorsen tot 0.10 uur.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dames en heren mag ik verzoeken te gaan zitten, dan kunnen we overgaan tot het stemvenster.

11. Stemvenster

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). We zijn nu gekomen bij de besluitvorming naar aanleiding van de debatten van vandaag en de amendementen en moties die daarbij zijn ingediend. Allereerst wilde ik nog even mededelen dat er een aantal mensen afwezig zijn. Als eerste is mevrouw De Jong afwezig. Er is een vacature van DENK, dus die is afwezig en er is gepaard door de leden Reitema en Van Groningen, dus we hebben 41 stemmen. Dan verzoek ik u terughoudend te zijn in het geven van stemverklaringen, gezien het tijdstip is dat extra urgent. Zeker over een motie die u mede heeft ondertekend mag geen stemverklaring worden gegeven. Mag het iets rustiger aan die kant? Vervolgens gaan we natuurlijk stemmen via het digitale stelsysteem nadat de stemming is geopend. Ik kijk even rond. Zijn er stemverklaringen? Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Ja, dank u wel voorzitter. Wij hebben een stemverklaring op het amendement van de VVD en D66, 'Rotterdammer = Rotterdammer'. We hebben het in het debat natuurlijk veel gehad hoe GroenLinks waarde hecht aan het waarborgen van de diversiteit in het burgerberaad. Dat vinden we nog steeds, dus we zullen tegen dit amendement stemmen maar wel met een kleine kanttekening, dat als we Rotterdammers vragen om hun etnische identificatie dat dat met de hoogste zorgvuldigheid moet zijn en dat we moeten waarborgen dat dat op een veilige manier gebeurt, dus dat willen we nog wel even meegeven, maar we hechten ook heel veel waarde aan het hebben van een divers burgerberaad en dat moeten we waarborgen en daarom stemmen we tegen dit amendement. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja, dank u wel voorzitter. Eén stemverklaring en dat is over de kadernota. Dus niet over de moties maar over de Kadernota Vastgoed zelf. Wij vinden dat met deze kadernota er nog steeds heel veel druk staat op het verkopen van maatschappelijk vastgoed. Toch zien we ook dat dit een verbetering is ten opzichte van wat we hadden en zullen we daarom uiteindelijk toch voor stemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Mevrouw Van der Elst.

Mevrouw **VAN DER ELST** (bij1). Voor 7.3, motie 6, 'Sensitieve begeleiding voor dakloze lhbtq+ers' moeten wij als BIJ1 tegen stemmen. We snappen dat dit heel belangrijk is en dat is ook de reden dat we tegen stemmen, omdat we vinden dat de motie nog niet radicaal genoeg is. Er wordt gezegd dat

één medewerker educatie moet krijgen op het gebied van lhbtq+, maar wij vinden dat dat er meerdere zouden moeten zijn. Daarom stemmen wij tegen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel.

Mevrouw **VAN DER ELST** (bij1). We steunen wel het sentiment.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, ik wilde heel graag, daarom sprong ik al op, gelijk bij de ChristenUnie aansluiten. Ook 50PLUS zal tegen de kadernota stemmen, omdat wij echt vinden dat er (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) nee, maar met dezelfde reden als de ChristenUnie die zegt dat het maatschappelijk vastgoed toch zo belangrijk is. Dat zal de reden zijn voor 50PLUS om erop tegen te stemmen. Dank u wel. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ik zou graag een stemverklaring willen afleggen bij agendapunt 7.2, onderdeel 5, 'Rotterdam kan het'. Wij zullen tegen stemmen. Er staat een mogelijk scenario, en D66 wacht liever af wat er daadwerkelijk in de wet staat en handelt daarnaar, dan dat we allemaal opties in kaart brengen en daarover hier in de Rotterdamse raad al dan niet stemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Ja, dank voorzitter. Ook ik heb twee stemverklaringen bij 7.3, motie 3, 'Veiligheid bieden aan dakloze mensen lhbtq+-gemeenschap'. Daar gaan wij op tegen stemmen. Wij vinden de veiligheid van deze doelgroep ontzettend belangrijk. Dat heeft de wethouder vandaag ook toegezegd. Alleen voor deze doelgroep meteen eenpersoonskamers inzetten blijkt niet haalbaar en realiseerbaar te zijn. Het is ook lastig om voor alle doelgroepen die uitzondering te maken. Het is alleen wel fijn om te horen dat men de veiligheid van deze doelgroep kan waarborgen. Dus vandaar zullen wij tegen stemmen. Ook op motie 10, 'Onderzoek behoefte EU-opvang', een motie van de ChristenUnie, gaan wij tegen stemmen. Wij vinden het belangrijk dat we zichtbaar hebben hoeveel daklozen er in onze stad zijn. De toezegging van de wethouder vandaag is ontzettend belangrijk hè. Mocht de bezettingsgraad hoog oplopen dan is hij bereid om die tien opvangplaatsen uit te breiden, dus te verhogen. Dus wij hebben voor nu geen behoefte aan een onderzoek naar het aantal EU-migranten in onze stad.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dank u wel. Wij hebben een stemverklaring bij 7.5.5, de schadeloosstelling voor volkstuinen. Natuurlijk zijn wij voor de schadeloosstelling als mensen echt weg moeten. Maar deze loopt mijlenver vooruit op de volkstuinenvisie, omdat het al preludeert op het sluiten van meer en bovendien zijn er ook nog andere opties zoals grond voor grond en daar zouden wij dan in eerste instantie voor willen pleiten.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Zijn er nog andere stemverklaringen? Nee? Dan gaan wij over tot stemmen.

Agendapunt 7.1, Het voorstel tot vaststelling van de Kadernota Vastgoed

Motie 1, 'Geen lekkende pakking in de RIM'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 2, 'Extra informatie omtrent aankopen en afstoten maatschappelijk vastgoed'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 3, 'Onderzoek eerste terugkoop voor maatschappelijke partners'. De motie is met 26 stemmen voor en 15 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van VVD, DENK, D66 en Volt.

Motie 4, 'Vastgoed aankopen bereikbaar maken voor wijkinitiatief'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 6, 'Verkoop maatschappelijk vastgoed niet te snel'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 8, 'Haal de verkoopdruk van de ketel'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 10, 'Nooit spijt van duurzaamheid'. De motie is met 25 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA en ChristenUnie.

Motie 11, 'Er is altijd een beleidsdoel te bedenken'. De motie is met 31 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD en 50PLUS.

Amendement A1, 'Uitgangspunten taxatie openbaar'. Het amendement is met algemene stemmen aangenomen.

Amendement B, 'Betrouwbare partners zijn ethisch in de haak'. Het amendement is met 27 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Amendement C, 'Afwijken van de spelregels vergt raadsbesluit'. Het amendement is met algemene stemmen aangenomen.

Amendement D, 'Natuurinclusief vastgoed'. Het amendement is met algemene stemmen aangenomen.

7.1, 'Het voorstel tot vaststelling 'Kadernota Vastgoed''. Het voorstel is met 39 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van SP en 50PLUS.

Agendapunt 7.2, De voorstellen tot: a. vaststelling van het Beleidskader Participatie 2023-2026 'Werk is geweldig!'; b. instellen van Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectieffonds (RAP)

Motie 1, 'Taaleis'. De motie is met 22 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, VVD, Volt, Forum voor Democratie en 50PLUS.

Motie 2, 'Niet afstoten maar vasthouden, werk aan een nieuwe aanpak 'zwartwerk''. De motie is met 29 stemmen tegen en 12 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdD en 50PLUS.

Motie 4, 'Geen extra straffen boven op sancties'. De motie is met 26 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD en 50PLUS.

Motie 5, 'Rotterdam kan het!' De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 7, 'Vijfendertig is het nieuwe achtentwintig!' De motie is met 25 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 8A, 'Een visuele beperking hoeft geen beperking te zijn!' De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 9, 'Empower alleenstaande vrouwen met kinderen'. De motie is met 31 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van Leefbaar Rotterdam.

Motie 10, 'Social return: Wanneer je iets krijgt, geef je ook iets terug'. De motie is met 30 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam en Forum voor Democratie.

Motie 11, 'Ondernemers laten ondernemen'. De motie is met 37 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van PvdA en 50PLUS.

7.2A, 'Het voorstel tot vaststelling 'Beleidskader Participatie 2023-2026' Werk is geweldig!'. Het voorstel is met 36 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van SP, BIJ1, PvdD en 50PLUS.

7.2B, 'Het voorstel tot 'Instellen van Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectief fonds (RAP)'. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

Agendapunt 7.3, Het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis' (2023-2026)

Motie 1, 'Huishoudboekje op orde, ook voor beleidskader dakloosheid'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 2, 'Meten is weten hoeveel mensen dakloos zijn in Rotterdam'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 3, 'Veiligheid bieden aan dakloze mensen lhbtq+-gemeenschap'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 4, 'Housing First, meer dan een holle term'. De motie is met 25 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 5, 'Meer Housing First'. De motie is met 25 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 6, 'Sensitieve begeleiding voor dakloze LHBTQIA+'ers'. De motie is met 21 stemmen voor en 20 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, VVD, DENK, BIJ1 en Forum voor Democratie.

Motie 7A, 'Opvang in donkere dagen'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 8, 'Eigen kamer eerst'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 10, 'Onderzoek behoefte EU-opvang'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 11, 'De verborgen daklozen'. De motie is met 29 stemmen tegen en 12 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdD en 50PLUS.

Motie 12, 'Geef 'Wonen Eerst' in Rotterdam een echte kans!'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 13, 'Toets de toegang van EU-burgers bij de toezichthouder'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 15, 'Einde dakloosheid in Rotterdams woonprogramma'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Agendapunt 7.4, Het voorstel tot vaststellen van de Startnotitie Rotterdams Burgerberaad Klimaat

Motie 1, 'Monitorgroep door deelnemers van het burgerberaad klimaat'. De motie is met 22 stemmen voor en 19 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, VVD, DENK en Forum voor Democratie.

Motie 2, 'Maximaal betrekken van het maxipubliek'. De motie is met 25 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, VVD en Forum voor Democratie.

Motie 3, 'Rotterdammers aan zet bij het burgerberaad klimaat'. De motie is met 25 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 4, 'Raadsbreed vertrouwen in het burgerberaad klimaat'. De motie is met 22 stemmen voor en 19 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, VVD, DENK en Forum voor Democratie.

Motie 6, 'Beschouw kaders als cadeaus!'. De motie is met 27 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, BIJ1, PvdA, PvdD, 50PLUS en ChristenUnie.

Amendement A, 'Rotterdammer = Rotterdammer'. Het amendement is met 26 stemmen voor en 15 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Amendement B, 'Schrap coalitieakkoord in Rotterdams Burgerberaad Klimaat'. Het amendement is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

7.4, 'Het voorstel tot vaststellen van de Startnotitie Rotterdams Burgerberaad Klimaat'. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

Agendapunt 7.5, Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Ik wil u erop wijzen dat er een gewijzigde stemvolgorde zal worden gehanteerd in volgorde van verstrekkendheid.

Motie 24, 'Einde aan Oostflank'. De motie is met 36 stemmen tegen en 5 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, BIJ1, PvdD en 50PLUS.

Motie 17, 'Een brug te ver!'. De motie is met 33 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, BIJ1, PvdA, PvdD en 50PLUS.

Motie 16, 'Geen visie, geen ruimtelijke ordening!'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 18, 'Een brug te veel!'. De motie is met 26 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD en 50PLUS.

Motie 1, 'Viva la volkstuin'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 26, 'Red VTV de Venhoeve'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 2, 'Volkstuin City'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 3, 'Wachtlijsten'. De motie is met 32 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van GroenLinks, PvdA en ChristenUnie.

Motie 4, 'Beheersbare huurprijzen'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 5, 'Schadeloos'. De motie is met 38 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PvdA.

Motie 6, 'Ruimte voor behoud volkstuinen, golfbaan mee in schuifpuzzel'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 7, 'Sturen op behoud natuur in De Esch en volledige compensatie'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 8, 'Toekomst voor sport op daken'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 11, 'Golfterrein maakt plaats'. De motie is met 27 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, BIJ1, PvdA, PvdD, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 12, 'Volkstuinders blijven volkstuinders'. De motie is met 25 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 14, 'Maak werk van werk, ook op Zuid!'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 15, 'Sluit een tunnel nu niet uit'. De motie is met 25 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA en 50PLUS.

Motie 19, 'Oostflank gaat fore!'. De motie is met 33 stemmen voor en 8 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van GroenLinks en PvdA.

Motie 20, 'Fietzers First I'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 21, 'Hangen op je studentenbank op de Zuidoostelijke flank'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 22, 'Vermijd oeveraanpassing, vermijd schade aan de natuur in de Eschpolder'. De motie is met 30 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam en Forum voor Democratie.

Motie 23, 'Neem een groennorm mee in de gebiedsontwikkeling Oostflank'. De motie is met 27 stemmen voor en 14 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, DENK en Forum voor Democratie.

Motie 25, 'Krimp intensieve veehouderij voor ruimte in de stad'. De motie is met 35 stemmen tegen en 6 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, Volt, BIJ1 en PvdD.

Motie 27, 'Red A.T.V. Ommoord'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 28, 'Red A.T.V. Kweeklust'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 29, 'Grond voor grond'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, Volt, BIJ1, PvdA, PvdD, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 30, 'Toch nog een stukje gestapeld Rotterdam'. De motie is met 39 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PvdD.

Motie 31, 'Oostflank Experience Center'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 32, 'Nadeelcompensatie Oostflank in je voordeel laten werken'. De motie is met 39 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PvdD.

Motie 33, 'Werk maken van meervoudig ruimtegebruik'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 34, 'Ruimte voor religieuze en maatschappelijke organisaties op de Oostflank'. De motie is met 39 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PvdD.

Motie 35, 'Goed vertoeven in de Venhoeve'. De motie is met 36 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van GroenLinks.

Agendapunt 8.1, Rotterdamse warenmarkten

Motie 1, 'Van stilstand naar promotie'. De motie is met 35 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van D66 en BIJ1.

Motie 2, 'Goeiesmorgens juffrouw Jannie'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 3, 'Tijd voor duurzaamheid en circulariteit'. De motie is met 30 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam en Forum voor Democratie.

Motie 4, 'De marktruimte beter benutten'. De motie is met 38 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van SP en PvdD.

Agendapunt 8.2, Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Grote Hagen 98'

Motie 1, 'Een groen dak op zorgcomplex Meerweide'. De motie is met 36 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van VVD.

8.1, 'Het voorstel tot vaststelling bestemmingsplan 'Grote Hagen 98''. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

Agendapunt 6.5, Het voorstel van het presidium tot vaststellen van een reactie op de brief van Jeugdhulp Rijnmond over de wijziging van de gemeenschappelijke regeling

Amendement A, 'Wel burgerparticipatie bij de GRJR'. Het amendement is met 35 stemmen tegen en 6 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, Volt, BIJ1 en PvdD.

6.5, 'Het voorstel tot vaststellen 'Brief van Jeugdhulp Rijnmond over wijziging van de gemeenschappelijke regeling'. Het voorstel is met 39 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PvdD.

12. *Sluiting*

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Excuus, dan zijn we nu echt bij de sluiting van deze vergadering. Ik heb het nu al twee keer gezegd, maar nu zijn we er echt dus mogen jullie echt naar huis. Ik dank u allen voor uw aanwezigheid en uw bijdrage op deze lange zit. Wel thuis. Ik sluit de vergadering

(De vergadering is gesloten.)

Inhoudsopgave

Onderwerp	Pagina
Opening	1759
Onderzoek geloofsbrieven van mevrouw A.G. (Amara) van der Elst	1759
Beëdiging van mevrouw A.G. (Amara) van der Elst als tijdelijk lid van de gemeenteraad	1760
Beëdiging (eerste) plaatsvervangend griffier de heer W. (Wilco) de Bel	1760
Mededelingen	1761
Vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van 28 september 2023	1762
Vaststelling van de notulen van de raadsvergaderingen van: <i>31 augustus 2023</i> <i>7 september 2023</i>	1764
Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2023 week 36 tot en met 38	1764
Voordracht van een kandidaat-wethouder	1765
Onderzoek naar de vereisten welke verband houden met het wethouderschap	1766
Benoeming van een wethouder	1766
Beëdiging van een wethouder	1766
Het voorstel tot ongegrond verklaren van het bezwaarschrift tegen besluit raad d.d. 29 september 2022 inzake het (definitief) vestigen van voorkeursrecht aan de Utrechtsestraat	1767
Het voorstel tot ongegrond verklaren van het beroepsschrift tegen een besluit waarbij een dwangsom is geweigerd en de rechtbank heeft aangegeven dat die brief in bezwaar behandeld dient te worden	1767
Het voorstel tot vaststellen van de grondexploitatie 'Texelsestraat Noord'	1767
Het voorstel tot aanwijzing van gronden gelegen aan de Texelsestraat Noord waarop de Wet voorkeursrecht gemeenten van toepassing is	1767
Het voorstel tot vaststelling van de Uitgangspunten meerjarenbeleid Bibliotheek Rotterdam 2025-2028	1768
Het voorstel tot samenvoegen van het budget Koers van de stad	1768
Het voorstel tot vaststelling van de Kadernota Vastgoed	1768
De voorstellen tot: vaststelling van het Beleidskader Participatie 2023-2026 'Werk is geweldig!' instellen van Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectieffonds (RAP)	1787

Onderwerp	Pagina
Het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis' (2023-2026)	1811
Het voorstel tot vaststellen van de Startnotitie Rotterdams Burgerberaad Klimaat	1849
Ontwerp-partiële herziening Omgevingsvisie Rotterdam-Oostflank	1864
'Rotterdamse warenmarkten'	1914
Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Grote Hagen 98'	1919
Het voorstel van het presidium tot vaststellen van een reactie op de brief van Jeugdhulp Rijnmond over de wijziging van de gemeenschappelijke regeling	1920
Herbenoeming van de plaatsvervangend gemeentelijke (kinder)ombudsman	1922
Stemvenster	1923
Sluiting	1930

Aldus ongewijzigd vastgesteld in de openbare vergadering op 7 november 2023.

De griffier,

De voorzitter,

